

SEPTEMBRIE 2026

Program de Guvernare 2026–2028

Partea I – Sinteza măsurilor • Partea a II-a – Detaliere Program. 372 de măsuri
în 28 de capitole.

Notă

Conținutul programului este rezultatul contribuțiilor partidelor coaliției și ale ministerelor. Designul și formatarea contribuțiilor umane au fost realizate cu sprijinul instrumentelor moderne digitale – Claude Fable 5.1 (Anthropic).

PARTEA I · SINTEZA MĂSURILOR

Programul în cifre

Cap.	Capitol	Măsuri
1	Reforma Administrației Centrale și Locale	12
2	Companii de stat	17
3	Stimularea economiei și a muncii	26
4	Ajutoare de stat și campioni regionali	12
5	Energie	22
6	Consolidarea veniturilor și combaterea evaziunii	18
7	Finanțe publice echilibrate, stat corect cu contribuabilii	17
8	Legea salarizării unice	2
9	Analiza și prioritizarea proiectelor de investiții	8
10	Sănătate	17
11	Finalizarea reformei pensiilor speciale	1
12	Justiție și stat de drept	18
13	Reziliență democratică și coeziune socială	7
14	Digitalizarea și inteligența artificială în stat	11
15	România pro-europeană și transatlantică	11
16	Educație și cercetare	11
17	Agricultură	17
18	Transporturi și infrastructură	18
19	Dezvoltare, lucrări publice și administrație	22
20	Fonduri europene	10
21	Mediu, ape și păduri	19

22	Muncă, locuire și protecție socială	12
23	Cultură	11
24	Afaceri interne și siguranță publică	18
25	Apărare	18
26	Culte și minorități naționale	6
27	Diaspora și românii de pretutindeni	7
28	Reforma și controlul democratic al serviciilor de informații	4
Total		372

Reforma Administrației Centrale și Locale

01

Un guvern mai mic și mai simplu: mai puțini demnitari, instituții comasate, funcții de suport puse în comun, salarizare echitabilă și un singur centru de coordonare a digitalizării.

- 1.1 Reducerea numărului de parlamentari conform datelor recensământului din 2021, cu păstrarea sistemului electoral actual, ceea ce înseamnă o reducere de 13%;
- 1.2 Maximum 3 secretari de stat pe minister;
- 1.3 Comasări de agenții și instituții centrale din domenii similare sau cu competențe suprapuse, care prin reorganizare reduc dublarea unor procese administrative sau fragmentarea serviciului public oferit cetățeanului;
- 1.4 Transferul către autoritățile locale al activelor (clădiri, terenuri etc.) deținute de companii sau instituții publice care intră în procesul de reorganizare sau care subutilizează aceste active publice;
- 1.5 Departament digital central, în coordonarea Prim-Ministrului, care coordonează, coagulează și standardizează eforturile de digitalizare și de integrare a inteligenței artificiale în serviciile publice, cu prerogative legale clare care să îi permită să implementeze soluții standardizate la nivelul întregii administrații;
- 1.6 Dividendul reformei: de la 1 iulie 2027, după atingerea țintei de deficit pentru 2026, jumătate din economiile certificate ale reformei statului și din veniturile suplimentare din colectare se întorc în economie prin reducerea taxării muncii, iar cealaltă jumătate reduce deficitul; suma se stabilește anual în legea bugetului, pe baza execuției, și se publică împreună cu destinația fiecărei economii;
- 1.7 Centre de servicii partajate pentru funcțiile de suport (resurse umane, financiar, IT) ale agențiilor cu sub 100 de posturi;
- 1.8 Calculul corect al personalului și reducerea acestuia acolo unde se impune;
- 1.9 Program de finanțare a investițiilor promovate de consorțiile de UAT-uri în infrastructură sau servicii publice, cu scopul de a oferi servicii și infrastructură mai bune mai multor comunități și de a eficientiza și reduce cheltuielile publice pentru serviciile sau proiectele realizate în comun;
- 1.10 Zone metropolitane funcționale în jurul municipiilor de peste 150.000 de locuitori, aplicarea coeziunii teritoriale și financiare;
- 1.11 Reforma Bucureștiului: transferăm de la sectoare la Primăria Generală funcțiile ale căror beneficii nu pot fi separate pe sectoare (urbanism, transport public, educație și sănătate) și realocăm resursele financiare corespunzător, într-un mecanism integrat cu reforma zonei metropolitane;
- 1.12 Reforme conexe: eliminarea alocărilor ad-hoc și în cascadă din transferurile guvernamentale; Programul „Anghel Saligny” cu buget multianual fix și cofinanțare locală, proporțională cu capacitatea lor financiară.

Companii de stat

02

Mai puține companii de stat, mai bine administrate, care nu mai generează costuri nejustificate pentru buget: fiecare este restructurată, vândută sau dobândește o justificare clară de interes public, iar veniturile din valorificarea activelor statului sunt direcționate către români

- 2.1** În 12 luni, fiecare companie aflată în subordinea administrației centrale este încadrată, prin decizie motivată și publică, într-unul dintre cinci regimuri: menținere în proprietatea statului și dezvoltare strategică; listare la bursă, prin ofertă publică inițială (IPO) sau ofertă publică secundară (SPO), cu tranșă dedicată și investitori de retail; privatizare sau concesiune; monopol natural, cu contract de serviciu public și costuri raportate comparativ cu operatorii europeni; închidere ordonată. Absența unei decizii în termen se raportează public, împreună cu motivul întârzierii;
- 2.2** Întreprinderile publice locale care înregistrează pierderi în doi ani consecutivi, începând cu anul 2025, intră într-un proces de analiză, sub monitorizarea autorităților publice tutelare, pentru restructurarea și eficientizarea activității lor, în scopul eliminării pierderilor;
- 2.3** Companiile cu pierderi în doi ani consecutivi sunt supuse unei analize independente și primesc un rating public pe o scală de la A la E, reflectând starea financiară și operațională a companiei: A – performanță solidă, fără sprijin public; B – echilibrată, cu risc redus; C – vulnerabilă, necesită monitorizare activă; D – pierderi structurale, redresare posibilă doar cu plan asumat; E – neviabilă, fără perspectivă de redresare. Pentru cele clasate cu D sau E, decizia, redresare cu plan, parteneriat public-privat sau lichidare, se adoptă în maximum șase luni de la publicarea raportului. Trei ani consecutivi de pierderi, în absența unui contract de serviciu public care să justifice continuarea activității, declanșează ieșirea din portofoliul statului. Planul de redresare presupune reevaluarea mandatului companiei, a structurii și competențelor organelor de conducere, a indicatorilor de performanță, a necesarului de finanțare, a opțiunilor de restructurare, a rolului strategic sau de serviciu public și a expunerii bugetare, inclusiv a alternativelor proprietarului. În consiliile companiilor care necesită redresare pot fi cooptați sau selectați administratori cu experiență demonstrată în restructurare, finanțare, transformare operațională și managementul situațiilor de dificultate;
- 2.4** Companiile cu capital propriu negativ se închid, cu plan social, dacă analiza confirmă imposibilitatea redresării, indiferent de încadrarea în ratingul de la punctul 2.3;
- 2.5** Orice pachet de vânzare, listare sau parteneriat public-privat se realizează printr-un proces competitiv, cu evaluare independentă și rezultat public, respectând trei condiții: nu se vinde sub valoarea de piață; listarea nu este folosită pentru acoperirea unor deficite curente; companiile care asigură servicii esențiale nu rămân fără operator;
- 2.6** Programul de listări prin oferte publice la Bursa de Valori București începe în 2027, conform prevederilor legale în vigoare. Statul rămâne acționar majoritar în companiile strategice și nu răscumpără pachetele minoritare private;

- 2.7** Veniturile din listări și privatizări au destinație publică, stabilită prin lege, și nu pot fi folosite pentru cheltuieli curente, ci doar pentru investiții. Banii din listări și privatizări merg direct în investiții în cazul majorărilor de capital ale companiilor sau în conturi de economii și investiții cu facilități fiscale ale copiilor din România și în acordarea de facilități suplimentare la fondurile de pensii din pilonul II, pensii facultative, conturi de economii și investiții pentru români sau pensii ocupaționale;
- 2.8** Banul public are preț: nicio capitalizare, garanție sau conversie de creanțe fără plan de viabilitate, termen și responsabil nominal; între companiile statului se aplică regula creditorului privat, iar restanța tolerată se raportează ca subvenție;
- 2.9** Publicarea rezultatului fiecărei companii înainte și după subvenții; reducerea subvențiilor și creșterea eficienței; auditarea activelor;
- 2.10** Consilii de administrație și de supraveghere formate din profesioniști, selectați legal și transparent, reduse ca număr, împreună cu comitetele aferente; eliminarea provizoratelor mai mari de 7 luni, termenul legal prevăzut de OUG nr. 109/2011, până la finalul anului 2026;
- 2.11** Orice contract de mandat semnat începând cu noile mandate prevede evaluare anuală pentru consiliul de administrație sau de supraveghere și pentru conducerea executivă. Contractele vor avea indicatori de performanță financiari și nefinanciari, adecvați domeniului și aliniați cu media sectorului, publicați într-un tablou de bord deschis; indemnizații și salarizare limitate în raport cu responsabilitățile și indicatorii; demiterea pentru neîndeplinirea indicatorilor. Transparență totală privind prevederile contractelor, componența consiliilor și durata mandatelor și indemnizațiile fixe și variabile;
- 2.12** Oprirea acordării celui de-al 13-lea și al 14-lea salariu și a bonusurilor nejustificate în companiile deținute integral de stat, a decontărilor nejustificate de vacanțe, a primelor de diverse sărbători sau a beneficiilor de diverse tipuri, de la primul exercițiu bugetar complet, după audit juridic al contractelor colective în vigoare; economiile se raportează public;
- 2.13** Reduceri de personal acolo unde se justifică și transparență totală: contracte colective, cheltuieli, bugete publicate;
- 2.14** Eficientizarea activității și valorificarea activelor subutilizate ale RA-APPS; separarea contabilă, potrivit legii în vigoare, a obligațiilor de serviciu public de activitatea comercială. Clădirile și terenurile fără funcție publică se exploatează eficient, în mod competitiv, la valoarea de piață, cu listă publică și preț de pornire anunțat;
- 2.15** Restructurarea Autorității pentru Administrarea Activelor Statului (AAAS), recuperarea creanțelor istorice se separă instituțional de valorificarea activelor. Activele se evaluează la valoarea de piață și se exploatează sau vând pe bază de analiză cost-beneficiu, cu indicatori publici și calendar asumat. Situația financiară a instituției se clarifică, pentru a nu mai bloca restructurarea;
- 2.16** Rezultatele activității companiilor de stat se publică cel puțin o dată pe an, pe site-ul propriu și centralizat la AMEPIP: decizii adoptate în termen, ieșiri finalizate, consilii selectate legal, rezultatul companiilor înainte și după subvenții;
- 2.17** Simplificarea procedurilor de guvernanță corporativă pentru întreprinderile publice de mici dimensiuni aflate în subordinea autorităților locale;

Stimularea economiei și a muncii

03

Mai mulți oameni care muncesc, mai puține stimulente pentru nemuncă: intrare mai rapidă pe piața muncii, ieșire mai târzie din ea și reguli de muncă adaptate economiei de azi.

- 3.1 Eliminarea pensionării anticipate în sistemele cu pensionări prea rapide;
- 3.2 Interzicerea cumulului pensiei cu salariul la stat, prin deblocarea proiectului de lege din Parlament (adoptat în Senat);
- 3.3 Scăderea TVA la 19% de îndată ce România își va permite. Cota unică se menține; eliminarea impozitului minim pe cifra de afaceri (IMCA) de la 1 ianuarie 2027, fără amânare;
- 3.4 Criterii unitare de evaluare pentru beneficiarii de ajutor de handicap;
- 3.5 Stimularea mobilității forței de muncă, care leagă zonele cu șomaj de cele cu deficit de personal;
- 3.6 Revizuirea Legii dialogului social și a contractelor colective de muncă care prevăd drepturi exagerate;
- 3.7 Extensie unică de 12 luni, până la 31 iulie 2027, a termenului pentru TVA de 9% la apartamentele contractate prin acte autentificate până la 31 decembrie 2025; fără prelungiri ulterioare;
- 3.8 Pachet de sprijin pentru HoReCa, axat pe impact multiplicat: prima pentru turismul incoming, OMD național (structură de coordonare a promovării turistice și de integrare a rețelei de OMD-uri), digitalizarea fișei de cazare și adaptarea legislației privind închirierile pe termen scurt;
- 3.9 Reformarea ajutoarelor sociale: retragere graduală la angajare și condiționarea beneficiilor pentru persoanele apte de muncă de participarea la muncă sau formare;
- 3.10 Continuăm subvenția NEET, program european finanțat până în 2029: angajatorii primesc 2.250 lei/lună timp de 12 luni pentru fiecare tânăr încadrat, cu vârsta între 16 și 30 de ani, înregistrat ca șomer la ANOFM, cu obligația de a menține raportul de muncă cel puțin 18 luni; ne angajăm să păstrăm măsura și în următorul exercițiu financiar european; extinderea, prin instrumentele existente, a subvenției la angajare pentru absolvenții de studii tehnice încadrați ca juniori în industria IT în primele 12 luni, cu ținta de 5.000 de juniori integrați anual până în 2030;
- 3.11 Extinderea învățământului dual și a uceniciei, cu facilități pentru firmele care formează și angajează;
- 3.12 Finanțarea programelor de formare profesională pentru companii în funcție de rezultatul efectiv: angajare și menținere în muncă;
- 3.13 Stimularea revenirii părinților în activitate: creșe, program prelungit;
- 3.14 Persoanele îndreptățite la indemnizația pentru creșterea copilului care aleg să revină la locul de muncă după primele 6 luni de la nașterea copilului vor putea beneficia în continuare de indemnizația pentru creșterea copilului, concomitent cu veniturile salariale. Măsura urmărește să încurajeze întoarcerea părinților pe piața muncii fără ca această decizie să conducă la pierderea beneficiilor acordate pentru creșterea copilului;

- 3.15** „Contul Viitorului” – capital de start pentru copii: părinții pot deschide, în primul an de viață al copilului, un cont de economii și investiții pe numele acestuia, cu facilitățile fiscale ale Legii Conturilor de Economii și Investiții, aplicabilă din 2027;
- 3.16** Flexibilizarea muncii cu timp parțial și a muncii sezoniere, cu contribuții proporționale cu venitul efectiv;
- 3.17** Combaterea muncii la negru prin controale bazate pe analiza de risc;
- 3.18** „O singură raportare către stat”: Guvernul trebuie să asigure aplicarea legii conform căreia instituțiile publice nu mai pot solicita firmelor informații deja deținute de o altă instituție;
- 3.19** Debirocratizare măsurabilă: pentru fiecare obligație administrativă nouă dispar două existente, cu cost administrativ cel puțin echivalent; raportările semestriale se elimină; timpul de conformare fiscală scade cu 25% până în 2028;
- 3.20** Stimularea investițiilor productive: amortizare accelerată și deduceri pentru investiții în tehnologie, automatizare, digitalizare și eficiență energetică;
- 3.21** Debirocratizarea investițiilor: ghișeu unic și termene maxime pentru avizele și autorizațiile necesare investițiilor;
- 3.22** Tinerii intră mai repede în muncă: sprijin pentru chirie pentru studenții care lucrează; verificarea calității de angajat se face prin contribuțiile pe salariu plătite la bugetul de stat;
- 3.23** Energie pentru industrie: facilitarea investițiilor companiilor în producție proprie de energie, stocare și eficiență energetică;
- 3.24** Banca de Investiții și Dezvoltare devine instrumentul de mobilizare a capitalului privat și de dezvoltare a proiectelor în parteneriat public-privat, cu conducere selectată competitiv până la 31 martie 2027; sprijinul public trece de la granturi la garanții și credite; prin BID se dezvoltă instrumente de capital de risc și de co-investiție cu capital privat pentru companiile în creștere, cu prioritate pentru tehnologie;
- 3.25** Piața de capital: eliminarea barierelor de acces semnalate de MSCI, cu obiectivul obținerii statutului de piață emergentă listarea de pachete minoritare la companiile de stat, fără pierderea controlului strategic;
- 3.26** Finanțare prin piața de capital pentru companiile românești: diversificarea surselor de finanțare, complementare creditului bancar, prin susținerea listărilor companiilor private și facilități pentru reducerea costurilor administrative de dobândire a calității de emitent pe BVB; crearea și dezvoltarea unei piețe de creștere pe BVB pentru IMM-uri; menținerea sprijinului din fonduri europene pentru pregătirea companiilor pentru listare; dezvoltarea industriei fondurilor de investiții, printr-o legislație mai bună, orientată spre investiții în companiile românești;

Mai puține scheme, o singură structură și un singur criteriu: banii publici merg către companiile care exportă, înlocuiesc importuri sau urcă în lanțurile de valoare europene, iar din firmele românești care cresc facem campioni regionali.

- 4.1 Inventar complet, în șase luni, al tuturor schemelor de ajutor de stat și de minimis, indiferent de autoritatea care le acordă (ministere, agenții), cu buget angajat, beneficiari și rezultate, publicat integral prin extinderea registrului RegAS de la evidența plăților la evidența rezultatelor;
- 4.2 O singură structură pentru ajutoarele de stat, care elaborează, administrează și monitorizează toate schemele naționale; ministerele propun politica sau avizează propunerile de scheme din toate domeniile în cadrul unui comitet interministerial sub Prim-Ministru și nu mai administrează bani; Consiliul Concurenței își păstrează rolul de aviz și de contact cu Comisia Europeană;
- 4.3 Reducere: schemele care nu contribuie la export și nu creează valoare adăugată se închid la expirare și nu se prelungesc; nicio schemă nouă fără evaluare de impact înainte de aprobare și fără clauză de expirare;
- 4.4 Concentrare pe 5-7 ecosisteme prioritare din Strategia Națională de Politici Industriale: echipamente pentru energie (baterii, panouri, transformatoare, stocare), industria de apărare și producția duală, procesarea agroalimentară, materii prime critice și metalurgie decarbonizată, componente auto, tehnologia informației, inteligență artificială și centre de date;
- 4.5 Instrumentele se schimbă: subvenția pentru dobânda bancară, creditul fiscal deductibil pe mai mulți ani, cofinanțarea investițiilor private și garanțiile de portofoliu sunt complementare granturilor în avans;
- 4.6 Fiecare ajutor are indicatori de rezultat (locuri de muncă menținute cinci ani, export generat, creșterea cifrei de afaceri, integrarea în lanțuri internaționale de furnizare etc.), clauză de recuperare integrală la nerealizare și interdicție de relocare a activității în perioada de menținere;
- 4.7 Program „Campioni regionali” pentru companiile românești de talie medie și mare care se extind în Europa Centrală și de Sud-Est: credite și garanții de export prin Exim Banca Românească, cofinanțare pentru achiziții transfrontaliere;
- 4.8 Capital pentru creștere: fondurile de pensii pot investi mai mult în acțiuni românești, infrastructură și fonduri de creștere, prin modificarea legislației de către ASF; fond de fonduri cu capital public minoritar pentru companiile în expansiune, cu board public-privat de selecție și ieșire prin listare la bursă;
- 4.9 Energointensivii: continuarea compensării costurilor indirecte de emisii și a schemelor de decarbonizare, condiționată de planuri de eficiență și electrificare; utilizarea noului cadru european pentru industria curată (CISAF) și a proiectelor europene de interes comun (IPCEI) pentru producția de echipamente energetice;
- 4.10 Companiile de stat nu primesc ajutor pentru acoperirea pierderilor: subvențiile de exploatare se acordă doar prin contracte de serviciu public cu costuri comparate europene, iar ajutorul de salvare se acordă o singură dată, cu plan de restructurare bancabil aprobat;
- 4.11 Raport anual public al structurii unice privind toate ajutoarele acordate, cu cost pe loc de muncă creat și export generat, și evaluare independentă la trei ani pentru fiecare schemă;

- 4.12** Analiza tuturor schemelor de sprijin din fonduri guvernamentale și restrângerea lor la cele care cresc exporturile, reduc importurile sau creează valoare adăugată în economie.

Energie

05

Mai multe surse regenerabile, mai multă stocare, energie nucleară, gaz românesc din Marea Neagră și rețele mai puternice.

- 5.1 Finalizarea centralelor pe gaz de la Mintia și Iernut și a investițiilor Hidroelectrica în hidrocentrale, stocare în baterii și proiecte de stocare prin pompare (Tarnița-Lăpușești, Frasin, Bicaz etc.), susținute de contracte pentru diferență;
- 5.2 Trecerea sprijinului public de la evaluarea ex-ante a proiectelor la plata pe capacitatea pusă în funcțiune;
- 5.3 Prioritizarea racordării proiectelor mature și introducerea termenelor de decădere și a garanțiilor financiare pentru avizele tehnice de racordare;
- 5.4 Finalizarea investițiilor în distribuție și contorizare inteligentă din fondurile deja alocate;
- 5.5 Interconectări noi și creșterea capacității de schimb transfrontalier;
- 5.6 Finalizarea contractelor în derulare și contractarea rapidă a apelurilor deschise în cele trei scheme de stocare în baterii;
- 5.7 Condiționarea sprijinului public pentru stocare de furnizarea de servicii de sistem;
- 5.8 Retehnologizarea Unității 1 și decizia finală, cu finanțare asigurată, pentru Unitățile 3 și 4 de la Cernavodă;
- 5.9 Continuarea proiectului reactoarelor modulare de mici dimensiuni numai în condiții de viabilitate economică demonstrată și explorarea altor tehnologii de reactoare modulare;
- 5.10 Consolidarea rolului de tranzit al României prin Coridorul Vertical și Coridorul Verde;
- 5.11 Lansarea primei proceduri de concesiune pentru energie eoliană offshore în Marea Neagră;
- 5.12 Modernizarea rețelelor de termoficare din marile orașe din fondurile europene disponibile;
- 5.13 Constituirea transparentă a stocului de iarnă și reforma legislației stocurilor de urgență;
- 5.14 Eficientizarea terminalului petrolier Constanța și a transportului feroviar de produse petroliere, ca infrastructură strategică;
- 5.15 Tarife de rețea care stimulează flexibilitatea și nu împovărează primii utilizatori ai electrificării;
- 5.16 Sprijin ținut pe venit, aplicat direct pe factură, extins la gaze naturale;
- 5.17 Cadru simplu și stabil pentru prosumatori și comunități de energie;
- 5.18 Generalizarea contorizării inteligente, condiție pentru tarife diferențiate;
- 5.19 Consilii profesionale, mandate stabile, indicatori comparabili cu companiile europene, eliminarea provizoratelor prelungite;

- 5.20** Registru unic al programelor energetice publice, indiferent de minister, și comitet interministerial sub Prim-Ministru pentru avizarea schemelor noi și raportarea trimestrială a angajamentelor;
- 5.21** Retragera capacităților pe cărbune corelată cu intrarea în funcțiune a înlocuitorilor, pe un calendar agreat cu Comisia Europeană, și restructurarea Complexului Energetic Oltenia;
- 5.22** Piață de energie cu instrumente pe termen lung: piață la termen lichidă, cu contrapartidă centrală, contracte pe termen lung pentru industrie și fără plafonări generalizate de preț.

Consolidarea veniturilor și combaterea evaziunii

06

Un ANAF care controlează pe bază de risc, nu la întâmplare, tratează contribuabilul corect ca partener și îl obligă pe cel care fraudează să plătească: mai mulți bani la buget fără taxe noi.

- 6.1** Statul implementează politici prin care să ajungă să își plătească datoriile la timp: reducerea termenelor de rambursare a TVA și a arieratelor bugetului de stat și ale bugetelor asigurărilor sociale față de contribuabili; se vor crea mecanisme de compensare directă și reciprocă a creanțelor certe, lichide și exigibile, respectiv a sumelor datorate cu obligațiile fiscale ale firmei la buget;
- 6.2** Simplificarea relației contribuabililor cu administrația fiscală prin reducerea raportărilor repetitive și reutilizarea datelor deja disponibile la ANAF, introducerea unor mecanisme de notificare și corectare voluntară a abaterilor formale, dezvoltarea de îndrumare digitale interactive, precum și evaluarea periodică a costurilor administrative asociate obligațiilor de raportare;
- 6.3** Reorganizarea ANAF: coordonare unitară a controlului, colectării și trezoreriei între nivelurile central și teritorial; funcții-suport consolidate; conduceri teritoriale ocupate prin concurs, fără interimate prelungite;
- 6.4** Analiza de risc consolidată la nivel central, cu scor de risc pentru fiecare contribuabil și o platformă integrată care corelează e-Factura, SAF-T, casele de marcat și declarațiile, funcțională până la 30 iunie 2027; controalele operative și inopinate se declanșează pe profil de risc, după verificări documentare la distanță;
- 6.5** Concentrarea resurselor pe evaziunea cu impact bugetar mare: fraudele de TVA și rambursările cu indicatori de risc, subdeclararea sectorială și transferul artificial al profitului;
- 6.6** Digitalizarea Registrului unic de control și implementarea unei soluții informatice care să asigure evidența centralizată și accesul la istoricul complet al controalelor efectuate la nivelul fiecărui contribuabil;
- 6.7** Decalajul de TVA scade semnificativ până în 2030; resursele de control se îndreaptă spre marea evaziune, nu spre contribuabilii corecți;
- 6.8** Înlocuirea aplicațiilor și bazelor de date vechi cu sisteme moderne, interoperabile, cu protecție și replicare a datelor; schimb automat de informații între instituțiile statului, astfel încât contribuabilul nu mai comunică aceeași modificare mai multor autorități;
- 6.9** Spațiul Privat Virtual devine punctul unic de interacțiune: situație fiscală consolidată pe contribuabil, notificări automate la neconcordanțe, feedback permanent și canale digitale diversificate de comunicare;
- 6.10** Declarații precompletate și validate automat, câmpuri reduse, eliminarea graduală a raportărilor redundante, inclusiv în materie de TVA; nicio informație transmisă deja prin e-Factura, SAF-T sau case de marcat nu se mai cere a doua oară;

- 6.11** Dezvoltarea unor mecanisme pentru identificarea timpurie a contribuabililor care încep să acumuleze dificultăți financiare sau obligații fiscale restante, astfel încât măsurile de recuperare sau remediere să poată fi inițiate înainte de acumularea unor arierate semnificative;
- 6.12** Plăți simplificate, de tip internet banking, reflectate aproape instant în situația fiscală, cu reconciliere și stingere automată a obligațiilor și schimb de informații cu băncile, în limitele secretului bancar;
- 6.13** Predictibilitate și practică unitară: mecanism unitar de clarificare fiscală, răspunsuri standardizate pentru problemele recurente, interpretări relevante publicate anonimizat, termene clare de răspuns și corectarea diferențelor de interpretare între structurile teritoriale;
- 6.14** Pentru IMM-uri: obligații repetitive reduse prin reutilizarea datelor deținute de ANAF, notificare și remediere voluntară pentru abaterile formale fără prejudiciu și fără indicii de fraudă, ghiduri digitale interactive, informare dedicată firmelor nou-înființate și evaluare periodică a costului raportărilor;
- 6.15** Marii contribuabili și operațiunile complexe: echipe specializate pentru prețuri de transfer, tranzacții intra-grup și transfrontaliere, controale orientate spre indicatorii de diminuare artificială a bazei impozabile, acorduri de preț în avans eficientizate și expertiză pentru modelele de afaceri digitale;
- 6.16** Reunificarea ANAF și a Autorității Vamale într-un singur organ fiscal și de control;
- 6.17** Dezvoltarea programelor de pregătire și specializare a personalului în domenii fiscale complexe, precum prețurile de transfer, tranzacțiile intra-grup și transfrontaliere, diminuarea artificială a bazei impozabile, acordurile de preț în avans și noile modele de afaceri digitale;
- 6.18** Introducerea de indicatori de performanță și a unui sistem de remunerare de tip bonus-malus, până la 31 decembrie 2026, pentru conducerea ANAF și structurile operative. Mecanismul bonus-malus, aplicabil din 2027, conform angajamentelor din PNRR, va implica faptul că bonusurile se vor încasa doar în contextul depășirii planului de încasări, iar penalitățile se vor aplica în raport cu indicatorii de performanță aprobați specifici fiecărei structuri.

Finanțe publice echilibrate, stat corect cu contribuabilii

07

Deficitul scade pe traiectoria asumată cu Comisia Europeană, fără impozite noi: prin cheltuieli mai puține și mai bine ținute, colectare mai bună, bugete construite pe rezultate și fonduri europene care înlocuiesc împrumuturile.

- 7.1 Traiectorie anuală de deficit 2026–2028 înscrisă în program, conform Planului bugetar-structural pe termen mediu, și păstrarea ratingului de țară în categoria investițională;
- 7.2 Clauza de predictibilitate fiscală: consultare instituționalizată permanentă cu mediul de afaceri și Pact de stabilitate economică între Guvern, Parlament și mediul privat, pe minimum doi ani, fără schimbări fiscale bruște;
- 7.3 Indexarea pensiilor și alocațiilor în 2027, cu menținerea traiectoriei de deficit și cu avizul Consiliului Fiscal;
- 7.4 Regula cheltuielilor permanente: nicio majorare de cheltuială permanentă fără spațiu bugetar identificat;
- 7.5 Bugetare pe bază de performanță: fiecare ordonator principal își structurează bugetul pe programe, cu obiective, indicatori de rezultat și responsabil de program; realizarea bugetului pe anul 2027 în noua aplicație informatică dezvoltată în cadrul PNRR; bugetul 2028, primul construit integral pe programe;
- 7.6 Analize anuale ale cheltuielilor (spending reviews) coordonate de Ministerul Finanțelor, cu concluzii publice, integrate obligatoriu în construcția bugetului următor;
- 7.7 Un set unic de indicatori pentru bugetul național și pentru Planul Național și Regional de Parteneriat, astfel încât banii românești și cei europeni să fie urmăriți în același sistem;
- 7.8 Registru public al tuturor programelor de finanțare din bugetul de stat și evaluare ex-ante obligatorie (cost–beneficiu, sursă, complementaritate cu fondurile UE) înaintea oricărui program nou; restructurarea sau suspendarea celor fără rezultate măsurabile;
- 7.9 Niciun contract de investiții fără sursă de finanțare pe toată durata lui; supracontractare de maximum 20%, ca angajament de plată al statului;
- 7.10 Fondurile de pensii pot investi mai mult în economie și în infrastructură, prin modificarea legislației de către ASF, ca sursă de capital intern pentru companiile românești;
- 7.11 Dobânzile statului rămân la românii care economisesc: programele Fidelis și Tezaur devin instrument permanent de finanțare a datoriei publice, deschiderea titlurilor de stat destinate astăzi exclusiv populației și către persoanele juridice, pentru stimularea îndatorării în moneda națională; fiecare leu împrumutat de la un român în loc de un creditor extern înseamnă dobândă plătită în țară, nu în afara ei;
- 7.12 Deficitul bugetar pe 2026 rămâne în țintă: 6,2% din PIB în termeni cash și 6,0% din PIB în termeni ESA; rectificarea bugetară se adoptă în 30 de zile de la învestirea Guvernului, fără majorarea

- deficitului; obiectivele Planului bugetar-structural pe termen mediu se mențin, cu deficit sub 3% din PIB în 2030;
- 7.13** Bugetul pe 2027 se adoptă de Parlament până la 31 decembrie 2026; proiectul se publică de Guvern până la 30 noiembrie 2026;
- 7.14** Reguli de cheltuieli pe durata mandatului: cheltuielile de personal coboară gradual spre 7,9% din PIB în 2031; cheltuielile de asistență socială rămân constante ca pondere în PIB, ca regulă de disciplină fiscală; indexările pensiilor și alocațiilor se aplică potrivit legii și în limitele traiectoriei de deficit, iar spațiul fiscal câștigat peste acestea se folosește pentru reformele care rezolvă probleme structurale, nu pentru majorări suplimentare;
- 7.15** Încasarea cererilor de plată 5 și 6 din PNRR și utilizarea instrumentului SAFE (16,68 mld. euro) pentru apărare și infrastructură cu utilizare duală;
- 7.16** Transferuri predictibile către comunitățile locale: sumele de la bugetul de stat către primării și consilii județene se repartizează după o formulă stabilită prin lege pentru cel puțin trei ani, cu criterii obiective, publice și identice pentru toți; totalul transferurilor se stabilește anual în limitele Strategiei fiscal-bugetare și ale traiectoriei de reducere a deficitului, astfel încât formula să repartizeze resurse sustenabile, nu să creeze cheltuieli peste posibilitățile bugetului; reducerea posturilor și eficiența organizațională rezultate din OUG nr. 7/2026 se reflectă în formulă, iar funcționarea instituțiilor se finanțează pe baza unor costuri standard și a unor structuri eficiente, nu a organigramelor moștenite; fiecare autoritate locală își cunoaște alocarea din toamna anului anterior, iar alocările discreționare devin excepția, nu regula;
- 7.17** Aplicarea integrală a OUG nr. 7/2026 privind reducerea numărului de posturi în administrația publică centrală și locală: structurile cu atribuții suprapuse se comasează, procesele se digitalizează, iar numărul de posturi se stabilește după volumul real de activitate; în administrația centrală și în serviciile deconcentrate se aplică regula „o angajare la două plecări”.

CAPITOLUL 8 • 2 MĂSURI

Legea salarizării unice

08

Corectarea modului de salarizare în sectorul public.

- 8.1** Adoptarea în Parlament a noii legi a salarizării unice: fără inechități salariale, fără diminuări de venituri, fără noi procese în instanțe și cu atractivitate pentru tinerii profesioniști;
- 8.2** Noua lege a salarizării unitare se adoptă până la 31 octombrie 2026.

Analiza și prioritizarea proiectelor de investiții

09

Investițiile publice se aleg după utilitate, maturitate și capacitatea de finalizare.

- 9.1 Reevaluarea și prioritizarea tuturor programelor de investiții finanțate din bugetul național și european, la nivelul tuturor ministerelor;
- 9.2 Indicatori de sustenabilitate pentru fiecare program, atât pentru cele dedicate nivelului național, cât și pentru cele dedicate autorităților locale;
- 9.3 Cofinanțare din partea autorităților locale, proporțională cu capacitatea lor financiară, la programele naționale de investiții;
- 9.4 Un domeniu, un singur program: pentru fiecare obiectiv de finanțare (de exemplu fotovoltaice și stocare, eficiență energetică a clădirilor, digitalizarea IMM-urilor) există o singură schemă și o singură autoritate care o administrează, indiferent de sursa banilor (buget de stat, PNRR, fonduri de coeziune, Fondul pentru Modernizare, AFM); programele paralele existente la ministere diferite se comasează în 12 luni, iar nicio schemă nouă nu primește aviz dacă un program cu același obiect este deja în derulare;
- 9.5 Evaluarea implementării proiectelor publice, cu prioritate pentru cele în execuție;
- 9.6 Reașezarea programelor de investiții – inclusiv între ministerele care le derulează, pe baza procedurilor de implementare, a efectelor produse și a capacității profesionale, inclusiv a celei certificate prin absorbția PNRR;
- 9.7 Maximizăm utilizarea fondurilor europene și finanțăm prin ele prioritățile naționale. Spațiul fiscal rămâne același și este compatibil cu traiectoria de ajustare, se schimbă doar sursa din care îl acoperim: întâi fonduri europene, apoi veniturile proprii și, la final, împrumuturi ieftine și pe termen lung, care optimizează costul datoriei publice;
- 9.8 Finanțarea europeană și finanțarea națională a investițiilor vor fi tratate într-un cadru bugetar integrat, astfel încât deciziile de supracontractare, cofinanțare, fazare sau preluare la bugetul de stat a unor proiecte să fie evaluate din perspectiva impactului multianual asupra deficitului, datoriei publice și necesarului de finanțare. Ministerul Finanțelor va avea un rol consolidat în evaluarea ex-ante a sustenabilității financiare a programelor și proiectelor cu finanțare europeană.

Sănătate

10

Principiul de guvernare: banii urmează pacientul, finanțarea urmează performanța, iar decizia urmează nevoia reală de sănătate. România are nevoie de o trecere de la un sistem centrat pe instituții și pe finanțare istorică la un sistem centrat pe pacient, prevenție, acces, calitate și rezultate.

- 10.1** Finanțarea spitalelor se face pe serviciile medicale efectiv furnizate, pe baza unui pachet de bază clar definit. Tarifele reflectă costul real și complexitatea cazurilor și includ sumele plătite astăzi separat pentru influențe salariale. Sistemul DRG se actualizează, iar CNAS contractează serviciile în funcție de necesarul județean și regional, de calitate și de rezultate;
- 10.2** CNAS evoluează de la plătitor și administrator de contracte la cumpărător strategic de servicii medicale, medicamente și dispozitive, în numele pacienților. Contractarea se face pe baza nevoilor reale de sănătate, a activității, accesibilității, calității și rezultatelor, după o metodologie transparentă. Casele de asigurări își consolidează capacitatea de analiză, contractare, audit clinic și control, inclusiv la nivel regional;
- 10.3** FNUASS rămâne fundamentul solidar al finanțării sănătății și garantul accesului la pachetul de bază. Asigurările suplimentare și complementare, voluntare și opționale, acoperă doar servicii și opțiuni din afara pachetului de bază, fără diminuarea drepturilor asiguraților și fără transferul obligațiilor sistemului public. Cadrul lor este transparent și protejează asigurații. Eventualele stimulente fiscale se analizează în funcție de impactul bugetar;
- 10.4** Politica medicamentului trece de la administrarea prețurilor și a listelor la achiziție strategică și competiție. Se folosesc mai mult medicamentele generice și biosimilare, se respectă ghidurile de tratament, iar achizițiile centralizate se folosesc acolo unde produc economii. Economii obținute vor fi reinvestite în accesul pacienților la medicamente, iar medicamentele cu risc de discontinuitate în aprovizionare vor fi monitorizate permanent, pentru identificarea din timp a soluțiilor de prevenire;
- 10.5** CNAS va primi instrumente legale și instituționale pentru negocierea reală a prețurilor și condițiilor de rambursare, prin mecanisme de tip cost-volum/cost-volum-rezultat, acorduri bazate pe rezultate și cuantificarea beneficiului terapeutic. Obiectivul este reducerea semnificativă a timpului dintre autorizarea europeană și accesul efectiv al pacientului la terapiile inovatoare, cu menținerea sustenabilității finanțării;
- 10.6** Capacitatea spitalicească se adaptează nevoilor reale: paturile cu grad redus de ocupare se reconvertesc, pe baza unei analize publice, în ambulatoriu, spitalizare de zi, recuperare, îngrijire pentru pacienți cronici și paliativă. Îngrijirile paliative devin prioritate națională, cu cel puțin 2.000 de paturi suplimentare până în 2028, prin contractare suplimentară de către casele de asigurări și prin reconversia paturilor slab utilizate. În paralel se dezvoltă serviciile în ambulatoriu și la domiciliu și terapia durerii pentru pacienții cu boli progresive sau incurabile;

- 10.7** Managementul spitalelor publice va fi consolidat, prin mai multă autonomie și instrumente reale de organizare pentru manageri și șefii de secție, obiective asumate la nivelul spitalului și al secțiilor și un cadru de lucru care sprijină și recunoaște munca efectiv depusă, nu doar prezența la muncă;
- 10.8** Rețeaua de servicii va fi reorganizată astfel încât resursele să fie orientate către formele de îngrijire care răspund efectiv nevoilor comunității. În paralel, va fi construit un ecosistem digital integrat și interoperabil, cu punct unic digital de acces pentru pacient și registre naționale de boli, care să reducă raportările redundante și să ofere instituțiilor din sănătate instrumente moderne de analiză, planificare și control;
- 10.9** Medicina de familie devine pilonul prevenției și al îngrijirii continue, cu rol consolidat în depistarea precoce și în managementul bolilor cronice. Ponderea medicinei primare și a prevenției în finanțarea CNAS crește, cu ținte anuale măsurabile. Finanțarea recompensează serviciile efectiv acordate și rezultatele obținute, iar sarcinile administrative ale medicilor de familie se reduc prin digitalizare;
- 10.10** Prevenția va deveni prima linie a sistemului de sănătate, începând înainte de naștere. Vor fi consolidate intervențiile pentru sănătatea maternă, accesul gravidelor la consultații și investigații, identificarea sarcinilor cu risc și screeningul neonatal. Educația pentru sănătate va fi dezvoltată sistematic, începând din școală. Vaccinarea va fi promovată activ și extinsă prin lărgirea listei vaccinurilor compensate și gratuite, actualizarea schemelor pentru copii și adulți și dezvoltarea programelor pentru grupurile cu risc; pentru vaccinurile cu impact major asupra sănătății publice, accesul va putea fi extins și la persoanele neasigurate;
- 10.11** Prevenția și educația pentru sănătate acordă prioritate bolilor cardiovasculare și cerebrovasculare, prin stil de viață sănătos, depistarea precoce a factorilor de risc la medicul de familie și acces mai rapid la diagnostic și tratament. Rețelele de centre pentru accident vascular cerebral și infarct miocardic acut, inclusiv tratamentul intervențional, se extind treptat până la acoperirea tuturor regiunilor, cu timpi de acces la tratament publicați anual;
- 10.12** Pacienții oncologici și cei cu boli rare vor beneficia de trasee medicale integrate și predictibile, de la suspiciune și diagnostic precoce până la tratament și monitorizare. Vor fi extinse diagnosticul molecular și testarea genetică, accesul la PET-CT, radioterapie, terapii țintite, terapii inovatoare și terapii cu radionuclizi, precum și dezvoltarea centrelor de asistență oncologică integrată și a centrelor dedicate bolilor rare. Finanțarea va urmări pacientul pe întregul traseu medical;
- 10.13** Consorțiile spitalicești vor permite utilizarea în comun a resurselor umane, infrastructurii și capacităților medicale, precum și realizarea de achiziții comune. Organizarea și finanțarea integrată vor susține utilizarea mai eficientă a resurselor și adaptarea serviciilor spitalicești la nevoile reale ale pacienților;
- 10.14** Activitatea profesioniștilor din sănătate va fi organizată într-un cadru coerent, predictibil și flexibil, cu delimitarea clară a programului din sistemul public și a activităților suplimentare desfășurate în afara acestuia. Vor fi reglementate echitabil gărziile și activitățile medicale suplimentare, în sistemul public sau privat, cu respectarea timpului de odihnă, a normelor de siguranță și a regulilor privind incompatibilitățile și conflictele de interese;
- 10.15** Registrul național al profesioniștilor din sănătate va deveni instrumentul de bază pentru planificarea strategică a resursei umane, pe specialități și teritorii. Pe baza acestuia vor fi dezvoltate politici de formare, atragere și retenție, cu prioritate pentru specialitățile deficitare și zonele insuficient deservite, precum și mecanisme care să faciliteze mobilitatea profesională și utilizarea eficientă a competențelor existente;

- 10.16** Controlul fraudei, al risipei și al serviciilor medicale nejustificate va deveni sistemic și se va baza pe analiza automată a datelor, pe modele de risc, pe audit digital și pe identificarea comportamentelor atipice de prescriere și raportare. Controlul concediilor medicale va fi consolidat, iar pacientul va avea acces la serviciile decontate în numele său. Resursele recuperate vor fi reinvestite în tratamentul pacienților;
- 10.17** Sănătatea mintală devine o componentă prioritară a prevenției și îngrijirii integrate, prin extinderea educației pentru sănătate mintală, a diagnosticului precoce, a tratamentului și a serviciilor psihologice. Prioritatea o au copiii și adolescenții, tinerii, persoanele cu dizabilități și pacienții cu boli cronice. Epuizarea psihică și profesională, inclusiv în rândul personalului medical, se previne și se identifică din timp.

CAPITOLUL 11 • 1 MĂSURĂ

Finalizarea reformei pensiilor speciale

11

- 11.1** Pentru sistemele din apărare, ordine publică și siguranță națională, cuantumul se recalculează după contribuție și vechime, iar particularitățile misiunii se reflectă în vârsta standard de pensionare și în condițiile de muncă, cu perioadă de tranziție pentru cei aflați aproape de ieșire.

Justiție și stat de drept

12

Judecătorul și procurorul trebuie să fie protejați de orice influență nelegitimă, din afara sau din interiorul sistemului. Justiția trebuie să devină un serviciu public rapid și accesibil pentru cetățean, bazat pe digitalizare. Corupția și crima organizată trebuie să redevină priorități ale activității parchetelor, indiferent de funcția, averea sau influența persoanelor vizate.

- 12.1** Delegările și detașările vor fi strict limitate prin impunerea unor durate maxime cumulative, prin interzicerea delegărilor încrucișate, precum și prin obligativitatea organizării unui concurs pentru ocuparea funcțiilor de conducere după ocuparea acestora prin delegare pentru o perioadă de maximum șase luni. Funcțiile de vicepreședinte vor fi ocupate prin concurs similar cu cel organizat pentru funcția de președinte. Concursurile pentru funcții de conducere vor fi organizate obligatoriu de două ori pe an, pe baza unui calendar anunțat de Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii până la finalul lunii ianuarie. Componenta comisiilor de examen se va stabili aleatoriu dintre judecătorii și procurorii care îndeplinesc condițiile pentru a face parte dintre acestea, constituind atribuție de serviciu ce nu poate fi refuzată, iar plaja privind membrii din afara sistemului judiciar va fi lărgită. Componenta comisiilor de examen se va publica, pentru a fi verificate conflictele de interese și participarea în alte comisii. Un judecător sau procuror poate fi membru al unei comisii de examinare o singură dată în decursul a 3 ani. Aceeași regulă se aplică și în cazul membrilor care nu sunt magistrați. Nu vor exista membri de drept;
- 12.2** Completurile de judecată trebuie să fie stabile, iar repartizarea aleatorie a dosarelor să fie garantată. Situațiile în care un membru al completului poate fi înlocuit se stabilesc limitativ prin lege, iar modificările se vor face numai pentru motive obiective, care vor fi expres menționate în dosar. Suplimentar, se impune un audit extern, independent și periodic al repartizării aleatorii, ce se va extinde asupra aplicației informatice, a regulilor de utilizare, a intervențiilor umane și a modificării parametrilor, concluziile acestuia fiind publicate;
- 12.3** Consiliul Superior al Magistraturii va fi legitimat de întregul corp profesional. Membrii aleși ai Consiliului vor fi desemnați prin vot la nivel național, în cadrul fiecărui corp profesional: judecătorii din toată țara, indiferent de instanță, vor alege membrii secției pentru judecători, iar procurorii de pe lângă toate parchetele vor alege membrii secției pentru procurori, cu reprezentarea echilibrată a instanțelor și parchetelor și cu proceduri clare de alegere și revocare. De asemenea, membrii colegiilor de conducere ale instanțelor și parchetelor vor fi aleși de adunările generale și vor primi un rol întărit în deciziile de organizare internă. Toate hotărârile colegiului de conducere vor fi motivate, sub sancțiunea nulității, și publicate pe site-ul instanței;
- 12.4** Cariera magistraților trebuie să fie bazată pe competență. Promovarea nu se va mai realiza în niciun caz doar pe baza evaluării dosarului profesional, devenind obligatorii pentru toate nivelurile proba scrisă și probele pe criterii verificabile și contestabile. Va fi eliminată promovarea pe loc, în care magistratul continuă aceeași activitate, la aceeași instanță sau același parchet, dar primește un salariu mai mare. În acest scop, componenta comisiilor de examen va fi stabilită în mod aleatoriu dintre judecătorii și procurorii care îndeplinesc condițiile necesare pentru a face parte din acestea, participarea constituind o atribuție de serviciu care nu poate fi

- refuzată. Totodată, va fi extinsă categoria persoanelor din afara sistemului judiciar care pot fi desemnate în aceste comisii. Componenta comisiilor de examen va fi publicată, în vederea verificării eventualelor conflicte de interese și a participării membrilor în alte comisii. Un judecător sau procuror va putea face parte dintr-o comisie de examinare o singură dată într-un interval de 3 ani, aceeași regulă aplicându-se și membrilor care nu au calitatea de magistrat. Nu vor exista membri de drept. Interviu pentru promovarea la Înalta Curte de Casație și Justiție va fi revizuit;
- 12.5** Inspekția Judiciară trebuie să fie reformată cu scopul asigurării imparțialității sale. Inspectorulșef, adjunctul său și inspectorii judiciari vor fi selectați prin concursuri organizate de CSM, cu comisii independente, pe baza unor criterii publice, reguli de incompatibilitate și control judecătoresc. Repartizarea lucrărilor de inspekție și orice intervenție asupra lor vor fi verificabile și supuse unui audit extern, independent, periodic al repartizării aleatorii. Procedurile disciplinare trebuie să devină mai clare, mai transparente, aceasta presupunând publicarea soluțiilor de clasare de către Inspekția Judiciară și a celor date de Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii de la data pronunțării, chiar dacă nu sunt definitive, iar controlul jurisdicțional în cazurile disciplinare trebuie întărit. Nu în ultimul rând, trebuie să fie clarificată protecția magistraților ca avertizori de integritate. Va fi clarificată calitatea procesuală activă a Inspekției Judiciare în cauze privind hotărâri ale Secțiilor și Plenului CSM, altele decât cele disciplinare;
- 12.6** Intervențiile procurorilor ierarhic superiori în dosare trebuie să fie limitate la cazuri expres prevăzute. Procurorul general și procuroriișefi DNA și DIICOT nu trebuie să mai poată interveni în orice dosar penal, infirmând măsurile și soluțiile procurorului de caz pentru aspecte de oportunitate;
- 12.7** Competența de investigare a infracțiunilor săvârșite de magistrați trebuie reevaluată în vederea asigurării unei răspunderi penale eficiente, cu păstrarea garanțiilor necesare protejării independenței acestora;
- 12.8** Lupta împotriva violenței domestice trebuie să fie întărită prin implementarea unui instrument unic de evaluare a riscului, folosit de poliție, parchete și instanțe, prin monitorizarea electronică generalizată a agresorilor față de care a fost dispusă o interdicție de apropiere, precum și prin desemnarea unor procurori specializați;
- 12.9** Reprezentanții autorităților competente trebuie să stabilească un acord cu sistemul judiciar pentru eșalonarea predictibilă a drepturilor salariale recunoscute prin hotărâri judecătorești definitive, compatibil cu capacitatea bugetară a României. Salarizarea personalului din sistemul judiciar va fi discutată cu reprezentanții acestuia, cu recunoașterea și acordarea respectului cuvenit muncii depuse de judecători, procurori și personalul auxiliar din justiție;
- 12.10** În întregul sistem de justiție va fi implementat un singur dosar electronic integrat cu ECRIS V, cu migrarea datelor. Cele două centre de date finanțate anterior prin PNRR trebuie să devină funcționale. Este necesară interconectarea cu celelalte instituții publice pentru obținerea rapidă de informații necesare soluționării dosarelor. Plata taxelor, depunerea cererilor și consultarea dosarelor trebuie să se realizeze pe o platformă unică. Digitalizarea integrală a dosarelor și utilizarea inteligenței artificiale în vederea eficientizării soluționării cauzelor și respectării unui termen optim și previzibil sau cel puțin rezonabil va deveni o prioritate. În virtutea principiului transparenței actului de justiție și a creșterii încrederii în sistemul judiciar, hotărârile judecătorești vor fi publicate integral, cu posibilitatea verificării motivării ce a stat la baza soluției din dispozitiv. Transparența privește inclusiv hotărârile în cauzele de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție. Vor fi regândite schemele de personal, pe baza discuțiilor cu reprezentanții

sistemului judiciar și evaluării nevoilor sistemului, ținând cont de sistemele digitale de suport existente sau ce urmează a fi dezvoltate în termen scurt. Blocarea cauzelor de la repartizare va fi interzisă. Va fi regândită reglementarea și utilizarea mijloacelor alternative de soluționare a cauzelor;

- 12.11** Harta judiciară va fi reorganizată prin comasarea instanțelor foarte mici și prin stabilirea unei structuri unice de parchet activ pe lângă toate judecătoriile din județ. Se va realiza o specializare aprofundată a judecătorilor, în mod special în domenii cu o legislație complexă (achiziții publice, proprietate intelectuală, insolvență, infracțiuni informatice etc.). Cazurile în care pot fi create completuri specializate vor fi doar cele expres prevăzute de lege, colegiile de conducere stabilind doar numărul și componența lor, ținând seama de criterii obiective, ce vor fi stabilite prin lege;
- 12.12** Registrul Comerțului trebuie să devină mai rapid, cu asigurarea securității cibernetice a MyPortal ONRC și a interconectării cu alte baze publice de date. Autoritatea Națională pentru Cetățenie va trece în subordinea MAI, astfel încât să fie asigurată cooperare cu Inspectoratul pentru Imigrări și Evidența Populației;
- 12.13** Va fi organizată o structură specializată în cadrul Ministerului Justiției cu competența de a monitoriza toate litigiile în care autoritățile administrației publice sunt parte și de a identifica tipurile recurente de cauze, astfel încât să fie reevaluate practicile administrative și să fie evitate viitoare litigii, prin redactarea de ghiduri și îndrumări pentru administrație, precum și prin formularea de propuneri legislative;
- 12.14** Se va asigura un mecanism permanent de consultare cu avocați, notari, executori judecătorești și experți judiciari. De asemenea, experții vor fi evaluați periodic pe baza unor indicatori obiectivi, cu consecințe asupra menținerii în corp, asigurându-se în același timp plata predictibilă a sumelor datorate de stat, inclusiv a onorariilor avocațiale;
- 12.15** Va continua efortul de dezvoltare a infrastructurii, inclusiv prin valorificarea fondurilor din noul cadru financiar multianual, cu scopul de a asigura sedii noi sau reabilitate pentru instanțe și parchete, precum și de a moderniza unitățile medicale ale Ministerului și laboratoarele teritoriale INEC;
- 12.16** Combaterea corupției redevine prioritate a sistemului judiciar;
- 12.17** Efortul ANABI de recuperare a prejudiciilor trebuie susținut, inclusiv cu folosirea sistemului informatic integrat ROARMIS 2 la potențial maxim și interconectarea cu alte instituții publice. Identificarea, indisponibilizarea, confiscarea și valorificarea bunurilor trebuie să fie o componentă esențială a procesului penal;
- 12.18** Este necesară o luptă coordonată pentru a preveni închiderea dosarelor penale ca efect al prescripției. Noi instrumente legislative trebuie să introducă reducerea mijloacelor procedurale pur dilatorii, soluționarea prioritară a cauzelor apropiate de prescripție, modificarea termenelor de prescripție, regândirea naturii lor, identificarea unor soluții de continuare a judecării cauzelor de același/aceleiași judecători, cu excepția situațiilor de ieșire a acestora din sistemul judiciar, precum și reevaluarea procedurilor de cameră preliminară.

CAPITOLUL 13 • 7 MĂSURI

Reziliență democratică și coeziune socială

13

Un stat capabil să identifice și să răspundă ingerințelor externe și campaniilor coordonate de manipulare, cetățeni care înțeleg mediul informațional în care trăiesc și o societate mai puțin polarizată, în coordonare cu partenerii europeni și euroatlantici.

- 13.1** Crearea unei structuri centrale STRATCOM pentru coordonarea politicilor, procedurilor și răspunsului instituțional în domeniul rezilienței informaționale și al combaterii ingerințelor informaționale externe;
- 13.2** Instituirea unui consiliu consultativ al societății civile pentru integrarea expertizei externe, evaluarea politicilor și semnalarea riscurilor privind libertatea de exprimare și accesul la informație;
- 13.3** Crearea unui centru tehnic permanent pentru identificarea și analiza ingerințelor informaționale externe și a operațiunilor coordonate de manipulare;
- 13.4** Instituirea unui mecanism interinstituțional de răspuns la amenințările hibride majore, cu coordonarea rapidă a măsurilor operative și comunicării publice;
- 13.5** Integrarea educației media și alfabetizării digitale în formarea elevilor și dezvoltarea unor programe dedicate adulților pentru prevenirea manipulării și fraudelor online;
- 13.6** Consolidarea coeziunii sociale și a participării civice prin proiecte comunitare și un program național de voluntariat pentru tineri;
- 13.7** Pregătirea din timp a integrității alegerilor din 2028 prin cooperare interinstituțională și aplicarea coordonată a legislației europene privind platformele online și publicitatea politică.

Digitalizarea și inteligența artificială în stat

14

Digitalizarea statului se face de sus în jos, dintr-un singur loc, cu standarde obligatorii și livrare rapidă: o strategie, un responsabil, o infrastructură națională și servicii construite în jurul cetățeanului, nu al instituției.

- 14.1** Un singur centru de decizie pentru transformarea digitală a statului, prin reorganizarea ADR și a altor instituții cu responsabilități tangențiale în digitalizare, cu atribuții formale și obligatorii asupra tuturor proiectelor digitale din administrația centrală și ca sursă de standarde și soluții pentru cea locală, în subordinea Prim-Ministrului; excepție doar pentru apărare și zonele sensibile din ordine publică;
- 14.2** Un Chief Digital Government Officer național, profesionist apolitic cu experiență în industrie, cu mandat și pârghii legale de implementare; echipă cu regim de remunerare competitiv cu piața privată;
- 14.3** O singură strategie națională de transformare digitală, cu jaloane și termene, care leagă politicile deja adoptate (cloud guvernamental, interoperabilitate) și coboară cu propuneri de soluții standard (arhitectură sau schemă logică de sistem pentru diferitele nevoi: site-uri, aplicații software în administrația publică etc.) până la ultima primărie și agenție; digitalizarea declarată prioritate națională apolitică, care nu se renegociază la fiecare schimbare de guvern; centrul unic este punctul unic de raportare națională către Comisia Europeană pentru foaia de parcurs Digital Decade și consultă structurat și periodic mediul privat;
- 14.4** Standardizare obligatorie: norme tehnice comune și module reutilizabile pentru toate componentele digitale ale statului; nicio achiziție publică de soluții digitale care nu respectă standardele naționale nu mai primește finanțare, din bugetul național sau european; standardul privește arhitectura, interoperabilitatea și datele, iar procedura devine mai flexibilă: mecanisme fast-track pentru testarea și adoptarea soluțiilor inovatoare și creșterea ponderii achizițiilor publice inovatoare de la circa 5% la media europeană de 9%;
- 14.5** Cloud-ul guvernamental și centrele de date ca infrastructură națională deținută de stat, cu interoperabilitate reală între registrele de bază, securitate cibernetică și protecția datelor ca argument de încredere pentru cetățeni;
- 14.6** Foaie de parcurs pentru digitalizarea administrației locale, care livrează 80% din serviciile publice și cele opt „evenimente de viață” după care Europa măsoară e-guvernarea: soluții standard furnizate de la centru, nu dezvoltate separat de fiecare primărie;
- 14.7** Implementarea rapidă a proiectelor de fundament (identitatea digitală – e-ID și platforma fiscală). „O singură raportare către stat”: Guvernul trebuie să asigure aplicarea legii conform căreia instituțiile publice nu mai pot solicita firmelor informații deja deținute de o altă instituție;
- 14.8** Servicii construite pe experiența utilizatorului: punct unic digital de interacțiune cu statul, portofel digital, 50% din serviciile publice complet online și 5 milioane de români cu identitate digitală până în 2028;

- 14.9** Alfabetizare digitală pentru administrație și cetățeni: competențe digitale minime certificate pentru funcționari, cu stimulente, și programe pentru vârstnici și persoanele cu competențe reduse, în parteneriat cu bibliotecile, Poșta și ONG-urile;
- 14.10** Inteligența artificială în stat, auxiliară și sub control uman: automatizarea proceselor interne, analiză de risc în ANAF, asistență în justiție și sănătate, cu registrul aplicațiilor publice și reguli de utilizare aliniate legislației europene; sandbox de reglementare pentru inteligența artificială, prevăzut de AI Act, operațional în parteneriat cu mediul privat;
- 14.11** Scor public de digitalizare pentru fiecare instituție, raport anual independent și „bugetare pe performanță digitală”: o parte din finanțare se leagă de scorul obținut.

România pro-europeană și transatlantică

15

Un membru al Uniunii care își respectă angajamentele și își negociază interesele, un aliat care transformă securitatea în dezvoltare și un partener strategic al Statelor Unite prin energie stabilă și accesibilă, industrie de apărare și investiții în activele strategice ale țării.

- 15.1** Acord politic pe Cadrul Financiar Multianual 2028–2034 până la finalul lui 2026, pentru ca implementarea să înceapă la 1 ianuarie 2028: menținerea alocărilor pentru coeziune și agricultură, resurse proprii consistente pentru bugetul Uniunii, acces la instrumentele de competitivitate (CEF, mobilitate militară, apărare, Orizont Europa) și fonduri garantate pentru extindere;
- 15.2** Stoparea procesului de dezindustrializare: definirea sectoarelor strategice (auto, chimie, metalurgie, energie, inclusiv nucleară, farmacie și tech), corectarea barierelor din Piața Unică la nivel național și folosirea flexibilităților europene pentru ajutor de stat și prețuri la energie, deblocate prin corectarea rapidă a deficitului;
- 15.3** Îndeplinirea angajamentelor din cadrul european de guvernanță: ieșirea din deficit excesiv conform planului fiscal-bugetar, recomandările specifice de țară (competitivitate, calitatea administrației, convergență socială) și implementarea la termen a legislației europene, cu responsabili instituționali clari;
- 15.4** Consolidarea Flancului Estic: Eastern Flank Watch, Hub-ul european de securitate maritimă la Marea Neagră (să avansăm de la concept finalizat la operaționalizare în Constanța în 2027 și să îl includem în exercițiul bugetar european), mobilitate militară cu infrastructură de transport, energie și date, în coordonare cu Ucraina și Republica Moldova;
- 15.5** Extinderea Uniunii ca prioritate națională: deschiderea tuturor clusterelor de negociere pentru Republica Moldova și Ucraina în acest an, susținerea Tratatului de aderare al Muntenegrului și a Balcanilor de Vest, dialog principal cu Turcia în cadrul european; sprijin ferm pentru Ucraina;
- 15.6** Parteneriatul strategic cu Statele Unite construit pe investiții în tehnologie, energie, apărare: România devine platformă energetică regională în parteneriat cu SUA, prin infrastructura Coridorului Vertical, dezvoltarea de investiții în Marea Neagră, proiectele nucleare de la Cernavodă și reactoarele modulare; contribuția României este o energie stabilă și accesibilă pentru regiune și un instrument regional de susținere a autonomiei față de gazul rusesc, creșterea conectivității pe energie și transport cu Vecinătatea și Caucazul de Sud;
- 15.7** Dezvoltarea producției de apărare împreună cu industria americană și europeană, cu programul de înzestrare SAFE (16,68 mld. euro) ca exemplu de achiziție care aduce producție, lanțuri de furnizori și locuri de muncă în România; participare la EDIP, PESCO și proiectele colaborative europene;
- 15.8** Proiecte comune cu UE și Statele Unite în energie, minerale și materii prime critice: explorare, exploatare și prelucrare în România, ca parte a securității economice europene și transatlantice;

- 15.9** Atragerea de investitori americani strategici și de mari fonduri de investiții în companiile publice care se listează sau se deschid capitalului privat: Portul Constanța, Aeroportul Otopeni, TAROM, companiile din minerit, cu păstrarea controlului statului acolo unde este strategic;
- 15.10** Inteligență artificială și tehnologii avansate: integrarea României în ecosistemele tehnologice americane (semiconductori, centre de date, AI Gigafactory), cu energia stabilă și ieftină ca avantaj competitiv oferit investitorilor;
- 15.11** Aderarea la OCDE în 2026, cât mai repede posibil, prezență românească consolidată în instituțiile europene și readucerea României în programul Visa Waiver ca prioritate strategică în relația cu SUA.

Educație și cercetare

16

De la fiecare copil în școală la fiecare absolvent pregătit pentru viață: participare, competențe reale, evaluare corectă, profesori sprijiniți, legătura cu piața muncii și educație pentru toți românii, indiferent de limbă sau de locul unde trăiesc. Consolidarea României ca pol regional de cercetare și inovare.

- 16.1** Reducerea absenteismului și a abandonului școlar: interconectarea Sistemului informatic al învățământului din România cu evidența populației pentru identificarea copiilor neșcolarizați, echipe comunitare integrate în zonele cu risc, dezvoltarea Sistemului integrat de management al informațiilor în educație pentru monitorizarea parcursului elevului, sprijin alimentar și financiar (mese, burse, tichete, vouchere) pentru elevii din medii dezavantajate, dezvoltarea educației timpurii și operaționalizarea și construirea creșelor, extinderea Programului Național pentru Reducerea Abandonului Școlar în primar și gimnazial și flexibilizarea programului „A doua șansă”;
- 16.2** Ținte bugetare explicite pentru educație și cercetare: cheltuielile publice pentru educație cresc gradual către minimum 6% din PIB (15% din bugetul general consolidat), iar cele pentru cercetare-dezvoltare către minimum 1% din PIB (jumătate din nivelul mediu al UE de 2%) — ambele domenii fiind subfinanțate față de standardele europene — cu traiectorie anuală publică, defalcată pe surse (buget de stat, fonduri europene, privat);
- 16.3** Reforma curriculară și formarea competențelor de bază: revizuirea planurilor-cadru și a programelor școlare, programe naționale pentru literație și numerație, creșterea componentei experimentale și practice (laboratoare, ateliere), integrarea gândirii critice, a educației digitale și a utilizării responsabile a inteligenței artificiale, programe remediale și de excelență, echilibrarea efectivelor în clase, modernizarea metodelor de predare și formarea profesorilor, consiliere școlară și stare de bine în școală, dezvoltarea accelerată a învățământului tehnologic și dual;
- 16.4** Legătura liceu – piața muncii: monitorizarea longitudinală a traseului absolvenților, corelarea ofertei educaționale cu nevoile economiei, stimulente pentru operatorii economici implicați în practică, extinderea învățământului dual, creșterea expunerii elevilor la mediul profesional și universitar, consolidarea orientării școlare și profesionale, promovarea sportului și a educației sociale, parteneriat interinstituțional pentru reintegrarea tinerilor NEET;
- 16.5** Evaluare obiectivă și standardizată: standarde naționale de evaluare pentru toate ciclurile, platformă digitală națională de evaluare, evaluări standardizate cu rezultate clare pentru elevi și părinți, revizuirea Evaluării Naționale și a admiterii la liceu, noul bacalaureat din 2030, utilizarea rezultatelor pentru fundamentarea politicilor publice, consolidarea evaluării formative, protejarea autorității profesorului în notare și un „digital twin” al fiecărei școli pentru monitorizarea progresului;
- 16.6** Universități performante și accesibile: revizuirea finanțării pe criterii de performanță, susținerea programelor ȘTIM, extinderea programelor „Primul student din familie” și a burselor sociale, sisteme de avertizare timpurie a abandonului universitar, monitorizarea traseului profesional al

absolvenților, programe de studii în parteneriat cu mediul de afaceri, internaționalizarea universităților, promovarea eticii, a integrității și a siguranței în mediul academic;

- 16.7** Consolidarea carierei didactice și de cercetare: simplificarea și digitalizarea recrutării și mobilității, sprijin și mentorat pentru profesorii și cercetătorii debutanți, stimulente pentru profesorii din mediul rural și disciplinele ȘTIM, consolidarea statutului și autorității profesionale, salarizare predictibilă și actualizarea plății cu ora, regândirea normei didactice, formare inițială și continuă, ajustarea efectivelor de elevi la clasă, profesionalizarea managementului educațional (directori, inspectori) și modernizarea managementului universitar și al institutelor de cercetare; introducerea unei prime de performanță, decisă la nivelul fiecărei școli, care înlocuiește actuala gradație de merit: 10–20% din salariul de bază, pentru cel mult 30% dintre cadrele didactice ale unei unități, acordată pe perioade de 12 sau 24 luni;
- 16.8** Asigurarea tuturor drepturilor educaționale pentru minoritățile naționale prin susținerea și dezvoltarea învățământului în limbile minorităților naționale și prin menținerea și aplicarea integrală a prevederilor legale, precum și dezvoltarea acestuia la toate nivelurile, prin formarea cadrelor didactice, asigurarea programelor școlare, a manualelor și a resurselor educaționale proprii, operaționalizarea structurilor de specialitate din cadrul IȘE și CNCE și extinderea învățământului superior în limbile minorităților, inclusiv prin programe cu dublă specializare și prin organizarea și finanțarea unor specializări noi disponibile în prezent exclusiv în limba română;
- 16.9** Îmbunătățirea predării limbii române pentru elevii aparținând minorităților naționale, prin programe școlare, metode de predare și evaluare și resurse educaționale adaptate nevoilor lor lingvistice, prin formarea inițială și continuă a cadrelor didactice, precum și prin implementarea și finanțarea, începând cu anul 2027, a Programului național de susținere a învățării limbii și literaturii române, incluzând activități remediale, programe intensive, tabere de învățare și resurse educaționale digitale. Susținerea accesului la educație al elevilor, studenților și cadrelor didactice români din diaspora și al românilor de pretutindeni, prin burse și facilități de cazare și transport, extinderea cursurilor de limba română, școlilor de vară și resurselor digitale pentru copiii români din diaspora;
- 16.10** Sustenabilitate PNRR și debirocratizare: continuarea și operaționalizarea investițiilor PNRR (campusuri duale, școli, creșe, laboratoare, cămine, cantine, PNRAS), implementarea integrală a Sistemului Integrat de Management al Informațiilor în Educație (SIMIE), interoperabilitatea bazelor de date din educație cu administrația publică, simplificarea proceselor administrative înainte de digitalizare, reorganizarea inspectoratelor școlare și a ARACIP;
- 16.11** Consolidarea României ca pol regional de cercetare și inovare, dezvoltarea infrastructurilor de cercetare de interes internațional, dezvoltarea unității centrale pentru inovare, reducerea fragmentării sistemului național de cercetare, dezvoltare și inovare, revizuirea metodologiilor și a standardelor de evaluare a cercetării, dezvoltarea diplomației științifice; instrumente pentru întreg ciclul de inovare: granturi pentru validare (proof-of-concept), infrastructuri comune de testare (testbeds), programe de inovare deschise între companii și start-up-uri, proceduri accelerate pentru protecția proprietății intelectuale; includerea sectorului IT ca prioritar în strategia de export și promovarea României ca hub regional de tehnologie și inovare.

Agricultură

17

Mai multă producție românească și mai puține importuri: fermierul activ e sprijinit împotriva secetei și a costurilor, fondurile europene se absorb integral, iar produsul românesc se recunoaște pe raft.

- 17.1** Finalizarea implementării Planului Strategic PAC 2023–2027, cu absorbția integrală și utilizarea eficientă a fondurilor europene pentru agricultură și dezvoltare rurală;
- 17.2** Negocierea componentei de agricultură și dezvoltare rurală din Planul național și regional de parteneriat 2028–2034 cu asociațiile și federațiile reprezentative din sectorul agricol și pregătirea strategiei agricole a României pentru noua perioadă de programare;
- 17.3** Mecanism de compensare a pierderilor din secetă, pregătit cu Banca Mondială și operațional din primăvara anului 2027: fiecare beneficiar de plăți directe pe hectar își recuperează cheltuielile de înființare a culturilor și poate opta pentru asigurarea acestora;
- 17.4** Gestionarea durabilă a apei: rezerve de apă în bazinele hidrografice pentru irigații, legislație flexibilizată și sprijin pentru sistemele private de captare și stocare a apei, schemă de ajutor de stat pentru credite cu dobândă subvenționată pentru captare, stocare și irigații, hartă a vulnerabilității la secetă cu calendar public al investițiilor și promovarea sistemelor eficiente de irigații (senzori, automatizare, pompare cu energie regenerabilă);
- 17.5** Program național pentru consumul de produse românești și sistemul de identificare „100% RO” (animale născute, crescute și procesate în România; plante cultivate, recoltate și procesate în România), promovarea produselor românești, inclusiv DOP, IGP și STG, pe piața internă și la export;
- 17.6** Leasing financiar pentru fermierii activi și descurajarea achizițiilor speculative de teren agricol;
- 17.7** Continuarea schemei de ajutor de stat în sectorul creșterii animalelor (ameliorare rase);
- 17.8** Modificarea Legii arendei: condiții mai flexibile pentru comasarea terenurilor, contracte mai sigure și tratament egal pentru arendaș și arendator;
- 17.9** Creșterea capacității de procesare agroalimentară și sprijin pentru cooperative și organizații de producători;
- 17.10** Pachet pentru tânărul fermier: primă de instalare, credite subvenționate, garanții de stat, prioritate la concesiune, mentorat;
- 17.11** Diversificarea economiei rurale: agroturism, meșteșuguri, muncă la distanță, stimulente pentru specialiști, LEADER;
- 17.12** Finalizarea reorganizării Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, a agențiilor subordonate și a instituțiilor deconcentrate, și analiză privind comasarea APIA-AFIR;
- 17.13** Cercetare, consultanță și educație agricolă: consultanță de proximitate, agricultură de precizie, licee agricole;

- 17.14** Sprijin pentru anul 2026, plătit integral: acciza redusă la motorina agricolă, schemele pentru crescătorii de bovine și suine afectați de criza din Orientul Mijlociu, compensarea costurilor de prevenire a pestei porcine africane în gospodăriile populației și a furajării suplimentare a ovinelor;
- 17.15** Reluarea exporturilor de ovine și caprine și desemnarea zonelor libere de pestă porcină africană, cu eliminarea restricțiilor la achiziția și procesarea porcinelor și a cărnii de porc din aceste zone;
- 17.16** Consolidarea accelerată a fermelor de familie și a asocierilor agricole, cu fondurile direcționate către fermierii activi și clarificarea condițiilor, precum și creșterea competitivității fermelor românești prin creșterea suprafeței medii exploatate;
- 17.17** Legiferarea sistemului de evidență crotalieră în vederea eliminării fraudei cu supraraportarea efectivelor zootehnice.

Transporturi și infrastructură

18

Transporturile ies din logica stocului și a subvenției: companiile statului primesc un mandat mai clar, concentrat pe livrare, piața de călători se deschide pentru cine îndeplinește condițiile, investițiile se termină în ordinea începerii și se plătesc la timp, iar rețelele — rutieră, feroviară, fluvială — devin sigure, moderne și conectate la coridoarele europene.

- 18.1** Triaajul entităților ministerului: în 12 luni, fiecare dintre cele peste 50 de entități și filialele lor primește o încadrare clară — rețea de monopol natural, care rămâne la stat, reglementată, cu costuri comparate public; serviciu public pe care piața nu îl oferă singură, pe care statul îl cumpără prin contract; sau activitate comercială, care intră în competiție;
- 18.2** TAROM: statul a folosit ultimul ajutor de restructurare permis de dreptul european pentru următorii zece ani; niciun leu public nou, nici direct, nici mascat în datorii neplătite către alte companii de stat; privatizare competitivă, cu termen; legăturile aeriene esențiale se asigură prin contract de serviciu public, deschis oricărui operator;
- 18.3** Aeroportul Otopeni și Portul Constanța: oprirea răscumpărării pachetelor minoritare și listarea la bursă a unor pachete din ambele companii; noul terminal de la Otopeni și terminalele portuare se concesionează competitiv;
- 18.4** Piața transportului de persoane se deschide: licența pentru autocarele interjudețene se acordă, pe criterii obiective, oricui le îndeplinește; pe calea ferată, orice operator licențiat primește trase pe criterii nediscriminatorii; avizele, autorizațiile și atestatele de la minister și de la companiile sale se obțin digital, cu termen de răspuns;
- 18.5** Calea ferată de călători: contracte atribuite competitiv, pe loturi, pe calendarul stabilit prin lege, din 2028, fără prelungiri prin atribuire directă; trenurile noi, proprietatea statului, urmează operatorul câștigător; pe rutele rentabile compensația se retrage, iar dreptul de operare se licitează, operatorul plătind statului;
- 18.6** Mersul trenurilor construit pe nevoile călătorilor: orar cadenciat, cu tren la oră fixă pe axele principale; trenurile goale, păstrate doar pentru că pierderea o acoperă subvenția, dispar; CFR Călători și Metrorex își cresc veniturile proprii prin mai mulți călători, spații din gări și stații închiriate prin licitații transparente și terenuri valorificate direct sau transferate autorităților locale;
- 18.7** Metroul: din următorul contract de serviciu public, compensația se alocă pe baza costurilor unui operator eficient, comparat public, ca sumă fixă multianuală, cunoscută dinainte; împreună cu Capitala și cu Ilfovul, o autoritate metropolitană contractează metroul și transportul de suprafață, cu bilet comun; liniile și trenurile noi se comandă capabile de operare automată;
- 18.8** CNIR construiește, CNAIR administrează: separarea celor două companii se încheie, iar fiecare este evaluată după mandatul ei;
- 18.9** De la stoc de proiecte la portofoliu: pe un program european de circa 40 de miliarde de lei s-au depus proiecte de aproape 490 de miliarde, iar pentru circa 200 de miliarde contractele de

lucrări sunt semnate fără decizie de finanțare, la un buget anual de investiții de circa 30 de miliarde și un rest de executat de aproximativ 300 de miliarde; rutierul și-a epuizat fondurile europene, iar calea ferată și metroul nu reușesc să le cheltuiască pe ale lor — răspunsul este prioritizare, eșalonare și finalizare pe etape, după priorități mari și stabile;

- 18.10** Terminăm ce am început: coridoarele în execuție se închid înaintea deschiderii altora; portofoliul se publică în trei clase — finanțat integral, prioritar cu sursă identificată, condiționat — pe criterii publicate și scenarii bugetare construite cu Ministerul Finanțelor; includerea în listă nu este decizie de finanțare;
- 18.11** Niciun contract de lucrări fără sursă de finanțare pe toată durata lui; supracontractarea apare în buget drept ceea ce este, angajament de plată al statului;
- 18.12** Plata la timp, garantată prin regulă: lucrările executate se plătesc la termenul din contract, situația plăților se publică lunar, iar ordine de începere noi se dau numai dacă nu pun în pericol plata contractelor în curs;
- 18.13** Capital privat și parteneri locali: concesiuni acolo unde traficul le poate plăti; niciun parteneriat public-privat care doar mută datoria în afara bilanțului; proiectele de interes local pentru care ministerul nu are finanțare integrală se realizează în parteneriat cu autoritățile locale și județene, cu cofinanțare;
- 18.14** Răspundere simetrică: orice termen de selecție, de avizare sau de aprobare a unui buget are un titular și o consecință, inclusiv pentru minister, Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii și AMEPIP; unde avizatorul tace, avizul este tacit;
- 18.15** Siguranță rutieră cu țintă: de două ori mai puține decese și răniri grave în 2030 decât în 2019, cu un singur responsabil, cu mandat și buget; sistemul e-SIGUR operațional, cu camere care măsoară viteza medie; hartă publică a punctelor negre, cu stadiul fiecăruia; limite de viteză revizuite pe criterii de risc; nicio autostradă, cale ferată sau pistă de aeroport închisă fără analiză de opțiuni și acordul ministerului;
- 18.16** Calea ferată modernă: ERTMS în exploatare comercială pe coridoarele echipate și ordine de circulație electronice; tren metropolitan în marile orașe; trase de calitate pentru marfă și acces feroviar fluent în Portul Constanța;
- 18.17** Dunăre navigabilă tot anul, prin dragaj contractat multianual; coridoarele de mobilitate militară finalizate la termen și poduri noi peste Prut;
- 18.18** Patrimoniul din transporturi inventariat și intabulat în 24 de luni, pentru că proprietatea neclară este sursă de rentă.

Dezvoltare, lucrări publice și administrație

19

Decalaje mai mici între regiuni și comunități, acces la infrastructura publică de bază pentru fiecare cetățean, locuire de calitate și o administrație locală cu finanțare predictibilă, reguli simple și oameni plătiți după rezultate.

- 19.1** Finalizarea investițiilor publice începute, susținerea proiectelor comunităților locale în 2027-2028, menținerea sectorului de construcții ca motor al economiei;
- 19.2** Investițiile publice orientate către proiecte cu impact real asupra calității vieții, dezvoltării economice locale și conectivității;
- 19.3** Continuarea Programului Național de Investiții „Anghel Saligny” cu buget multianual și asigurarea infrastructurii de bază în toate comunitățile în limita bugetului național alocat pentru investiții;
- 19.4** Un nou cadru național de finanțare pentru infrastructura locală de bază, destinat proiectelor existente și nevoilor care nu au finanțare suficientă;
- 19.5** Continuarea programului guvernamental de construire de creșe „Sfânta Ana”;
- 19.6** Valorificarea portofoliului de proiecte mature pregătite în PNRR și nefinalizate, prin transferul lor către un nou program de finanțare, pentru implementarea rapidă a investițiilor, pe baza unei analize de priorități și capacității de susținere a investițiilor conform bugetului național;
- 19.7** Creșterea rezilienței comunităților în fața secetei și a deficitului de apă;
- 19.8** Extinderea rețelei de gaze naturale și a infrastructurii de iluminat public în satele neconectate, completată cu programul de eficiență energetică, inclusiv prin preluarea componentei de eficiență energetică a clădirilor din Planul Național Social pentru Climă al României;
- 19.9** Continuarea programelor de consolidare a clădirilor cu risc seismic, cu prioritate în zone dens populate;
- 19.10** Politică națională de locuire, cu prioritate pentru tineri, familii tinere, persoane vârstnice și categorii vulnerabile inclusiv prin planul European pentru locuințe accesibile;
- 19.11** Dezvoltarea unui program integrat de dezvoltare a orașelor mici, pentru reducerea decalajelor față de marile centre urbane prin crearea și păstrarea locurilor de muncă, în limitele bugetare anuale din bugetul de stat;
- 19.12** Cadrul legislativ pentru Legea Capitalei;
- 19.13** Continuarea cadastrării sistematice și finalizarea cadastrului general;
- 19.14** Digitalizarea, simplificarea și creșterea eficienței administrației publice;
- 19.15** Codul Finanțelor Publice Locale, pentru predictibilitatea finanțării autorităților locale; Codul de Procedură Administrativă; revizuirea Codului Administrativ, la opt ani de la intrarea în vigoare;
- 19.16** Salarizare după performanță în administrația publică locală și centrală, în conformitate cu noua lege a salarizării, și o nouă lege privind statutul funcționarilor publici;

- 19.17** Reformarea programelor de formare a personalului din administrație și consolidarea pregătirii aleșilor locali, în special a celor la primul mandat;
- 19.18** Implementarea Programului Național pentru Infrastructura Socială în comunitățile de romi și comunitățile vulnerabile, în parteneriat cu autoritățile administrației publice locale;
- 19.19** Implementarea Programului Național pentru Așezările Informale, în parteneriat cu autoritățile administrației publice locale;
- 19.20** Locuințe studențești: program dedicat de construcție și renovare a căminelor, distinct de programul general de locuințe pentru tineri;
- 19.21** Locuințe pentru tineri: continuarea programelor de investiții în locuințe destinate închirierii sau achiziției; acces facilitat la credite pentru prima locuință și pentru familiile cu venituri mici și medii, prin măsuri care nu alimentează artificial creșterea prețurilor;
- 19.22** Pachet național de simplificare pentru construcția și renovarea locuințelor, în linia pachetului european de simplificare propus de Parlamentul European: termene maxime obligatorii pentru certificatul de urbanism, avize și autorizația de construire; avizare simultană, nu succesivă; garanții acordate împreună cu Banca Europeană de Investiții și băncile naționale de dezvoltare pentru mobilizarea investițiilor private; instrumente financiare pentru construcția, renovarea și conversia clădirilor în locuințe; proiecte mixte dezvoltate în parteneriat de autorități locale și investitori privați.

Fonduri europene

20

În condițiile continuării eforturilor de ajustare a deficitului, fondurile europene rămân principala sursă de finanțare a investițiilor publice. Prioritățile sunt închiderea PNRR cu absorbția maximă posibilă, accelerarea implementării proiectelor contractate prin politica de coeziune, demararea urgentă a programelor norvegiene și SEE și pregătirea unui plan coerent de investiții pentru perioada 2028+, care să integreze fondurile UE cu resursele naționale și să mobilizeze capital privat. Noua abordare presupune simplificare, monitorizare responsabilă, sprijin pentru beneficiari, priorități fundamentate adecvat, un parteneriat real cu mediul privat și folosirea lecțiilor PNRR în viitoarea perioadă de programare.

- 20.1** Închiderea Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR) în 2026 cu absorbția maximă posibilă a fondurilor nerambursabile, estimată la peste 90%, respectiv peste 12 miliarde de euro, prin finalizarea cererilor de plată și susținerea evaluării acestora de către Comisia Europeană, pe baza rezultatelor realizate până la 31 august 2026;
- 20.2** Transferul proiectelor PNRR care nu au putut fi finalizate până la termenul din august 2026, acolo unde este posibil, către finanțările din Politica de Coeziune, fără afectarea obiectivelor asumate prin programe, în paralel cu identificarea unor surse alternative de finanțare, pentru evitarea blocării șantierelor și a împovărării suplimentare a bugetului național;
- 20.3** Susținerea investițiilor publice în condițiile ajustării deficitului, prin atragerea a minimum 10 miliarde de euro anual din fondurile politicii de coeziune, începând cu 2027, prin accelerarea implementării, monitorizarea permanentă a progresului proiectelor și intervenții prompte pentru soluționarea blocajelor;
- 20.4** Accelerarea implementării programelor din Politica de Coeziune 2021–2027 și maximizarea absorbției, inclusiv prin direcționarea resurselor încă disponibile către proiecte viabile cu un grad avansat de pregătire, fără afectarea obiectivelor asumate prin programe;
- 20.5** Pregătirea Planului de Parteneriat Național și Regional 2028–2034, cu o alocare estimată de peste 60 de miliarde de euro, pentru viitorul ciclu al politicii de coeziune, prin corelarea investițiilor și reformelor cu prioritățile naționale și regionale, pentru a pregăti economia și societatea pentru marile schimbări ale următorului deceniu, a înlătura blocajele de dezvoltare și a răspunde nevoilor sectoriale, teritoriale și sociale; un cadru comun de priorități pentru investiții, construit împreună cu Ministerul Finanțelor și ministerele de resort, indiferent de sursa de finanțare, astfel încât fondurile europene și resursele naționale să susțină aceleași obiective, prin programe complementare, fără suprapuneri și cu reguli armonizate; negocierea proactivă a unei poziții favorabile României în arhitectura și criteriile viitorului Fond European pentru Competitivitate din Cadrul Financiar Multianual 2028–2034, astfel încât finanțarea digitalizării să rămână predictibilă după închiderea PNRR;
- 20.6** Consacrarea rolului MIPE de coordonator la nivel național al politicii de coeziune și reorganizarea ministerului pentru o tranziție eficientă de la închiderea PNRR și implementarea programelor

- 2021–2027 la perioada 2028–2034, pe baza lecțiilor învățate; simplificarea și uniformizarea procedurilor de implementare, verificare și audit, în concordanță cu normele naționale și europene, pentru eliminarea suprapunerilor și a interpretărilor divergente;
- 20.7** Păstrarea descentralizării, cu opt programe regionale în cadrul Planului de Parteneriat, pe baza principiilor subsidiarității, solidarității și parteneriatului, cu responsabilități clare la nivel regional în stabilirea priorităților și gestionarea fondurilor;
- 20.8** Implicarea sectorului privat în pregătirea și implementarea Planului de Parteneriat, cu obiectivul ca finanțarea privată să reprezinte circa o treime din resursele totale mobilizate prin politica de coeziune; extinderea utilizării instrumentelor financiare, în completarea granturilor, pentru atragerea de capital suplimentar și reutilizarea fondurilor rambursate; dezvoltarea rolului Băncii de Investiții și Dezvoltare în administrarea instrumentelor financiare și susținerea capacității sale de finanțare, în colaborare cu Ministerul Finanțelor și în corelare cu resursele disponibile și prioritățile viitoarei perioade de programare;
- 20.9** Pregătirea din timp a mecanismelor de finanțare pentru perioada 2028–2034, prin fundamentarea costurilor unitare și a celorlalte opțiuni de costuri simplificate și dezvoltarea schemelor de finanțare nelegată de costuri (FNLC), cu indicatori și condiții de plată clar definite, pentru reducerea sarcinilor administrative și orientarea verificărilor către realizările și rezultatele proiectelor;
- 20.10** Punerea în aplicare a programelor finanțate prin fondurile norvegiene și SEE, prin coordonarea ministerelor de linie și a entităților responsabile de implementare, soluționarea blocajelor administrative și urmărirea unui calendar ferm de lansare și contractare, în complementaritate cu celelalte finanțări europene.

Mediu, ape și păduri

21

Un minister mai mic și transparent, cu structuri comasate și control întărit prin tehnologie, care protejează pădurile, apa și aerul, transformă deșeurile în resursă și dă operatorilor economici reguli unitare și predictibile în orice județ.

- 21.1** Eficientizarea, comasarea și reorganizarea structurilor din subordinea sau coordonarea ministerului, cu reducerea personalului conform planurilor de reorganizare stabilite pentru fiecare instituție și cu simplificarea, debirocratizarea, descentralizarea și digitalizarea activității;
- 21.2** Finalizarea reorganizării Romsilva, conform Hotărârii de Guvern nr. 123/2026;
- 21.3** Reorganizarea Administrației Naționale „Apele Române”: consolidarea rolului inspecției naționale, relocarea resurselor umane către personalul operativ și reducerea personalului administrativ;
- 21.4** Finalizarea reorganizării Administrației Rezervației Biosferei Delta Dunării, cu un rol proactiv de sprijin pentru comunitățile locale, pentru echilibrul dintre conservare și prosperitatea populației din Deltă; adoptarea Planului de Management al Rezervației;
- 21.5** Redefinirea rolului, componenței, atribuțiilor și regimului juridic ale consiliilor științifice și consultative din structurile subordonate, astfel încât acestea să coordoneze cercetarea și să ofere suportul științific necesar deciziilor de management;
- 21.6** Reducerea sporurilor și stimulentele nejustificate și un mecanism obiectiv și transparent de premiere a performanței în activitatea de control și inspecție din structurile subordonate; indicatori clari de performanță pentru conducerile instituțiilor, cu demiterea celor care nu îi îndeplinesc;
- 21.7** Transparență ca principiu de bază: publicarea contractelor colective de muncă, a cheltuielilor și bugetelor ministerului și ale autorităților din subordine; publicarea datelor privind calitatea apei, aerului și solului; audit al activelor ministerului și ale autorităților din subordine sau coordonare;
- 21.8** Reconfigurarea sistemului de colectare a datelor de mediu, cu raportare la timp către Comisia Europeană și OCDE și informație de mediu accesibilă publicului;
- 21.9** Colaborare întărită între structurile ministerului și celelalte instituții ale statului (IGSU, Poliția Română, Jandarmeria) și cu institutele de cercetare, universitățile, organizațiile neguvernamentale și agenții economici, pentru combaterea poluării;
- 21.10** Administrația Fondului pentru Mediu: analiza impactului programelor derulate până acum și prioritizarea lor pentru anii următori, pe principiul „un singur minister pe un domeniu”; alocarea fondurilor prin selecție competitivă a dosarelor, nu după ordinea înscrierii, cum s-a procedat la programele din 2026;
- 21.11** Reguli unitare și predictibile pentru operatorii economici: evaluarea documentelor de mediu și a actelor de reglementare pentru eliminarea proceselor care se dublează, și un ghid unitar de

- emitere și conținut al actelor de reglementare, astfel încât obligațiile și condițiile să fie aceleași în orice județ;
- 21.12** Control întărit prin tehnologie: digitalizarea sistemelor de control și folosirea imaginilor satelitare, a dronelor cu senzori, a tehnologiei lidar, a camerelor video inteligente și a radarului balastierelor;
- 21.13** Păduri gestionate sustenabil și transparent: combaterea tăierilor ilegale cu tehnologiile implementate prin PNRR, completate cu capacități de survol pentru maparea fondului forestier național; creșterea suprafețelor împădurite; norme tehnice silvice adaptate schimbărilor climatice, cu formule de împădurire mai flexibile și regenerarea pădurilor cu speciile cele mai potrivite scenariilor climatice;
- 21.14** Legea ariilor naturale protejate, finalizată de minister pornind de la proiectul aflat în dezbatere publică și adoptată după consultarea societății civile și a comunităților locale, cu mecanisme concrete și un calendar de creștere graduală a nivelului de nonintervenție în parcurile naționale și naturale;
- 21.15** Adoptarea metodologiei pentru crearea centurilor verzi la nivel național;
- 21.16** Aer mai curat: dezvoltarea și optimizarea Rețelei naționale de monitorizare a calității aerului, integrarea datelor satelitare în monitorizarea atmosferică și adoptarea normelor de aplicare a Legii mirosurilor;
- 21.17** Deșeurile devin resursă: reintroducerea lor în economia circulară, cu prioritate pentru reutilizarea resurselor deja existente în circuitele economice locale și naționale; legea compostului adaptată prevederilor europene, lege specifică pentru valorificarea și reciclarea deșeurilor din construcții, extinderea sistemului de garanție-returnare și publicarea cantităților reciclate pe tip de ambalaj la nivelul fiecărei localități, legislație împotriva importurilor ilegale de deșeuri mascate ca produse second-hand;
- 21.18** Ape și climă: continuarea reabilitării și modernizării barajelor și acumulărilor de importanță A și B, operaționalizarea Mecanismului Economic al Apelor în toate administrațiile bazinale, finalizarea și adoptarea Strategiei Naționale pentru Combaterea Deșertificării, finalizarea delimitării zonei costiere și extinderea reglementărilor privind plajele litorale și riverane;
- 21.19** Faună și vânătoare: consolidarea planului de acțiune pentru carnivorele mari și analiza modificărilor legislative pentru cazurile în care acestea intră în localități; revizuirea cadrului legislativ al vânătoriei, cu reguli mai clare pentru licitațiile fondurilor cinegetice, condițiile de gestionare și drepturile proprietarilor de terenuri suprapuse cu fondurile cinegetice.

Muncă, locuire și protecție socială

22

Mai mulți oameni în muncă și mai puțini în inactivitate: contracte flexibile, fără penalizarea muncii cu timp parțial, mobilitate reală între zonele cu șomaj și cele cu deficit de personal, locuințe accesibile pentru tineri și servicii pentru vârstnici și persoane cu dizabilități care sprijină, nu doar asistă.

- 22.1** Măsuri active pentru combaterea șomajului, în special în rândul tinerilor, și legislația necesară pentru integrarea rapidă pe piața muncii a tinerilor NEET și a persoanelor de peste 50 de ani aflate în căutarea unui loc de muncă;
- 22.2** Continuarea restructurării aparatului public, eliminarea risipei și direcționarea resurselor de muncă disponibile către economia privată;
- 22.3** Contracte de muncă flexibile, cu oportunități de angajare pentru orice tip de angajat sau angajator: contractul cu mai mulți angajatori, contractul la cerere și alte forme adaptate economiei de azi;
- 22.4** Eliminarea, de la 1 ianuarie 2027, a supraimpozitării contractelor de muncă cu timp parțial pentru părinții cu mai mulți copii și pentru personalul din sănătate și educație;
- 22.5** Creșterea ocupării și a numărului de locuri de muncă din economie, pentru a crea spațiul fiscal necesar reducerii poverii fiscale pe salarii;
- 22.6** Pachet legislativ național de mobilitate a forței de muncă, care să spargă barierele dintre zonele cu șomaj ridicat și cele cu deficit de personal: reconfigurarea facilităților pentru angajați și angajatori, cu deductibilități fiscale pentru transport, cazare, hrană, formare profesională și integrarea tinerilor;
- 22.7** Finalizarea și adoptarea în Parlament a legii salarizării, pentru o legislație sustenabilă în sectorul public: fără inechități salariale, fără diminuări de venituri, fără noi procese în instanțe și cu atractivitate pentru tinerii profesioniști;
- 22.8** Pachet integrat de servicii pentru tineri și familiile tinere, pentru stimularea natalității și combaterea declinului demografic, inclusiv reconfigurarea deductibilităților fiscale pentru îngrijirea și educația copiilor;
- 22.9** Reorganizarea Inspecției Muncii, în strânsă colaborare cu ANAF, pentru combaterea mai eficientă a muncii „la gri” și „la negru”;
- 22.10** Centre de zi de asistență și recuperare pentru persoanele vârstnice, construite, echipate și puse în funcțiune în complementaritate cu îngrijirea la domiciliu prin echipe mobile proprii sau unități de îngrijire la domiciliu; facilități pentru încurajarea îmbătrânirii active;
- 22.11** Integrarea persoanelor cu dizabilități pe piața muncii și în mediul de afaceri, prin proiecte și parteneriate între instituții publice și persoane juridice de drept privat.
- 22.12** Lege nouă pentru locuințe sociale de închiriat;

Cultură

23

Patrimoniul se restaurează cu bani europeni și naționali, cultura ajunge în satele și orașele mici, nu doar în marile centre, instituțiile de cultură sunt conduse de manageri selectați pe merit și cu mandate limitate, iar oamenii de cultură primesc ce cer de ani de zile: salarii corecte, plată la timp și reguli stabile.

- 23.1** Investiții publice intensificate în patrimoniul mobil și imobil național, finanțate din fonduri externe nerambursabile și rambursabile și din fonduri naționale (Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei, Fondurile SEE, Fondul de coeziune);
- 23.2** Un mediu concurențial mai bun în industria de film, pentru atragerea investitorilor străini puternici în România și crearea de oportunități pentru artiștii români;
- 23.3** Debirocratizarea Ministerului Culturii: depunerea documentațiilor și obținerea avizelor de la comisiile și direcțiile din subordine exclusiv online, cu termene scurte și fără deplasări; operaționalizarea sistemului de consultare publică (SeCoPu) și extinderea sistemului digital de finanțare a culturii (SDFC);
- 23.4** Restructurarea și eficientizarea instituțiilor care administrează fondurile din contribuții obligatorii (CNC, AFCN, INP) și adoptarea noii legi a timbrului literar, cinematografic, teatral, muzical, folcloric, al artelor plastice, al arhitecturii și de divertisment, aflată în circuit parlamentar;
- 23.5** Program național „Educație prin cultură” pentru zonele rurale și orașele mici: cartografierea și revitalizarea căminelor culturale, muzeelor și patrimoniului abandonat; programe itinerante ale teatrelor, filarmonicilor și muzeelor și caravane de film pentru comunitățile izolate; vouchere de carte; cultura integrată în politicile de prevenire a consumului de droguri, a jocurilor de noroc, a violenței domestice și a dezinformării;
- 23.6** Rute culturale naționale și regionale care leagă monumente, muzee, tradiții și gastronomie, promovate multilingv, pentru distribuirea fluxurilor turistice pe tot teritoriul și pe tot parcursul anului;
- 23.7** România, Țară Invitată de Onoare la Târgul de Carte de la Frankfurt 2028, cu buget multianual 2026–2029, echipă dedicată de traduceri și promovare, coordonare interministerială ICR–Ministerul Culturii–MAE–turism–reprezentanțe economice și diaspora ca partener în promovarea culturii române;
- 23.8** Manageri culturali selectați pe merit, cu mandate limitate: conducere ocupate exclusiv prin concurs de proiecte, cu comisii majoritar independente; mandate de cel mult cinci ani, maximum două consecutive; evaluare anuală pe public, calitate artistică și gestiune, cu încetarea mandatului la neîndeplinire; fără interimate repetate; servicii administrative comune la nivelul autorității tutelare, ca managerul să se ocupe de actul cultural;

- 23.9** Răspuns la solicitările sectorului cultural: reducerea inechităților salariale dintre profesiile de patrimoniu (muzeografi, restauratori, conservatori, bibliotecari de patrimoniu) și artele spectacolului, exclusiv prin noua lege a salarizării unice;
- 23.10** Reorganizarea celor 41 de direcții județene pentru cultură și a Direcției pentru Cultură a Municipiului București în 8 direcții regionale, cu puncte de lucru județene pentru relația cu primăriile și cu proprietarii de monumente; avizele de patrimoniu se emit dintr-o singură platformă digitală, cu termene și criterii unitare la nivel național, astfel încât același tip de lucrare să primească același răspuns indiferent de județ; personalul de specialitate (arheologi, arhitecți, istorici de artă) se păstrează și se redistribuie pe regiuni, iar funcțiile de conducere și de suport se reduc la o singură structură pe regiune;
- 23.11** Diversitate culturală: susținerea și finanțarea proiectelor culturale ale minorităților naționale și a lucrărilor de reabilitare și consolidare a clădirilor și monumentelor reprezentative pentru patrimoniul lor.

Afaceri interne și siguranță publică

24

Un minister cu structuri clare și fără suprapuneri, o poliție prezentă în fiecare comunitate și concentrată pe combaterea infracțiunilor care afectează cel mai grav siguranța cetățenilor, servicii publice la un singur ghișeu, integritate verificată și un sistem de urgență pregătit pentru riscurile de azi. Obiectivul central al mandatului este restabilirea încrederii cetățenilor în capacitatea MAI de a proteja viața, siguranța și ordinea publică. Reforma instituției, prevenirea femicidului, combaterea traficului de droguri și consolidarea rolului MAI în arhitectura națională de securitate, inclusiv prin Garda de Coastă la Marea Neagră, vor constitui priorități transversale ale mandatului.

- 24.1** Poliția Română: Poliția Română, Poliția de Frontieră și componenta operativă a Inspectoratului General pentru Imigrări (controlul legalității șederii, combaterea migrației ilegale și a exploatării prin muncă) se integrează etapizat într-o singură structură națională de aplicare a legii; Integrarea va fi realizată fără diminuarea capacității operative la frontiera externă Schengen. Va continua dialogul și va fi aprofundată cooperarea cu autoritățile Statelor Unite ale Americii în domeniul controlului frontierelor, combaterii migrației ilegale, schimbului de informații și prevenirii criminalității transfrontaliere, inclusiv în contextul obiectivului României de accedere în Programul Visa Waiver.
- 24.2** Competențe delimitate între Poliția Română și Jandarmerie: Poliția menține ordinea publică curentă, previne și combate criminalitatea, exercită poliția judiciară și relația permanentă cu comunitățile; Jandarmeria asigură ordinea publică la evenimentele publice de amploare și o restabilește atunci când a fost tulburată prin orice acțiuni care contravin legii, protejează obiectivele și transporturile de valori sau speciale și acordă sprijin celorlalte structuri ale statului în situații de criză și urgență; planificarea misiunilor, dispecerizarea și resursele se coordonează prin mecanisme comune, fără dublarea capacităților;
- 24.3** Autoritatea Națională pentru Servicii Publice: pașapoartele, evidența persoanelor, permisele și înmatriculările și componenta administrativă a Imigrărilor (documente de ședere) se reunesc într-o singură structură pentru serviciile de volum către cetățeni și firme, pe principiul „o singură dată, un singur ghișeu, un singur cont digital”, cu puncte integrate de servicii și o platformă unică pentru depunere, programări, plăți și urmărirea solicitărilor;
- 24.4** Aparatul central al ministerului se restructurează după un audit funcțional, cu reducerea nivelurilor ierarhice, comasarea structurilor cu atribuții similare și diminuarea numărului funcțiilor de conducere; activitățile de suport — financiar-contabil, logistică, achiziții, resurse umane, administrarea patrimoniului și IT — se consolidează în centre de servicii comune, partajate pentru structurile ministerului; Auditul funcțional va urmări nu doar reducerea suprapunerilor administrative, ci și realocarea resurselor către structurile operative.
- 24.5** Poliția locală încetează gradual să funcționeze ca structură paralelă de ordine publică: atribuțiile de ordine și siguranță trec la Poliția Română, iar cele administrative (parcări, disciplina în construcții, comerț, mediu și alte controale) rămân la autoritățile locale, prin structuri de

- inspecție administrativă fără statut de poliție; personalul care îndeplinește standardele profesionale, medicale și de integritate poate fi integrat în Poliția Română, în limita necesarului;
- 24.6** Evaluare pe rezultate: avansarea în carieră se leagă de performanță și competențe, nu doar de vechime; funcțiile de management primesc obiective anuale cuantificabile privind performanța operațională, utilizarea resurselor, dezvoltarea personalului și integritatea organizațională; Reforma managementului va răspunde inclusiv vulnerabilităților privind ocuparea prelungită a funcțiilor de conducere prin împuternicire, semnalate în spațiul public și în investigații jurnalistice recente. Împuternicirea va redeveni o soluție excepțională și strict temporară; funcțiile de conducere vor fi ocupate prin concurs pe bază de proiect de management, pe criterii transparente de competență, experiență, integritate și rezultate. Pentru funcțiile de inspector-șef și cele echivalente se vor introduce mandate determinate, obiective măsurabile și evaluări periodice. Scopul este protejarea carierei profesionale de influențe externe și reconstruirea unei culturi instituționale în care autoritatea decurge din competență și performanță.
- 24.7** Formare profesională reorientată către noile forme de criminalitate și noile tehnologii: investigații financiare, investigații digitale și criminalitate informatică, analiză de date și utilizarea responsabilă a inteligenței artificiale, limbi străine, management operațional, protecția drepturilor fundamentale, comunicare și dezeskalare;
- 24.8** Plan multianual de resurse umane, construit pe evoluția efectivelor, pensionările anticipate, deficitul teritorial și specializările deficitare; recrutare predictibilă, corelată cu capacitatea reală a instituțiilor de formare;
- 24.9** Pensile de serviciu: orice reformă urmărește sustenabilitatea financiară și echitatea, cu protejarea capacității operative; reglementarea diferențiază între personalul expus permanent riscurilor operative și cel cu activități preponderent administrative, cu perioade de tranziție predictibile și dialog social;
- 24.10** Resursele operative se alocă după evaluarea riscurilor și o imagine națională și teritorială a criminalității; în fiecare județ și în mun. București se identifică periodic grupările și fenomenele cu cel mai mare impact, cu prioritate pe traficul de persoane, traficul de droguri, criminalitatea informatică și cea economico-financiară; cooperare consolidată cu DIICOT în grupuri de lucru tematice, priorități comune și acces rapid la criminalistică informatică și analiză; Combaterea traficului de droguri devine prioritate explicită de siguranță publică. Resursele antidrog vor fi concentrate asupra rețelelor de distribuție, infrastructurii logistice și circuitelor de finanțare, în cooperare consolidată cu DIICOT, cu utilizarea investigațiilor digitale și financiare și a principiului „follow the money”. Performanța va fi evaluată prin numărul rețelelor destructurate și activele infracționale identificate și indisponibilizate; statul nu poate accepta ideea unei lupte pierdute împotriva drogurilor.
- 24.11** Investigația financiară devine regulă: în toate cauzele de criminalitate organizată cu indicii de câștig material se deschide, din faza inițială, o investigație financiară paralelă; transpunerea și operaționalizarea Directivei (UE) 2024/1260 privind recuperarea și confiscarea activelor, cu cooperare întărită între poliție, parchete și instituțiile care identifică și administrează bunurile provenite din infracțiuni; Urmărirea fluxurilor financiare, a beneficiarilor reali și a activelor transferate către terți sau în alte jurisdicții va deveni componentă standard a răspunsului împotriva criminalității organizate.
- 24.12** Competențe de control și integritate delimitate printr-o metodologie unică: Corpul de Control exercită controlul managerial și administrativ, DGA previne și combate corupția, DGPI asigură informațiile, contrainformațiile și protecția internă;

- 24.13** Verificări periodice de integritate pentru funcțiile cu risc ridicat (antidrog, criminalitate organizată, frontieră, anticorupție și altele stabilite prin evaluare de risc), în condițiile legii; testarea poligraf ca instrument complementar, cu garanții procedurale;
- 24.14** Poliție de proximitate reală: fiecare cartier și fiecare comună are un polițist sau o echipă responsabilă nominal de relația cu comunitatea; efectivele se alocă după populație, criminalitate, timpi de intervenție, vulnerabilități sociale și sezonabilitate, nu uniform; Prevenirea femicidului și protecția efectivă a victimelor violenței domestice devin prioritate operațională. Cazurile cu risc ridicat vor beneficia de reevaluare rapidă, monitorizarea strictă a respectării ordinelor de protecție, utilizarea monitorizării electronice atunci când este dispusă, protocoale clare de alertare și intervenție și coordonare rapidă cu parchetele. Cazurile în care mecanismele de protecție nu au prevenit o tragedie vor fi analizate instituțional pentru identificarea vulnerabilităților și corectarea procedurilor.
- 24.15** Servicii digitale fără excludere: plângerile și petițiile se pot depune online, iar cetățeanul urmărește stadiul lor în limita informațiilor care pot fi comunicate legal;
- 24.16** Camere corporale extinse și standardizate pentru structurile operative, cu reguli unitare de activare, stocare, acces și utilizare a înregistrărilor, care protejează deopotrivă cetățeanul și personalul și documentează obiectiv intervențiile;
- 24.17** Sistemul 112 modernizat: localizarea rapidă a apelantului, schimb de date între agențiile de intervenție și reducerea timpului dintre apel și mobilizarea resurselor; Pentru cazurile cu risc vital, modernizarea va include protocoale de prioritizare și măsurarea timpului de la preluarea apelului până la mobilizarea efectivă a resursei competente.
- 24.18** DSU și IGSU consolidate ca piloni ai prevenirii, pregătirii și răspunsului la dezastre; capacități dezvoltate pe baza unei evaluări naționale a riscurilor, cu echipamente moderne pentru cutremure, inundații, incendii de vegetație și accidente tehnologice. MAI își va consolida rolul de componentă esențială a arhitecturii naționale de securitate și reziliență, într-un context în care amenințările interne și externe se intersectează tot mai frecvent. Garda de Coastă va beneficia de consolidarea capabilităților de supraveghere, detectare, alertare și cooperare interinstituțională la frontiera maritimă, inclusiv în raport cu riscurile generate de drone și vehicule navale fără pilot în bazinul Mării Negre, în coordonare cu instituțiile competente din sistemul național de apărare, ordine publică și securitate națională.

Restabilirea încrederii publice va fi măsurată prin rezultate: timpi de răspuns, soluționarea cazurilor grave și prinderea urmăritorilor la nivel național și internațional, respectarea ordinelor de protecție, rezultatele în combaterea traficului de droguri, recuperarea produsului infracțiunii, prezența în comunitate și capacitatea de răspuns în situații de criză. Cazurile grave rămase nerezolvate și situațiile în care persoane urmărite se sustrag pentru perioade îndelungate vor face obiectul unor evaluări operative și manageriale periodice, cu responsabilități și termene clare pentru remedierea vulnerabilităților constatate. Reforma MAI va fi implementată ca program multianual, cu audit funcțional, pachet legislativ, reorganizare etapizată și indicatori publici de performanță. Reducerea costurilor va viza prioritar redundanțele administrative, fără diminuarea mecanică a capacității operative.

Apărare

25

Într-un mediu de securitate marcat de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei și de presiunea pe Flancul Estic, România își consolidează postura de furnizor de securitate în NATO și UE și de partener strategic al Statelor Unite: cheltuieli de apărare legate de capacități și termene, nu doar de un procent din PIB, o industrie națională de apărare conectată la nevoile Armatei și la instrumentele europene, structuri mai suple și un rol asumat la Marea Neagră.

- 25.1** Cheltuielile și investițiile de apărare cresc gradual până la 5% din PIB, în funcție de evoluția mediului de securitate și de deciziile NATO și UE: 3,5% pentru cheltuieli de bază și 1,5% pentru cheltuieli conexe și investiții cu impact mai larg; sumele se leagă de priorități de înzestrare stabilite pe termen mediu — apărare antiaeriană și antirachetă, capacități navale, sisteme fără pilot, muniție — eşalonate prin Planul multianual de înzestrare și Programul „Armata României 2040”, astfel încât fiecare creștere bugetară să corespundă unor capacități și termene concrete;
- 25.2** Consolidarea capacităților de apărare națională și colectivă, cu actualizarea Programului „Armata României 2040” și continuarea achizițiilor esențiale, în concordanță cu Planul multianual de înzestrare;
- 25.3** România, pilon de securitate și stabilitate în Europa și în vecinătate: aliat și partener de încredere, furnizor de securitate în NATO și UE, prin consolidarea relației cu Statele Unite, a profilului în NATO și UE și a relațiilor strategice bilaterale;
- 25.4** Parteneriatul Strategic cu Statele Unite: cooperare în toate demersurile pentru stabilitatea și securitatea Europei, apărarea aliată și facilitățile cu relevanță strategică de pe teritoriul României; actualizarea Foii de parcurs în domeniul apărării 2020–2030, consolidarea prezenței forțelor și capacităților americane în România, cooperare în înzestrare și folosirea instrumentului financiar FMF Loan; în paralel, dezvoltarea graduală a unor capacități naționale de descurajare și o contribuție mai substanțială la arhitectura europeană de apărare, astfel încât securitatea României să nu depindă exclusiv de amploarea prezenței aliate;
- 25.5** Participarea la operațiile și misiunile NATO și UE sau în alte formate agreate cu aliații și partenerii; asigurarea tuturor condițiilor pentru sprijinul pe care România îl oferă ca națiune gazdă;
- 25.6** Sprijin pentru partenerii din regiune, cu accent pe Republica Moldova — a cărei securitate, stabilitate și prosperitate sunt esențiale pentru România — și pe Ucraina, precum și pentru statele din Balcanii de Vest, inclusiv în parcursul lor european și euroatlantic;
- 25.7** Industria națională de apărare: nevoile de înzestrare ale Armatei se corelează cu planul de dezvoltare a capacităților naționale de producție, în concordanță cu cerințele NATO și UE, și se valorifică instrumentele financiare internaționale; contribuție activă la criteriile de finanțare pentru programul SAFE 2; conectare la inițiativele europene (PESCO, EDF, EDIRPA, EDIP) și la Acceleratorul NATO pentru Inovare în Domeniul Apărării (DIANA);

- 25.8** Dezvoltarea în țară a unui software pentru dronele coproduse în România, care să integreze personalizat capacitățile de apărare ale Armatei;
- 25.9** Infrastructura bazelor și centrelor militare modernizată și extinsă la standarde NATO, cu prioritate pentru cele unde sunt dislocate trupe și capabilități aliate: Baza 57 Aeriană Mihail Kogălniceanu, Baza 71 Aeriană Câmpia Turzii, Baza 86 Aeriană Fetești și Centrul de Instruire Întrunită Cincu;
- 25.10** Centrul european de instruire F-16 de la Fetești dezvoltat ca hub pentru pregătirea piloților din statele NATO și partenere, cu creșterea interoperabilității; promovarea României ca hub regional de mentenanță și sprijin logistic;
- 25.11** Coridoarele de mobilitate militară și un rol crescut al României în proiectele strategice de infrastructură cu dublă utilizare, civilă și militară, inclusiv în dezvoltarea capabilităților de contramobilitate;
- 25.12** Structuri mai suplă: analiza structurii de comandă și a structurii combatante, urmată de un plan de optimizare; evaluarea, pe indicatori de performanță, a eficienței institutelor de cercetare și universităților din subordinea ministerului, cu redimensionarea personalului și redirecționarea fondurilor către zonele cu deficit de resursă umană;
- 25.13** Responsabilitățile administrative ale structurilor de forțe (contabilitate, resurse umane etc.) se centralizează la nivelul categoriilor de forțe și al ordonatorilor secundari, prin eficientizare și digitalizare, cu menținerea și consolidarea capacității de luptă a unităților tactice;
- 25.14** Achiziții mai eficiente: sistem integrat de achiziții de servicii la nivel central și audit pentru identificarea și eliminarea cauzelor întârzierilor din procedurile de achiziție, ale căror reluări prelungesc termenele și cresc prețul final;
- 25.15** Fond bugetar alimentat din penalitățile de întârziere încasate din contractele Armatei, destinat stimulării personalului și corectării inechităților personalului în rezervă generate în anumite perioade;
- 25.16** Marea Neagră: România își consolidează rolul de furnizor de securitate în regiunea extinsă, inclusiv pentru libertatea de navigație și protecția infrastructurii critice; concept integrat de apărare aeriană și balistică, împreună cu un concept de apărare maritimă care protejează apele teritoriale, infrastructura critică subacvatică și de suprafață și interesele economice din Zona Economică Exclusivă, cu asumarea documentelor strategice relevante;
- 25.17** Participare activă în Grupul Operativ pentru Combaterea Minelor Marine din Marea Neagră (MCM Black Sea), înființat cu Turcia și Bulgaria, inclusiv pentru protecția infrastructurii critice; proiecte de anvergură cu Franța, Germania, Italia, Polonia, Regatul Unit și Turcia pentru securitatea, stabilitatea și libera circulație în regiune și pentru accesul la resursele din zonele economice exclusive;
- 25.18** Hub regional pentru securitate maritimă la Marea Neagră, înființat în România conform abordării strategice a UE; protejarea intereselor economice ale României în Marea Neagră, inclusiv exploatarea resurselor din Zona Economică Exclusivă, ca parte inseparabilă a securității maritime.

Culte și minorități naționale

26

Drepturile minorităților naționale, garantate de Constituție și de tratatele la care România este parte, se respectă și se aplică integral: identitatea, limba maternă, cultura și tradițiile fiecărei comunități se păstrează și se afirmă liber, în cadrul comun al statului și al limbii oficiale, iar patrimoniul religios al tuturor cultelor este protejat după priorități clare și în limita posibilităților bugetare.

- 26.1** Aplicarea integrală a legislației privind drepturile minorităților naționale: folosirea limbii materne în relația cu administrația locală și în justiție, în condițiile legii, cu formulare, informații publice și interpretare asigurate acolo unde pragul legal este îndeplinit, și raport anual public al Departamentului pentru Relații Interetnice privind stadiul aplicării;
- 26.2** Învățământ în limbile minorităților naționale, de la grădiniță la doctorat, cu manuale, profesori și programe proprii, și limba română învățată la același nivel de competență ca în școlile cu predare în română;
- 26.3** Cultura și patrimoniul minorităților: finanțarea proiectelor culturale ale minorităților și restaurarea monumentelor și clădirilor reprezentative pentru patrimoniul lor, ca parte a patrimoniului României, prin aceleași programe și criterii ca pentru restul patrimoniului național, în limita disponibilităților bugetare anuale;
- 26.4** Reprezentare și dialog: menținerea reprezentării parlamentare a minorităților naționale în noua configurație a Parlamentului, rezultată din reducerea numărului de parlamentari, și a Consiliului Minorităților Naționale ca partener de consultare al Guvernului, cu finanțarea organizațiilor minorităților acordată pe criterii publice și cu rezultate raportate anual;
- 26.5** Prevenirea și sancționarea drastică a discriminării, a incitării la ură și a limbajului care instigă la ură pe criterii etnice sau religioase, îndreptate împotriva oricărei comunități, inclusiv a românilor din zonele în care sunt minoritari local, cu aplicarea egală a legii;
- 26.6** Patrimoniul religios: restaurarea lăcașurilor de cult monumente istorice din fonduri europene și naționale, pe baza unei liste de priorități publice, cu întâietate pentru cele în pericol de prăbușire, și în limita disponibilităților bugetare anuale.

Diaspora și românii de pretutindeni

27

Statul ține legătura cu românii plecați și le face întoarcerea posibilă: o singură instituție responsabilă, sub Guvern, locuri de muncă și recunoașterea calificărilor la revenire, sprijin pentru cei care investesc acasă și grijă pentru copiii rămași în țară.

- 27.1** Departamentul pentru Românii de Pretutindeni (DRP) trece sub coordonarea directă a Secretariatului General al Guvernului, pentru decizie rapidă și eliminarea paralelismelor cu MAE, MAI și ministerele Muncii și Educației; reînființarea Forumului pentru Românii de Pretutindeni, cu întâlniri anuale în comunități;
- 27.2** Ghișeu unic digital pentru revenire: un mecanism integrat care conectează serviciile de ocupare, recunoașterea diplomelor și a calificărilor, serviciile administrației locale și sprijinul pentru antreprenariat. Procedurile sunt simplificate, cu termene maxime de soluționare și un traseu administrativ clar și predictibil pentru fiecare persoană care se întoarce;
- 27.3** Pilonul Reintegrare pe piața muncii: protocol cu Ministerul Muncii pentru locuri de muncă tranzitorii și definitive pentru cei care se întorc, cu pachete de servicii pentru familiile revenite;
- 27.4** Recunoașterea accelerată a diplomelor și calificărilor dobândite în străinătate prin colaborare cu autoritățile din țările de destinație și reducerea barierelor administrative, cursuri gratuite de limbă locală decontate de DERP și conectarea românilor cu competențe tehnice/manageriale rare cu firme din țară care au nevoie de ei. Consolidăm totodată legătura culturală și educațională cu comunitățile din afara țării, prin cursuri de limbă, cultură și civilizație românească pentru copiii din diaspora;
- 27.5** Microcredite și granturi pentru antreprenariat, cu procedură simplificată de înființare a firmei, pentru românii care se întorc și vor să investească economiile acumulate în afaceri proprii, cu prioritate pentru zonele rurale și orașele mici de unde au plecat;
- 27.6** Bază de date comună DERP–MAI–Protecția Copilului, pentru monitorizarea copiilor rămași acasă cu un singur părinte sau fără părinți plecați la muncă în străinătate;
- 27.7** Continuarea programului „Diaspora Investește Acasă”.

CAPITOLUL 28 · 4 MĂSURI

Reforma și controlul democratic al serviciilor de informații

28

Servicii pentru democrație, nu deasupra ei: puternice în misiunea lor, absente din presă, politică și culte, cu șefi care pleacă după opt ani, cu rezerviști care nu se transformă în influență civilă și cu un Parlament care controlează cu adevărat.

- 28.1** Interzicerea prin lege a activităților acoperite în presă, politică și culte: recrutarea de ofițeri acoperiți sau colaboratori dintre jurnaliști, membrii partidelor politice și clerici constituie infracțiune, nu abatere disciplinară;
- 28.2** Mandate limitate pentru conducerea serviciilor: directorii și adjuncții pot exercita cel mult două mandate, fără a depăși opt ani în total, pentru a preveni rețelele de fidelitate personală și feudele instituționale care supraviețuiesc oricărui guvern;
- 28.3** Restricții după încetarea activității: timp de zece ani de la ieșirea din sistem, ofițerii rezerviști nu pot ocupa funcții în presă, în justiție și în conducerea instituțiilor publice, timp de cinci ani nu pot candida și nu pot ocupa funcții politice, iar timp de zece ani depun declarații de avere anuale, publice;
- 28.4** Întărirea controlului civil: comisiile parlamentare de control primesc acces real la bugete și operațiuni, activitatea lor devine transparentă, evaluarea anuală a serviciilor se face de experți independenți, iar rapoartele anuale ale serviciilor se dezbat efectiv în Parlament.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028

Partea a II-a

Detaliiere Program

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 · PARTEA A II-A · DETALIERE PROGRAM

Reforma Administrației Centrale și Locale

Capitolul 1 · Reforma Administrației Centrale și Locale

Reforma Administrației Centrale și Locale

01

Un guvern mai mic și mai simplu: mai puțini demnitari, instituții comasate, funcții de suport puse în comun, salarizare echitabilă și un singur centru de coordonare a digitalizării.

- 1.1 Reducerea numărului de parlamentari conform datelor recensământului din 2021, cu păstrarea sistemului electoral actual, ceea ce înseamnă o reducere de 13%;
- 1.2 Maximum 3 secretari de stat pe minister;
- 1.3 Comasări de agenții și instituții centrale din domenii similare sau cu competențe suprapuse, care prin reorganizare reduc dublarea unor procese administrative sau fragmentarea serviciului public oferit cetățeanului;
- 1.4 Transferul către autoritățile locale al activelor (clădiri, terenuri etc.) deținute de companii sau instituții publice care intră în procesul de reorganizare sau care subutilizează aceste active publice;
- 1.5 Departament digital central, în coordonarea Prim-Ministrului, care coordonează, coagulează și standardizează eforturile de digitalizare și de integrare a inteligenței artificiale în serviciile publice, cu prerogative legale clare care să îi permită să implementeze soluții standardizate la nivelul întregii administrații;
- 1.6 Dividendul reformei: de la 1 iulie 2027, după atingerea țintei de deficit pentru 2026, jumătate din economiile certificate ale reformei statului și din veniturile suplimentare din colectare se întorc în economie prin reducerea taxării muncii, iar cealaltă jumătate reduce deficitul; suma se stabilește anual în legea bugetului, pe baza execuției, și se publică împreună cu destinația fiecărei economii;
- 1.7 Centre de servicii partajate pentru funcțiile de suport (resurse umane, financiar, IT) ale agențiilor cu sub 100 de posturi;
- 1.8 Calculul corect al personalului și reducerea acestuia acolo unde se impune;
- 1.9 Program de finanțare a investițiilor promovate de consorțiile de UAT-uri în infrastructură sau servicii publice, cu scopul de a oferi servicii și infrastructură mai bune mai multor comunități și de a eficientiza și reduce cheltuielile publice pentru serviciile sau proiectele realizate în comun;
- 1.10 Zone metropolitane funcționale în jurul municipiilor de peste 150.000 de locuitori, aplicarea coeziunii teritoriale și financiare;
- 1.11 Reforma Bucureștiului: transferăm de la sectoare la Primăria Generală funcțiile ale căror beneficii nu pot fi separate pe sectoare (urbanism, transport public, educație și sănătate) și realocăm resursele financiare corespunzător, într-un mecanism integrat cu reforma zonei metropolitane;
- 1.12 Reforme conexe: eliminarea alocărilor ad-hoc și în cascadă din transferurile guvernamentale; Programul „Anghel Saligny” cu buget multianual fix și cofinanțare locală, proporțională cu capacitatea lor financiară.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 · PARTEA A II-A · DETALIERE PROGRAM

Ministerul Finanțelor

Capitolul 3 · Stimularea economiei și a muncii · Capitolul 6 · Consolidarea veniturilor și combaterea evaziunii · Capitolul 7 · Finanțe publice echilibrate, stat corect cu contribuabilii · Capitolul 4 · Ajutoare de stat și campioni regionali · Capitolul 9 · Analiza și prioritizarea proiectelor de investiții

MINISTERUL FINANTELOR • CAPITOL SECTORIAL

Finanțe publice, fiscalitate și economie

03

VIZIUNE ȘI OBIECTIVE:

Guvernul PNL-USR-UDMR condus de Siegfried Mureșan continuă corecția fiscală fără poveri noi pentru contribuabilii corecți, coboară deficitul sub 3% din PIB până în 2030 și stimulează creșterea economică prin sprijinirea mediului de afaceri

Deficitul scade pe traiectoria asumată cu Comisia Europeană: prin cheltuieli mai puține și mai bine ținute, colectare mai bună, bugete construite pe rezultate și fonduri europene care înlocuiesc împrumuturile. Maximizăm utilizarea fondurilor europene și finanțăm prin ele prioritățile naționale. Spațiul fiscal rămâne același și este compatibil cu traiectoria de ajustare, se schimbă doar sursa din care îl acoperim: întâi fonduri europene, apoi veniturile proprii și, la final, împrumuturi ieftine și pe termen lung, care optimizează costul datoriei publice. Scopul este o economie mai competitivă, costuri de finanțare mai mici și o consolidare care nu alimentează inflația printr-un stimul fiscal.

România a parcurs în ultimul an cea mai amplă corecție fiscală din Uniunea Europeană: deficitul a scăzut de la 9,3% din PIB în 2024 la 7,9% în 2025, iar în primele șapte luni din 2026 la 2,34% din PIB, față de 3,99% cu un an înainte. Ratingul a rămas în categoria investițională, iar fondurile europene nu au fost suspendate. Ajustarea nu este încheiată: datoria a depășit 60% din PIB, dobânzile se apropie de 3% din PIB, iar în 2027 dispar granturile din PNRR.

Principiul responsabilității fiscale este asumat de toate partidele care formează Guvernul. Partidele care susțin Guvernul își asumă prin acest program reguli care depășesc ciclul bugetar anual: deficit sub 3% din PIB în termenul din cadrul fiscal european, respectarea traiectoriei cheltuielilor nete, stabilizarea și apoi reducerea datoriei publice, protejarea spațiului fiscal pentru investiții, apărare, educație și sănătate și, mai ales, predictibilitatea cheltuielilor rigide — personal și asistență socială, inclusiv pensii — a căror pondere cumulată în PIB se stabilizează și scade gradual până în 2031. Salariile publice și prestațiile sociale evoluează după mecanisme obiective, corelate cu productivitatea, cu performanța economiei și cu dinamica veniturilor, iar fiecare inițiativă cu impact bugetar semnificativ este însoțită de evaluare pe cel puțin patru ani, de surse de finanțare și de măsuri compensatorii. Ministerul Finanțelor aplică aceste reguli în construcția bugetară și prezintă public, de două ori pe an, evoluția deficitului, a datoriei și a cheltuielilor nete, stadiul reformelor, execuția investițiilor și absorbția fondurilor europene.

Obiectivul depășește însă cifrele bugetare: o societate care atrage capital, nu îl consumă. România se adaptează schimbărilor demografice prin reforme structurale întemeiate pe eficiență, inovare și dezvoltarea de competențe specifice, începând cu educația. Fiecare leu public trebuie să crească capacitatea economiei de a produce, iar fiecare reformă trebuie să lase în urmă o instituție mai eficientă, o competență în plus sau o investiție care se susține singură. Direcția este aceeași în toate: consolidare credibilă cu deficit sub 3% din PIB în 2030 - oprim în sfârșit rostogolirea datoriei României către generațiile următoare; predictibilitate fiscală; bugete construite pe rezultate; muncă și investiții private stimulate; fonduri europene și capital privat în locul împrumuturilor. Veniturile bugetare cresc prin lărgirea bazei impozabile, prin revizuirea facilităților și a regimurilor preferențiale și prin conformare mai bună; principiul cotei unice se menține, ca reper de simplitate și predictibilitate a sistemului fiscal. Nicio

cheltuială permanentă nu se aprobă fără sursă permanentă, iar câștigurile consolidării se întorc la cetățeni prin coborârea deficitului sub 3% din PIB. Scăderea țintei de deficit nu este negociabilă, iar guvernul își asumă cu toată responsabilitatea măsurile care aduc bunăstare românilor pe termen lung.

Ce am realizat în ultimul an?

În iunie 2025, România avea cel mai mare deficit bugetar din Uniunea Europeană, perspectivă negativă de rating la toate cele trei mari agenții și riscul suspendării fondurilor europene. Un an mai târziu, deficitul scade accelerat, fondurile europene nu au fost blocate, iar ratingul de țară a rămas la nivel investițional.

Guvernul condus de Ilie Bolojan a spus adevărul despre starea finanțelor publice și a ales deciziile corecte în locul celor comode. Rezultatele principale:

- Cea mai amplă corecție fiscală din UE. Deficitul a scăzut de la 9,3% din PIB în 2024 la 7,9% în 2025 (metodologie europeană, ESA). Deficitul cash a fost de 7,65% din PIB (146 mld lei), sub ținta de 8,4% asumată pentru 2025.
- Deficitul continuă să scadă în 2026. În ianuarie 2026, bugetul a înregistrat primul excedent lunar din ultimii șapte ani. După șapte luni, deficitul este de 2,34% din PIB, față de 3,99% în aceeași perioadă din 2025, adică cu 28,4 mld lei mai mic.
- Fondurile europene au fost protejate. Comisia Europeană a constatat în noiembrie 2025 și din nou în iunie 2026 că România a luat măsuri eficiente. Procedura de deficit excesiv a fost pusă în așteptare, fără suspendarea fondurilor.
- Ratingul de țară a fost menținut. Fitch și Moody's au reconfirmat în 2026 ratingul României la nivel investițional.
- Statul a început să cheltuiască mai puțin. Cheltuielile de personal au scăzut cu 4,1 mld lei (-4,1%) în primele șapte luni din 2026, iar cheltuielile totale au coborât de la 23,3% la 22,4% din PIB. Reforma administrației publice (OUG nr. 7/2026) reduce cu aproximativ 45.600 numărul de posturi, cu economii estimate de peste 1,6 mld lei în 2026 și peste 3 mld lei în 2027.
- Pensiile speciale ale magistraților au fost reformate. Legea nr. 24/2026, validată de Curtea Constituțională, crește treptat vârsta de pensionare la 65 de ani și plafonează pensia la 70% din ultimul venit net.
- Investiții publice record. În 2025, investițiile publice au atins 138,2 mld lei (7,2% din PIB), cel mai ridicat nivel de după 1989, din care 78,6 mld lei din fonduri europene. În primele șapte luni din 2026, investițiile au crescut cu încă 24%, la 76,5 mld lei.
- PNRR și SAFE. România a încasat aproape 13 mld euro din PNRR, iar plățile pentru proiectele finanțate din granturi s-au dublat în 2026. Acordul SAFE, de 16,68 mld euro pentru apărare și infrastructură strategică, a fost semnat și ratificat (Legea nr. 167/2026); prefinanțarea de 2,5 mld euro a fost încasată în august 2026.
- Relansare economică. OUG nr. 8/2026 a creat scheme de ajutor de stat de aproximativ 5 mld euro până în 2032, pentru producție locală, materii prime critice, cercetare-dezvoltare, industria de apărare și convergență regională. Primele două scheme, de câte 5,31 mld lei, au fost aprobate în iunie și august 2026: producția locală și TechUp România, pentru tehnologii avansate.
- Semnale clare pentru investitori. Impozitul minim pe cifra de afaceri (IMCA) a fost redus la 0,5% în 2026 și se elimină de la 1 ianuarie 2027 (OUG nr. 89/2025). Comisia Europeană a aprobat în anul 2026 majorarea capitalului Băncii de Investiții și Dezvoltare cu încă 250 milioane euro.
- Pas înainte pentru piața de capital. Românii pot deduce până la 400 de euro pe an investiți în acțiuni, obligațiuni și ETF-uri, iar companiile care se listează primesc o deducere suplimentară de

50% a costurilor de listare. Capitalizarea Bursei de Valori București a depășit pentru prima dată 100 mld euro în 2025.

Aceste rezultate au avut un cost: taxe mai mari și o economie care a încetinit. Programul de față are un singur scop: ca sacrificiile făcute de români să se transforme în stabilitate, dobânzi mai mici și creștere economică, nu să fie irosite.

Principiile unei politici fiscale liberale

Banii publici sunt banii contribuabililor, așa că statul trebuie să cheltuiască mai puțin și mai bine înainte de a cere mai mult. Opt principii ghidează deciziile Ministerului Finanțelor în acest mandat:

- Consolidare prin reducerea cheltuielilor. Ajustarea rămasă se face prin reducerea cheltuielilor curente, a risipei și a evaziunii, nu prin poveri noi pentru contribuabilii corecți.
- Cota unică rămâne. Impozitul pe venit și impozitul pe profit nu se modifică pe durata mandatului.
- Predictibilitate fiscală. Fără modificări fiscale surpriză; măsurile temporare rămân temporare.
- Nicio cheltuială permanentă fără sursă permanentă. Orice majorare permanentă de cheltuieli vine cu o sursă permanentă de finanțare sau cu economii echivalente.
- Banii publici urmează performanța. Fiecare program public are obiective măsurabile, evaluare și termen de expirare. Programele fără rezultate se închid.
- Capitalul privat înaintea banului public. Unde piața poate finanța, statul garantează, co-investește sau facilitează; nu înlocuiește inițiativa privată.
- Contribuabilul corect este partener. Prevenție înainte de sancțiuni pentru cei de bună-credință, toleranță zero pentru fraudă organizată. Statul respectă aceleași termene pe care le impune contribuabililor.
- Câștigurile consolidării se întorc la cetățeni. După ce deficitul coboară sub 3% din PIB, spațiul fiscal eliberat merge prioritar spre reducerea taxării muncii, nu spre cheltuieli curente noi.

Traectoria convenită cu Uniunea Europeană și obiectivul consolidării fiscale sunt ancora care face ca disciplina fiscală să nu depindă de calendarul electoral.

1. Stadiul în care ne aflăm

Dacă ținta pe 2026 este atinsă, România va fi parcurs peste jumătate din drumul de la un deficit de 9,3% la unul sub 3% din PIB. Intrăm însă în 2027 dintr-o poziție fragilă: economie în stagnare, datorie peste 60% din PIB, dobânzi în creștere și rating cu perspectivă negativă.

Execuția bugetară la 31 iulie 2026

Indicator (ianuarie-iulie) · 2025 · 2026 · Variație

Venituri totale (mld lei) · 370,8 · 412,3 · +11,2%

Cheltuieli totale (mld lei) · 447,2 · 460,4 · +2,9%

Deficit (mld lei) · 76,4 · 48,1 · -28,4 mld lei

Deficit (% din PIB) · 3,99 · 2,34 · -1,65 pp

Cheltuieli de personal (mld lei) · 99,7 · 95,7 · -4,1%

Asistență socială (mld lei) · 147,5 · 146,6 · -0,6%

Dobânzi (mld lei) · 31,7 · 40,1 · +26,5%

Investiții (mld lei) · 61,7 · 76,5 · +24,0%

Veniturile cresc mai ales din TVA (+26,5%), ca efect al noilor cote, și din fondurile europene (+30,3%). Cheltuielile de personal scad în termeni nominali, iar asistența socială este stabilizată. Presiunea vine din dobânzi (+8,4 mld lei) și din bunuri și servicii (+11,2%), mai ales în sănătate.

Vulnerabilitățile de care ținem cont

- Economia stagnează. PIB-ul a scăzut cu 0,7% în primul semestru din 2026, iar consumul gospodăriilor cu 2,5%. Investițiile au crescut cu 10,9%, susținute de fondurile europene.
- Datoria publică a trecut de 60% din PIB (60,1% la finalul primului trimestru din 2026). Cât timp rămâne peste acest prag, Legea responsabilității fiscal-bugetare interzice măsurile care cresc cheltuielile totale de personal sau de asistență socială.
- Costul datoriei crește. Dobânzile vor ajunge la aproape 3% din PIB în 2026, bani care nu mai merg în investiții, educație sau sănătate.
- Deficitele gemene persistă. Deficitul de cont curent a fost de 30,1 mld euro în 2025 (circa 7,9% din PIB). Investițiile străine directe au scăzut la 1,1 mld euro în primele șapte luni din 2026, de la 4,9 mld euro cu un an înainte.

Concluzia este simplă: consolidarea trebuie continuată, dar cu accent pe creștere economică. Fără creștere, nicio țintă de deficit nu este sustenabilă; fără disciplină fiscală, nicio creștere nu este durabilă.

2. Cadrul macroeconomic

Construim bugetele pe prognoze prudente: 2026 este un an de ajustare, iar creșterea economică revine peste 2% din 2027, cu inflația în scădere spre ținta BNR.

Prognoza CNSP

Indicator • 2025 (realizat) • 2026 • 2027 • 2028 • 2029

Creșterea reală a PIB (%) • 0,7 • 0,1 • 2,2 • 2,4 • 2,1

PIB nominal (mld lei) • 1.916,4 • 2.056,0 • 2.201,0 • 2.342,9 • 2.483,2

Surse: INS pentru 2025; pentru 2026–2029.

- Inflație. Inflația a coborât la 6,17% în august 2026, de la 10,9% în mai, pe măsură ce efectele majorării TVA și ale eliminării plafonării prețurilor la energie ies din calcul. BNR estimează 6,1% la finalul lui 2026 și 3,4% la finalul lui 2027. O consolidare fiscală credibilă este condiția ca dobânda de politică monetară, de 6,50%, să poată scădea.
- Echilibru extern. Deficitul de cont curent rămâne principala vulnerabilitate externă (circa 6,7% din PIB în 2026, potrivit CNSP). Îl reducem prin scăderea deficitului bugetar și prin sprijinirea producției locale a bunurilor pe care astăzi le importăm.

3. Bugetul 2026 și bugetele 2027–2028

Ne asumăm închiderea anului 2026 la un deficit de 6,2% din PIB (cash) și 6,0% (ESA) și adoptarea bugetului pe 2027 înainte de 31 decembrie 2026, în limitele convenite cu Uniunea Europeană.

După 2028, deficitul coboară la 3,2% din PIB în 2029 și sub 3% în 2030, termenul-limită din procedura de deficit excesiv. Datoria se stabilizează sub 64% din PIB și intră pe o traiectorie descendentă în 2030–2031.

3.1 Bugetul 2026: închidem anul în țintă

Legea bugetului de stat pe 2026 (Legea nr. 43/2026) a fost construită pe o creștere de 1% și un PIB nominal de 2.045 mld lei. Creșterea reală va fi mai mică, dar execuția la șapte luni arată că ținta de circa 127 mld lei poate fi atinsă. Condiția este o disciplină strictă în ultimul trimestru, când se concentrează plățile.

- Rectificare bugetară - în primele 30 de zile de la investire și înainte de termenul legal de 30 noiembrie. Nevoile reale, în special din sănătate și din cofinanțarea proiectelor europene, se acoperă prin realocări, nu prin deficit suplimentar.
- Control strict al angajamentelor. Nicio cheltuială nouă neprevăzută în buget. Achizițiile care nu sunt urgente se amână, iar creditele neutilizate se realocă de la ordonatorii care nu execută.
- Maximizarea absorbției fondurilor europene. Proiectele PNRR și cele din politica de coeziune aflate aproape de finalizare au prioritate la plată.

3.2 Bugetul 2027: consolidare fără șocuri

Bugetul pe 2027 este cel mai dificil din acest ciclu. Granturile PNRR dispar, dobânzile rămân ridicate, iar legea salarizării, indexarea pensiilor și eliminarea IMCA trebuie să încapă în aceeași ecuație.

- Calendar fix. Proiectul bugetului și Strategia fiscal-bugetară 2027-2029 se publică și sunt adoptate de Guvern cel mai târziu în cursul lunii decembrie și votat de Parlament până la 31 decembrie.
- Țintă de deficit pe traiectoria convenită cu Comisia Europeană. Strategia fiscal-bugetară aprobată de către Parlament din martie 2026 prevede 5,2% din PIB (ESA), iar estimările de lucru indică un deficit cash de aproximativ 110 mld lei. Ținta finală se fixează pe baza prognozei de toamnă, fără a depăși plafonul de cheltuieli.
- Plafon de cheltuieli. Cheltuielile nete cresc cu cel mult 4,6% în 2027, conform Recomandării Consiliului UE.
- Cheltuielile de funcționare ale statului, fără cele finanțate din fonduri europene, nu cresc ca pondere în PIB.
- Cheltuielile de personal urmează traiectoria Strategiei fiscal-bugetare: de la 9,4% din PIB în 2024 la 7,9% în 2031. Legea salarizării unitare se aplică numai în acest plafon; orice impact suplimentar se compensează integral prin reducerea altor cheltuieli curente.
- Asistența socială rămâne sub plafonul de 12,2% din PIB. Indexarea pensiilor păstrează puterea de cumpărare a celor cu pensii mici și este conformă cu strategia fiscal-bugetară, cu impactul calculat de Ministerul Muncii și validat de Ministerul Finanțelor înainte de bugetul. Niciun alt drept social nu se indexează peste creșterea PIB nominal.
- IMCA se elimină de la 1 ianuarie 2027, cu impactul inclus în buget și fără nicio prorogare.
- SAFE. Bugetul asigură creditele pentru avansuri și pentru infrastructura cu utilizare duală din Moldova, inclusiv coridoarele Pașcani-Siret și Târgu Mureș-Iași-Ungheni.

3.3 Prioritizarea investițiilor publice în perioada 2026-2028

Până la 31 noiembrie 2026, Guvernul aprobă un mecanism de prioritizare pentru proiectele finanțate din bugetul de stat și pentru programele naționale destinate autorităților locale. Grila are patru criterii: sursa de finanțare, maturitatea și gradul de execuție, impactul economic și social, capacitatea bugetară din 2027. Ordinea priorităților:

- cofinanțarea proiectelor cu fonduri europene;
- proiectele strategice de infrastructură din transport, energie și sănătate;
- proiectele locale cu impact regional sau social ridicat, aflate în stadii avansate de execuție;
- proiectele PNRR și din alte fonduri europene care trebuie finalizate la termen.

La programele naționale pentru autoritățile locale (Anghel Saligny, PNDL), banii din 2027 merg la proiectele aproape de finalizare și la localitățile mici, pe criterii obiective de nevoie. Nu se semnează contracte noi fără finanțare asigurată.

3.4 Finanțarea deficitului și datoria publică

Obiectivul principal este revenirea la perspectiva stabilă a ratingului în cel mult 12 luni. Aceasta reduce costul finanțării nu doar pentru stat, ci și pentru autoritățile locale, bănci și companii.

- Strategia de administrare a datoriei: costuri minime pe termen mediu și lung, riscuri limitate și o piață internă a titlurilor de stat mai adâncă.
- Mai multă finanțare în lei, pe măsură ce deficitul scade, pentru a reduce riscul valutar. Finanțare netă echilibrată între sursele interne și externe, bază de investitori diversificată și instrumente derivate de acoperire a riscurilor.
- Titluri de stat pentru populație. Programele Tezaur și Fidelis continuă; românii au investit peste 75 mld lei în titluri de stat.
- Obligațiuni verzi emise în baza cadrului suveran, cu raport public de impact.
- Surse ieftine și pe termen lung: componenta de împrumut a PNRR, SAFE (45 de ani, cu 10 ani de grație), BEI, Banca Mondială și alte instituții financiare internaționale. Plasamentele private se folosesc doar dacă au costuri cel mult egale cu cele ale euroobligațiunilor.
- Rezervă de lichiditate în valută care acoperă până la patru luni din necesarul brut de finanțare.
- Dobânzile sunt estimate la aproximativ 3% din PIB în 2026 și 2027, iar livrarea consolidării fiscale trebuie să conducă la scăderea acestora ca pondere în PIB.

3.5 Transparență bugetară

- Execuția bugetară este explicată lunar pe înțelesul cetățenilor: ce programe funcționează, unde sunt întârzieri și ce riscuri apar.
- Creștem transparența investițiilor publice și se creează un registru public al programelor finanțate de la bugetul de stat, care arată obiectivele, beneficiarii, alocările, indicatorii și rezultatele fiecărui program.
- Se realizează un raport anual privind riscurile fiscale, care acoperă garanțiile de stat, companiile de stat, litigiile și contractele de parteneriat public-privat.
- Măsuri fiscal-bugetare

În perioada 2027–2028 efortul consolidării vine în principal din cheltuieli. Veniturile cresc prin lărgirea bazei impozabile, revizuirea facilităților și conformare mai bună; principiul cotei unice se menține.

2027 este anul-test al consolidării. Granturile din PNRR se opresc, dobânzile se apropie de 3% din PIB, iar deficitul trebuie adus sub 3% din PIB în termenul convenit în cadrul fiscal european. Ajustarea din 2025–2026 a funcționat — deficitul a scăzut de la 9,3% din PIB în 2024 la 7,9% în 2025 și la 2,34% în primele șapte luni din 2026, față de 3,99% cu un an înainte, iar Comisia Europeană a constatat în iunie 2026 că România a întreprins acțiuni eficace — dar nu este încheiată.

Construcția pe 2027 se calibrează după execuția anului 2026, după prognoza macroeconomică actualizată și după ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete recomandate de Consiliu. Ajustarea structurală se sprijină pe cheltuieli, iar pe venituri accentul cade pe lărgirea bazei și pe conformare. Câștigurile din colectare se includ prudent în proiecții — un plus de conformare peste așteptări este rezervă, nu ipoteză

de construcție bugetară. Măsurile vor avea în vedere pentru credibilitatea procesului de consolidare fiscală aspecte ce țin de:

a) Indexarea prudentă a pensiilor

b) Prioritizarea investițiilor finanțate din surse naționale

c) Eficientizarea administrației centrale și locale și optimizarea transferurilor către autoritățile publice locale

d) Reforma impozitării proprietății

e) Accize adaptate realităților de azi, cu calendar predictibil și bază lărgită

Direcții pe termen mediu

Dincolo de măsurile imediate pe 2027, sustenabilitatea bazei de venituri și reducerea presiunilor de cheltuieli se lucrează pe următoarele direcții, fiecare cu evaluare de impact înainte de orice decizie.

- Finanțarea sistemului de sănătate. Se revizuieste echilibrul dintre contribuții, resursele disponibile și angajamentele de cheltuieli, pentru un cadru de finanțare predictibil și sustenabil.
- Arhitectura sistemului fiscal-bugetar. Ministerul analizează rolul deducerilor și al facilităților, cu obiectivul de a crește eficiența și echitatea sistemului.
- Revizuirea cheltuielilor fiscale. Facilitățile, scutirile și regimurile preferențiale se inventariază public, se evaluează după rezultatele obținute, astfel încât facilitățile să aibă termene de expirare și evaluare obligatorie înainte de prelungire.

4.1 Venituri și creșterea colectării

- Cota unică și impozitul pe profit rămân neschimbate.
- IMCA dispare de la 1 ianuarie 2027, conform OUG nr. 89/2025. Guvernul nu va promova niciun act care să amâne, să suspende sau să modifice eliminarea lui.
- Reducerea decalajului de TVA, prima sursă de venituri. România pierde circa 30% din TVA potențială, cel mai mare decalaj din UE, adică aproximativ 9,2 mld euro pe an.
- Baza de impozitare protejată. Combatem transferul artificial de profit prin cheltuieli intra-grup nejustificate, cu reguli de prețuri de transfer aliniate la standardele OCDE și UE.
- Rambursări rapide de TVA pentru contribuabilii corecți. Rambursările se sistează numai la suspiciuni documentate de fraudă.

4.2 Cheltuieli: un stat mai suplu și mai eficient

- Regula cheltuielilor permanente. Nicio cheltuială permanentă nouă fără sursă permanentă de finanțare sau fără economii echivalente.
- Legea salarizării - Impactul complet pe 2027-2030 este avizat de Ministerul Finanțelor și este compatibil cu obiectivele fiscal-bugetare. Ierarhie salarială predictibilă, sporuri justificate și plată legată de performanță, strict în plafonul de cheltuieli de personal din strategia fiscal-bugetară și legea plafoanelor.

- Mai puține posturi, mai multă digitalizare. Continuăm reforma administrației: comasăm agențiile cu atribuții suprapuse și ocupăm posturile vacante doar în domeniile prioritare. În administrația centrală se aplică regula „o angajare la două plecări”.
- Banii publici urmează performanța. Alocările către instituții, programe și companii de stat depind de indicatori de performanță și de rezultate măsurabile.
- Programe cu termen de expirare. Evaluăm impactul programelor naționale, al schemelor de ajutor de stat și al investițiilor multianuale. Programele ineficiente sau redundante cu fondurile europene, BEI ori BERD se restructurează, se comasează sau se închid. Programele noi pornesc doar după o evaluare ex-ante și se reevaluează la trei ani.
- Subvenții condiționate pentru companiile de stat. Sprijinul se acordă numai pe bază de indicatori de performanță și plan de restructurare. Excludem cheltuielile fără legătură cu obiectivul: bonusuri nelegate de performanță, autoturisme de lux, beneficii administrative excesive.
- Achiziții centralizate pentru bunurile și serviciile standard (energie, IT, autoturisme, consumabile), prin Oficiul Național pentru Achiziții Centralizate.
- Sprijin social țintit. Nicio măsură generalizată fără testarea veniturilor și fără sursă de finanțare. Orice sprijin nou are impact bugetar estimat, durată limitată și verificarea eligibilității.

4.3 Autoritățile locale: descentralizare cu responsabilitate

- Transferuri predictibile, stabilite pe formule publice, nu pe criterii politice.
- Acces la finanțare pentru proiectele locale: împrumuturi din Trezorerie și credite bancare garantate de stat pentru proiecte de interes local și regional, în limitele de îndatorare prevăzute de lege.
- Responsabilitate pentru resursele primite. Alocările sunt corelate cu capacitatea administrativă, execuția efectivă și nevoile reale ale comunităților, iar rezultatele se raportează public.
- Coordonarea financiară a programelor regionale cu fonduri europene, împreună cu Agențiile pentru Dezvoltare Regională.

4.4 Responsabilitate fiscal-bugetară

- Strategia fiscal-bugetară 2027-2029 include jaloane anuale de reducere a deficitului și ținte pentru ponderea cheltuielilor rigide: personal, asistență socială, dobânzi.
- Evaluare de impact publicată pentru orice modificare fiscală, înainte de adoptare.
- Arierate reduse. Monitorizare lunară a arieratelor din programele bugetare și din companiile de stat; facturile statului se plătesc în termenul legal.

5. Stimularea economiei și sprijinirea mediului privat

Creșterea economică din 2027-2028 trebuie să vină din investiții private și producție locală. Statul intervine doar acolo unde piața nu finanțează singură, cu reguli transparente, competitive și evaluate.

5.1 Pachetul de relansare: de la hârtie la investiții

Schemele din OUG nr. 8/2026 au bugete stabilite de 3,95 mld euro, din aproximativ 5 mld euro programați până în 2032, și trebuie să mobilizeze investiții private de peste 5 mld euro. Primele două scheme au fost aprobate în cursul anului 2026; criteriile publice, termene fixe de evaluare și plăți la timp.

Schema de ajutor de stat • Buget

Producția locală a bunurilor importate • 1,05 mld euro (5,31 mld lei)

TechUp România: cercetare-dezvoltare și tehnologii avansate • 1,05 mld euro (5,31 mld lei)

Convergență regională, 2027–2032, prin BID • 500 mil. euro

Investiții productive în industria națională de apărare • 200 mil. euro

Firme noi cu capital românesc, inclusiv din diaspora • 100 mil. euro

Fiecare schemă va avea evaluare ex-post a efectelor: locuri de muncă, exporturi și valoare adăugată. La schema pentru producția locală, firmele pot alege între grant și credit fiscal; extindem acest model și la cercetare-dezvoltare.

5.2 Investitori strategici și reindustrializare

- Investiții de peste 100 mil. euro. Scheme individuale de ajutor de stat, construite de Ministerul Finanțelor împreună cu autoritățile locale și cu Comisia Europeană. Aceste proiecte aduc furnizori locali, investiții adiacente și multe locuri de muncă.
- Parcuri industriale și tehnologice. Lansăm, împreună cu Agențiile pentru Dezvoltare Regională, o schemă cu fonduri europene pentru dezvoltarea lor. Schemele recurente ale Ministerului Finanțelor vor încuraja amplasarea investițiilor productive în aceste parcuri.
- Industria de apărare. Firmele românești intră în lanțurile de aprovizionare finanțate prin SAFE, cu sprijinul schemei dedicate investițiilor productive în apărare.
- Energie competitivă. Finanțăm investiții în producție, rețele și stocare prin Fondul pentru Modernizare, BID și mecanisme competitive, neutre bugetar pe termen mediu (licitații, contracte pentru diferență).

5.3 Acces la finanțare pentru IMM-uri

- Garanția de Portofoliu pentru IMM-uri a BID (plafon de 6,16 mld lei), distribuită prin intermediari care acoperă peste 95% din piață.
- Fondul de Participare Regional (circa 233 mil. euro) și Fondul de Participare Tranziție Justă (circa 189 mil. euro), pentru IMM-uri și investiții regionale.
- Diaspora Investește Acasă: 100 mil. euro în 2026–2029, prin BID.

5.4 Statul, partener de încredere pentru firme

- TVA rambursată la termen, cu reducerea termenelor de întârziere pentru contribuabili.
- Compensare între sumele datorate de stat firmei și obligațiile fiscale ale acesteia.
- Scoring fiscal pozitiv. Contribuabilii cu istoric bun de conformare primesc rambursări accelerate, mai puține controale și eșalonări simplificate.
- Acorduri de preț în avans mai accesibile. Revizuirea tarifelor pentru emiterea sau revizuirea lor pentru mai multă predictibilitate în prețurile de transfer.

6. Administrație fiscală modernă: reforma ANAF și a Vămii

ANAF trebuie să colecteze mai mult de la cei care fraudează și să ceară mai puțin celor care plătesc corect. Reforma are termene asumate și un raport public la fiecare șase luni.

6.1 Reorganizarea ANAF și creșterea eficienței administrării fiscale

Reorganizarea ANAF are ca scop simplificarea structurii de coordonare, reducerea fragmentării proceselor și utilizarea mai eficientă a resurselor la nivel central, regional și teritorial, principalele direcții de acțiune fiind:

- continuarea demersurilor de reorganizare a activităților de control, colectare și trezorerie, în vederea unei coordonări unitare și reducerii funcționării fragmentate între nivelurile central, regional și teritorial;
- continuarea procesului de consolidare a funcțiilor-suport la nivel central și regional, acolo unde această abordare generează eficiență administrativă;
- continuarea demersurilor de profesionalizare a funcțiilor de conducere regionale și teritoriale și consolidarea procedurilor competitive de ocupare a acestora;
- reducerea utilizării prelungite a exercitării temporare a funcțiilor de conducere vacante;
- continuarea demersurilor pentru utilizarea camerelor video portabile de către inspectorii antifraudă și vamali în cadrul anumitor operațiuni de control cu risc fiscal ridicat, cu respectarea garanțiilor legale;
- introducerea de indicatori de performanță și a unui sistem de remunerare de tip bonus-malus, până la 31 decembrie 2026, pentru conducerea ANAF și structurile operative. Mecanismul bonus-malus, aplicabil din 2027, conform angajamentelor din PNRR, va implica faptul că bonusurile se vor încasa doar în contextul depășirii planului de încasări, iar penalitățile se vor aplica în raport cu indicatorii de performanță aprobați specifici fiecărei structuri;
- consolidarea mecanismelor de integritate aplicabile inspectorilor fiscali/vamali/antifraudă, prin instituirea unor reguli privind conflictele de interese, rotația personalului în zonele sensibile, control intern și sancțiuni.

6.2 Modernizarea SPV și a serviciilor digitale pentru contribuabili

- continuarea dezvoltării portalului ANAF și a Spațiului Privat Virtual ca punct principal de interacțiune digitală cu administrația fiscală;
- integrarea într-un singur spațiu digital a informațiilor privind declarațiile, obligațiile fiscale, plățile, rambursările, notificările și solicitările contribuabilului;
- dezvoltarea unei imagini consolidate a situației fiscale a fiecărui contribuabil, actualizată pe baza informațiilor existente în sistemele ANAF;
- introducerea unor mecanisme de notificare privind diferențele sau neconcordanțele identificate automat în datele fiscale;
- dezvoltarea unor mecanisme permanente de feedback în portalul ANAF/SPV, pentru identificarea problemelor întâmpinate de contribuabili;
- diversificarea instrumentelor digitale prin care ANAF comunică informațiile relevante contribuabililor;
- dezvoltarea mecanismelor constante de feedback ale contribuabililor privind interacțiunea cu structurile de asistență ale ANAF.

6.3 Dezvoltarea mecanismelor de analiză de risc și combaterea evaziunii fiscale

- consolidarea la nivel central a analizei de risc fiscal, inclusiv a metodologiilor și criteriilor utilizate pentru selectarea contribuabililor și operațiunilor pentru control;
- dezvoltarea unei platforme integrate de analiză a datelor fiscale, prin corelarea informațiilor provenite din e-Factura, AMEF, declarațiile fiscale și celelalte baze de date disponibile ANAF;
- dezvoltarea continuă a indicatorilor de risc fiscal și utilizarea acestora pentru identificarea tranzacțiilor, contribuabililor și comportamentelor care necesită verificare;

- continuarea demersurilor pentru dezvoltarea unui scor de risc fiscal al contribuabilului, utilizat în prioritizarea activităților de analiză și control;
- orientarea controalelor fiscale, operative și inopinate pe baza profilului de risc și a informațiilor disponibile în sistemele ANAF;
- extinderea utilizării verificărilor documentare și a analizelor la distanță înaintea declanșării, atunci când este posibil, a unui control fiscal extins;
- consolidarea analizei de risc în materia TVA, inclusiv pentru identificarea fraudelor de TVA și a rambursărilor care prezintă indicatori de risc;
- dezvoltarea unor analize sectoriale și tematice pentru identificarea mecanismelor de sub-declarare, fraudă și transfer artificial al profitului;
- continuarea demersurilor de concentrare a resurselor ANAF asupra evaziunii fiscale cu impact bugetar semnificativ, fraudelor de TVA, rambursărilor nejustificate și operațiunilor de diminuare artificială a bazei de impozitare.
- dezvoltarea posibilității de verificare a istoricului tuturor formelor de controale efectuate asupra contribuabilului;
- utilizarea informațiilor privind controalele anterioare în procesul de analiză de risc, în vederea reducerii suprapunerilor și a controalelor repetitive.

6.4 Simplificarea declarațiilor și reducerea raportărilor redundante

- continuarea demersurilor de extindere a declarațiilor fiscale precompletate, în special pentru obligațiile pentru care ANAF deține deja cea mai mare parte a informațiilor necesare;
- preluarea automată în declarații a datelor existente în sistemele ANAF și dezvoltarea mecanismelor automate de validare;
- reducerea câmpurilor și informațiilor solicitate contribuabilului atunci când acestea pot fi obținute din alte raportări fiscale;
- analizarea și eliminarea graduală a declarațiilor și raportărilor redundante, inclusiv în materia TVA;
- continuarea demersurilor pentru reducerea solicitării unor informații deja transmise prin e-Factura, SAF-T, AMEF, declarații fiscale sau alte sisteme digitale.

7. Mobilizarea capitalului privat

Fiecare leu public trebuie să atragă mai mulți lei privați. Trecem de la granturi la instrumente financiare: garanții, credite, co-investiții și parteneriate public-private.

7.1 Banca de Investiții și Dezvoltare, instrumentul financiar al statului

- Capital consolidat. Comisia Europeană a aprobat, în iunie 2026, majorarea capitalului BID cu 1 mld euro, din care 250 mil. euro din componenta de împrumut a PNRR. Mandatul băncii include acum apărarea, tehnologia înaltă și securitatea cibernetică.
- Management profesionist. Până la 31 martie 2027, BID are o conducere selectată competitiv pe patru ani, independentă politic și evaluată pe indicatori de performanță.
- Mandate în numele și contul statului (OUG nr. 8/2026): 1 mld lei din bugetul de stat pentru garanții și credite, inclusiv instrumentele preluate de la EximBank și schemele pentru diaspora și competitivitate.

- Produse în derulare: garanții individuale pentru proiecte publice și companii (2,2 mld lei disponibili), creditare directă pentru sectorul public și infrastructură (peste 450 mil. lei în pregătire) și produsele pentru IMM-uri din capitolul 5.3.
- Fondul pentru Modernizare: instrumente financiare pentru eficiență energetică, securitate energetică, decarbonizarea industriei, rețele și stocare.
- Asistență tehnică pentru IMM-uri, autorități locale și companii de utilități publice, astfel încât proiectele lor să devină bancabile.

7.2 Parteneriate public-private

- Facilitatea de pregătire a proiectelor PPP: 25 mil. euro în trei ani pentru studii de fezabilitate, analize cost-beneficiu, evaluări de bancabilitate, structurare financiară și documentații de atribuire.
- Portofoliu național de proiecte PPP mature și prioritizate, la nivel central și local, publicat în 2027: sănătate, transport, educație, eficiență energetică, infrastructură urbană și servicii publice locale.
- Riscuri alocate corect. Ministerul Finanțelor evaluează impactul fiscal și tratamentul statistic al fiecărui contract, astfel încât parteneriatele să nu devină datorie ascunsă.

7.3 Instituții financiare internaționale și fonduri europene

- Cofinanțare, garanții și finanțare combinată (blended finance) cu BEI, BERD, Banca Mondială și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei, plus utilizarea InvestEU.
- Fondurile de coeziune pentru susținerea mediului privat 2021-2027 se orientează din granturi spre instrumente financiare cu efect de multiplicare.
- Ministerul Finanțelor elaborează strategia națională privind dezvoltarea, utilizarea și administrarea instrumentelor financiare finanțate din fonduri publice

8. Piețe de capital

8.1. Accesibilitate și predictibilitate

- Dezvoltăm piața de capital ca sursă alternativă de finanțare pentru companiile românești și ca instrument prin care economisirea internă este orientată către investiții în economia reală. O piață de capital dezvoltată finanțează companiile românești mai ieftin și pune economiile românilor la lucru în economia reală.
- Susținem listarea companiilor private și dezvoltarea Pieței de Creștere pentru IMM-uri, inclusiv prin utilizarea fondurilor europene pentru pregătirea companiilor pentru listare și reducerea costurilor administrative asociate accesului pe piața de capital.
- Dezvoltăm cadrul prin care fondurile de pensii, fondurile de investiții și alți investitori instituționali pot finanța într-o măsură mai mare companiile, infrastructura și proiectele de dezvoltare din România, cu respectarea cerințelor prudențiale și de diversificare.
- Dezvoltăm piața de obligațiuni corporative, fondurile de investiții și alte instrumente de finanțare prin piața de capital, astfel încât companiile românești să aibă alternative reale la creditarea bancară.
- dezvoltarea programelor Fidelis și a instrumentelor de economisire și investiții și simplificăm accesul populației la piața de capital, concomitent cu măsuri de educație financiară și protecție a investitorilor.

- Cadrul fiscal și de reglementare aplicabil investițiilor pe piața de capital va urmări predictibilitatea, tratamentul nediscriminatoriu al investitorilor și alinierea la standardele europene și la criteriile internaționale de accesibilitate a pieței

8.2 Economii românilor, investite în economie

- Conturile de economii și investiții, adoptate de Parlament în septembrie 2026, pornesc în ianuarie 2027; normele fiscale se aprobă până la 31 decembrie 2026.
- Deducerea de până la 400 de euro pe an pentru investițiile în acțiuni, obligațiuni și ETF-uri se menține și se extinde gradual, pe măsura spațiului fiscal.
- Deducerea suplimentară de 50% a costurilor de listare se menține. IMM-urile care se finanțează prin bursă beneficiază de un prospect simplificat și de costuri de conformare mai mici.

8.3 Criptoactive

Finalizăm cadrul național de aplicare a Regulamentului MiCA: autorizare, supraveghere și regim fiscal clar pentru activitățile cu criptoactive.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 · PARTEA A II-A · DETALIERE PROGRAM

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației

Capitolul 19 · Dezvoltare, lucrări publice și administrație

MDLPA • CAPITOL SECTORIAL

Dezvoltare, lucrări publice și administrație

19

I. VIZIUNEA MINISTERULUI

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației urmărește reducerea decalajelor dintre regiuni și comunități, acces la infrastructura publică de bază pentru fiecare cetățean, locuire de calitate și o administrație locală cu finanțare predictibilă, reguli simple și oameni plătiți după rezultate.

Investițiile publice vor fi orientate către utilitate, maturitate, impact și capacitatea reală de finalizare, cu prioritate pentru proiectele aflate în execuție și pentru cele care produc efecte directe asupra calității vieții și dezvoltării economice locale.

Vom aplica principiul „un domeniu – un singur program”, pentru reducerea suprapunerilor dintre schemele de finanțare și autoritățile care le gestionează.

Pe parcursul implementării proiectelor publice vom acorda prioritate investițiilor aflate în execuție.

În urma unor analize sectoriale și de domeniu vom reaseza programele de investiții, inclusiv între autoritățile care le derulează, în funcție de procedurile de implementare, efectele produse și capacitatea profesională demonstrată.

Vom continua codificarea administrației, prin aprobarea Codului Finanțelor Publice Locale și a Codului de Procedură Administrativă.

Vom susține profesionalizarea administrației publice, prin programe de formare și salarizare după performanță.

În perioada 2026–2028, ministerul va urmări finalizarea investițiilor începute, predictibilitatea finanțării, simplificarea procedurilor, digitalizarea serviciilor și consolidarea capacității administrative a autorităților locale.

II. MĂSURI 2026–2028

19.1 Finalizarea investițiilor publice începute, susținerea proiectelor comunităților locale în 2027–2028, menținerea sectorului de construcții ca motor al economiei;

Prioritizarea investițiilor contractate și aflate în execuție, prin programare multianuală și alocări corelate cu stadiul fizic și capacitatea de finalizare.

Se va urmări finalizarea investițiilor începute înaintea asumării unor noi proiecte majore și evaluarea gradului de utilizare a investițiilor după finalizare.

Indicator ponderea proiectelor în execuție finanțate și finalizate conform programării multianuale.

19.2 Investițiile publice noi orientate către proiecte cu impact real asupra calității vieții, dezvoltării economice locale și conectivității;

Prioritizarea va avea la bază necesitatea, maturitatea, numărul beneficiarilor, impactul socio-economic și capacitatea de implementare.

Indicator criterii de prioritzare aplicate programelor gestionate de MDLPA.

19.3 Continuarea Programului Național de Investiții „Anghel Saligny” cu buget multianual și asigurarea infrastructurii de bază în toate comunitățile în limita bugetului național alocat pentru investiții;

Continuarea și finalizarea proiectelor contractate pentru apă, canalizare, stații de epurare, drumuri județene, comunale și locale și rețele de gaze naturale.

| **Indicator** numărul și valoarea proiectelor finalizate/an.

19.4 Un nou cadru național de finanțare pentru infrastructura locală de bază, destinat proiectelor existente și nevoilor care nu au finanțare suficientă;

Program distinct pentru continuarea proiectelor de apă, canalizare, drumuri și asfaltări și rețele de gaze care nu pot fi finalizate din sursele actuale sau necesită finanțare suplimentară.

| **Indicator** numărul proiectelor mature preluate și finalizate.

Finanțarea va urmări evitarea abandonării investițiilor, proiectele aflate într-un stadiu avansat și comunitățile fără servicii publice de bază.

19.5 Continuarea programului guvernamental de construire de creșe „Sfânta Ana”;

Continuarea investițiilor contractate și extinderea infrastructurii antepreșcolare în funcție de necesarul local și de resursele bugetare.

| **Indicator** numărul de creșe finalizate și date în folosință.

19.6 Valorificarea portofoliului de proiecte mature pregătite în PNRR și nefinalizate, prin transferul lor către un nou program de finanțare, pentru implementarea rapidă a investițiilor, pe baza unei analize de priorități și capacității de susținere a investițiilor conform bugetului național;

Inventarierea proiectelor mature, analiza stadiului și prioritizarea celor care pot fi implementate rapid, cu păstrarea, pe cât posibil, a mecanismelor de implementare deja funcționale.

| **Indicator** numărul proiectelor mature transferate și contractate.

19.7 Creșterea rezilienței comunităților în fața secetei și a deficitului de apă;

Dezvoltarea investițiilor pentru surse de apă, captări, stocare, interconectarea sistemelor și infrastructura comunităților afectate repetat de deficit de apă.

| **Indicator** numărul localităților cu surse de apă suplimentare/reziliente.

Vor putea fi finanțate forarea și echiparea de puțuri de mare adâncime, sisteme inteligente de monitorizare a consumului și pierderilor, precum și explorarea, forarea și exploatarea resurselor geotermale pentru producerea energiei termice și încălzirea clădirilor.

19.8 Extinderea rețelei de gaze naturale și a infrastructurii de iluminat public în satele neconectate, completată cu programul de eficiență energetică, inclusiv prin preluarea componentei de eficiență energetică a clădirilor din Planul Național Social pentru Climă al României;

Extinderea infrastructurii în localitățile neconectate și finanțarea intervențiilor de renovare energetică pentru clădiri rezidențiale și publice, în condițiile schemelor aprobate și pe baza experienței MDLPA în domeniu.

| **Indicator** numărul gospodăriilor/localităților conectate și al clădirilor renovate energetic.

19.9 Continuarea programelor de consolidare a clădirilor cu risc seismic, cu prioritate în zone dens populate;

Accelerarea expertizării și finanțarea consolidării clădirilor publice și rezidențiale, cu simplificarea procedurilor de intervenție.

| Indicator numărul clădirilor expertizate, contractate și consolidate.

19.10 Politică națională de locuire, cu prioritate pentru tineri, familii tinere, persoane vârstnice și categorii vulnerabile, inclusiv prin Planul European pentru Locuințe Accesibile;

Dezvoltarea locuințelor publice pentru închiriere și continuarea programelor pentru locuințe de tineret, sociale și de serviciu.

| Indicator numărul locuințelor construite/reabilitate și date în folosință.

19.11 Dezvoltarea unui program integrat de dezvoltare a orașelor mici, pentru reducerea decalajelor față de marile centre urbane prin crearea și păstrarea locurilor de muncă, în limitele bugetare anuale din bugetul de stat;

Programul va integra infrastructura economică, conectivitatea, mobilitatea, digitalizarea și dezvoltarea verde, în funcție de nevoile locale.

| Indicator numărul orașelor finanțate și al proiectelor integrate implementate.

19.12 Cadrul legislativ pentru Legea Capitalei;

Elaborarea cadrului legislativ prin consultarea instituțiilor și autorităților administrației publice locale implicate.

| Indicator proiect legislativ elaborat și supus procedurii de adoptare.

19.13 Continuarea cadastrării sistematice și finalizarea cadastrului general;

Accelerarea înregistrării sistematice a proprietăților publice și private și creșterea interoperabilității bazelor de date.

| Indicator numărul UAT-urilor și imobilelor înregistrate sistematic.

Dezvoltarea unui sistem GIS pentru infrastructură și investiții va sprijini planificarea teritorială și fundamentarea deciziilor.

19.14 Digitalizarea, simplificarea și creșterea eficienței administrației publice;

Extinderea serviciilor publice online, interoperabilitatea bazelor de date și eliminarea solicitării repetate a informațiilor deja deținute de instituții publice.

| Indicator numărul serviciilor digitalizate și interoperabile.

Se vor consolida serviciile comune și consorțiile administrative pentru UAT-urile cu capacitate administrativă redusă, precum și capacitatea acestora de a pregăti și implementa investiții.

19.15 Codul Finanțelor Publice Locale, pentru predictibilitatea finanțării autorităților locale; Codul de Procedură Administrativă; revizuirea Codului Administrativ, la opt ani de la intrarea în vigoare;

Elaborarea/adoptarea cadrului normativ necesar pentru finanțe locale predictibile, proceduri administrative unitare și actualizarea Codului Administrativ.

| Indicator actele normative elaborate și adoptate.

19.16 Salarizare după performanță în administrația publică locală și centrală, în conformitate cu noua lege a salarizării, și o nouă lege privind statutul funcționarilor publici;

Introducerea criteriilor de performanță în salarizare, măsură de eficientizare a funcționării administrației.

| **Indicator** cadrul normativ adoptat și mecanismul de aplicare a criteriilor operațional.

19.17 Reformarea programelor de formare a personalului din administrație și consolidarea pregătirii aleșilor locali, în special a celor la primul mandat;

Programe de formare orientate către competențe practice, management public, investiții, digitalizare și aplicarea legislației.

| **Indicator** numărul participanților și al programelor de formare finalizate.

19.18 Implementarea Programului Național pentru Infrastructura Socială în comunitățile de romi și comunitățile vulnerabile, în parteneriat cu autoritățile administrației publice locale;

Finanțarea infrastructurii educaționale, sociale și comunitare, în parteneriat cu UAT-urile și în complementaritate cu fondurile europene.

| **Indicator** numărul obiectivelor finanțate/finalizate și al beneficiarilor.

19.19 Implementarea Programului Național pentru Așezările Informale, în parteneriat cu autoritățile administrației publice locale.

Intervenții integrate pentru identificare și cartografiere, clarificarea situației juridice, cadastru și reglementare urbanistică, infrastructură de bază și îmbunătățirea condițiilor de locuire.

| **Indicator** numărul așezărilor cu intervenții integrate și al beneficiarilor.

Se va încuraja cooperarea între UAT-uri, instituții centrale, servicii publice și organizații neguvernamentale, inclusiv prin proiecte comune și corelarea investițiilor de infrastructură cu măsuri sociale, educaționale și de integrare.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 • PARTEA A II-A • DETALIERE PROGRAM

Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale

Capitolul 22 • Muncă, locuire și protecție socială • Capitolul 8 • Legea salarizării unice •
Capitolul 11 • Finalizarea reformei pensiilor speciale

Muncă și protecție socială

22

Viziune și context actual

În contextul planului național de ajustare structurală și al deficitului bugetar ridicat, piața muncii și sistemul de protecție socială trebuie să treacă rapid de la un model pasiv, care riscă să încurajeze „nemunca”, la un model proactiv.

Obiectivul major al Guvernului pentru orizontul de timp 2026–2027 este protejarea puterii de cumpărare a populației vulnerabile, concomitent cu activarea resurselor umane inactive, reducerea evaziunii pe piața muncii și eficientizarea cheltuielilor aparatului public.

Vom continua procesul de restructurare a aparatului public, pentru a elimina risipa și a direcționa resursele de muncă disponibile către economia privată.

Sprrijinirea tinerilor și a copiilor va fi o prioritate pentru Guvern, pentru a le oferi acces la oportunități de dezvoltare.

Piața muncii, serviciile de ocupare și formare profesională trebuie să fie corelate cu sistemul de învățământ și cu calificările gestionate prin Autoritatea Națională pentru Calificări.

Programele naționale de investiții pentru construirea de locuințe destinate tinerilor, fie pentru închiriere, fie pentru achiziție, trebuie să fie derulate în parteneriat cu Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale.

Vom flexibiliza contractele de muncă, prin crearea de oportunități de angajare adaptate diferitelor categorii de angajați și angajatori.

Un alt obiectiv major îl reprezintă creșterea gradului de ocupare și a numărului de locuri de muncă din economie, pentru a crea spațiul fiscal necesar reducerii poverii fiscale asupra salariilor.

Politicele sociale nu mai pot fi decuplate de politicile economice. Asistența socială trebuie direcționată cu prioritate acolo unde nu există capacitate de muncă, iar sprijinul statului trebuie să fie condiționat, acolo unde capacitatea de muncă există, de efortul de integrare profesională și de conformare fiscală.

Serviciile sociale integrate la nivelul comunităților, împreună cu serviciile de sănătate și educație, vor fi implementate în 2.000 de comunități rurale și, ulterior, extinse în mediul urban. Reforma finanțării asistenței sociale va fi implementată gradual, începând cu anul 2027.

Transformarea digitală a serviciilor sociale și de pensii va reduce birocrăția și erorile și va contribui la prevenirea și combaterea fraudelor din sistem.

În contextul declinului demografic accentuat, vom continua și vom extinde Programul social de interes național de susținere a cuplurilor și a femeilor singure pentru creșterea natalității (FIV).

22.1 Ocupare, politici familiale și combaterea muncii nedeclarate

- Eliminarea, de la 1 ianuarie 2027, a supraimpozitării contractelor de muncă cu timp parțial, începând cu părinții cu mai mulți copii și personalul din sănătate și educație.

- Adoptarea unui pachet legislativ național privind mobilitatea forței de muncă, pentru reducerea barierelor dintre zonele cu șomaj ridicat și cele cu deficit de personal. În acest sens, se impune reconfigurarea facilităților pentru angajați și angajatori, prin deductibilități fiscale limitate pentru transport, cazare, hrană, formare profesională și integrarea tinerilor.
- Descurajarea „nemuncii” și activarea șomerilor: reducerea perioadei de acordare a indemnizației de șomaj, concomitent cu participarea la cursuri obligatorii de formare profesională. Beneficiarii indemnizației de șomaj vor avea obligația de a răspunde solicitărilor ANOFM privind participarea la programe de formare sau recalificare profesională.
- Fiecare șomer va beneficia de un plan individual de activare, care să cuprindă, după caz: identificarea unui loc de muncă adaptat competențelor, reconversie profesională, calificare sau, temporar, prestarea unor activități de interes local.
- Corelarea beneficiilor sociale (VMI) cu participarea activă la măsuri de formare și de inserție pe piața muncii.
- Reorganizarea instituțiilor din subordinea Ministerului Muncii, pentru o mai bună corelare între agențiile de ocupare și cele de plăți și inspecție socială.
- Programe țintite pentru tineri și reconversie profesională: implementarea programelor pentru integrarea tinerilor (START) și pentru reconversia profesională a adulților (FORMACTIV), cu accent pe regiunile afectate de tranziția energetică justă. Operaționalizarea programului „Primul loc de muncă”, prin adoptarea actelor normative necesare în vederea integrării rapide pe piața muncii a tinerilor NEET și a persoanelor de peste 50 de ani aflate în căutarea unui loc de muncă.
- Continuarea măsurilor de integrare pe piața muncii a victimelor violenței domestice, pe perioada valabilității măsurilor dispuse prin ordinul de protecție.
- Combaterea muncii „la negru” și „la gri”: desfășurarea de controale integrate ANAF-ITM pentru combaterea formelor mascate de angajare (de exemplu, utilizarea abuzivă a microîntreprinderilor sau a PFA-urilor pentru desfășurarea unei activități care, în fapt, are caracter dependent) și reglementarea muncii pe platforme digitale, în acord cu Directiva (UE) 2024/2831 privind îmbunătățirea condițiilor de muncă în cadrul muncii pe platforme.
- Reconfigurarea politicilor de formare profesională și de ocupare la nivelul ANOFM, prin stimularea implicării angajatorilor în procesele de calificare și reconversie profesională, inclusiv prin microgranturi pentru crearea unor locuri de muncă durabile.
- Introducerea unor forme flexibile de contracte de muncă, adaptate economiei actuale și diverselor categorii de angajați și angajatori: contractul cu mai mulți angajatori, contractul la cerere și alte forme flexibile de muncă.
- Debirocratizarea relațiilor dintre angajatori și angajați, precum și dintre aceștia și instituțiile publice, prin simplificarea procedurilor, eliminarea documentațiilor excesive și transferarea proceselor administrative tradiționale în mediul online.
- Sprijinirea familiilor și asigurarea echilibrului dintre muncă și viața personală: introducerea posibilității legale ca bunicii care sunt angajați să poată beneficia de concediul pentru creșterea copilului, în locul părinților. Stimularea revenirii rapide a părinților pe piața muncii, prin subvenționarea angajatorilor care încadrează părinți cu trei sau mai mulți copii și prin posibilitatea desfășurării unei activități part-time, cu păstrarea integrală sau parțială a indemnizației, în condițiile stabilite de lege.
- Operaționalizarea platformei pentru lucrătorii din afara spațiului UE (WorkinRomania.gov.ro).

22.2 Reforma sistemului public: salarizare, pensii și eficiență

- Noua lege a salarizării unitare: adoptarea unei noi legi a salarizării în sectorul public, care să elimine inechitățile salariale, să evite diminuările de venituri și generarea de noi litigii, să stimuleze performanța și să crească atractivitatea sectorului public pentru tinerii profesioniști.
- Indexarea pensiilor cu rata inflației, în limita traiectoriei fiscal-bugetare.
- Eliminarea posibilității cumulării pensiei de serviciu cu salariul în sectorul public.
- Descurajarea pensionărilor anticipate.
- Accelerarea și finalizarea, în cel mai scurt timp, a procesului de recalculare a pensiilor din sistemul public.
- Reforma concediilor medicale: combaterea fraudelor prin controale stricte privind acordarea concediilor medicale nejustificate și prin înăsprirea regimului sancționator.
- Digitalizarea integrală a CNPP: operaționalizarea cuponului electronic de pensie, scanarea și digitizarea arhivelor Casei Naționale de Pensii Publice (CNPP), precum și dezvoltarea unui sistem de analiză și predicție pentru fundamentarea deciziilor strategice.
- Reorganizarea CNPP la nivelul celor opt regiuni de dezvoltare, prin constituirea a opt centre regionale și menținerea unor puncte de lucru la nivel județean.

22.3 Asistență socială, dizabilitate și demografie

- Coloana vertebrală a asistenței sociale rurale: dezvoltarea treptată a serviciilor comunitare integrate – medicale, sociale și educaționale – la nivelul comunelor, pentru sprijinirea populației vulnerabile direct în comunitate, inclusiv prin dezvoltarea centrelor medico-sociale.
- Dezvoltarea în continuare a rețelei de centre Respiro, precum și construirea, echiparea, dotarea și punerea în funcțiune a centrelor de zi, de asistență și recuperare pentru persoanele vârstnice, în complementaritate cu serviciile de îngrijire la domiciliu, asigurate prin echipe mobile proprii sau prin unități de îngrijire la domiciliu.
- Incluziunea persoanelor cu dizabilități prin tehnologie și muncă: promovarea angajării asistate și acordarea de vouchere pentru dispozitive și tehnologii asistive (TECH ASSIST). Sprijinirea persoanelor cu dizabilități în pregătirea profesională și în identificarea unor locuri de muncă adaptate și accesibilizate.
- Sprijinirea angajatorilor pentru accesibilizarea locurilor de muncă.
- Integrarea persoanelor cu dizabilități pe piața muncii și în mediul de afaceri, prin proiecte și parteneriate între instituțiile publice și persoanele juridice de drept privat.
- Accelerarea procesului de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități.
- Finalizarea și operaționalizarea Sistemului Național Integrat de Asistență Socială (SNIAS), în scopul debirocratizării procesului de solicitare și acordare a beneficiilor de asistență socială, precum și al prevenirii suprapunerii nejustificate a beneficiilor sociale.
- Protecția copilului: asigurarea accesului la servicii esențiale pentru copiii aflați în dificultate, prin implementarea măsurilor prevăzute de Garanția Europeană pentru Copii.
- Crearea unui pachet integrat de servicii pentru tineri și familiile tinere, în scopul stimulării natalității și combaterii declinului demografic, inclusiv prin reconfigurarea deductibilităților fiscale pentru cheltuielile privind îngrijirea și educația copiilor.
- Dezvoltarea unor pachete integrate de ocupare și servicii sociale pentru familiile și copiii din diaspora care se întorc în țară, în vederea reintegrării părinților pe piața muncii și a copiilor în sistemul de învățământ.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 • PARTEA A II-A • DETALIERE PROGRAM

Ministerul Economiei, Digitalizării, Antreprenoriatului și Turismului

Capitolul 2 • Companii de stat

MEDAT • CAPITOL SECTORIAL

Economie, companii de stat, ajutoare de stat și digitalizare

02

A. Viziunea

Viziunea noastră pentru următorii ani presupune o re poziționare fundamentală a statului în raport cu economia și cetățeanul. Statul devine un arbitru corect, un investitor exigent și eficient. Această transformare este structurată pe mai mulți piloni, reflectând ordinea priorităților guvernamentale.

În primul rând, facem ordine în propria ogradă: companiile de stat. Banii publici nu mai pot finanța incompetența sau pierderile cronice. Fiecare întreprindere publică va fi supusă unei evaluări riguroase și va primi un mandat clar: fie produce plusvaloare sau prestează un serviciu public la costuri europene, fie este restructurată sau desființată. Banul public are un preț, iar veniturile rezultate din eficientizarea acestor active vor fi direcționate strict către investiții și viitorul cetățenilor

Al doilea pilon este stimularea economiei și a muncii. O economie sănătoasă înseamnă înaltă specializare, competență și un regim fiscal predictibil. Tinerii trebuie să dobândească competențe specifice și competențe transversale, astfel încât să se integreze mai bine în specificul și rigorile pieței muncii. Atitudinea antreprenorială va fi cultivată încă din anii de școală, astfel încât atât antreprenorii cât și cetățenii cu inițiative să nu mai resimtă ca pe o povară birocrăția procesului de respectare a reglementărilor necesare.

Pe această fundație stabilă construim al treilea pilon: politica ajutoarelor de stat. Trecem de la o politică de asistență dispersată și cu impact greu cuantificabil la una de investiții strategice. Sprijinul financiar va fi gestionat printr-o structură unică și va fi direcționat exclusiv către acele companii capabile să producă plusvaloare mai ales pentru export și să se integreze în lanțurile de valoare europene. Ne propunem să creăm campioni regionali din companiile românești cu potențial.

În cele din urmă, liantul care eficientizează toți acești piloni este digitalizarea și inteligența artificială implementate la nivelul aparatului de stat. Digitalizarea nu se mai face insular. Vom impune un centru unic de decizie, o arhitectură guvernamentală standardizată și servicii gândite în jurul nevoilor cetățeanului. Prin implementarea interoperabilității la scară largă, adoptăm principiul „o singură dată” (once only), iar statul nu va mai cere documente pe care deja le deține.

B. Măsurile propuse:

Capitolul 2. Companii de stat

- 2.1** În 12 luni, fiecare companie aflată în subordinea Ministerului Economiei este încadrată, prin decizie motivată și publică, într-unul dintre cele cinci regimuri: menținere în proprietatea statului și dezvoltare strategică; listare la bursă prin ofertă publică inițială (IPO) sau secundară (SPO) cu tranșă dedicată investitorilor de retail; privatizare sau concesiune; monopol natural cu contract de serviciu public și costuri raportate comparativ cu operatorii europeni; închidere ordonată. Absența unei decizii în termen se raportează public, împreună cu motivul întârzierii.

Ce presupune concret Evaluarea tuturor companiilor subordonate Ministerului în termen de 12 luni și distribuirea lor motivată în cinci categorii clare, oprind astfel menținerea nejustificată a unor companii pe pierdere.

Cum se pune în aplicare Printr-un proces asumat la nivelul Guvernului, urmat de emiterea unor memorandumuri publice de încadrare pentru fiecare entitate.

Etape 1. Inventarierea companiilor; 2. Emiterea și publicarea deciziilor.

- 2.3** Companiile cu pierderi în doi ani consecutivi sunt supuse unei analize independente și primesc un rating public pe o scală de la A la E, reflectând starea financiară și operațională a companiei: A – performanță solidă, fără sprijin public; B – echilibrată, cu risc redus; C – vulnerabilă, necesită monitorizare activă; D – pierderi structurale, redresare posibilă doar cu plan asumat; E – neviabilă, fără perspectivă de redresare. Pentru cele clasate D sau E, decizia (redresare cu plan, parteneriat public-privat sau lichidare) se adoptă în maximum șase luni de la publicarea raportului. Trei ani consecutivi de pierdere, în absența unui contract de serviciu public care să justifice continuarea activității, declanșează ieșirea din portofoliul statului.

Ce presupune concret Planul de redresare implică reevaluarea mandatului companiei, a structurii și competențelor organelor de conducere, a indicatorilor de performanță, a necesarului de finanțare, a opțiunilor de restructurare, a rolului strategic sau de serviciu public și a expunerii bugetare. În consiliile companiilor care necesită redresare pot fi cooptați administratori cu experiență demonstrată în restructurare, finanțare, transformare operațională și management de criză.

Cum se pune în aplicare AMEPIP aprobă metodologia de rating A-E, iar companiile eligibile sunt evaluate de experți independenți. Pentru ratingurile D și E, autoritatea tutelară aprobă în maximum 6 luni planul de redresare, parteneriatul sau ieșirea din portofoliu.

Indicator 100% dintre companiile eligibile evaluate și 100% dintre companiile D/E cu decizie adoptată în termen

- 2.4** Companiile cu capital propriu negativ se închid, cu plan social, dacă analiza confirmă imposibilitatea redresării, indiferent de încadrarea în ratingul de la punctul 2.3.

Ce presupune concret Instituirea obligației stricte pentru reprezentanții statului în Adunarea Generală a Acționarilor (AGA) de a solicita de îndată deschiderea procedurii generale a insolvenței. Astfel, lichidarea sau redresarea se va desfășura legal, sub supravegherea judecătorului.

- 2.5** Orice pachet de vânzare, listare sau parteneriat public-privat se realizează printr-un proces competitiv, cu evaluare independentă și rezultat public, respectând trei condiții: nu se vinde sub valoarea de piață; listarea nu este folosită pentru acoperirea unor deficite curente; companiile care asigură servicii esențiale nu rămân fără operator.

Cum se pune în aplicare Procedură competitivă obligatorie, evaluare independentă înainte de tranzacție și publicarea rezultatului și a prețului final.

Indicator: 100% din tranzacțiile de vânzare, listare sau PPP realizate competitiv și peste pragul valorii de piață stabilite independent.

- 2.6** Programul de listări prin oferte publice la Bursa de Valori București (BVB) începe în 2027, conform prevederilor legale în vigoare. Statul rămâne acționar majoritar în companiile strategice și nu răscumpără pachetele minoritare private.

Cum se pune în aplicare Stabilirea anuală a portofoliului de companii eligibile pentru listare și pregătirea acestora din punct de vedere juridic, financiar și de guvernanță.

Indicator: Calendar public de listări și numărul de companii listate anual începând cu 2027.

- 2.8** Banul public are un preț: nicio capitalizare, garanție sau conversie de creanțe nu se realizează fără un plan de viabilitate, un termen clar și un responsabil nominalizat. Între companiile statului se aplică regula creditorului privat, iar restanța tolerată se raportează ca subvenție.

Indicator 100% din capitalizări, garanții și conversii de creanțe însoțite de plan de viabilitate și monitorizare.

- 2.9** Publicarea rezultatelor fiecărei companii înainte și după subvenții; reducerea subvențiilor, creșterea eficienței și auditarea activelor.

Cum se pune în aplicare Raportare standardizată a rezultatului înainte și după subvenții, audit periodic al activelor și planuri de reducere a dependenței de subvenții.

Indicator Publicarea anuală a rezultatului pre/post-subvenții și evoluția subvențiilor raportată la venituri.

- 2.11** Orice contract de mandat semnat odată cu noile numiri prevede o evaluare anuală pentru consiliul de administrație sau de supraveghere și pentru conducerea executivă. Contractele vor conține indicatori de performanță (KPI) financiari și nefinanțari, adecvați domeniului și aliniați cu media sectorului, publicați într-un tablou de bord deschis. Indemnizațiile și salarizarea vor fi limitate în raport cu responsabilitățile și indicatorii atinși; neîndeplinirea acestora atrage demiterea. Se asigură transparență totală privind prevederile contractelor, componența consiliilor, durata mandatelor, precum și indemnizațiile fixe și variabile.

Ce presupune concret Schimbare legislativă pentru impunerea unor criterii stricte de guvernanță corporativă, cu demiterea imediată a conducerii care nu livrează rezultate.

Cum se pune în aplicare Standardizarea contractelor de mandat și obligația publicării integrale a veniturilor fixe și variabile (fără clauze de confidențialitate abuzive față de cetățeni).

Indicator Publicarea online a unui tablou de bord (dashboard) național cu gradul de îndeplinire a KPI-urilor pentru toate conducerile de companii de stat.

- 2.13** Reduceri de personal acolo unde se justifică și transparență totală privind contractele colective de muncă, cheltuielile și bugetele.

Cum se pune în aplicare Analiză periodică a necesarului de personal și a costurilor, cu planuri de eficientizare acolo unde există supraîncădrare sau productivitate redusă. **Indicator:** Publicarea anuală a numărului de angajați, costului salarial, productivității și contractelor colective de muncă

Capitolul 3. Stimularea economiei și a muncii

Operaționalizarea Organizației de Management al Destinației (OMD) la nivel național: structură de coordonare a promovării turistice și de integrare a rețelei de OMD-uri locale, județene și regionale.

- 3.8** Pachet de sprijin pentru HoReCa, axat pe impact multiplicator: primă pentru turismul de incoming, digitalizarea fișei de cazare și adaptarea legislației privind închirierile pe termen scurt.

Ce presupune concret Susținerea activă a industriei ospitalității prin stimularea atragerii de turiști străini, operaționalizarea OMD Național și reducerea sarcinilor birocratice pentru unitățile de primire turistică.

- Cum se pune în aplicare** Lansarea unei prime financiare pentru turismul de incoming, operaționalizarea platformei digitale pentru fișele de cazare și organizarea OMD-ului național.
- Etape** 1. Consultări cu patronatele din turism; 2. Lansarea portalului digital pentru fișele de cazare; 3. Acordarea primelor pentru agențiile de turism.
- Indicator** Creșterea ponderii turiștilor străini (incoming) cu 15% anual și operaționalizarea OMD național.
- 3.19** Debirocratizare măsurabilă: pentru fiecare obligație administrativă nouă introdusă, dispar două existente cu un cost administrativ cel puțin echivalent. Raportările semestriale se elimină, iar timpul mediu de conformare scade cu 25% până în 2028.
- Ce presupune concret** Scăderea accelerată a costurilor administrative pentru mediul de afaceri și stoparea birocrăției redundante (regula „One in, two out”).
- Cum se pune în aplicare** Nicio reglementare care introduce obligații noi nu primește aviz dacă nu abrogă expres reglementări care generează o sarcină echivalentă dublă.
- Indicator** Scăderea timpului mediu anual de conformare administrativă a mediului de afaceri cu 25% până în 2028.
- 3.21** Debirocratizarea investițiilor: implementarea unui ghișeu unic și impunerea de termene maxime pentru emiterea avizelor și autorizațiilor necesare investițiilor.

Capitolul 4. Ajutoare de stat și campioni regionali

- 4.1** Inventar complet, realizat în șase luni, al tuturor schemelor de ajutor de stat și de minimis, indiferent de autoritatea care le acordă, cu detalierea bugetului angajat, a beneficiarilor și a rezultatelor. Acesta va fi publicat integral prin extinderea registrului RegAS de la o simplă evidență a plăților la o evidență a rezultatelor economice.
- Ce presupune concret** Cartografierea și transparentizarea tuturor fondurilor guvernamentale acordate mediului privat pentru a monitoriza eficiența cheltuirii banului public.
- Cum se pune în aplicare** Consiliul Concurenței și ministerele de resort vor realiza inventarul și vor moderniza registrul RegAS pentru publicarea datelor.
- Indicator** Registrul RegAS extins și funcțional.
- 4.2** Înființarea unei singure structuri pentru ajutoarele de stat, care elaborează, administrează și monitorizează toate schemele naționale. Ministerele propun politica sau avizează propunerile de scheme în cadrul unui comitet interministerial, sub coordonarea Prim-Ministrului, și nu mai administrează direct bugete. Consiliul Concurenței își păstrează rolul de avizare și de contact cu Comisia Europeană.
- Ce presupune concret** Centralizarea bugetelor de susținere economică pentru a evita dubla finanțare, schemele paralele și fragmentarea administrativă.
- Cum se pune în aplicare** Ministerele de linie vor păstra rolul de reglementator și inițiator de politici, dar fondurile și derularea schemelor vor fi gestionate de structura unică.
- Indicator** Operaționalizarea noii structuri unice de management financiar.
- 4.4** Concentrare pe 5-7 ecosisteme prioritare din Strategia Națională de Politici Industriale: echipamente pentru energie (baterii, panouri, transformatoare, stocare), industria de apărare și producția duală, procesarea agroalimentară, materii prime critice și metalurgie decarbonizată, componente auto, tehnologia informației, inteligență artificială și centre de date.
- Ce presupune concret** Direcționarea resurselor financiare limitate către sectoarele care au capacitatea reală de a aduce plusvaloare și de a susține exporturile României.
- Indicator** Minim 70% din bugetul alocat ajutoarelor de stat direcționat exclusiv către aceste ecosisteme.

- 4.6** Fiecare ajutor de stat este condiționat de indicatori de rezultat clar stabiliți (locuri de muncă menținute timp de cinci ani, volum de export generat, creșterea cifrei de afaceri, integrarea în lanțuri internaționale de furnizare etc.), cu clauză de recuperare la nerealizare și interdicție de relocare a activității în perioada de menținere.

Posibilitate de punere în aplicare Implementarea unui mecanism de recuperare pro-rata (proporțională), corelat strict cu procentul de neîndeplinire a obiectivelor, alături de clauze de clemență pentru situații de forță majoră recunoscute macroeconomic.

- 4.7** Programul „Campioni regionali” dedicat companiilor românești de talie medie și mare care se extind în Europa Centrală și de Sud-Est: facilitarea creditelor și garanțiilor de export prin Exim Banca Românească și cofinanțare pentru achiziții transfrontaliere.

Ce presupune concret Susținerea expansiunii externe a capitalului autohton și crearea de multinaționale cu origini românești.

Indicator Minim 10 companii românești sprijinite anual în achiziții externe sau extindere teritorială.

- 4.9** Energointensivii: continuarea compensării costurilor indirecte de emisii și a schemelor de decarbonizare, strict condiționate de planuri de eficiență energetică și electrificare. Utilizarea noului cadru european pentru industria curată (CISAF) și a proiectelor europene de interes comun (IPCEI) pentru producția de echipamente energetice.

- 4.10** Companiile de stat nu primesc ajutor pentru acoperirea pierderilor operaționale: subvențiile de exploatare se acordă exclusiv prin contracte de serviciu public cu costuri comparate la nivel european, iar ajutorul de salvare se acordă o singură dată, pe baza unui plan de restructurare bancabil și aprobat.

- 4.11** Publicarea unui raport anual de către structura unică privind toate ajutoarele acordate, care să includă costul pe loc de muncă creat și volumul de export generat, alături de o evaluare independentă realizată la fiecare trei ani pentru fiecare schemă.

Ce presupune concret Raportarea publică a utilizării fondurilor și a rezultatelor obținute, inclusiv costul ajutorului pe loc de muncă creat și volumul exporturilor aferente proiectelor sprijinite, completată de evaluarea independentă a fiecărei scheme.

Cum se pune în aplicare Structura unică centralizează datele beneficiarilor pe baza unei metodologii unitare, publică anual un raport consolidat și asigură evaluarea independentă a fiecărei scheme la fiecare trei ani.

Indicator Includerea a 100% din ajutoarele acordate în raportul anual, cu indicatorii de cost și rezultate, și evaluarea independentă a 100% dintre scheme la termenul trienal.

C. Propuneri noi (elemente suplimentare)

În plus la „Capitolul 2. Companii de stat”:

Eficientizarea și reformarea ROMARM și a industriei de apărare:

- Transformarea industriei naționale de apărare într-un sector modern, performant, capabil să asigure nevoile strategice de apărare ale României și să se integreze în lanțurile euroatlantice.
- Reorganizarea industriei pe domenii strategice, în concordanță cu Strategia de apărare a țării, inclusiv eficientizarea și reorganizarea companiei Romarm și a filialelor sale.
- Monitorizarea îndeplinirii gradului de localizare din Programul SAFE.
- Adaptarea legislației, a guvernantei corporative și a indicatorilor de performanță la specificul industriei de apărare.

- Atragerea fondurilor europene și facilitarea transferului de tehnologie de la marii producători globali.
- Integrarea activă în lanțurile de aprovizionare europene, NATO, precum și sprijinirea Ucrainei și a Republicii Moldova.
- Modernizarea capacităților de producție din domeniul dual (civil și militar).
- Creșterea ponderii industriei de apărare în PIB de la ~0,28% la minimum 1% până în anul 2030.
- Separarea clară a responsabilităților statutului privind: reglementarea, autorizarea, offset-ul, participațiile de stat, investițiile și finanțarea.

În plus la „Capitolul 3. Stimularea economiei și a muncii”:

- Eficientizarea diplomației economice și a Agenției Române pentru Investiții și Comerț Exterior (ARICE) pentru stimularea exporturilor și atragerea capitalului străin.

1. Reprezentare economică externă orientată spre rezultate

Ce presupune concret Corelarea activității ARICE și a birourilor externe cu o strategie națională de comerț exterior, cu sectoare și piețe prioritare pentru export și investiții.

Cum se pune în aplicare MEDAT fundamentează prioritățile sectoriale împreună cu mediul de afaceri și propune, în cooperare cu ARICE și MAE, planuri anuale, adaptarea rețelei externe și evaluarea periodică a rezultatelor.

Indicator Numărul contractelor comerciale și al proiectelor de investiții facilitate, confirmate de beneficiari, raportat la costul activității de reprezentare.

2. Acces simplificat al firmelor românești la piețe externe

Ce presupune concret Digitalizarea sprijinului pentru exportatori și facilitarea accesului IMM-urilor la târguri, misiuni economice și parteneri comerciali.

Cum se pune în aplicare MEDAT contribuie, împreună cu ARICE, la simplificarea procedurilor, înscrierea online, publicarea criteriilor de selecție și organizarea unui calendar de promovare externă adaptat nevoilor companiilor. Instrumentul național de identificare a partenerilor conectează exportatorii cu oportunități comerciale concrete.

Indicator Ponderea companiilor sprijinite care încheie contracte pe piețe noi în cele 12 luni de la participarea la program.

3. Atragerea capitalului străin pentru investiții productive în România

Ce presupune concret Atragerea investițiilor străine care dezvoltă capacități de producție, creează locuri de muncă și conectează companiile românești la lanțurile valorice internaționale.

Cum se pune în aplicare MEDAT fundamentează prioritățile sectoriale și, împreună cu ARICE și MAE, promovează oportunitățile către investitori străini, facilitează parteneriatele cu firme românești și identifică opțiuni de finanțare în colaborare cu BEI, BERD ș.a.

Indicator Valoarea anuală a capitalului străin efectiv investit în proiectele asistate, numărul locurilor de muncă create și al furnizorilor români contractați, pe baza raportărilor beneficiarilor.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 • PARTEA A II-A • DETALIERE PROGRAM

Ministerul Energiei

Capitolul 5 • Energie

05

Mai multe surse regenerabile, mai multă stocare, energie nucleară, gaz românesc din Marea Neagră și rețele mai puternice.

Obiective generale

România are a doua producție de gaze naturale din Uniunea Europeană, energie nucleară și hidro și un ritm record de conectare a capacităților noi: în 2026 au intrat în rețea peste 2.500 MW de producție și stocare. În același timp, România importă electricitate la orele de vârf, prețurile pentru industrie și populație sunt ridicate, iar avizele tehnice de racordare emise depășesc 80.000 MW, de aproape zece ori puterea necesară sistemului.

Obiectivul Guvernului: facturi mai mici pentru cetățeni și companii și mai multă energie produsă în România. Abordarea este pragmatică: prețul energiei scade prin capacități noi de producție și stocare, rețele mai puternice și o piață care funcționează corect, nu prin plafonări generalizate. Angajamentele din acest capitol au responsabil, sursă de finanțare și indicator, iar stadiul lor se raportează public trimestrial.

Ținte 2026-2028 (situația la 25.09.2026)

Domeniu • Situația actuală • Ținta • Orizont

Capacități noi pe gaz • Mintia (1.700 MW) în probe; Iernut (430 MW) circa 98% realizat • Mintia: circa 1.100 MW în iarna 2026-2027, integral în 2027; Iernut finalizat în 2026, la capacitate în primul trimestru din 2027 • 2026-2027

Stocare în baterii • 1.094 MW / 2.310 MWh instalați • Circa 2.500 MW noi; Hidroelectrica: 1.500 MW / 6.000 MWh • 2026-2028; 2030

Regenerabile • Trei licitații de contracte pentru diferență: circa 4.640 MW • 7.000 MW noi sprijiniți din Fondul pentru Modernizare și PNRR; 10.000 MW solar și eolian • În acest mandat; 2030

Eolian offshore • 3 perimetre, 3.100 MW; normele de concesionare adoptate • Prima procedură de concesionare lansată • În acest mandat

Gaz românesc • Platforma Neptun Alpha instalată • Neptun Deep în producție, circa 8 miliarde metri cubi pe an • 2027

Nuclear • Unitățile 3 și 4 în prenotificare la Comisia Europeană • Notificarea formală a ajutorului de stat; decizia de investiție după aprobarea Comisiei • În acest mandat

Fondul pentru Modernizare • 61 de investiții confirmate, circa 12 miliarde euro; 7,4 miliarde aprobate la plată • Circa 2 miliarde euro pentru investiții noi, pe 6 direcții • 2027-2030

I. Capacități noi de producție și prețul energiei

Situația actuală. Ultimele două centrale mari pe gaz, Mintia și Iernut, sunt în probe sau în finalizare, iar evaluarea europeană a adecvanței sistemelor arată pentru România un risc de deficit de acoperire a consumului în 2028.

Obiective

- Finalizarea centralelor pe gaz de la Mintia și Iernut și a investițiilor Hidroelectrica în hidrocentrale, stocare în baterii și proiecte de stocare prin pompare (Tarnița-Lăpuștești, Frasin, Bicăz etc.), susținute de contracte pentru diferență;
- Trecerea sprijinului public de la evaluarea ex-ante a proiectelor la plata pe capacitatea pusă în funcțiune.

Măsuri

1. Punerea în funcțiune a circa 1.100 MW la Mintia în iarna 2026-2027 și a capacității integrale în 2027; finalizarea centralei de la Iernut (430 MW) în 2026 și funcționarea la capacitate în primul trimestru din 2027; raportarea lunară a stadiului.

2. Finalizarea amenajărilor hidroenergetice întârziate; realizarea de către Hidroelectrica a 1.500 MW / 6.000 MWh de stocare în baterii până în 2030; demararea proiectelor de stocare prin pompă (Târnița-Lăpușești, Frasin, Bicăz etc.), susținute de contracte pentru diferență, cu schema notificată Comisiei Europene.

3. Pentru schemele noi: sumă fixă pe MW sau MWh, plătită la recepție; pentru investițiile comerciale, instrumente financiare (garanții și împrumuturi) prin Banca de Investiții și Dezvoltare, complementar granturilor. Pentru regenerabile, licitații de contracte pentru diferență pe calendar publicat.

II. Rețele, racordare și interconectări

Situația actuală. Avizele de racordare emise depășesc de aproape zece ori puterea necesară sistemului, în timp ce proiectele mature așteaptă loc în rețea.

Obiective

- Prioritizarea racordării proiectelor mature și introducerea termenelor de decădere și a garanțiilor financiare pentru avizele tehnice de racordare.
- Finalizarea investițiilor în distribuție și contorizare inteligentă din fondurile deja alocate.
- Interconectări noi și creșterea capacității de schimb transfrontalier.

Măsuri

1. Aplicarea integrală a reformei racordării din 2026: alocarea capacității prin licitație, cu garanție de participare, și încetarea de drept a avizelor fără autorizație de construire în 12 luni de la contract; extinderea mecanismului la distribuție și racordarea integrală digitală, cu termene maxime și penalități.

2. Finalizarea investițiilor de 1,1 miliarde euro din Fondul pentru Modernizare în rețelele de distribuție și a celor 800.000 de contoare inteligente; program nou pentru stații de transformare, digitalizare și securitate cibernetică (standardele NIS2).

3. Dublarea capacității de schimb transfrontalier până în 2030; finalizarea liniei de 400 kV Suceava-Bălți, pregătirea liniei Gutinaș-Strășeni cu Republica Moldova și a liniei Isaccea-Arciz cu Ucraina.

III. Stocarea energiei

Situația actuală. Producția fotovoltaică generează prețuri foarte mici la prânz și vârfuri scumpe seara, iar capacitatea de stocare instalată este sub necesarul sistemului.

Obiective

- Finalizarea contractelor în derulare și contractarea rapidă a apelurilor deschise în cele trei scheme de stocare în baterii.
- Condiționarea sprijinului public pentru stocare de furnizarea de servicii de sistem.

Măsuri

1. Contractarea în 2027 a apelului pentru baterii de sine stătătoare (150 milioane euro) și a apelurilor entităților publice (650 milioane euro); circa 2.500 MW de stocare nouă în 2026-2028.

2. În schemele noi, acordarea sprijinului numai instalațiilor care contribuie la echilibrarea rețelei.

IV. Energie nucleară și proiecte strategice

Situația actuală. În vara lui 2026, seceta de pe Dunăre a oprit ambele unități de la Cernavodă. Proiectele nucleare și coridoarele de transport au termene dincolo de 2028, dar deciziile care le condiționează se iau în acest mandat.

Obiective

- Retehnologizarea Unității 1 și decizia finală, cu finanțare asigurată, pentru Unitățile 3 și 4 de la Cernavodă.
- Continuarea proiectului reactoarelor modulare de mici dimensiuni numai în condiții de viabilitate economică demonstrată și explorarea altor tehnologii de reactoare modulare.
- Consolidarea rolului de tranzit al României prin Coridorul Vertical și Coridorul Verde.

Măsuri

1. Unitățile 3 și 4: implementarea contractului EPCM, notificarea formală a ajutorului de stat, structurarea finanțării cu instituțiile financiare și agențiile de credit la export; decizia finală de investiție după aprobarea Comisiei Europene. Unitatea 1: retehnologizare pentru încă 30 de ani, cu închiderea procedurii Comisiei privind ajutorul de stat.
2. Soluție permanentă pentru alimentarea cu apă de răcire a Centralei Nucleare Cernavodă în perioadele de secetă; calendarul depozitului geologic de deșeuri radioactive aprobat prin hotărâre a Guvernului.
3. Finalizarea tronsoanelor românești ale Coridorului Vertical și BRUA; participarea Transelectrica la compania de proiect a cablului submarin din Marea Neagră, cu decizia de investiție după studiile tehnice.

V. Cărbunele și Complexul Energetic Oltenia

Situația actuală. Calendarul de retragere a capacităților pe cărbune a fost construit pe înlocuitori care nu s-au realizat la timp, iar planul de restructurare al Complexului este analizat de Comisia Europeană.

Obiective

- Retragerea capacităților pe cărbune corelată cu intrarea în funcțiune a înlocuitorilor, pe un calendar agreat cu Comisia Europeană, și restructurarea Complexului Energetic Oltenia.

Măsuri

1. Menținerea grupurilor pe lignit necesare siguranței sistemului până la intrarea înlocuitorilor (Turcenii 5 până în 2028), cu acordul Comisiei și reevaluare semestrială publică.
2. Punerea în funcțiune în 2027 a parcurilor fotovoltaice din perimetrele Complexului (circa 735 MW); avansarea centralei pe gaz de la Turcenii (475 MW) și a stocării de la Ișalnița; încheierea procedurii Comisiei privind planul de restructurare.

VI. Regenerabile, eolian offshore și combustibili alternativi

Situația actuală. Autorizarea unui parc fotovoltaic durează circa 3 ani și a unui eolian 6,5 ani, iar potențialul eolian al Mării Negre nu are încă nicio concesiune.

Obiective

- Lansarea primei proceduri de concesiune pentru energie eoliană offshore în Marea Neagră.

Măsuri

1. Sprijin pentru 7.000 MW de capacități regenerabile noi din Fondul pentru Modernizare și PNRR și obiectivul de 10.000 MW solar și eolian până în 2030; zone de accelerare și autorizare accelerată, conform directivei europene.
2. Aprobarea documentației de atribuire și a metodologiei permisului de explorare și lansarea procedurii offshore pentru cele 3 perimetre (3.100 MW).
3. Program de cofinanțare a producției de biocombustibili; finanțarea hidrogenului verde acolo unde există consum industrial angajat.

VII. Termoficare și cogenerare

Situația actuală. Sistemele centralizate de încălzire din marile orașe au pierderi mari, iar iarna 2025-2026 a fost gestionată cu dificultate în București și Craiova.

Obiective

- Modernizarea rețelelor de termoficare din marile orașe din fondurile europene disponibile.

Măsuri

1. Contractarea celor 590 milioane euro din Fondul pentru Modernizare pentru termoficare și a circa 450 milioane euro pentru cogenerare de înaltă eficiență (circa 465 MW); programul de 300 milioane euro cu Banca Mondială, cu plata pe rezultate.
2. Finalizarea transferului ELCEN către Municipiul București, cu un singur operator pentru producția și distribuția energiei termice; capacități geotermale și pompe de căldură de mare capacitate.

VIII. Gaze naturale și produse petroliere

Situația actuală. Cu Neptun Deep, România devine cel mai mare producător de gaze din Uniunea Europeană, iar piața carburanților a trecut în 2026 prin două crize.

Obiective

- Constituirea transparentă a stocului de iarnă și reforma legislației stocurilor de urgență.
- Eficientizarea terminalului petrolier Constanța și a transportului feroviar de produse petroliere, ca infrastructură strategică.

Măsuri

1. Punerea în producție a zăcămintului Neptun Deep în 2027 (circa 8 miliarde metri cubi pe an) și un pachet pentru valorificarea gazului românesc în îngrășăminte, petrochimie și termoficare.
2. Stoc de gaze la nivelul stabilit prin lege, cu raportare publică lunară; reforma stocurilor de urgență de produse petroliere: obligații clare, delegări limitate, capacitate de depozitare crescută.
3. Indicatori de eficiență în mandatul conducerii Oil Terminal și plan de investiții aprobat de acționar; revenirea pieței carburanților la funcționare normală după încetarea stării de criză, cu control comun ME-MF pe lanțul de aprovizionare.

IX. Piața de energie

Situația actuală. Furnizorii și consumatorii industriali nu au instrumente lichide pentru a-și fixa prețul pe termen lung, iar echilibrarea sistemului se bazează încă aproape exclusiv pe centrale.

Obiective

- Piață de energie cu instrumente pe termen lung: piață la termen lichidă, cu contrapartidă centrală, contracte pe termen lung pentru industrie și fără plafonări generalizate de preț.

Măsuri

1. Includerea contractelor standardizate pe energie (1, 3 și 5 ani) în compensarea prin contrapartida centrală autorizată în 2026; sprijin pentru contractele bilaterale pe termen lung ale industriei și IMM-urilor.
2. Deschiderea completă a pieței de echilibrare pentru stocare, agregatori și consumatorii flexibili; orice măsură de criză are, de la adoptare, o dată de încetare publicată.

X. Reglementarea

Situația actuală. Reglementarea rețelelor recunoaște costurile, dar nu recompensează rezultatele: continuitatea alimentării, pierderile și durata racordării nu influențează veniturile operatorilor.

Obiective

- Tarife de rețea care stimulează flexibilitatea și nu împovărează primii utilizatori ai electrificării.

Măsuri

1. Reglementare pe rezultate: bonus și penalizare pentru întreruperi, pierderi și termenele de racordare; recunoașterea costurilor totale; perioade de reglementare stabile.
2. Evaluarea impactului asupra costului final al energiei pentru fiecare reglementare nouă; digitalizarea autorizărilor ANRE și condiții mai stricte pentru licențele de furnizare și tranzacționare.

XI. Consumatori, prosumatori și industrie

Situația actuală. Peste jumătate din gospodării cheltuiesc mai mult de 10% din venit pe energie, iar sprijinul actual este parțial legat de consum, nu de venit.

Obiective

- Sprijin ținut pe venit, aplicat direct pe factură, extins la gaze naturale.
- Cadru simplu și stabil pentru prosumatori și comunități de energie.
- Generalizarea contorizării inteligente, condiție pentru tarife diferențiate.

Măsuri

1. Continuarea sprijinului după 1 ianuarie 2027, pe criterii de venit, cu bugetul și durata stabilite prin lege; ținta pentru 2030: sub 10% gospodării care nu își pot încălzi adecvat locuința.
2. Cadrul pentru partajarea energiei și comunitățile de energie; contorizare inteligentă generalizată înainte de 2032; program de electrificare pentru industrie și IMM-uri.
3. Continuarea schemei de compensare a costurilor indirecte ale certificatelor de emisii pentru consumatorii energointensivi, cu verificarea strictă a eligibilității; sprijin pentru producția în România de baterii, panouri fotovoltaice și transformatoare și pentru valorificarea resurselor minerale critice.

XII. Guvernanța companiilor de stat și coordonarea programelor

Situația actuală. Companiile energetice ale statului au indicatori de performanță îndepliniți formal, conduceri provizorii prelungite și programe publice de energie răspândite la mai multe ministere, fără o evidență comună.

Obiective

- Consilii profesionale, mandate stabile, indicatori comparabili cu companiile europene, eliminarea provizoratelor prelungite.
- Registru unic al programelor energetice publice, indiferent de minister, și comitet interministerial sub Prim-Ministru pentru avizarea schemelor noi și raportarea trimestrială a angajamentelor.

Măsuri

1. Finalizarea selecțiilor în curs și neprelungirea conducerilor provizorii peste termenul legal; indicatori legați de realizarea investițiilor; separarea rolurilor statului (politici, reglementare, acționar, operator), cu o funcție de coordonare a calității de acționar cu puteri reale.
2. Publicarea listei complete a angajamentelor capitolului, cu responsabil, finanțare și indicator; raport trimestrial public, cu angajamentele întârziate marcate până la îndeplinire; consolidarea structurii de fonduri europene a Ministerului Energiei.

Monitorizarea implementării

Stadiul fiecărui angajament din acest capitol se publică trimestrial; angajamentele întârziate rămân marcate ca atare până la îndeplinire, cu explicația și noul termen. Țintele se raportează pe datele Transelectrica, ANRE și ale Ministerului Energiei, iar capitolul se revizuieste anual, odată cu bugetul.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 · PARTEA A II-A · DETALIERE PROGRAM

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii

Capitolul 18 · Transporturi și infrastructură

Transporturi și infrastructură

18

Transporturi: fond, nu forme

De unde pornim

România construiește infrastructură ca niciodată și o administrează ca întotdeauna. Trenuri noi circulă pe linii cu restricții de viteză, autostrăzi noi intră într-o rețea întreținută cu o fracțiune din necesar, iar pe șosele mor anual 68 de oameni la un milion de locuitori, față de 43 în Uniunea Europeană.

Cauza nu este lipsa legilor, ci boala numită de Maiorescu acum un secol și jumătate: forme fără fond. Am importat guvernanta corporativă, contracte de performanță și indicatori, dar indicatorii îi negociază cei evaluați, bugetele se scriu pe venituri care nu există, subvenția este egală cu ineficiența, iar prorogarea unui termen nu costă pe nimeni nimic. Reforma nu a fost blocată prin încălcarea legii, ci prin folosirea ei, de către cei care au capturat companiile statului.

În ultimele luni, la minister a început să se lucreze altfel: scrisori de așteptări cu ținte măsurabile, selecții competitive pentru consiliile marilor companii, bugete întoarse atunci când nu stăteau în picioare. Programul acesta duce la capăt ce s-a început.

Vrem un stat care face puține lucruri și le face bine: deține rețelele, cumpără servicii publice, păzește concurența și apără viața oamenilor pe drum. Restul este treaba pieței.

Ce credem

Nu există bani ai statului, doar banii contribuabililor. Contribuabilul plătește serviciul public contractat, niciodată ineficiența.

Piață unde se poate, concurență pentru piață unde nu se poate. La monopolurile naturale — drumul, șina, tunelul — costurile se compară public cu ale celor mai buni din Europa.

Cine folosește plătește, iar banii rămân acolo unde s-a plătit.

Proprietate cu răspundere. Autonomia managementului este protecție față de ingerința politică în operațiuni, nu imunitate față de proprietar și de rezultat.

Aceeași lege și pentru stat: reguli publice în locul excepțiilor negociate, termene și consecințe simetrice.

În 2030: prima autostradă peste Carpați finalizată și toate regiunile istorice legate prin autostradă; trenuri la oră fixă și la timp; metrou la cost european; drumuri întreținute din banii celor care le folosesc; de două ori mai puțini morți pe șosele decât în 2019; niciun leu public pentru companii care pierd în piață.

Șapte reforme-fanion

1. Statul iese din piețele în care nu are ce căuta

În 12 luni, fiecare dintre cele peste 50 de entități ale ministerului, cu filialele lor, trece prin trei întrebări. Rețea de monopol natural? Rămâne la stat, reglementată, cu costuri comparate public. Serviciu public pe care piața nu îl oferă singură? Statul îl cumpără prin contract, fără a fi obligat să dețină operatorul. Nici

una, nici alta? Se listează, se vinde, se transferă sau se închide, cu decizie motivată public. Asta include tot ce nu este transport: spitale, clădiri, ateliere.

TAROM. Statul a folosit ultimul ajutor de restructurare permis de dreptul european pentru următorii zece ani. Niciun leu public nou, nici la vedere, nici mascat în datorii neplătite altor companii de stat. Privatizare competitivă, cu termen; fără investitor, închidere ordonată. Legăturile aeriene esențiale se pot asigura și fără o companie de stat: se contractează ca serviciu public, deschis oricărui operator.

Otopeni și Portul Constanța. Oprim răscumpărarea pachetelor minoritare private: statul nu cheltuie banii contribuabililor ca să scape de acționarul care îi cere socoteală. Listăm la bursă pachete din ambele companii; noul terminal de la Otopeni și terminalele portuare se concesionează competitiv.

Carpatica Feroviar trăiește din ce câștigă în piață: management selectat competitiv, zero ajutor de stat, zero arierate tolerate. „Strategic” înseamnă un contract cu armata, plătit la preț, nu o scuză pentru pierderi. A doua salvare nu va exista.

Piețe deschise. Deschidem piața transportului de persoane. La autocarele interjudețene, licența se acordă, pe criterii obiective, oricui le îndeplinește; pe calea ferată, orice operator licențiat primește trase pe criterii nediscriminatorii. Orice interacțiune cu ministerul și cu companiile lui — avize de acces la drum, autorizații, atestate — se face digital, cu termen de răspuns.

2. Contribuabilul cumpără servicii, nu acoperă pierderi

Astăzi formula este „cheltuieli minus venituri”: cine are costuri mai mari primește mai mult. Metroul bucureștean transportă de trei-patru ori mai puțini călători pe angajat decât cele din Madrid sau Varșovia; acolo unde serviciul feroviar s-a licitat, prețul a ieșit cu peste o cincime mai mic.

Calea ferată de călători. Contracte atribuite competitiv, pe loturi, pe calendarul fixat deja prin lege, din 2028, fără prelungiri prin atribuire directă. Trenurile noi, proprietatea statului, urmează operatorul câștigător. Pe rutele rentabile, de tipul București-Brașov, compensația se retrage, iar dreptul de a opera se licitează: operatorul plătește statului. Pentru CFR Călători, licitațiile sunt ocazia de a câștiga pe merit.

Venituri din călători. Mersul trenurilor se construiește pe nevoile reale ale călătorilor, cadentat, cu tren la oră fixă pe axele principale; trenurile goale, ținute în orar doar pentru că pierderea o acoperă subvenția, dispar. CFR Călători și Metrorex își cresc veniturile proprii: mai mulți călători, spații din gări și stații închiriate prin licitații transparente, terenuri valorificate direct sau transfer la autoritățile locale. Fiecare contract are standarde minime, cu penalități: curățenie, informare în timp real și, până la finalul mandatului, niciun tren fără aer condiționat.

Metroul. Începând cu următorul contract de serviciu public, compensația se alocă pe baza costurilor unui operator eficient, comparat public; contribuția statului devine o sumă fixă, multianuală, cunoscută dinainte. Împreună cu Capitala și cu Ilfovul, o singură autoritate metropolitană contractează metroul și transportul de suprafață, cu bilet comun. Liniile și trenurile noi se comandă capabile de operare automată; specificația tehnică este decizia proprietarului, luată pe criterii de siguranță și cost.

Finanțare previzibilă. Alocarea multianuală este egală cu suma contractată; dacă bugetul scade, volumul de serviciu se ajustează din timp, prin act adițional. Punctualitatea se publică lunar, pe cauze, cu plăți reale între administratorul de infrastructură și operatori. Facilitățile de călătorie pentru elevi, studenți și pensionari trec pe un sistem electronic unic, feroviar și rutier: statul plătește călătoriile făcute, iar fraudă cu carnete dispare.

3. Rețele întreținute, nu doar inaugurate

Drumul îl plătește cine îl folosește, iar banii rămân în drum. Rovinieta acoperă cam 30% din necesarul de întreținere. Prevederea din 2026 care lua jumătate din încasări la bugetul de stat a fost abrogată; punem în lege garanția că nu se repetă. Rovinieta și TollRo se așază transparent la costul eficient al întreținerii, iar transferurile de la buget scad pe măsură ce cresc încasările. Cântărire în mișcare cu sancționare efectivă: cine strică plătește.

Contract multianual de întreținere între stat și CNAIR, pe niveluri de serviciu; lucrările se cumpără competitiv, pe loturi multianuale. Proiect-pilot: concesiunea întreținerii unei autostrăzi, la pachet cu lărgirea sectoarelor foarte aglomerate. „Starea rețelei” și „deficitul de întreținere” se publică anual; niciun pod fără inspecție validă; niciun obiectiv nou fără costul de întreținere pe ciclul de viață.

Două companii, două meserii. CNIR construiește, CNAIR administrează; separarea începută în 2016 se încheie, iar fiecare este judecată după meseria ei.

Calea ferată. Contractul cu CFR SA așază față în față obligațiile: statul își asumă o finanțare multianuală previzibilă, iar compania, termene ferme la ce ține de organizare — puneri în funcțiune, ERTMS dat în exploatare, vegetație, gestiunea contractelor. Coridoarele modernizate cu bani europeni au garantat un nivel minim de întreținere, ca investiția să nu se degradeze. Program anual de eliminare a restricțiilor de viteză, raportat în minute câștigate; regulile de exploatare scrise pentru tehnica anilor '70 trec, una câte una, printr-o analiză de risc.

4. Ordine în pomul de Crăciun

Lista de investiții a devenit un pom de Crăciun în care fiecare a agățat globul regiunii lui. Ministerul nu are un portofoliu, are un stoc: pe un program european de circa 40 de miliarde de lei s-au depus proiecte de aproape 490 de miliarde, iar pentru circa 200 de miliarde contractele de lucrări sunt deja semnate fără decizie de finanțare. În cel mai bun an de până acum, bugetul de investiții este de aproximativ 30 de miliarde de lei; proiectele aflate în lucru mai au de executat în jur de 300 de miliarde. Ar fi o minciună să spunem că le terminăm pe toate în doi-trei ani. În același minister stau două probleme opuse: rutierul și-a epuizat banii europeni, iar calea ferată și metroul nu reușesc să îi cheltuiască pe ai lor. Adevărul înseamnă prioritizare, eșalonare și finalizare pe etape, după priorități mari și stabile, ca să nu mai rămână șantiere începute și părăsite la fiecare schimbare politică.

Terminăm ce am început. Coridoarele în execuție se închid înaintea deschiderii altora, cu Sibiu-Pitești, Autostrada Moldovei (A7) și Autostrada Unirii (A8) în frunte. Portofoliul se publică în trei clase — finanțat integral, prioritar cu sursă identificată, condiționat —, pe criterii publicate și scenarii bugetare construite cu Ministerul Finanțelor. Includerea în listă nu este decizie de finanțare.

Niciun contract de lucrări fără sursă de finanțare pe toată durata lui. Supracontractarea apare în buget drept ceea ce este: angajament de plată al statului. Studiile de fezabilitate merg înainte: costă puțin și țin proiectele pregătite pentru momentul în care apare finanțarea. Pragul vine la contractul de lucrări.

Plata la timp, garantată prin regulă. Lucrările executate se plătesc în termenul din contract, iar situația plăților se publică lunar. Ordine de începere noi se dau numai dacă nu pun în pericol plata contractelor în curs.

Beneficiar activ. Niciun șantier fără supervisor, teren și acord de mediu; praguri obligatorii de acțiune la întârzieri, până la reziliere; costuri unitare de referință publice. Calea ferată și metroul primesc un plan de recuperare cu responsabil nominal, iar banii lor nu se mută pe tăcute spre șosele.

Capital privat și parteneri locali. Concesiuni acolo unde traficul le poate plăti; niciun parteneriat public-privat care doar mută datoria în afara bilanțului. Proiectele de interes local pentru care ministerul nu are finanțare integrală se fac în parteneriat cu autoritățile locale și județene, cu cofinanțare.

5. Statul-acționar: rezultate sau plecare

Ani la rând, companiile statului au fost conduse prin mandate provizorii, prelungite din câteva în câteva luni. În 2026 au pornit, în sfârșit, selecții competitive la marile companii din transporturi. Facem din asta regulă. Companiile statului nu sunt pradă de partid. Nu renunțăm la guvernanța corporativă: îi dăm fond.

Selecție la timp, evaluare făcută de proprietar. Selecțiile pornesc, ca acum, cu cel puțin șase luni înaintea expirării mandatelor, iar termenele din procedură au consecințe și pentru AMEPIP; mandat provizoriu unic, fără bonus. Evaluarea se face anual, cu verficator independent plătit de proprietar, iar rezultatul fiecărui indicator se publică. Bonus doar peste pragul legal, fără coeficienți de ajustare; fără evaluări publicate, mandatul nu se reînnoiește.

Consecințe credibile. Sancțiuni graduale până la revocare, daune plafonate, o listă de administratori interimari verificați dinainte, ca revocarea să nu lase compania fără conducere.

Bugete realiste. Niciun venit fără temei juridic, nicio cheltuială „în ipoteză”. Răspundere personală pentru nedepunerea bugetului, în locul suspendării alocărilor, o sancțiune care lovește călătorul și de aceea nu se aplică niciodată. Între companiile statului, regula creditorului privat: restanța tolerată este subvenție ascunsă.

Mai puțini, mai bine plătiți, mai bine echipați. Scheme de personal dimensionate prin comparație europeană publicată. Ajustare întâi prin plecări naturale, recalificare și automatizare; unde nu ajunge, restructurare cu plăți compensatorii. Funcțiile critice pentru siguranță se completează cu prioritate. Aplicăm regula care există deja în lege: negocierea colectivă are loc după aprobarea bugetului și în limitele lui, ca nimeni să nu semneze creșteri salariale fără acoperire.

Proprietar profesionist. Acum: unitate de acționariat în minister, cu analiști financiari și juriști societari. În mandat: companiile comerciale trec la o entitate centrală de acționariat, după modelul OCDE; ministerul rămâne cu politica, reglementarea și contractele.

6. Aceeși lege și pentru stat

Răspundere simetrică. Orice termen de selecție, de avizare sau de aprobare a unui buget are titular și consecință — inclusiv pentru minister, Finanțe, Muncă și AMEPIP. Unde avizatorul tace, avizul este tacit.

Niciun termen în lege fără fișă de implementare: achiziție, finanțare, acte subsecvente, responsabil nominal. Este lecția TollRo: patru prorogări, a cincea cerută de companie, și niciodată un responsabil.

Reguli publice în locul memorandumurilor. Posturile, indexările și derogările se acordă pe criterii stabilite dinainte, prin acte publicate.

Transparență din oficiu. Contribuabilul este acționarul final și are dreptul la aceleași date ca ministrul: contracte și plăți în format deschis, stadiul lunar al fiecărui proiect, indicatorii fiecărei companii, date deschise de circulație, registrul controalelor în trafic. Fiecare consiliu nou publică, în 100 de zile, un audit al situației preluate.

7. Viața înaintea panglicilor

Prima datorie a statului este să apere viața. Ținta: de două ori mai puține decese și răni grave în 2030 decât în 2019, cu un singur responsabil, cu mandat și buget.

„Traversări sigure” în satele străbătute de drumuri naționale: trotuare, treceri cu insulă la școală și la dispensar, calmarea traficului la intrarea în localitate, capete de podeț protejate.

Viteză controlată: e-SIGUR operațional, cu camere care măsoară viteza medie; hartă publică a punctelor negre, cu stadiul fiecăruia; limite de viteză revizuite pe criterii de risc.

Inspecții cu consecințe: auditurile și inspecțiile de siguranță se încheie cu termene de remediere obligatorii pentru administratorul drumului; în zonele periculoase, nerespectarea lor cântărește în evaluarea conducerii.

Utilizatorul înaintea administratorului: nicio autostradă, cale ferată sau pistă de aeroport închisă fără analiză de opțiuni și acordul ministerului; orice tronson utilizabil se deschide fără să aștepte inaugurarea.

Restul agendei, pe scurt

ERTMS în exploatare comercială pe coridoarele echipate și ordine de circulație electronice; tren metropolitan în marile orașe; trase de calitate pentru marfă și acces feroviar fluent în Portul Constanța; Dunăre navigabilă tot anul, prin dragaj contractat multianual; coridoarele de mobilitate militară la termen și poduri noi peste Prut; patrimoniul din transporturi, inventariat și intabulat în 24 de luni — proprietatea neclară este sursă de rentă.

Ce nu promitem

Nu promitem o autostradă nouă fiecărui județ. Promitem că cele începute se termină și că niciun proiect nu primește panglică înainte să aibă bani.

Nu promitem să salvăm companii. Promitem servicii: tren punctual, metrou la cost european, drum întreținut.

Nu promitem locuri de muncă garantate de subvenție. Promitem companii în care merită să lucrezi, pentru că rezistă în competiție.

Nu promitem tarife sub cost pentru toată lumea. Promitem prețuri corecte și protecție ținută pentru cei care au nevoie.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 • PARTEA A II-A • DETALIERE PROGRAM

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

Capitolul 20 • Fonduri europene

MIPE • CAPITOL SECTORIAL

Fonduri europene

20

Viziune și context actual

În contextul planului de ajustare al deficitului bugetar, obiectivul major al Guvernului este atragerea masivă a fondurilor europene pentru a finanța formarea brută de capital, a reduce presiunea pe bugetul de stat și a duce țara pe o traiectorie de creștere economică.

România a finalizat la 31 august 2026 etapa operațională de implementare a PNRR, dar pregătirea documentelor necesare pentru decontarea ultimelor cereri de plată rămâne o activitate critică pentru următoarele luni, pentru a fi securizate în principal fondurile nerambursabile aferente.

În 2027, în condițiile în care nu mai există resursele din PNRR, România trebuie să transfere rapid presiunea investițională către Politica de Coeziune, în măsura în care anumite realocări de sume ar fi posibile.

În paralel, până la finele anului 2027, România trebuie să pregătească noul Plan de Parteneriat Național și Regional (PPNR), prin care să poată aloca și atrage începând cu 2028 și până în 2034 fonduri europene nerambursabile de minimum 60 de miliarde de euro.

Planificarea PPNR necesită prioritizare, simplificare, creștere a capacității administrative și atragere a sectorului privat, prin prisma lecțiilor învățate din PNRR.

1. PNRR: Securizarea absorbției și închiderea cu succes (2026)

- Atingerea unei absorbții de circa 90% pe granturi: În urma negocierilor finalizate cu succes cu Comisia Europeană în vara anului 2026 și a progresului înregistrat până la 31 august 2026, ținta finală asumată este atragerea a peste 12 miliarde de euro exclusiv din componenta nerambursabilă a PNRR.
- Depunerea ultimei cereri de plată: Concentrarea întregului aparat guvernamental pe documentarea adecvată a îndeplinirii jaloanelor și țăntelor aferente cererii finale de plată (în valoare netă de aproximativ 4,35 miliarde de euro) și depunerea în termenul asumat de 30 septembrie 2026.
- Finalizarea proiectelor prin transferul pe Coeziune: Pentru proiectele care nu au putut fi finalizate până la termenul limită din august 2026 vor fi efectuate demersuri pentru transferarea, acolo unde este posibil, pe finanțările din Politica de Coeziune, evitând astfel blocarea șantierelor sau împovărarea adițională a bugetului național.

2. Măsuri pentru 2026-2027: Accelerarea Politicii de Coeziune

- Atingerea unui nou maxim istoric de atragere a fondurilor: Ne asumăm ținta de a atrage minimum 10 miliarde de euro anual în economia reală din fondurile europene disponibile pe Coeziune în 2027.
- Reprioritizarea și flexibilizarea finanțării de pe Politica de Coeziune 2021-2027: Pentru a sprijini bugetul de stat în 2027 și în contextul în care anumite programe operaționale de infrastructură

sunt deja supracontractate și vor rămâne fără resurse la sfârșitul anului 2026, vom realoca flexibil resursele pentru a evita încărcarea bugetului de stat.

- Mecanism de simplificare administrativă: Se va generaliza utilizarea mecanismelor de costuri simplificate (SCO) și a finanțărilor nelegate de costuri (FNLC) pentru a deconta banii cât mai rapid. Componenta de audit va fi simplificată și uniformizată între regulile europene și cele naționale.

3. Pregătirea viitorului: Planul de Parteneriat Național și Regional (PPNR) 2028-2034 Pentru următorul ciclu financiar, unde România beneficiază de o alocare estimată de peste 60 de miliarde de euro, PPNR poate fi un adevărat plan de țară care să contribuie direct la creșterea economică și la o viață mai bună pentru români.

- Calendar strict de depunere: Guvernul își asumă fundamentarea, consultarea publică și transmiterea informală a PPNR către Comisia Europeană cel târziu la finele anului 2027 pentru a permite adoptarea deciziei de punere în aplicare de către Consiliul UE până în iulie 2028 (condiție pentru obținerea prefinanțării).
- Menținerea descentralizării regionale: Guvernul va încuraja menținerea a 8 programe regionale în cadrul PPNR care să permită dezvoltarea locală pe principiul solidarității.
- Tranziția către un nou model investițional: Depășim abordarea tradițională bazată exclusiv pe granturi, care nu mai este sustenabilă. Noul model investițional va fi bazat pe multiplicarea resurselor europene, atât prin instrumente financiare, cât și prin parteneriate public-private.
- Plan unitar de investiții, indiferent de sursa de finanțare: Guvernul va trece de la fragmentarea programelor de finanțare în funcție de sursa de finanțare (fonduri UE / buget național), la o abordare unitară, fără suprapuneri, cu reguli comune.
- Cooptarea sectorului privat ca partener în PPNR: Guvernul va miza pe o abordare strategică în care sectorul privat să contribuie și să beneficieze de circa o treime din toate investițiile și resursele din PPNR. Dezvoltarea țării nu se poate face doar pe consum sau doar pe bază de investiții publice – a venit momentul unui parteneriat real cu sectorul privat pentru a repune economia pe creștere și a atinge un nivel de competitivitate adecvat ambițiilor naționale și europene.
- Banca de Investiții și Dezvoltare (BID) ca pivot de finanțare: Pentru a atrage capitalul privat și a degreva bugetul de stat, BID va continua să fie capitalizată și va acționa ca administrator principal de instrumente financiare (garanții, capital de risc, private equity), utilizând componenta de împrumut rămasă din PNRR și viitoarele fonduri UE din PPNR.
- Sincronizarea cu reformele macroeconomice: PPNR va fi direct cuplat cu Planul național pe termen mediu de ajustare fiscală structurală și va fi coordonat de un mecanism instituțional format din MIPE, Ministerul Finanțelor, Cancelaria Prim-Ministrului și Administrația Prezidențială. Alocările vor ținti expres convergența teritorială, dubla utilizare civilă-militară a infrastructurii și creșterea competitivității.

4. Un minister mai suplu, care livrează

- Reorganizarea sistemului de gestiune a fondurilor europene: comasarea autorităților de management și a organismelor intermediare cu atribuții suprapuse, o singură structură de coordonare a programelor, proceduri și ghiduri comune pentru toate programele, cu reducerea personalului conform planului de reorganizare al ministerului.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 • PARTEA A II-A • DETALIERE PROGRAM

Ministerul Sănătății

Capitolul 10 • Sănătate

a) Viziunea ministerului

De la finanțarea sistemului la finanțarea sănătății pacientului.

România nu are doar un sistem de sănătate subfinanțat — cheltuiala publică pentru sănătate raportată la PIB este printre cele mai mici din regiune. Are un sistem care finanțează instituții, nu îngrijire. De trei decenii, banul public urmează în principal istoricul spitalelor, numărul de paturi și transferurile fixe, nu pacientul, complexitatea cazului sau rezultatul obținut. Consecințele se văd din orice unghi: pacientul ajunge prea târziu la diagnostic și prea des în spital pentru probleme care puteau fi rezolvate la medicul de familie sau în ambulatoriu; medicul care muncește mult și bine nu este recunoscut ca atare; managerul răspunde pentru rezultate pe care nu are instrumentele să le controleze; statul plătește fără să știe exact ce cumpără. Vorbim de ani de zile despre pacientul aflat în centrul sistemului, dar în practică el a rămas, cum spunea un medic, un sens giratoriu: toți îl ocolesc, nimeni nu-l atinge.

Principiul care guvernează acest capitol este unul singur: banii urmează pacientul, finanțarea urmează performanța, iar decizia urmează nevoia reală de sănătate. Obiectivul pentru 2026–2028 este trecerea de la un sistem centrat pe instituții și pe finanțarea istorică la un sistem centrat pe pacient, prevenție, acces, calitate și rezultate. Măsurile se organizează pe patru direcții:

1. Prevenția, prima linie a sistemului. Medicul de familie devine pilonul prevenției, iar ponderea medicinei primare și a prevenției în finanțarea CNAS crește, cu accent pe mamă și copil, vaccinare, bolile cardiovasculare și sănătatea mintală (10.9–10.11, 10.17).
2. Finanțare și management pe performanță. Spitalele sunt plătite pentru serviciile efectiv furnizate, la costul real; managerii și șefii de secție primesc autonomie și instrumente reale de conducere; CNAS cumpără strategic servicii și medicamente, cu FNUASS ca fundament solidar (10.1–10.5, 10.7).
3. Capacitate după nevoie, nu după istoric. Paturile subutilizate se transformă în paliație, recuperare și ambulatoriu, spitalele cooperează în consorții, iar pacienții oncologici și cei cu boli rare primesc trasee complete (10.6, 10.8, 10.12, 10.13).
4. Oameni, date și integritate. Un cadru de lucru predictibil pentru profesioniștii din sănătate, planificare pe baza registrului, ecosistem digital unic și control sistemic al fraudei (10.8, 10.14–10.16).

Multe dintre aceste schimbări se decid prin acte comune ale Ministerului Sănătății și CNAS — contractul-cadru și normele sale — și prin modificări ale Legii nr. 95/2006. De aceea, calendarul urmează ciclurile de contractare, cu tranziții care să nu pună în pericol continuitatea îngrijirii. Nu propunem o reformă peste noapte: măsurile se aplică etapizat, iar acolo unde riscul o cere se testează la scară mică, se ajustează și abia apoi se extind. Fiecare măsură are etape și un indicator public prin care Parlamentul și cetățenii pot urmări ce s-a realizat.

b) Măsurile din sinteză, detaliate

- 10.1** Finanțarea spitalelor se face pe serviciile medicale efectiv furnizate, pe baza unui pachet de bază clar definit. Tarifele reflectă costul real și complexitatea cazurilor și includ sumele plătite astăzi separat pentru influențe salariale. Sistemul DRG se actualizează, iar CNAS contractează serviciile în funcție de necesarul județean și regional, de calitate și de rezultate.

Ce presupune astăzi spitalele publice primesc din FNUASS două fluxuri: plata serviciilor și transferuri separate pentru influențe salariale, acordate independent de activitate — în 2025, circa 16,9 mld. lei, mai mult decât plata serviciilor spitalicești decontate (circa 14,9 mld. lei), adică peste jumătate din sumele primite de spitalele publice de la FNUASS. Reforma le unifică într-un singur flux, iar tariful include costul complet, inclusiv personalul. Pachetul de bază stabilește, pe niveluri de competență, serviciile garantate și criteriile medicale de acces. Sistemul DRG, nerevizuit de peste 15 ani, se actualizează (grupe de diagnostic, ponderi relative, tehnici minim invazive); formula actuală de contractare plafonează numărul de cazuri decontate și descurajează raportarea complexității reale, efect pe care reforma îl elimină. DRG rămâne instrument de finanțare a spitalului, nu de evaluare individuală a medicilor. **Aplicare și etape:** studiu național de cost pe spitale-reper, inclusiv costurile de personal; tarifele noi intră prin contractul-cadru și normele aprobate prin ordin comun MS-CNAS, corelat cu reorganizarea capacității de la 10.6. 2027: pachet de bază și metodologie de cost; 2027-2028: integrarea influențelor salariale în tarif, cu tranziție care să nu destabilizeze bugetele spitalelor.

Indicator eliminarea transferurilor separate pentru influențe salariale până la finalul lui 2028; ponderi DRG actualizate și publicate; metodologia de contractare pe necesar județean și regional publicată.

- 10.2** CNAS evoluează de la plătitor și administrator de contracte la cumpărător strategic de servicii medicale, medicamente și dispozitive, în numele pacienților. Contractarea se face pe baza nevoilor reale de sănătate, a activității, accesibilității, calității și rezultatelor, după o metodologie transparentă. Casele de asigurări își consolidează capacitatea de analiză, contractare, audit clinic și control, inclusiv la nivel regional.

Ce presupune contractare fundamentată pe harta nevoilor (10.8); indicatori de calitate și rezultat în contracte; negocierea paturilor contractabile pe gradul real de utilizare, nu pe istoric; audit clinic; case de asigurări cu capacitate regională.

Aplicare și etape 2027: metodologie de contractare publică; 2028: primul ciclu de contractare pe baza hărții nevoilor.

Indicator ponderea valorii contractelor legată de indicatori de calitate și rezultat.

- 10.3** FNUASS rămâne fundamentul solidar al finanțării sănătății și garantul accesului la pachetul de bază. Asigurările suplimentare și complementare, voluntare și opționale, acoperă doar servicii și opțiuni din afara pachetului de bază, fără diminuarea drepturilor asiguraților și fără transferul obligațiilor sistemului public. Cadrul lor este transparent și protejează asigurații. Eventualele stimulente fiscale se analizează în funcție de impactul bugetar.

Ce presupune lege-cadru pentru asigurările suplimentare și complementare, cu delimitare clară față de pachetul de bază, transparența ofertelor și protecția asiguraților; analiză de impact bugetar pentru orice stimulent fiscal.

Aplicare și etape 2027: proiect de lege elaborat cu ASF și Ministerul Finanțelor.

Indicator cadrul legal adoptat; analiza de impact publicată.

- 10.4** Politica medicamentului trece de la administrarea prețurilor și a listelor la achiziție strategică și competiție. Se folosesc mai mult medicamentele generice și biosimilare, se respectă ghidurile de tratament, iar achizițiile centralizate se folosesc acolo unde produc economii. Economii obținute vor fi reinvestite în accesul pacienților la medicamente, iar medicamentele cu risc de discontinuitate în aprovizionare vor fi monitorizate permanent, pentru identificarea din timp a soluțiilor de prevenire.

Ce presupune prescriere pe denumire comună internațională și substituție cu generice și biosimilare; protocoale terapeutice alinate la ghiduri, monitorizate prin prescripția electronică; o listă a medicamentelor critice, urmărită lunar cu ANMDMR, distribuitorii și producătorii.

Aplicare și etape 2027: modificări legislative pentru generice și biosimilare și mecanismul de monitorizare a medicamentelor critice.

Indicator ponderea genericelor și biosimilarelor în volumul compensat; numărul discontinuităților semnalate și rezolvate.

- 10.5** CNAS va primi instrumente legale și instituționale pentru negocierea reală a prețurilor și condițiilor de rambursare, prin mecanisme de tip cost-volum/cost-volum-rezultat, acorduri bazate pe rezultate și cuantificarea beneficiului terapeutic. Obiectivul este reducerea semnificativă a timpului dintre autorizarea europeană și accesul efectiv al pacientului la terapiile inovatoare, cu menținerea sustenabilității finanțării.

Ce presupune evaluarea tehnologiilor medicale consolidată la ANMDMR și corelată cu evaluarea clinică comună din Uniunea Europeană; mecanisme de acces timpuriu; calendar public al evaluărilor.

Aplicare și etape 2027: modificarea cadrului legal de evaluare și rambursare.

Indicator timpul median de la autorizarea europeană la rambursarea în România, publicat anual și în scădere.

- 10.6** Capacitatea spitalicească se adaptează nevoilor reale: paturile cu grad redus de ocupare se reconvertesc, pe baza unei analize publice, în ambulatoriu, spitalizare de zi, recuperare, îngrijire pentru pacienți cronici și paliative. Îngrijirile paliative devin prioritate națională, cu cel puțin 2.000 de paturi suplimentare până în 2028, prin contractare suplimentară de către casele de asigurări și prin reconversia paturilor slab utilizate. În paralel se dezvoltă serviciile în ambulatoriu și la domiciliu și terapia durerii pentru pacienții cu boli progresive sau incurabile.

Ce presupune aplicarea Planului național de paturi pentru perioada 2026-2028, aprobat de Guvern în aprilie 2026, care reduce etapizat numărul paturilor contractabile de la 117.284 la 103.211 în 2028; paturile de paliativ nu intră în plafon și se contractează separat. Distribuția anuală pe județe, prin ordin al ministrului sănătății, și contractarea pe spitale se fundamentează pe gradul real de ocupare pe secție și pe nevoia regională, cu analiza publicată; paturile se transformă, nu doar se reduc. Spitalele de acută subutilizate pot deveni unități de recuperare, cronici sau centre de diagnostic cu spitalizare de zi.

Aplicare și etape T4 2026: analiza ocupării pe secții, pe nomenclatoare standardizate, ca bază pentru ordinul de distribuție pe județe pentru 2027; 2027-2028: ordinele anuale de distribuție și planuri de reconversie pe spital, avizate de DSP și contractate de CAS; 2028: evaluarea aplicării planului și fundamentarea celui pentru 2029-2031.

Indicator minimum 2.000 de paturi de paliativ suplimentare contractate până la finalul lui 2028; gradul de ocupare pe acută; ponderea spitalizării de zi în totalul cazurilor.

- 10.7** Managementul spitalelor publice va fi consolidat, prin mai multă autonomie și instrumente reale de organizare pentru manageri și șefii de secție, obiective asumate la nivelul spitalului și al secțiilor și un cadru de lucru care sprijină și recunoaște munca efectiv depusă, nu doar prezența la muncă.

Ce presupune managerul și șefii de secție primesc pârghii reale: flexibilitate în organizarea secțiilor, a programului și a echipelor, normative de personal actualizate, date de activitate și de cost pe secție,

disponibile permanent. Obiectivele privind accesul pacienților, calitatea îngrijirii și utilizarea resurselor se asumă prin contractul de management al spitalului și prin obiective anuale ale secțiilor. Consiliile de administrație ale spitalelor capătă un rol real, nu doar formal, cum se întâmplă astăzi: aprobă strategia spitalului, supraveghează managementul, evaluează anual îndeplinirea obiectivelor și răspund pentru rezultatele acestei supravegheri. Îngrijirea devine responsabilitatea echipei secției, ceea ce asigură continuitate și reduce presiunea pe fiecare medic.

Aplicare și etape modificarea Legii nr. 95/2006 privind managementul spitalelor; sistem informatic de management cu raportare de activitate și cost pe secție; programe de formare în management sanitar. 2027: cadru legal și contracte-tip; 2028: generalizare în spitalele publice.

Indicator procentul spitalelor cu obiective asumate pe secții și evaluate anual; spitale cu raportare de cost pe secție.

10.8 Rețeaua de servicii va fi reorganizată astfel încât resursele să fie orientate către formele de îngrijire care răspund efectiv nevoilor comunității. În paralel, va fi construit un ecosistem digital integrat și interoperabil, cu punct unic digital de acces pentru pacient și registre naționale de boli, care să reducă raportările redundante și să ofere instituțiilor din sănătate instrumente moderne de analiză, planificare și control.

Ce presupune reorganizarea se face pe baza hărții nevoilor de sănătate, fără desființarea unui serviciu înainte ca alternativa de acces să funcționeze; dosar electronic de sănătate unic, compatibil cu spațiul european al datelor privind sănătatea; informația introdusă o singură dată se reutilizează de toate componentele autorizate; registre alimentate automat; sistem informatic care arată capacitățile disponibile, pentru transferuri rapide între spitale.

Aplicare și etape 2027: harta nevoilor de sănătate; 2027-2028: integrarea progresivă a furnizorilor publici și privați în dosarul electronic.

Indicator procentul furnizorilor integrați în dosarul electronic; registre operaționale; raportări redundante eliminate.

10.9 Medicina de familie devine pilonul prevenției și al îngrijirii continue, cu rol consolidat în depistarea precoce și în managementul bolilor cronice. Ponderea medicinei primare și a prevenției în finanțarea CNAS crește, cu ținte anuale măsurabile. Finanțarea recompensează serviciile efectiv acordate și rezultatele obținute, iar sarcinile administrative ale medicilor de familie se reduc prin digitalizare.

Ce presupune finanțare mixtă — capitație, servicii și bonus pe rezultate (vaccinare, screening, control al bolilor cronice); managementul pacienților cronici la medicul de familie, cu reducerea internărilor evitabile; conectarea funcțională cu asistența comunitară.

Aplicare și etape ținte anuale stabilite prin contractul-cadru, împreună cu CNAS și corelate cu capacitatea cabinetelor, mai ales în rural.

Indicator ponderea asistenței primare și a prevenției în cheltuielile FNUASS, raportată anual față de ținta asumată.

10.10 Prevenția va deveni prima linie a sistemului de sănătate, începând înainte de naștere. Vor fi consolidate intervențiile pentru sănătatea maternă, accesul gravidelor la consultații și investigații, identificarea sarcinilor cu risc și screeningul neonatal. Educația pentru sănătate va fi dezvoltată sistematic, începând din școală. Vaccinarea va fi promovată activ și extinsă prin lărgirea listei vaccinurilor compensate și gratuite, actualizarea schemelor pentru copii și adulți și dezvoltarea programelor pentru grupurile cu risc; pentru vaccinurile cu impact major asupra sănătății publice, accesul va putea fi extins și la persoanele neasigurate.

Ce presupune pachet de monitorizare a sarcinii la medicul de familie și în ambulatoriu, cu sprijin pentru mamele din comunitățile vulnerabile prin asistenții comunitari și mediatorii sanitari; screening neonatal extins, cu traseu rapid spre diagnostic și tratament; educație pentru sănătate prin medicina

școlară; calendar de vaccinare actualizat. Intervențiile se realizează și în parteneriat cu organizațiile neguvernamentale din domeniul sănătății mamei și copilului, al educației pentru sănătate și al vaccinării, care au acces direct în comunitățile greu de atins, pe baza unui cadru de colaborare transparent și rezultate raportate public. Aplicare și etape: 2027: pachetul pentru sarcină, extinderea screeningului neonatal și cadrul de parteneriat cu ONG-urile, cu apel deschis; 2027-2028: lista extinsă a vaccinurilor compensate și gratuite și programe comune de informare și vaccinare în comunitățile vulnerabile

Indicator ponderea gravidelor monitorizate din primul trimestru; acoperirea screeningului neonatal; acoperirea vaccinală publicată anual, pe județe.

- 10.11** Prevenția și educația pentru sănătate acordă prioritate bolilor cardiovasculare și cerebrovasculare, prin stil de viață sănătos, depistarea precoce a factorilor de risc la medicul de familie și acces mai rapid la diagnostic și tratament. Rețelele de centre pentru accident vascular cerebral și infarct miocardic acut, inclusiv tratamentul intervențional, se extind treptat până la acoperirea tuturor regiunilor, cu timpi de acces la tratament publicați anual.

Ce presupune evaluarea riscului cardiovascular la medicul de familie (tensiune, glicemie, colesterol etc); rețele regionale AVC și infarct cu protocoale de transfer rapid și dispecerat comun cu serviciile de urgență; recuperare după eveniment acut.

Aplicare și etape 2027: program național de evaluare a riscului prin medicina de familie; 2027-2028: extinderea capacității intervenționale în regiunile neacoperite.

Indicator adulți evaluați anual pentru risc cardiovascular; timpul până la tratament în AVC și infarct; acoperirea regională a centrelor.

- 10.12** Pacienții oncologici și cei cu boli rare vor beneficia de trasee medicale integrate și predictibile, de la suspiciune și diagnostic precoce până la tratament și monitorizare. Vor fi extinse diagnosticul molecular și testarea genetică, accesul la PET-CT, radioterapie, terapii țintite, terapii inovatoare și terapii cu radionuclizi, precum și dezvoltarea centrelor de asistență oncologică integrată și a centrelor dedicate bolilor rare. Finanțarea va urmări pacientul pe întregul traseu medical.

Ce presupune trasee standard cu termene maxime între suspiciune, diagnostic și începerea tratamentului; decizie terapeutică în comisii multidisciplinare; testare moleculară și genetică decontată; capacitate de diagnostic și radioterapie extinsă teritorial.

Aplicare și etape în continuarea Planului național de combatere a cancerului: 2027 – trasee standard aprobate; 2027-2028 – extinderea capacităților.

Indicator timpul de la diagnostic la începerea tratamentului; testele moleculare decontate; acoperirea teritorială a radioterapiei.

- 10.13** Consorțiile spitalicești vor permite utilizarea în comun a resurselor umane, infrastructurii și capacităților medicale, precum și realizarea de achiziții comune. Organizarea și finanțarea integrată vor susține utilizarea mai eficientă a resurselor și adaptarea serviciilor spitalicești la nevoile reale ale pacienților.

Ce presupune operaționalizarea consorțiilor medicale cu personalitate juridică prevăzute la art. 172² din Legea nr. 95/2006, în forma modificată prin Legea nr. 163/2025, între spitale cu ordonatori diferiți (MS, autorități locale) și universități; norme privind partajarea personalului, a liniilor de gardă și a echipamentelor de înaltă performanță între angajatori diferiți; achiziții centralizate; contractarea și finanțarea integrată a consorțiului de către CNAS; transferuri între spitalele consorțiului pe protocoale comune, nu pe relații personale. Aplicare și etape: 2027: norme metodologice și acord-tip, pornind de la experiența consorțiilor deja constituite; 2027-2028: extindere în regiunile fără consorții și evaluare.

Indicator număr de consorții funcționale; economiile din achizițiile comune, reinvestite în serviciile consorțiului.

- 10.14** Activitatea profesioniștilor din sănătate va fi organizată într-un cadru coerent, predictibil și flexibil, cu delimitarea clară a programului din sistemul public și a activităților suplimentare desfășurate în afara acestuia. Vor fi reglementate echitabil gărziile și activitățile medicale suplimentare, în sistemul public sau privat, cu respectarea timpului de odihnă, a normelor de siguranță și a regulilor privind incompatibilitățile și conflictele de interese.

Ce presupune evidență electronică a programului în spitalele publice; cadru unitar pentru organizarea și remunerarea gărzilor; posibilitatea activității suplimentare reglementate, în afara programului, inclusiv în spitalul public, cu programări separate care nu afectează accesul pacienților din sistemul public — o sursă de venit pentru medic și pentru spital și un motiv de a rămâne în sistem.

Aplicare și etape modificarea Legii nr. 95/2006 și a normelor privind gărziile și incompatibilitățile. 2027: cadrul legal și evidența electronică a programului; 2028: generalizare.

Indicator cadrul legal adoptat; procentul spitalelor publice cu evidență electronică a programului.

- 10.15** Registrul național al profesioniștilor din sănătate va deveni instrumentul de bază pentru planificarea strategică a resursei umane, pe specialități și teritorii. Pe baza acestuia vor fi dezvoltate politici de formare, atragere și retenție, cu prioritate pentru specialitățile deficitare și zonele insuficient deservite, precum și mecanisme care să faciliteze mobilitatea profesională și utilizarea eficientă a competențelor existente.

Ce presupune finalizarea registrului, interoperabil cu colegiile profesionale, CNAS și rezidențiatul; o hartă anuală a deficitului pe specialități și județe; locuri de rezidențiat, rezidențiat pe post, locuințe de serviciu și parcursuri de carieră corelate cu harta.

Aplicare și etape 2027: registrul operațional și prima hartă a deficitului; 2027–2028: politici de formare și retenție calibrate pe hartă.

Indicator hartă publicată anual; rata de ocupare a posturilor în zonele și specialitățile deficitare.

- 10.16** Controlul fraudei, al risipei și al serviciilor medicale nejustificate va deveni sistemic și se va baza pe analiza automată a datelor, pe modele de risc, pe audit digital și pe identificarea comportamentelor atipice de prescriere și raportare. Controlul concediilor medicale va fi consolidat, iar pacientul va avea acces la serviciile decontate în numele său. Resursele recuperate vor fi reinvestite în tratamentul pacienților.

Ce presupune modele de risc pe datele CNAS (concedii, prescriere, raportări) și controale țintite; abaterile se sancționează prin contractele cu CNAS și prin procedurile corpului profesional; pacientul vede, în punctul digital unic, serviciile decontate în numele său.

Aplicare și etape 2027: modele de risc operaționale și acces al pacientului la istoricul decontărilor.

Indicator sumele recuperate și reinvestite; ponderea controalelor declanșate pe bază de risc.

- 10.17** Sănătatea mintală devine o componentă prioritară a prevenției și îngrijirii integrate, prin extinderea educației pentru sănătate mintală, a diagnosticului precoce, a tratamentului și a serviciilor psihologice. Prioritatea o au copiii și adolescenții, tinerii, persoanele cu dizabilități și pacienții cu boli cronice. Epuizarea psihică și profesională, inclusiv în rândul personalului medical, se previne și se identifică din timp.

Ce presupune educație și depistare precoce prin medicina școlară și medicul de familie; servicii comunitare și ambulatorii de sănătate mintală, ca alternativă la internarea de lungă durată; includerea treptată a serviciilor psihologice în pachetul decontat; program de sprijin psihologic pentru personalul medical.

Aplicare și etape 2027: plan de acțiune pentru sănătatea mintală a copiilor și adolescenților; 2027–2028: extinderea serviciilor comunitare.

Indicator timpul de așteptare pentru prima evaluare la copii și adolescenți; serviciile psihologice decontate.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 • PARTEA A II-A • DETALIERE PROGRAM

Ministerul Educației și Cercetării

Capitolul 16 • Educație și cercetare

MEC · CAPITOL SECTORIAL

Educație și cercetare

16

De la fiecare copil în școală la fiecare absolvent pregătit pentru viață: participare, competențe reale, evaluare corectă, profesori sprijiniți, legătura cu piața muncii și educație pentru toți românii, indiferent de limbă sau de locul unde trăiesc. Consolidarea României ca pol regional de cercetare și inovare.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 198/2023, misiunea învățământului preuniversitar este aceea de asigurare a condițiilor și a cadrului necesar pentru atingerea potențialului de dezvoltare al fiecărui beneficiar primar al educației, atât din punct de vedere cognitiv, socioemoțional, profesional, civic, cât și în domeniul antreprenoriatului, astfel încât acesta să participe activ și creativ la dezvoltarea societății, având sentimentul apartenenței naționale și europene. Învățământul preuniversitar urmărește formarea și dezvoltarea progresivă a celor opt competențe-cheie care determină profilul de formare a elevului.

Prioritățile fundamentale ale programului de guvernare pentru învățământul preuniversitar sunt:

- să existe o participare efectivă și constantă a copilului la procesul de învățământ;
- participarea copilului la procesul de învățământ să conducă efectiv la dobândirea de cunoștințe și la dezvoltarea de competențe relevante și aplicabile în viață, societate și profesie;
- progresul educațional al copilului să fie evaluat obiectiv, pe baza unor standarde naționale și internaționale clare și comparabile, iar rezultatele evaluării să fie utilizate pentru îmbunătățirea procesului de învățare și pentru sprijinirea progresului fiecărui elev;
- creșterea atractivității carierei didactice, consolidarea statutului și a autorității profesionale a profesorului și profesionalizarea managementului educațional;
- conectarea învățământului liceal cu piața muncii, cu sistemul de învățământ superior și cu profesiile viitorului;
- dezvoltarea învățământului în limbile minorităților naționale; asigurarea accesului copiilor români din diaspora și al etnicilor români de pretutindeni la educație și la învățarea limbii române.

Realizarea celor șase priorități fundamentale presupune nu doar inițierea unor noi măsuri, ci și consolidarea reformelor deja începute și valorificarea investițiilor semnificative realizate în ultimii ani prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) și prin celelalte programe de investiții în educație. Acestea vor fi susținute și prin simplificarea, debirocratizarea și digitalizarea sistemului de învățământ.

În conformitate cu prevederile Legii 199/2023, misiunea învățământului superior este aceea de a genera, certifica și transfera cunoaștere, prin: formarea inițială și continuă de tip universitar și postuniversitar, în scopul dezvoltării profesionale și personale a studenților, a studenților-doctoranzi și a cursanților, precum și în vederea inserției pe piața muncii a absolvenților și a satisfacerii nevoii de competență a mediului socioeconomic; cercetarea științifică, dezvoltarea, inovarea și transferul tehnologic, prin creația individuală și colectivă, relevante pentru progresul cunoașterii și mediul socioeconomic; implicarea în comunitate, prin desfășurarea unor activități comune în beneficiul instituției de învățământ superior și al mediului social, economic și cultural. Misiunea sistemului național de cercetare-dezvoltare-inovare (CDI) este generarea de cunoaștere științifică și transferarea acesteia către societate, într-un mod relevant socioeconomic.

Prioritățile fundamentale pentru învățământul universitar și cercetare sunt:

- creșterea participării, a echității sociale și a succesului în învățământul superior;
- creșterea calității, a performanței și a relevanței socioeconomice a educației universitare;
- creșterea atractivității carierei didactice și de cercetare, consolidarea statutului și a autorității profesionale a profesorului și a cercetătorului, modernizarea managementului universitar;
- consolidarea României ca pol regional de cercetare și inovare.

Internaționalizarea universităților românești, promovarea eticii, a integrității și a siguranței în mediul academic, reducerea fragmentării sistemului de cercetare sunt direcții prioritare integrate transversal.

16.1 Reducerea absenteismului și a abandonului școlar: interconectarea Sistemului Informatic al învățământului din România cu evidența populației pentru identificarea copiilor neșcolarizați, echipe comunitare integrate în zonele cu risc, dezvoltarea Sistemului integrat de management al informațiilor în educație pentru monitorizarea parcursului elevului, sprijin alimentar și financiar (mese, burse, tichete, vouchere) pentru elevii din medii dezavantajate, dezvoltarea educației timpurii și operaționalizarea și construirea creșelor, extinderea Programului Național pentru Reducerea Abandonului Școlar în primar și gimnazial și flexibilizarea programului „A doua șansă”.

- Operaționalizăm creșele nou construite și continuăm programul guvernamental de construcție creșe, dezvoltăm un sistem unitar de educație timpurie, incluzivă și de calitate.
- Extindem Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar în învățământul primar, școlile cu risc ridicat primesc granturi pentru intervenții personalizate, mentorat și sprijin.
- Consolidăm și extindem Programul național „Masă sănătoasă”, cu prioritate în școlile din comunitățile dezavantajate și în cele cu risc ridicat de absenteism.
- În comunitățile cu participare școlară scăzută sau cu risc ridicat de abandon, constituim echipe comunitare integrate de intervenție: mediator școlar, consilier școlar, asistent social, asistent medical comunitar și reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale.
- Dezvoltăm un sistem integrat de date educaționale și de monitorizare longitudinală a traseului elevului/studentului, precum și un „digital twin” al fiecărei unități de învățământ.

16.2 Ținte bugetare explicite pentru educație și cercetare: cheltuielile publice pentru educație cresc gradual către minimum 6% din PIB (15% din bugetul general consolidat), iar cele pentru cercetare-dezvoltare către minimum 1% din PIB (jumătate din nivelul mediu al UE de 2%) — ambele domenii fiind subfinanțate față de standardele europene — cu traiectorie anuală publică, defalcată pe surse (buget de stat, fonduri europene, privat).

16.3 Reforma curriculară și formarea competențelor de bază: revizuirea planurilor-cadru și a programelor școlare, programe naționale pentru literație și numerație, creșterea componentei experimentale și practice (laboratoare, ateliere), integrarea gândirii critice, a educației digitale și a utilizării responsabile a inteligenței artificiale, programe remediale și de excelență, echilibrarea efectivelor în clase, modernizarea metodelor de predare și formarea profesorilor, consiliere școlară și stare de bine în școală, dezvoltarea accelerată a învățământului tehnologic și dual.

- Continuăm reforma curriculară, prin implementarea, monitorizarea și revizuirea periodică a planurilor-cadru și a programelor școlare, cu accent pe formarea celor opt competențe-cheie, reducerea supraîncărcării programelor, aplicarea cunoștințelor în contexte reale.

- Implementăm un program național pentru dezvoltarea competențelor de lectură și înțelegere a textului, prin promovarea lecturii zilnice, facilitarea accesului la carte și resurse digitale și integrarea înțelegerii textului în toate disciplinele.
- Creștem componenta experimentală și practică a educației, prin utilizarea efectivă a laboratoarelor de științe, de informatică, a laboratoarelor inteligente și a atelierelor de practică realizate prin investițiile din PNRR.
- Integrăm transversal gândirea critică și creativă, alfabetizarea digitală și utilizarea responsabilă a inteligenței artificiale; dezvoltăm strategia națională, cadrul național de referință și ghiduri pentru inteligența artificială în educație.
- Pentru elevii cu dificultăți la limba română și la matematică, activitățile remediale devin obligatorii. Pregătim elevii capabili de performanță, consolidăm centrele de excelență.
- Extindem consilierea psihopedagogică, prevenim violența, bullyingul, discriminarea și segregarea, promovăm starea de bine în școală.
- Implementăm și extindem programul de școli-pilot pentru inovații curriculare.

16.4 Legătura liceu – piața muncii: monitorizarea longitudinală a traseului absolvenților, corelarea ofertei educaționale cu nevoile economiei, stimulente pentru operatorii economici implicați în practică, extinderea învățământului dual, creșterea expunerii elevilor la mediul profesional și universitar, consolidarea orientării școlare și profesionale, promovarea sportului și a educației sociale, parteneriat interinstituțional pentru reintegrarea tinerilor NEET.

- Dezvoltăm un mecanism național de monitorizare longitudinală a traseului absolvenților, care să permită, prin interoperabilitatea bazelor de date relevante, urmărirea traseului educațional și profesional pe o perioadă de 5-10 ani după absolvire. Rezultatele vor fi utilizate în evaluarea ARACIP a școlilor.
- Corelăm oferta educațională cu nevoile actuale și viitoare ale economiei, prin mecanisme permanente de anticipare a necesarului de competențe și calificări.
- Accelerăm dezvoltarea învățământului dual: mai multe calificări, mai multe locuri și mai multe școli implicate. Operaționalizăm campusurile pentru învățământ dual. Creăm un cadru predictibil de facilități pentru companiile care oferă practică, burse și mentori.
- Consolidăm orientarea școlară și profesională, din gimnaziu până la finalul liceului. Elevii află din timp oportunitățile din universități, piața muncii și profesiile emergente.
- Împreună cu Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și autoritățile locale, identificăm activ tinerii NEET (Not in Employment, Education or Training) și le oferim pachete integrate de educație, formare profesională, ucenicie și ocupare, în corelare cu Garanția pentru tineret.

16.5 Evaluare obiectivă și standardizată: standarde naționale de evaluare pentru toate ciclurile, platformă digitală națională de evaluare, evaluări standardizate cu rezultate clare pentru elevi și părinți, revizuirea Evaluării Naționale și a admiterii la liceu, noul bacalaureat din 2030, utilizarea rezultatelor pentru fundamentarea politicilor publice, consolidarea evaluării formative, protejarea autorității profesorului în notare și un „digital twin” al fiecărei școli pentru monitorizarea progresului.

- Revizuim Evaluarea Națională de la clasa a VIII-a și admiterea la liceu. Accentul se mută pe înțelegere, gândire critică, aplicarea cunoștințelor și corelarea cu profilul și specializarea pe care elevul dorește să le urmeze în ciclul liceal. Pregătim noul bacalaureat, în formatul aprobat pentru 2030, cu predictibilitate pentru elevi, profesori și părinți.

- Implementăm standarde naționale de evaluare și le corelăm cu sistemul de notare, astfel încât evaluarea să reflecte atât cunoștințele dobândite, cât și capacitatea elevului de a le înțelege și utiliza în contexte diverse.
- Dezvoltăm o platformă electronică națională de evaluare și autoevaluare digitală, cu bănci de itemi standardizați și teste interactive, care să permită elevilor și profesorilor evaluarea periodică a nivelului de dobândire a cunoștințelor și de formare a competențelor elevilor.
- Dezvoltăm evaluări naționale standardizate pe parcursul ciclurilor de învățământ, cu rezultate individuale ușor de înțeles pentru elevi, părinți și profesori, astfel încât să permită măsurarea progresului educațional și identificarea timpurie a decalajelor de învățare.
- Consolidăm evaluarea formativă și interactivă, astfel încât evaluarea curentă să arate ce s-a învățat și care sunt pașii următori.
- Promovăm creșterea exigenței și a obiectivității evaluării școlare, prin aplicarea consecventă a standardelor naționale, consolidarea autonomiei și a autorității profesionale a profesorului.
- Dezvoltăm un sistem integrat de date educaționale și un „digital twin” pentru fiecare școală. Datele despre participare, parcurs și rezultate permit identificarea timpurie a riscurilor, analiza decalajelor și fundamentarea intervențiilor educaționale.

16.6 Universități performante și accesibile: revizuirea finanțării pe criterii de performanță, susținerea programelor ȘTIM, extinderea programelor „Primul student din familie” și a burselor sociale, sisteme de avertizare timpurie a abandonului universitar, monitorizarea traseului profesional al absolvenților, programe de studii în parteneriat cu mediul de afaceri, internaționalizarea universităților, promovarea eticii, a integrității și a siguranței în mediul academic.

- Creștem participarea, echitatea socială și succesul tinerilor în învățământul superior prin implementarea Programului Național pentru Reducerea Abandonului Universitar (PNRAU). Dezvoltăm un mecanism de avertizare timpurie, bazat pe participare și progres academic, extindem sprijinul acordat studenților din medii socioeconomice dezavantajate și operaționalizăm infrastructura dedicată studenților, construită sau modernizată prin PNRR (cămine și cantine studențești, infrastructura sportivă și culturală).
- Creștem calitatea, performanța și relevanța socioeconomică a educației universitare, prin creșterea componentei experimentale și practice a educației universitare, utilizarea efectivă a laboratoarelor moderne realizate prin investițiile din PNRR, dezvoltarea gândirii critice și creative, a competențelor digitale și utilizarea responsabilă a inteligenței artificiale, promovarea parteneriatului public-privat în orientarea politicilor educaționale, dezvoltarea accelerată a învățământului superior dual, susținerea programelor ȘTIM (Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică), flexibilizarea traseelor educaționale, monitorizarea traseului absolvenților de facultate timp de 5-10 ani, revizuirea metodologiilor de evaluare externă a calității educației și de finanțare a universităților.
- Dezvoltăm procesul de internaționalizare a universităților românești, prin susținerea activității universităților românești în alianțele universitare europene, a programelor de studii integrate internaționale cu diplomă comună, diplomă dublă sau multiplă și a proiectelor de cercetare, dezvoltare și inovare în colaborare cu instituții din străinătate, atragerea tinerilor din străinătate către universitățile românești și simplificarea procedurii de recunoaștere a studiilor realizate în străinătate, susținerea mobilităților internaționale a studenților și a personalului din universitățile românești.

- Promovăm etica, integritatea și siguranța în mediul universitar și de cercetare și aplicăm bunele practici europene. Prevenim și combatem orice formă de hărțuire în mediul universitar și de cercetare.
- 16.7** Consolidarea carierei didactice și de cercetare: simplificarea și digitalizarea recrutării și mobilității, sprijin și mentorat pentru profesorii și cercetătorii debutanți, stimulente pentru profesorii din mediul rural și disciplinele ȘTIM, consolidarea statutului și autorității profesionale, salarizare predictibilă și actualizarea plății cu ora, regândirea normei didactice, formare inițială și continuă, ajustarea efectivelor de elevi la clasă, profesionalizarea managementului educațional (directori, inspectori) și modernizarea managementului universitar și al institutelor de cercetare; introducerea unei prime de performanță, decisă la nivelul fiecărei școli, care înlocuiește actuala gradație de merit: 10-20% din salariul de bază, pentru cel mult 30% dintre cadrele didactice ale unei unități, acordată pe perioade de 12 sau 24 luni.
- Actualizăm plata cu ora, cu aplicare etapizată, în limitele spațiului fiscal.
 - Regândim norma didactică. Până la 10% din norma didactică de predare – învățare – evaluare poate include activități remediale, pregătire pentru examene și performanță.
 - Consolidăm statutul, autoritatea și prestigiul profesional al cadrului didactic / cercetătorului, prin recunoașterea rolului său social, protejarea demnității și a autorității sale profesionale și prin asigurarea unui cadru instituțional adecvat pentru exercitarea profesiei.
 - Simplificăm, optimizăm și modernizăm procesele de recrutare, selecție și mobilitate a personalului didactic de predare din învățământul preuniversitar, prin reducerea birocrăției, digitalizarea procedurilor, creșterea transparenței și a predictibilității și consolidarea selecției bazate pe competență și merit profesional.
 - Sprijinim debutul în cariera didactică și reducerea abandonului profesiei în primii ani, prin reducerea normei didactice de predare – învățare – evaluare în primii 2 ani de activitate, dezvoltarea programelor de mentorat pentru profesorii debutanți și facilitarea integrării în comunitatea profesională a școlii. Operaționalizăm sistemul național de monitorizare a programului de mentorat pentru profesorii debutanți.
 - Recunoaștem și recompensăm diferențiat performanța în predare, cercetare, inovare, mentorat, transfer de cunoaștere și implicare instituțională și socială.
 - Creștem atractivitatea carierei universitare și de cercetare, prin sprijinirea debutului în carieră și crearea unor trasee profesionale predictibile pentru tineri. Finanțăm anual minimum 500 de burse de cercetare postdoctorală. Sprijinim anual minimum 300 de noi cadre didactice universitare și cercetători titulari prin programul „Start în cercetare”.
 - Profesionalizăm managementul școlar. Organizăm concursuri de post pentru directorii și inspectorii școlari, formăm competențe manageriale, evaluăm periodic pe baza unor indicatori măsurabili, dezvoltăm o cultură managerială centrată pe progresul elevilor, calitatea educației și dezvoltarea profesională a personalului.
 - Modernizăm managementul universitar și al institutelor de cercetare, prin simplificarea, eficientizarea și digitalizarea proceselor administrative, utilizarea sistematică a datelor și indicatorilor de performanță în fundamentarea transparentă a deciziilor, dezvoltarea unei culturi manageriale centrate pe progresul studenților, responsabilitatea socială, calitatea educației și cercetării și dezvoltarea profesională a personalului.
 - Stimulăm tranziția către un nou model de universitate, în care componenta antreprenorială și orientarea către societate se adaugă sinergiei dintre educație și cercetare ce caracterizează

universitatea modernă de tip humboldtian. Întărim autonomia universitară concomitent cu consolidarea responsabilității publice.

- 16.8** Asigurarea tuturor drepturilor educaționale pentru minoritățile naționale prin susținerea și dezvoltarea învățământului în limbile minorităților naționale și prin menținerea și aplicarea integrală a prevederilor legale, precum și dezvoltarea acestuia la toate nivelurile, prin formarea cadrelor didactice, asigurarea programelor școlare, a manualelor și a resurselor educaționale proprii, operaționalizarea structurilor de specialitate din cadrul IȘE și CNCE și extinderea învățământului superior în limbile minorităților, inclusiv prin programe cu dublă specializare și specializări noi disponibile în prezent exclusiv în limba română.
- 16.9** Îmbunătățirea predării limbii române pentru elevii aparținând minorităților naționale, prin programe școlare, metode de predare și evaluare și resurse educaționale adaptate nevoilor lor lingvistice, prin formarea inițială și continuă a cadrelor didactice, precum și prin implementarea și finanțarea, începând cu anul 2027, a Programului național de susținere a învățării limbii și literaturii române, incluzând activități remediale, programe intensive, tabere de învățare și resurse educaționale digitale. Susținerea accesului la educație al elevilor, studenților și cadrelor didactice români din diaspora și al românilor de pretutindeni, prin burse și facilități de cazare și transport, extinderea cursurilor de limba română, școlilor de vară și resurselor digitale pentru copiii români din diaspora.
- 16.10** Sustenabilitate PNRR și debirocratizare: continuarea și operaționalizarea investițiilor PNRR (campusuri duale, școli, creșe, laboratoare, cămine, cantine, PNRAS), implementarea integrală a Sistemului Integrat de Management al Informațiilor în Educație (SIMIE), interoperabilitatea bazelor de date din educație cu administrația publică, simplificarea proceselor administrative înainte de digitalizare, reorganizarea inspectoratelor școlare și a ARACIP.
- Monitorizăm gradul de utilizare a infrastructurii, a echipamentelor, a laboratoarelor și a resurselor digitale finanțate prin PNRR. Finalizăm, din surse naționale și europene, investițiile începute.
 - Continuăm, din Programul Educație și Ocupare 2021-2027 și de la bugetul de stat, intervențiile care și-au dovedit eficacitatea.
 - Revizuim și simplificăm procesele administrative înainte de transpunerea acestora în format digital, prin eliminarea unor etape, avize, documente și raportări mai puțin relevante, astfel încât digitalizarea să nu reprezinte transferarea birocrăției de pe hârtie în format electronic.
 - Finalizăm SIMIE, cu toate componentele sale: registrul unităților de învățământ, managementul elevilor și al personalului, catalogul electronic și gestionarea examenelor.
 - Reorganizăm inspectoratele școlare, în vederea eficientizării, a descentralizării și a debirocratizării activității de management școlar, precum și pentru un nivel mai ridicat de sprijin pentru școli. Reformăm Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP). Continuăm reforma guvernanței MEC, în linie cu procesul de aderare a României la OCDE.
- 16.11** Consolidarea României ca pol regional de cercetare și inovare, dezvoltarea infrastructurilor de cercetare de interes internațional, dezvoltarea unității centrale pentru inovare, reducerea fragmentării sistemului național de cercetare, dezvoltare și inovare, revizuirea metodologiilor și a standardelor de evaluare a cercetării, dezvoltarea diplomației științifice.
- Susținem și dezvoltăm infrastructuri de cercetare de interes internațional, precum Extreme Light Infrastructure - Nuclear Physics, Platforma națională de Tehnologii și Semiconductori, Hub-ul

Român de Hidrogen, Hub-ul Român de Inteligență Artificială și DANUBIUS-RO (finanțate prin fonduri structurale europene) și facilităm integrarea lor în Consorții pentru Infrastructuri Europene de Cercetare (ERIC).

- Reducem fragmentarea sistemului public de cercetare și creștem masa critică și performanța organizațiilor de cercetare, inclusiv prin evaluarea organizațiilor de cercetare și eficientizarea activității acestora în acord cu rezultatele evaluării, susținem parteneriatele între organizațiile de cercetare pentru crearea de poli de excelență în jurul unei agende comune de cercetare (finanțarea și extinderea programului Centre de Excelență), stimulăm companiile să își înființeze divizii de cercetare-dezvoltare în România, prin facilități fiscale.
- Creștem gradul de corelare dintre activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare românești și nevoile actuale ale societății și economiei românești printr-o abordare descentralizată și participativă de tip Quadruple Helix, susținerea activității clusterelor regionale inovative și a parcurilor științifice și tehnologice, dezvoltarea Unității Centrale pentru Inovare, apel deschis continuu pentru proiecte de transfer tehnologic în parteneriat public-privat, asigurarea accesului la finanțare publică și facilități fiscale pentru companii spin-off.
- Dezvoltăm diplomația științifică și tehnologică a României, pentru atragerea parteneriatelor, a specialiștilor, a proiectelor și a investițiilor internaționale în cercetare și inovare. Dezvoltăm parteneriate strategice bilaterale în domeniul CDI.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 · PARTEA A II-A · DETALIERE PROGRAM

Ministerul Justiției

Capitolul 12 · Justiție și stat de drept · Capitolul 13 · Reziliență democratică și coeziune socială

Justiție și stat de drept

12

Viziunea ministerului

Independența justiției este privită de multe ori doar din perspectiva raportului cu celelalte puteri ale statului. Este o perspectivă necesară, dar nu suficientă. Un judecător poate fi independent față de politic și, în același timp, vulnerabil față de mecanismele de putere din interiorul propriului sistem. Dacă promovarea, accesul la funcțiile de conducere, repartizarea în completuri sau evaluarea profesională depind, direct ori indirect, de un număr restrâns de persoane, independența prevăzută de lege riscă să rămână una formală. De aceea, puterea din interiorul sistemului judiciar trebuie distribuită, limitată și însoțită de mecanisme reale de control. Regulile privind cariera magistratului trebuie să fie previzibile, concursurile trebuie să fie transparente, repartizarea cauzelor trebuie să fie în mod efectiv aleatorie. Independența sistemului începe, în realitate, cu independența fiecărui judecător în parte.

Justiția există însă, înainte de toate, pentru cetățean. Pentru cel care ajunge într-o instanță nu este suficient să știe că judecătorul său este independent. Este necesar ca justițiabilul să își poată urmări dosarul fără dificultăți și să primească o soluție într-un termen rezonabil și, pe cât posibil, previzibil. Digitalizarea nu trebuie să fie un scop în sine și nici simpla transformare a hârtiei într-un document electronic, ci un mijloc de accesibilizare a justiției pentru cetățean, precum și un mijloc de a reduce activitățile administrative inutile, permițând comunicarea simplă cu instanța și lăsând judecătorului mai mult timp pentru ceea ce numai judecătorul poate face, respectiv să studieze cauza și să o soluționeze. Același lucru este valabil pentru inteligența artificială: poate fi un instrument de sprijin, dar nu un substitut al judecătorului. Specializarea magistraților, reorganizarea instanțelor și parchetelor, precum și folosirea mai eficientă a resurselor trebuie evaluate printr-un criteriu simplu: dacă ele conduc sau nu la o justiție mai bună pentru persoana care are nevoie de ea. Măsurile propuse privind dosarul electronic, specializarea, reorganizarea hărții judiciare și transparența hotărârilor urmăresc tocmai această schimbare de perspectivă.

Independența nu înseamnă lipsa răspunderii, după cum răspunderea nu trebuie transformată într-un instrument de control asupra magistratului. Între cele două trebuie construit un echilibru real. Un sistem judiciar care solicită societății să aibă încredere în el trebuie să accepte, la rândul său, transparența, evaluarea și discuția deschisă despre propriile probleme. Hotărârile trebuie să poată fi cunoscute și înțelese, deciziile administrative trebuie motivate, iar disfuncționalitățile nu trebuie ascunse de teama că recunoașterea lor ar afecta imaginea justiției. Dimpotrivă, încrederea se construiește atunci când problemele sunt recunoscute și corectate. Reforma trebuie făcută împreună cu magistrații și cu celelalte profesii juridice, dar nu exclusiv pentru acestea. La capătul fiecărei reforme trebuie să rămână aceeași întrebare: avem un sistem în care magistratul poate decide liber, iar cetățeanul poate primi, într-un timp rezonabil, o soluție independentă, competentă și corect motivată?

Măsurile din sinteză detaliate

- 12.1** Delegările și detașările vor fi strict limitate prin impunerea unor durate maxime cumulative, prin interzicerea delegărilor încrucișate, precum și prin obligativitatea organizării unui concurs pentru ocuparea funcțiilor de conducere după ocuparea acestora prin delegare pentru o perioadă de maximum șase luni. Funcțiile de vicepreședinte vor fi ocupate prin concurs similar cu cel organizat pentru funcția de președinte. Concursurile pentru funcții de conducere vor fi organizate obligatoriu de două ori pe an, pe baza unui calendar anunțat de Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii până la finalul lunii ianuarie. Componenta comisiilor de examen se va stabili aleatoriu dintre judecătorii și procurorii care îndeplinesc condițiile pentru a face parte dintre acestea, constituind atribuție de serviciu ce nu poate fi refuzată, iar plaja privind membrii din afara sistemului judiciar va fi lărgită. Componenta comisiilor de examen se va publica, pentru a fi verificate conflictele de interese și participarea în alte comisii. Un judecător sau procuror poate fi membru al unei comisii de examinare o singură dată în decursul a 3 ani. Aceeași regulă se aplică și în cazul membrilor care nu sunt magistrați. Nu vor exista membri de drept.
- 12.2** Completurile de judecată trebuie să fie stabile, iar repartizarea aleatorie a dosarelor să fie garantată. Situațiile în care un membru al completului poate fi înlocuit se stabilesc limitativ prin lege, iar modificările se vor face numai pentru motive obiective, care vor fi expres menționate în dosar. Suplimentar, se impune un audit extern, independent și periodic al repartizării aleatorii, ce se va extinde asupra aplicației informatice, a regulilor de utilizare, a intervențiilor umane și a modificării parametrilor, concluziile acestuia fiind publicate.
- 12.3** Consiliul Superior al Magistraturii va fi legitimat de întregul corp profesional. Membrii aleși ai Consiliului vor fi desemnați prin vot la nivel național, în cadrul fiecărui corp profesional: judecătorii din toată țara, indiferent de instanță, vor alege membrii secției pentru judecători, iar procurorii de pe lângă toate parchetele vor alege membrii secției pentru procurori, cu reprezentarea echilibrată a instanțelor și parchetelor și cu proceduri clare de alegere și revocare. De asemenea, membrii colegiilor de conducere ale instanțelor și parchetelor vor fi aleși de adunările generale și vor primi un rol întărit în deciziile de organizare internă. Toate hotărârile colegiului de conducere vor fi motivate, sub sancțiunea nulității, și publicate pe site-ul instanței.
- 12.4** Cariera magistraților trebuie să fie bazată pe competență. Promovarea nu se va mai realiza în niciun caz doar pe baza evaluării dosarului profesional, devenind obligatorii pentru toate nivelurile proba scrisă și probele pe criterii verificabile și contestabile. Va fi eliminată promovarea pe loc, în care magistratul continuă aceeași activitate, la aceeași instanță sau același parchet, dar primește un salariu mai mare. În acest scop, componenta comisiilor de examen va fi stabilită în mod aleatoriu dintre judecătorii și procurorii care îndeplinesc condițiile necesare pentru a face parte din acestea, participarea constituind o atribuție de serviciu care nu poate fi refuzată. Totodată, va fi extinsă categoria persoanelor din afara sistemului judiciar care pot fi desemnate în aceste comisii. Componenta comisiilor de examen va fi publicată, în vederea verificării eventualelor conflicte de interese și a participării membrilor în alte comisii. Un judecător sau procuror va putea face parte dintr-o comisie de examinare o singură dată într-un interval de 3 ani, aceeași regulă aplicându-se și membrilor care nu au calitatea de magistrat. Nu vor exista membri de drept. Interviu pentru promovarea la Înalta Curte de Casație și Justiție va fi revizuit.

- 12.5** Inspecția Judiciară trebuie să fie reformată cu scopul asigurării imparțialității sale. Inspectorul-șef, adjunctul său și inspectorii judiciari vor fi selectați prin concursuri organizate de CSM, cu comisii independente, pe baza unor criterii publice, reguli de incompatibilitate și control judecătoresc. Repartizarea lucrărilor de inspecție și orice intervenție asupra lor vor fi verificabile și supuse unui audit extern, independent, periodic al repartizării aleatorii. Procedurile disciplinare trebuie să devină mai clare, mai transparente, aceasta presupunând publicarea soluțiilor de clasare de către Inspecția Judiciară și a celor date de Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii de la data pronunțării, chiar dacă nu sunt definitive, iar controlul jurisdicțional în cazurile disciplinare trebuie întărit. Nu în ultimul rând, trebuie să fie clarificată protecția magistraților ca avertizori de integritate. Va fi clarificată calitatea procesuală activă a Inspecției Judiciare în cauze privind hotărâri ale Secțiilor și Plenului CSM, altele decât cele disciplinare.
- 12.6** Intervențiile procurorilor ierarhic superiori în dosare trebuie să fie limitate la cazuri expres prevăzute. Procurorul general și procurorii-șefi DNA și DIICOT nu trebuie să mai poată interveni în orice dosar penal, infirmând măsurile și soluțiile procurorului de caz pentru aspecte de oportunitate;
- 12.7** Competența de investigare a infracțiunilor săvârșite de magistrați trebuie reevaluată în vederea asigurării unei răspunderi penale eficiente, cu păstrarea garanțiilor necesare protejării independenței acestora;
- 12.8** Lupta împotriva violenței domestice trebuie să fie întărită prin implementarea unui instrument unic de evaluare a riscului, folosit de poliție, parchete și instanțe, prin monitorizarea electronică generalizată a agresorilor față de care a fost dispusă o interdicție de apropiere, precum și prin desemnarea unor procurori specializați;
- 12.9** Reprezentanții autorităților competente trebuie să stabilească un acord cu sistemul judiciar pentru eșalonarea predictibilă a drepturilor salariale recunoscute prin hotărâri judecătorești definitive, compatibil cu capacitatea bugetară a României. Salarizarea personalului din sistemul judiciar va fi discutată cu reprezentanții acestuia, cu recunoașterea și acordarea respectului cuvenit muncii depuse de judecători, procurori și personalul auxiliar din justiție.
- 12.10** În întregul sistem de justiție va fi implementat un singur dosar electronic integrat cu ECRIS V, cu migrarea datelor. Cele două centre de date finanțate anterior prin PNRR trebuie să devină funcționale. Este necesară interconectarea cu celelalte instituții publice pentru obținerea rapidă de informații necesare soluționării dosarelor. Plata taxelor, depunerea cererilor și consultarea dosarelor trebuie să se realizeze pe o platformă unică. Digitalizarea integrală a dosarelor și utilizarea inteligenței artificiale în vederea eficientizării soluționării cauzelor și respectării unui termen optim și previzibil sau cel puțin rezonabil va deveni o prioritate. În virtutea principiului transparenței actului de justiție și a creșterii încrederii în sistemul judiciar, hotărârile judecătorești vor fi publicate integral, cu posibilitatea verificării motivării ce a stat la baza soluției din dispozitiv. Transparența privește inclusiv hotărârile în cauzele de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție. Vor fi regândite schemele de personal, pe baza discuțiilor cu reprezentanții sistemului judiciar și evaluării nevoilor sistemului, ținând cont de sistemele digitale de suport existente sau ce urmează a fi dezvoltate în termen scurt. Blocarea cauzelor de la repartizare va fi interzisă. Va fi regândită reglementarea și utilizarea mijloacelor alternative de soluționare a cauzelor.

- 12.11** Harta judiciară va fi reorganizată prin comasarea instanțelor foarte mici și prin stabilirea unei structuri unice de parchet activ pe lângă toate judecătoriile din județ. Se va realiza o specializare aprofundată a judecătorilor, în mod special în domenii cu o legislație complexă (achiziții publice, proprietate intelectuală, insolvență, infracțiuni informatice etc.). Cazurile în care pot fi create completuri specializate vor fi doar cele expres prevăzute de lege, colegiile de conducere stabilind doar numărul și componența lor, ținând seama de criterii obiective, ce vor fi stabilite prin lege.
- 12.12** Registrul Comerțului trebuie să devină mai rapid, cu asigurarea securității cibernetice a MyPortal ONRC și a interconectării cu alte baze publice de date. Autoritatea Națională pentru Cetățenie va trece în subordinea MAI, astfel încât să fie asigurată cooperare cu Inspectoratul pentru Imigrări și Evidența Populației.
- 12.13** Va fi organizată o structură specializată în cadrul Ministerului Justiției cu competența de a monitoriza toate litigiile în care autoritățile administrației publice sunt parte și de a identifica tipurile recurente de cauze, astfel încât să fie reevaluate practicile administrative și să fie evitate viitoare litigii, prin redactarea de ghiduri și îndrumări pentru administrație, precum și prin formularea de propuneri legislative;
- 12.14** Se va asigura un mecanism permanent de consultare cu avocați, notari, executori judecătorești și experți judiciari. De asemenea, experții vor fi evaluați periodic pe baza unor indicatori obiectivi, cu consecințe asupra menținerii în corp, asigurându-se în același timp plata predictibilă a sumelor datorate de stat, inclusiv a onorariilor avocațiale;
- 12.15** Va continua efortul de dezvoltare a infrastructurii, inclusiv prin valorificarea fondurilor din noul cadru financiar multianual, cu scopul de a asigura sedii noi sau reabilitate pentru instanțe și parchete, precum și de a moderniza unitățile medicale ale Ministerului și laboratoarele teritoriale INEC;
- 12.16** Combaterea corupției redevine prioritate a sistemului judiciar;
- 12.17** Efortul ANABI de recuperare a prejudiciilor trebuie susținut, inclusiv cu folosirea sistemului informatic integrat ROARMIS 2 la potențial maxim și interconectarea cu alte instituții publice. Identificarea, indisponibilizarea, confiscarea și valorificarea bunurilor trebuie să fie o componentă esențială a procesului penal;
- 12.18** Este necesară o luptă coordonată pentru a preveni închiderea dosarelor penale ca efect al prescripției. Noi instrumente legislative trebuie să introducă reducerea mijloacelor procedurale pur dilatorii, soluționarea prioritară a cauzelor apropiate de prescripție, modificarea termenelor de prescripție, regândirea naturii lor, identificarea unor soluții de continuare a judecării cauzelor de același/aceleiași judecători, cu excepția situațiilor de ieșire a acestora din sistemul judiciar, precum și reevaluarea procedurilor de cameră preliminară.

MINISTERUL JUSTIȚIEI • CAPITOLUL 13

Reziliență democratică și coeziune socială

Viziunea Guvernului

Democrația trebuie să fie capabilă să se apere fără să renunțe la principiile care o definesc. Ingerințele externe, operațiunile coordonate de manipulare informațională și amenințările hibride pot afecta încrederea în instituții, pot distorsiona dezbaterea publică și pot vulnerabiliza procesele electorale, iar statul trebuie să dispună de instituții capabile să le identifice rapid și să răspundă coordonat. În același timp, combaterea acestor fenomene nu poate justifica restrângeri arbitrare ale libertății de exprimare sau transformarea autorităților publice în arbitri ai adevărului. Rolul statului este să identifice operațiunile coordonate, infrastructurile și mecanismele prin care acestea sunt desfășurate, să asigure transparența și aplicarea legii și să ofere cetățenilor informații credibile despre amenințările identificate. Răspunsul trebuie construit împreună cu presa, mediul academic, societatea civilă și partenerii europeni, într-un sistem în care capacitatea instituțională și garanțiile libertăților democratice se consolidează reciproc.

Reziliența democratică nu se construiește însă numai prin instituții și mecanisme de răspuns. O societate devine mai greu de manipulat atunci când cetățenii înțeleg mediul informațional în care trăiesc, pot distinge informația de manipulare, participă la viața comunității și au încredere că fac parte dintr-un proiect comun. Fracturile dintre generații, regiuni sau grupuri sociale, izolarea și pierderea sentimentului de apartenență pot fi exploatate și amplificate din exterior, motiv pentru care educația media, alfabetizarea digitală, participarea civică și coeziunea socială trebuie privite ca forme de prevenție democratică. România trebuie să construiască din timp această capacitate, inclusiv prin folosirea mecanismelor europene existente și prin adaptarea regulilor electorale la noul mediu informațional, astfel încât instituțiile și societatea să fie pregătite înaintea alegerilor din 2028, nu doar să reacționeze după apariția unei crize.

Măsurile din sinteză detaliate

- 13.1** Coordonarea națională a comunicării strategice. Va fi creată o structură centrală de comunicare strategică (STRATCOM) responsabilă de elaborarea și coordonarea politicilor publice în domeniul rezilienței informaționale și al combaterii ingerințelor externe. Structura centrală va elabora strategiile, procedurile și protocoalele comune de acțiune, va stabili responsabilitățile instituțiilor și va pregăti mecanismele de coordonare și comunicare publică pentru diferitele tipuri de incidente. Structura va asigura cadrul permanent de cooperare între autorități, fără a prelua atribuțiile lor operative.
- 13.2** Implicarea societății civile. Pe lângă structura centrală va funcționa un consiliu consultativ care va reuni reprezentanți ai presei, universităților, mediului de cercetare și organizațiilor neguvernamentale active în fact-checking și monitorizarea operațiunilor informaționale. Consiliul va asigura schimbul de expertiză între stat și societatea civilă, va putea semna evoluții relevante și va contribui la evaluarea și îmbunătățirea politicilor și mecanismelor de răspuns, precum și la deciziile strategice privind politicile viitoare. De asemenea, consiliul consultativ va avea misiunea de avertizor ori de câte ori există riscuri privind libertatea de exprimare și accesul la informație.
- 13.3** Monitorizarea și analiza tehnică a operațiunilor informaționale. În cadrul structurii centrale va funcționa un centru tehnic permanent pentru identificarea și analiza ingerințelor informaționale externe și a operațiunilor coordonate de manipulare. Acesta va analiza în permanență rețelele și mecanismele de amplificare, infrastructurile digitale utilizate și originea operațiunilor și va putea publica alerte și rapoarte tehnice. Centrul nu va avea atribuții de moderare a conținutului și nu va decide răspunsul operativ al statului.
- 13.4** Răspunsul la amenințări hibride majore. Atunci când o amenințare depășește competența unei singure instituții sau poate afecta semnificativ securitatea, funcționarea instituțiilor ori procesele democratice, va fi activat, pe baza protocoalelor stabilite de STRATCOM, un mecanism interinstituțional de răspuns. În funcție de natura incidentului, va fi desemnată instituția care conduce răspunsul și vor fi coordonate schimbul rapid de informații, măsurile operative și comunicarea publică. În cazul amenințărilor asociate unor actori externi, răspunsul va putea fi coordonat și cu aliații și partenerii României.
- 13.5** Educație media și alfabetizare digitală. Ca formă de apărare preventivă, curriculumul pentru gimnaziu și liceu va integra treptat competențe de verificare a informațiilor, înțelegere a platformelor, algoritmilor și publicității țintite, precum și de identificare a conținutului generat sau modificat prin inteligență artificială, fără introducerea unei discipline noi. Profesorii vor beneficia de formare adecvată în cooperare cu organizații ale societății civile și în baza programelor finanțate europene. În paralel, vor fi dezvoltate programe de alfabetizare digitală și media pentru adulți, cu accent pe persoanele cu competențe digitale reduse, privind fraudele online, deepfake-urile și tehnicile de manipulare.
- 13.6** Coeziune socială și implicare civică. Fracturile sociale, izolarea și neîncrederea pot fi exploatate și amplificate prin operațiuni de manipulare, astfel încât consolidarea coeziunii sociale reprezintă și o formă de reziliență preventivă. Vor fi susținute proiecte care aduc împreună persoane din generații, regiuni și medii sociale diferite, cu accent pe participare directă și experiențe comune. Pentru tineri va fi dezvoltat un program național voluntar de implicare civică, inspirat din modelele nordice de participare comunitară și complementar Corpului european de solidaritate (European Solidarity Corps), care să sprijine schimburile și proiectele comunitare și să întărească sentimentul de apartenență și solidaritatea socială.

- 13.7** Pregătirea alegerilor din 2028 și aplicarea legislației europene privind platformele. Pregătirea integrității proceselor electorale va începe din timp, prin stabilirea unor proceduri comune între AEP, ANCOM, STS, DNSC, MAI și centrul tehnic permanent pentru identificarea și analiza ingerințelor informaționale. Aplicarea Digital Services Act și a Regulamentului (UE) 2024/900 va fi integrată într-un mecanism clar de cooperare cu platformele, inclusiv în ceea ce privește transparența publicității politice, identificarea sponsorilor și verificarea cheltuielilor declarate în campanie.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 • PARTEA A II-A • DETALIERE PROGRAM

Ministerul Afacerilor Interne

Capitolul 24 • Afaceri interne și siguranță publică

MAI • CAPITOL SECTORIAL

Afaceri interne și siguranță publică

24

a) Viziunea ministerului

Guvernul va transforma Ministerul Afacerilor Interne într-un sistem integrat, modern și eficient de siguranță publică, servicii pentru cetățeni și reziliență națională.

Sistemul va avea atribuții clar delimitate, structuri administrative simplificate, resursă umană profesionistă și integră și o capacitate operațională adaptată riscurilor actuale.

Reforma va urmări simultan creșterea capacității de prevenire și combatere a criminalității, în sensul combaterii consumului de droguri, violenței domestice, femicidului și violenței în școli, eliminarea suprapunerilor instituționale, consolidarea controlului la frontiera externă Schengen, recuperarea produsului infracțiunii, profesionalizarea managementului și digitalizarea serviciilor publice.

Obiectivul final este trecerea de la o administrație construită în jurul structurilor interne, la un minister construit în jurul siguranței cetățeanului și responsabilității.

b) Măsurile din sinteză, detaliate

1. Reorganizarea Poliției Române: Poliția Română, Poliția de Frontieră și componenta operativă a Inspectoratului General pentru Imigrări se integrează etapizat într-o singură structură națională de aplicare a legii.

De asemenea, Poliția locală va înceta gradual să funcționeze ca structură paralelă de ordine publică: atribuțiile de ordine și siguranță trec la Poliția Română, iar cele administrative rămân la autoritățile locale, prin structuri de inspecție administrativă fără statut de poliție; personalul care îndeplinește standardele poate fi integrat în Poliția Română.

Aplicare Funcționarea pe baza unui comandament unitar, a unor sisteme informatice/logistice comune și a unei doctrine operaționale integrate. Transferul atribuțiilor de siguranță de la Poliția Locală la Poliția Română și transformarea structurilor locale în corp de inspecție.

Etape Realizarea unui audit funcțional, urmat de integrare etapizată pentru a nu afecta obligațiile Schengen. Transfer etapizat de personal pentru a preveni deficitele de ordine publică, redistribuirea sau reconversia personalului neintegrat.

Indicator Evoluția criminalității și prezența operativă în comunități.

2. Competențe delimitate între Poliția Română și Jandarmerie:

Poliția menține ordinea publică curentă, previne și combate criminalitatea, exercită poliția judiciară și relația permanentă cu comunitățile;

Jandarmeria asigură ordinea publică la evenimentele publice de amploare și o restabilește atunci când a fost tulburată prin orice acțiuni care contravin legii, protejează obiectivele și transporturile de valori sau speciale și acordă sprijin celorlalte structuri ale statului în situații de criză și urgență; planificarea misiunilor, dispecerizarea și resursele se coordonează prin mecanisme comune, fără dublarea capacităților.

Aplicare Delimitarea competențelor pentru eliminarea misiunilor redundante. Jandarmeria se va concentra pe evenimente cu risc ridicat și restabilirea ordinii.

Etape Implementarea mecanismelor comune de planificare și dispecerizare.

Indicator Timpul de răspuns la intervenții.

3. Autoritatea Națională pentru Servicii Publice: pașapoartele, evidența persoanelor, permisele și înmatriculările și componenta administrativă a Imigrărilor (documente de ședere, avize de angajare și detașare) se reunesc într-o singură structură pentru serviciile de volum către cetățeni și firme, pe principiul „o singură dată, un singur ghișeu, un singur cont digital”, cu puncte integrate de servicii și o platformă unică pentru depunere, programări, plăți și urmărirea solicitărilor.

Aplicare Reuniunea structurilor destinate furnizării serviciilor de volum.

Etape Crearea punctelor integrate fizice și lansarea platformei digitale unice.

Indicator Durata de furnizare a serviciilor publice și gradul de digitalizare.

4. Aparatul central al ministerului se restructurează după un audit funcțional, cu reducerea nivelurilor ierarhice, comasarea structurilor cu atribuții similare și diminuarea numărului funcțiilor de conducere; activitățile de suport se consolidează în centre de servicii partajate pentru structurile ministerului.

Aplicare Aparatul central se va concentra pe politici publice, reglementare și evaluare. Funcțiile de execuție trec la operativ. Activitățile de suport (IT, logistică, HR) devin centre comune.

Etape Audit funcțional, elaborarea pachetului legislativ, urmate de agregarea achizițiilor și comasarea suportului.

Indicator Reducerea funcțiilor de conducere.

5. Continuarea procesului de dotare a Poliției și Jandarmeriei prin utilizarea eficientă a fondurilor europene și adaptarea mecanismelor administrative interne în vederea implementării cu succes a proiectelor gestionate de Ministerul Afacerilor Interne prin programul SAFE - Security Action for Europe.

Aplicare Atragerea finanțărilor externe pentru modernizarea echipamentelor de intervenție, a mijloacelor de mobilitate și a infrastructurii tehnice. Debirocratizarea procedurilor interne de management de proiect în cadrul MAI pentru a accelera achizițiile publice și a elimina riscul dezangajării fondurilor.

Etape Corelarea deficitului logistic operativ cu liniile de finanțare SAFE; contractarea și derularea procedurilor de achiziție; recepția și distribuția echipamentelor direct către structurile teritoriale.

Indicator Rata de absorbție a fondurilor alocate MAI prin programul SAFE; numărul și valoarea echipamentelor intrate în dotarea curentă a unităților.

6. Evaluare pe rezultate: avansarea în carieră se leagă de performanță și competențe, nu doar de vechime; funcțiile de management primesc obiective anuale cuantificabile.

Aplicare Sistem reformat în care promovarea depinde de rezultate operaționale și integritate.

Etape Introducerea obiectivelor anuale cuantificabile pentru management.

Indicator Ocuparea prin concurs a funcțiilor de conducere.

7. Formare profesională reorientată către noile forme de criminalitate și noile tehnologii: investigații financiare, investigații digitale, inteligență artificială, limbi străine, dezesescaladare.

Aplicare Evaluarea pregătirii în raport cu nevoile operative reale, nu doar prin prezența la cursuri.

Etape Actualizarea programelor de pregătire inițială și continuă.

Indicator Evoluția criminalității complexe.

8. Plan multianual de resurse umane, construit pe evoluția efectivelor, pensionările anticipate, deficitul teritorial; recrutare predictibilă.

Aplicare Recrutare corelată cu capacitatea școlilor. Pentru funcții non-operative se vor recruta civili (IT, achiziții) pentru a elibera operativul.

Etape Adoptarea planului multianual bazat pe analize demografice.

Indicator Gradul de ocupare operativă.

9. Pensile de serviciu: orice reformă urmărește sustenabilitatea financiară și echitatea, cu protejarea capacității operative; reglementarea diferențiază între personalul expus permanent riscurilor și cel administrativ.

Aplicare Diferențierea echitabilă pe baza riscurilor și constrângerilor.

Etape Implementarea unor perioade de tranziție predictibile și dialog social.

Indicator Capacitatea de retenție a resurselor.

10. Resursele operative se alocă după evaluarea riscurilor și o imagine națională și teritorială a criminalității; în fiecare județ se identifică periodic grupările cu impact.

Aplicare Prioritizarea traficului de droguri, persoane, criminalității informatice și economico-financiare.

Etape Stabilirea de grupuri de lucru tematice și priorități comune cu DIICOT.

Indicator Evoluția criminalității grave.

11. Investigația financiară devine regulă: în toate cauzele de criminalitate organizată cu indicii de câștig material se deschide o investigație paralelă; transpunerea Directivei (UE) 2024/1260.

Aplicare Aplicarea principiului „follow the money”, scopul fiind confiscarea produsului infracțiunii, nu doar răspunderea penală.

Etape Dezvoltarea capacităților de analiză financiară și urmărire a fluxurilor.

Indicator Bunurile provenite din infracțiuni identificate și indisponibilizate.

12. Competențe de control și integritate delimitate: Corpul de Control exercită controlul managerial, DGA previne și combate corupția, DGPI asigură protecția internă.

Aplicare Delimitare clară pentru evitarea investigațiilor paralele inutile.

Etape Aprobarea unei metodologii unice și standardizarea circulației sesizărilor între structuri.

Indicator Integritatea instituțională.

13. Verificări periodice de integritate pentru funcțiile cu risc ridicat; testarea poligraf ca instrument complementar.

Aplicare Introducerea mecanismelor consolidate de verificare, inclusiv teste de integritate.

Etape Evaluarea de risc pentru stabilirea funcțiilor vizate.

Indicator Integritatea instituțională.

14. Poliție de proximitate reală: fiecare cartier și comună are un polițist sau echipă responsabilă nominal.

Aplicare Alocarea efectivelor după criterii reale (populație, timp intervenție, vulnerabilități), nu uniform.

Etape Identificarea persoanei/structurii responsabile pentru fiecare zonă, transparent pentru cetățeni.

Indicator Prezența operativă în comunități.

15. Servicii digitale fără excludere: plângerile pot fi depuse online; cetățeanul urmărește stadiul lor.

Aplicare Abordare „digital by default”. Integrarea programărilor, taxelor și notificărilor într-un cont digital unic, păstrând ghișeul pentru cazuri specifice.

Etape Lansarea contului digital unic.

Indicator Gradul de digitalizare și durata serviciilor.

16. Camere corporale extinse și standardizate pentru structurile operative.

Aplicare Documentarea obiectivă a intervențiilor pentru a proteja cetățeanul și personalul.

Etape Elaborarea unor reguli unitare de activare, stocare și acces.

Indicator Evaluarea procedurilor operaționale.

17. Sistemul 112 modernizat: localizare rapidă, schimb de date, reducere timp mobilizare.

Aplicare Modernizarea capacităților tehnologice.

Etape Implementarea noilor platforme de date.

Indicator Timpul de răspuns la intervenții.

18. DSU și IGSU consolidate ca piloni ai prevenirii și răspunsului la dezastre.

Aplicare Revitalizarea sistemului de protecție civilă, actualizarea planurilor teritoriale și dotarea cu echipamente moderne.

Etape Realizarea exercițiilor naționale și evaluarea națională a riscurilor.

Indicator Capacitatea de răspuns la situații de urgență.

c) Teme suplimentare propuse de minister

- Femicid / Violență domestică. Combaterea violenței domestice și prevenirea femicidului (Legea nr. 53/2026) reprezintă un punct critic pentru siguranța publică și este o direcție asumată la nivel național inclusiv prin declarația comună a Parlamentului României de anul trecut.

Din perspectiva competențelor Ministerului Afacerilor Interne, trebuie să ne concentrăm pe aplicarea riguroasă a ordinelor de protecție (inclusiv legislația extinsă privind ordinele de protecție pentru toate formele de violență), monitorizarea agresorilor și intervenția specializată, revendicări constante ale societății civile.

Aplicare Optimizarea și extinderea Sistemului Informatic de Monitorizare Electronică (SIME) pentru supravegherea permanentă a agresorilor. Revizuirea instrumentului de evaluare a riscului utilizat de polițiști la fața locului, pentru a identifica mai precis riscul de femicid. Formarea obligatorie și continuă a polițiștilor de ordine publică și de investigații privind abordarea victimelor (centrată pe victimă), pentru a evita revictimizarea.

Etape Constituirea unor module de pregătire specializată în școlile de poliție; actualizarea procedurilor de intervenție în comun cu ONG-urile de profil; auditarea tehnică a brățărilor electronice și a timpului de reacție la alerte.

Indicator Timpul de reacție la încălcarea ordinelor de protecție monitorizate electronic; numărul de ofițeri certificați pentru gestionarea cazurilor de violență domestică.

- Combaterea traficului de droguri și redefinirea rolului Poliției în prevenție: Concentrarea resurselor operative ale Ministerului Afacerilor Interne exclusiv pe destructurarea rețelelor de trafic, a crimei organizate și a investigațiilor financiare derivate. Siguranța minorilor și intervenția preventivă în mediul școlar, recreativ și online: Intensificarea activităților de prevenire operativă în mediile frecventate de tineri, axate strict pe reducerea ofertei de droguri și combaterea criminalității informatice. În domeniul prevenției, abordarea va fi mutată din sfera punitivă în cea de sănătate publică.

Aplicare Stoparea blocării resurselor polițienești în dosare minore de deținere pentru consum propriu și direcționarea lor către marii distribuitori. Transferul competențelor de asistență a consumatorilor către Ministerul Sănătății. Înlocuirea aparatelor de testare rapidă din trafic cu echipamente omologate, cu rată minimă de eroare, pentru eliminarea rezultatelor fals-pozitive și restabilirea încrederii publice.

Etape Achiziția de urgență a unor sisteme de testare rutieră performante și finanțarea institutelor de medicină legală pentru prioritizarea analizelor toxicologice; încheierea de protocoale cu Ministerul Sănătății și ONG-urile de profil pentru preluarea campaniilor de prevenție în școli de către specialiști în sănătate mintală și adicții, nu de către polițiști.

Indicator Numărul rețelelor de trafic destructurate și volumul confiscărilor de droguri de mare risc; reducerea la sub 48 de ore a timpului de așteptare pentru rezultatele toxicologice rutiere.

- Securizarea granițelor și combaterea migrației ilegale: Îndeplinirea și consolidarea permanentă a angajamentelor tehnice și de securitate asumate în relația cu Statele Unite, pe componenta de

competență a MAI (integritatea documentelor de călătorie, controlul frontierelor și schimbul de informații), inclusiv în contextul obiectivului României de aderare la programul Visa Waiver

Aplicare Aplicarea riguroasă a acordurilor bilaterale privind prevenirea și combaterea infracțiunilor grave (PCSC) și schimbul de informații (HSPD-6). Securizarea procesului de emitere a pașapoartelor și combaterea rețelelor de migrație ilegală sau fraudă documentară care ar putea periclita statutul României.

Etape Optimizarea sistemelor informatice ale Poliției de Frontieră și ale Direcției Generale de Pașapoarte pentru interogarea automată și securizată a bazelor de date; audituri periodice de securitate asupra infrastructurii; colaborare operativă permanentă cu autoritățile americane (DHS).

Indicator Menținerea criteriilor tehnice și de securitate la evaluările periodice ale partenerilor americani; zero breșe de securitate în sistemul național de emitere a documentelor de călătorie.

Guvernanța reformei: Implementarea reformei ca un program multianual unic, în care reducerile de costuri vor viza structurile redundante, interzicând diminuarea mecanică a capacității operative.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 · PARTEA A II-A · DETALIERE PROGRAM

Ministerul Apărării Naționale

Capitolul 25 · Apărare

Context

Contextul de securitate s-a schimbat dramatic în ultimii ani, fiind caracterizat de incertitudine, volatilitate și reconfigurări sistemice la nivel strategic. Europa traversează cea mai gravă criză de securitate de la Al Doilea Război Mondial, agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei afectând major situația de securitate la granițele României și pe întreg Flancul Estic al NATO.

O evoluție negativă pe frontul din Ucraina, care să determine noi cuceriri teritoriale din partea Rusiei, sau o soluție de pace care să nu conțină mecanisme de descurajare împotriva unei noi agresiuni, poate pune în pericol întregul litoral al Ucrainei la Marea Neagră. O asemenea evoluție ar avea consecințe nefaste pentru securitatea României și va afecta și securitatea Republicii Moldova.

Încetarea războiului din Ucraina nu va însemna că Rusia renunță în Europa la un comportament agresiv în plan hibrid. În Marea Neagră aceste acțiuni vor avea ca obiectiv mai ales limitarea libertății de navigație, având un impact negativ asupra intereselor economice ale României.

La nivel aliat, suntem martori ai transferului de responsabilitate pentru apărarea și securitatea Europei de la Statele Unite spre membrii europeni ai NATO. La nivel convențional, gestionarea amenințărilor și riscurilor de pe continent va cădea tot mai mult în responsabilitatea statelor europene. În acest context, România trebuie să aibă în vedere faptul că apărarea propriului teritoriu începe de acasă, necesitând investiții mai mari și un efort de solidaritate națională, în paralel cu asumarea unui rol strategic mai relevant în regiune și contribuția la apărarea colectivă.

I. Obiective generale

- Creșterea graduală a cheltuielilor și investițiilor de apărare cu până la 5% din PIB, conform evoluțiilor mediului de securitate și deciziilor la nivelul NATO și UE — din care 3,5% din PIB pentru cheltuieli de bază în apărare și 1,5% pentru cheltuieli conexe și investiții cu impact mai larg în domeniul apărării. Cheltuielile vor fi corelate cu priorități de înzestrare stabilite pe termen mediu (apărare antiaeriană și antirachetă, capabilități navale, sisteme fără pilot, muniție), eșalonate conform Planului multianual de înzestrare și Programului Armata României 2040, astfel încât creșterea bugetară să fie legată vizibil de capabilități concrete și de termene, nu doar de un procent din PIB.
- Continuarea programului accelerat de modernizare și adaptare a Armatei României, în vederea dezvoltării capacității operaționale a forțelor armate de răspuns la riscurile și provocările actualului context de securitate.
- Valorificarea statutului și întărirea profilului României ca stat membru activ și responsabil în cadrul NATO și UE.
- Consolidarea Parteneriatului Strategic cu Statele Unite. Cooperare în continuare cu SUA în toate demersurile care au ca obiectiv stabilitatea și securitatea Europei, apărarea aliată, dar și facilitățile amplasate pe teritoriul României, cu relevanță strategică. În paralel cu consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA, România va urmări dezvoltarea graduală a unor capabilități

naționale de descurajare și o contribuție mai substanțială la arhitectura europeană de apărare, astfel încât nivelul de securitate al României să nu depindă exclusiv de amploarea prezenței aliate pe termen lung.

- Consolidarea rolului de furnizor de securitate în regiunea extinsă a Mării Negre — vezi secțiunea VIII, Postura României la Marea Neagră.
- Creșterea contribuției la dezvoltarea industriei naționale de apărare, în concordanță cu cerințele în context NATO și UE, prin maparea nevoilor de înzestrare a Armatei cu planul de dezvoltare al capacităților naționale de producție și valorificarea oportunităților create prin instrumentele financiare internaționale.
- Consolidarea și extinderea dimensiunii de apărare în cadrul parteneriatelor strategice ale României și în formate multilaterale.
- Creșterea atractivității funcției militare.

II. Obiective strategice pe plan intern

- Crearea unui fond bugetar alimentat din încasarea penalităților de întârziere din contractele Armatei Române, din care să fie stimulat personalul și să fie corectate inechitățile personalului în rezervă, generate în anumite perioade de timp.
- Actualizarea politicii de resurse umane la nevoile de dezvoltare ale Armatei României.
- Dezvoltarea, pe plan intern, a unui software pentru drone coproduse în România, care să integreze personalizat capacitățile de apărare ale Armatei României.
- Accelerarea modernizării și extinderii infrastructurii din bazele și centrele militare existente, la standarde NATO. Prioritate pentru principalele baze și centre militare unde sunt dislocate trupe și capabilități ale statelor aliate: Baza Aeriană Mihail Kogălniceanu, Baza Aeriană 71 de la Câmpia Turzii, Baza Aeriană 86 de la Fetești și Centrul de Instruire Întrunită de la Cincu. Va fi urmărită accelerarea modernizării infrastructurii MAPN necesare operării noilor sisteme de armament care urmează a intra în dotarea armatei, precum și modernizarea și creșterea capacității de găzduire, în conformitate cu planurile Alianței.
- Consolidarea capabilităților de apărare națională și colectivă, concomitent cu actualizarea Programului Armata României 2040 și continuarea achizițiilor esențiale pentru consolidarea capabilităților de apărare, în concordanță cu Planul multianual de înzestrare a Armatei României. Contextul regional de securitate impune asumarea unei posturi consolidate de vigilență strategică, prin întărirea capacităților de pregătire și reacție ale armatei, industriei de apărare și structurilor de sprijin național, cu scopul creșterii rezilienței și capacității de descurajare a României.

III. Obiective strategice pe plan internațional

- Consolidarea posturii strategice a României. România și-a propus să își consolideze postura de pilon de securitate și stabilitate în Europa și în vecinătatea sa, cu nivelul de ambiție de a fi un aliat și partener de încredere și un furnizor de securitate în cadrul NATO și UE. Acest deziderat se realizează prin consolidarea relațiilor strategice existente — pe relația cu Statele Unite, pe creșterea posturii relevante a României în cadrul NATO și UE, precum și prin consolidarea relațiilor strategice bilaterale.
- România — stat membru activ și responsabil în cadrul NATO și UE. Participare activă la procesele decizionale în cadrul NATO și contribuție semnificativă a României la consolidarea posturii

Alianței de descurajare și apărare, cu accent pe flancul estic, precum și menținerea contribuției la comandamentele NATOd conform angajamentelor asumate.

- Participarea la operațiile și misiunile NATO și UE, sau în alt format agreat de România cu aliații și partenerii săi. Asigurarea tuturor condițiilor necesare și a eforturilor subsumate sprijinului pe care România îl oferă ca națiune gazdă.
- Consolidarea dimensiunii de apărare a parteneriatelor strategice ale României și dezvoltarea cooperării în domeniul apărării în formate multilaterale: consolidarea parteneriatului strategic cu SUA, inclusiv prin actualizarea Foi de parcurs în domeniul apărării (2020–2030), având în vedere evoluțiile din ultimii ani, nevoia consolidării prezenței forțelor și capabilităților SUA în România, precum și cooperarea în domeniul înzestrării și utilizarea instrumentului financiar FMF Loan oferit de SUA; continuarea sprijinului acordat partenerilor din regiune, cu accent pe Republica Moldova și Ucraina, precum și statelor din Balcanii de Vest, inclusiv din perspectiva parcursului european și euro-atlantic al acestora.

IV. Reforme și reorganizări

- Actualizarea politicii de resurse umane la nevoile de dezvoltare ale Armatei României.
- Introducerea în operație, cu redimensionarea structurilor, a tuturor capabilităților de apărare noi contractate prin SAFE.
- Analiza structurii de comandă și a structurii combatante, urmată de un plan de optimizare.
- Analiza eficienței unor structuri din subordinea MAPN (institute de cercetare, universități), pe baza unor indicatori de performanță, cu redimensionarea personalului și redirectionarea fondurilor spre alte zone cu resursă umană deficitară.
- Centralizarea, la nivelul categoriilor de forțe și al ordonatorilor secundari, a unor responsabilități administrative ale structurilor de forțe (contabilitate, resurse umane etc.), în echilibru cu menținerea și consolidarea capacității de luptă a unităților tactice, prin eficientizare și digitalizare.
- Crearea unui sistem integrat de achiziții pentru servicii, la nivel central, pentru eficientizarea costurilor.
- Evaluarea procedurilor interne din procesul decizional necesar achiziției de armament și muniție, cu comprimarea unor termene pentru accelerarea procesului.
- Adaptarea cadrului legislativ.
- Audit pentru identificarea și eliminarea cauzelor întârzierilor din procesul de achiziție, pentru reluarea acestora și pentru evaluarea impactului bugetar (reluarea procedurilor este un proces cronofag, cu impact asupra costului final prin majorarea prețului de achiziție după o perioadă de timp).
- Reformarea sistemului de recrutare și încorporare, prin digitalizarea proceselor și atragerea de personal calificat prin pachete stimulative, cu accent pe profesii tehnice și IT.

V. Programe de finanțare, dezvoltare și proiecte majore

În paralel cu prioritizarea investițiilor, este util un diagnostic explicit al capacității actuale a industriei naționale de apărare — companii existente, linii de producție active, grad de dependență de importuri pe fiecare categorie de echipament — pentru a fundamenta pe date maparea nevoilor de înzestrare cu planul de dezvoltare a producției interne, menționată la Obiectivul general nr. 6.

- Creșterea contribuției la dezvoltarea industriei de apărare, în concordanță cu cerințele în context NATO și UE, și valorificarea oportunităților create prin instrumentele financiare internaționale.
- Tratarea cu prioritate a contribuției active la criteriile de finanțare pentru următorul program de finanțare, SAFE 2.
- Conectarea la oportunitățile generate de parteneriatele strategice și la inițiativele și instrumentele UE (PESCO, EDF, EDIRPA, EDIP), precum și NATO (DIANA — Acceleratorul NATO pentru Inovare în Domeniul Apărării).
- Continuarea demersurilor pentru dezvoltarea Centrului european de instruire F-16 de la Baza 86 Aeriană din Fetești, transformându-l într-un hub pentru instruirea piloților de aeronave F-16 din statele NATO și parteneri, cu creșterea interoperabilității între aliați.
- Promovarea României ca hub regional pentru mentenanță și sprijin logistic.
- Dezvoltarea coridoarelor de mobilitate militară și asumarea unui rol crescut pentru România, inclusiv în proiectele strategice de infrastructură cu dublă utilizare (civilă și militară) și în dezvoltarea capacităților de contra-mobilitate.
- Adoptarea unei noi abordări pentru Cercetare, Dezvoltare și Inovare (CDI) în domeniul apărării, prin participarea în consorții guvernamentale dedicate inovării tehnologice în apărare și dezvoltării capacităților de microproducție strategică.
- Accelerarea procesului de digitalizare în Armata României.

VI. Creșterea calității vieții personalului militar și civil, pentru atractivitatea funcției militare

- Crearea de noi baze pentru atractivitatea funcției militare. Atractivitatea, coeziunea și moralul forțelor armate se vor construi pe creșterea prestigiului și respectului profesiei militare și pe predictibilitatea carierei, pornind de la principiile competenței profesionale și ale unui nou contract social cu membrii structurilor de forță — atractiv și angajant, care să limiteze și părăsirea prematură a resursei umane experimentate și pregătite din sistemul militar.
- Dezvoltarea resursei umane a MAPN și a rezervei naționale, prin eficientizarea programului rezervistului voluntar și majorarea nivelului forțelor profesioniste ale României, proporțional cu nivelul amenințărilor curente și cu resursele disponibile.
- Corelarea educației și cercetării cu sistemul național și cu criteriile de performanță internaționale, atât pe dimensiunea strategică, cât și pe cea tehnologică și operațională; atragerea, prin învățământul universitar, a resursei umane specializate și din afara mediului militar.
- Modernizarea Armatei prin atragerea profesioniștilor din zone profesionale civile și prin crearea simbiozei între culturile și pregătirile necesare operării în noul teatru al războiului, pe întregul spectru, cu respectarea valorilor consacrate ale funcției militare.

VII. Indicatori și repere de monitorizare

- Traectorie anuală a cheltuielilor de apărare către pragul de 5% din PIB, cu defalcarea 3,5%/1,5% raportată distinct în fiecare buget anual.
- Termene-țintă pentru finalizarea modernizării infrastructurii la Baza 57 Mihail Kogălniceanu, Baza 71 Câmpia Turzii, Baza 86 Fetești și Centrul de la Cincu.
- Data actualizării Programului Armata României 2040 și a Planului multianual de înzestrare, cu publicarea reperelor principale.

- Stadiul anual al conceptului integrat de apărare aeriană, balistică și maritimă la Marea Neagră, inclusiv corelarea cu programul de înzestrare navală.
- Rata de ocupare a posturilor din Armată și evoluția anuală a numărului de rezerviști voluntari activi.

VIII. Postura României la Marea Neagră

România își propune să își consolideze rolul de furnizor de securitate în regiunea extinsă a Mării Negre, inclusiv din perspectiva menținerii libertății de navigație și a protecției infrastructurii critice. Această postură face parte din nivelul de ambiție mai larg al țării, acela de a fi un aliat și partener de încredere, precum și un furnizor de securitate, în cadrul NATO și UE, la Marea Neagră și în vecinătatea sa.

România își asumă rolul ce îi revine de stat membru NATO și UE și în domeniul securității maritime, răspunzând intereselor naționale și celor aliate de securitate în regiune, mai ales în condițiile impactului negativ al războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei. Rolul României decurge din necesitatea asigurării securității maritime în aria de responsabilitate a țării, atât pentru protejarea intereselor naționale, cât și pentru cele care decurg din apartenența la Alianță.

Importanța geopolitică a regiunii — acces unic la oceanul planetar pentru majoritatea riveranilor, chiar și pentru Rusia, „marea caldă” prin care își exportă resursele; „frontiera” maritimă dintre NATO și Rusia; culoarul de acces maritim spre Caucaz —, specificul regional (Convenția de la Montreux) și, mai ales, războiul din regiune, cu impact asupra întregului continent, fac ca acest rol să fie deosebit.

România va depune eforturi deosebite, în ansamblul măsurilor pe care le ia pentru creșterea capacității sale de apărare, pentru a consolida poziția sa în ecuația de securitate de la Marea Neagră, obligată fiind atât de amenințări (războiul din Ucraina, Rusia adversar al NATO), cât și de oportunități (principala resursă de gaz a Europei va fi în ZEE a României). Strategia națională de apărare, planurile de dezvoltare a Forțelor Navale și Gărzii de Coastă, precum și strategia de cooperare regională și, în ansamblu, cu aliații, arată direcția în care România își asumă acest rol.

Dimensiunea militară și operațională

Dezvoltarea unui concept eficient de apărare aeriană și balistică integrat, în paralel cu un concept de apărare maritimă, care să protejeze apele teritoriale ale României, libertatea de navigație, infrastructura critică subacvatică și de suprafață, precum și interesele economice ale României din Zona Economică Exclusivă. Aceasta presupune satisfacerea nevoilor operaționale destinate acestui scop și asumarea documentelor strategice cu relevanță asupra securității Mării Negre.

Cooperare regională și parteneriate

Continuarea participării active în cadrul Grupului Operativ pentru Combaterea Minelor Marine din Marea Neagră (MCM Black Sea), înființat între România, Turcia și Bulgaria în 2024, inclusiv în ceea ce privește protecția infrastructurii critice.

Avansarea, împreună cu parteneri strategici precum Franța, Germania, Italia, Polonia, Regatul Unit și Turcia, a unor proiecte de anvergură care să contribuie la securitatea stabilității și libera circulație în regiunea Mării Negre, precum și la accesul liber și exploatarea resurselor din Zonele Economice Exclusive.

Sprrijinirea partenerilor vulnerabili din regiune, mai ales a Republicii Moldova. Securitatea, stabilitatea și prosperitatea Republicii Moldova sunt esențiale pentru România, iar orice evoluție negativă ce o afectează se reflectă și asupra țării noastre.

Dezvoltare economică și infrastructură

Susținerea demersurilor interinstituționale pentru înființarea în România a unui hub regional pentru securitate maritimă la Marea Neagră, conform abordării strategice a UE.

Protejarea intereselor economice ale României în Marea Neagră, inclusiv exploatarea resurselor din Zona Economică Exclusivă, ca dimensiune inseparabilă de securitatea maritimă.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 • PARTEA A II-A • DETALIERE PROGRAM

Ministerul Afacerilor Externe

Capitolul 15 • România pro-europeană și transatlantică • Capitolul 27 • Diaspora și românii de pretutindeni

MAE · MĂSURILE DIN SINTEZĂ

România pro-europeană și transatlantică

15

Un membru al Uniunii care își respectă angajamentele și își negociază interesele, un aliat care transformă securitatea în dezvoltare și un partener strategic al Statelor Unite prin energie stabilă și accesibilă, industrie de apărare și investiții în activele strategice ale țării.

- 15.1** Acord politic pe Cadrul Financiar Multianual 2028-2034 până la finalul lui 2026, pentru ca implementarea să înceapă la 1 ianuarie 2028: menținerea alocărilor pentru coeziune și agricultură, resurse proprii consistente pentru bugetul Uniunii, acces la instrumentele de competitivitate (CEF, mobilitate militară, apărare, Orizont Europa) și fonduri garantate pentru extindere;
- 15.2** Stoparea procesului de dezindustrializare: definirea sectoarelor strategice (auto, chimie, metalurgie, energie, inclusiv nucleară, farmacie și tech), corectarea barierelor din Piața Unică la nivel național și folosirea flexibilităților europene pentru ajutor de stat și prețuri la energie, deblocate prin corectarea rapidă a deficitului;
- 15.3** Îndeplinirea angajamentelor din cadrul european de guvernanță: ieșirea din deficit excesiv conform planului fiscal-bugetar, recomandările specifice de țară (competitivitate, calitatea administrației, convergență socială) și implementarea la termen a legislației europene, cu responsabili instituționali clari;
- 15.4** Consolidarea Flancului Estic: Eastern Flank Watch, Hub-ul european de securitate maritimă la Marea Neagră (să avansăm de la concept finalizat la operaționalizare în Constanța în 2027 și să îl includem în exercițiul bugetar european), mobilitate militară cu infrastructură de transport, energie și date, în coordonare cu Ucraina și Republica Moldova;
- 15.5** Extinderea Uniunii ca prioritate națională: deschiderea tuturor clusterelor de negociere pentru Republica Moldova și Ucraina în acest an, susținerea Tratatului de aderare al Muntenegrului și a Balcanilor de Vest, dialog principal cu Turcia în cadrul european; sprijin ferm pentru Ucraina;
- 15.6** Parteneriatul strategic cu Statele Unite construit pe investiții în tehnologie, energie, apărare: România devine platformă energetică regională în parteneriat cu SUA, prin infrastructura Coridorului Vertical, dezvoltarea de investiții în Marea Neagră, proiectele nucleare de la Cernavodă și reactoarele modulare; contribuția României este o energie stabilă și accesibilă pentru regiune și un instrument regional de susținere a autonomiei față de gazul rusesc, creșterea conectivității pe energie și transport cu Vecinătatea și Caucazul de Sud;
- 15.7** Dezvoltarea producției de apărare împreună cu industria americană și europeană, cu programul de înzestrare SAFE (16,68 mld. euro) ca exemplu de achiziție care aduce producție, lanțuri de furnizori și locuri de muncă în România; participare la EDIP, PESCO și proiectele colaborative europene;
- 15.8** Proiecte comune cu UE și Statele Unite în energie, minerale și materii prime critice: explorare, exploatare și prelucrare în România, ca parte a securității economice europene și transatlantice;

- 15.9** Atragerea de investitori americani strategici și de mari fonduri de investiții în companiile publice care se listează sau se deschid capitalului privat: Portul Constanța, Aeroportul Otopeni, TAROM, companiile din minerit, cu păstrarea controlului statului acolo unde este strategic;
- 15.10** Inteligență artificială și tehnologii avansate: integrarea României în ecosistemele tehnologice americane (semiconductori, centre de date, AI Gigafactory), cu energia stabilă și ieftină ca avantaj competitiv oferit investitorilor;
- 15.11** Aderarea la OCDE în 2026, cât mai repede posibil, prezență românească consolidată în instituțiile europene și readucerea României în programul Visa Waiver ca prioritate strategică în relația cu SUA.

MAE • MĂSURILE DIN SINTEZĂ

Diaspora și românii de pretutindeni

27

Statul ține legătura cu românii plecați și le face întoarcerea posibilă: o singură instituție responsabilă, sub Guvern, locuri de muncă și recunoașterea calificărilor la revenire, sprijin pentru cei care investesc acasă și grijă pentru copiii rămași în țară.

- 27.1** Departamentul pentru Românii de Pretutindeni (DRP) trece sub coordonarea directă a Secretariatului General al Guvernului, pentru decizie rapidă și eliminarea paralelismelor cu MAE, MAI și ministerele Muncii și Educației; reînființarea Forumului pentru Românii de Pretutindeni, cu întâlniri anuale în comunități;
- 27.2** Ghișeu unic digital pentru revenire: un mecanism integrat care conectează serviciile de ocupare, recunoașterea diplomelor și a calificărilor, serviciile administrației locale și sprijinul pentru antreprenariat. Procedurile sunt simplificate, cu termene maxime de soluționare și un traseu administrativ clar și predictibil pentru fiecare persoană care se întoarce;
- 27.3** Pilonul Reintegrare pe piața muncii: protocol cu Ministerul Muncii pentru locuri de muncă tranzitorii și definitive pentru cei care se întorc, cu pachete de servicii pentru familiile revenite;
- 27.4** Recunoașterea accelerată a diplomelor și calificărilor dobândite în străinătate prin colaborare cu autoritățile din țările de destinație și reducerea barierelor administrative, cursuri gratuite de limbă locală decontate de DRP și conectarea românilor cu competențe tehnice/manageriale rare cu firme din țară care au nevoie de ei. Consolidăm totodată legătura culturală și educațională cu comunitățile din afara țării, prin cursuri de limbă, cultură și civilizație românească pentru copiii din diaspora;
- 27.5** Microcredite și granturi pentru antreprenariat, cu procedură simplificată de înființare a firmei, pentru românii care se întorc și vor să investească economiile acumulate în afaceri proprii, cu prioritate pentru zonele rurale și orașele mici de unde au plecat;
- 27.6** Bază de date comună DRP-MAI-Protecția Copilului, pentru monitorizarea copiilor rămași acasă cu un singur părinte sau fără părinți plecați la muncă în străinătate;
- 27.7** Continuarea programului „Diaspora Investește Acasă”.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 · PARTEA A II-A · DETALIERE PROGRAM

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

Capitolul 17 · Agricultură

Obiective generale / Viziunea ministerului

În următorii doi ani, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale va urmări consolidarea unui sector agroalimentar mai competitiv, mai rezilient, capabil să valorifice cât mai eficient resursele și oportunitățile europene, capabil să crească producția internă și să reducă dependența României de importurile agroalimentare.

Prioritatea va fi sprijinirea fermierului, prin măsuri care să reducă impactul creșterii costurilor de producție, al riscurilor climatice, dar și prin orientarea mai eficientă a finanțărilor către investiții productive. În contextul adaptării agriculturii la schimbările climatice, vor fi dezvoltate mecanisme de compensare și asigurare împotriva pierderilor provocate de secetă și calamități, precum și măsuri pentru gestionarea mai eficientă a resurselor de apă.

Ministerul va urmări absorbția integrală și utilizarea eficientă a fondurilor disponibile prin Planul Strategic PAC 2023-2027, în paralel cu pregătirea noii perioade de programare 2028-2034, în consultare cu organizațiile reprezentative ale fermierilor și ale industriei agroalimentare. Finanțările vor fi orientate cu prioritate către fermele active, formele asociative, procesare și investiții care contribuie direct la creșterea valorii adăugate în economia rurală.

O direcție esențială va fi stimularea consumului de produse românești, prin promovarea unui sistem clar de identificare a produselor de origine integral românească și înlesnirea accesului produselor românești la raft.

În același timp, va fi îmbunătățită legislația privind arenda și utilizarea terenurilor agricole, prin condiții mai flexibile pentru comasarea terenurilor, contracte mai sigure și măsuri pentru descurajarea achizițiilor speculative de teren agricol.

La finalul acestui interval, obiectivul este ca România să dispună de o agricultură mai bine protejată împotriva riscurilor climatice și economice, de o capacitate mai mare de producție și procesare internă, de fonduri europene utilizate integral și eficient și de o prezență mai puternică și mai ușor recunoscută a produsului românesc, atât pe piața internă, cât și la export.

Măsurile detaliate

17.1 Finalizarea implementării Planului Strategic PAC 2023-2027, cu absorbția integrală și utilizarea eficientă a fondurilor europene pentru agricultură și dezvoltare rurală;

Finalizarea și lansarea tuturor apelurilor de proiecte din actualul PS PAC, atingerea Țintelor asumate și absorbția fondurilor alocate, precum și finalizarea dezvoltării aplicațiilor informatice necesare plăților directe efectuate de APIA și creșterea eficienței în implementarea schemelor de ajutor de stat derulate de MADR.

17.2 Negocierea componentei de agricultură și dezvoltare rurală din Planul național și regional de parteneriat 2028-2034 cu asociațiile și federațiile reprezentative din sectorul agricol și pregătirea strategiei agricole a României pentru noua perioadă de programare;

În procesul de negociere, aflat în derulare, a bugetului Uniunii Europene pentru cadrul financiar 2028-2034, MADR susține necesitatea unei Politici Agricole Comune puternice, un buget suficient și distinct identificabil pentru agricultură, precum și reguli clare și predictibile pentru beneficiari.

În paralel, trebuie demarate consultările cu asociațiile și federațiile reprezentative din sectorul agricol pentru elaborarea strategiei aferente noii perioade de programare, astfel încât finanțările să răspundă cât mai bine nevoilor reale ale sectorului.

17.3 Mecanism de compensare a pierderilor din secetă, pregătit cu Banca Mondială și operațional din primăvara anului 2027: fiecare beneficiar de plăți directe pe hectar își recuperează cheltuielile de înființare a culturilor și poate opta pentru asigurarea acestora;

Pentru atenuarea efectelor secetei în agricultură, mecanismul elaborat de MADR și Banca Mondială vizează emiterea unor asigurări obligatorii pe unitatea de suprafață hectar de teren agricol înregistrat în sistemul de plăți directe la APIA!

Astfel, în cuantumul reținerilor de 3% din suma plăților directe pe suprafață aferente fiecărui fermier se va emite o poliță de asigurare minimă/hectar care să compenseze, în caz de calamitate incluzând seceta, costurile de înființare a culturilor agricole afectate.

Complementar, fermierul va suprapune peste polița minimă obligatorie/hectar o poliță de asigurare facultativă care să compenseze în caz de calamitate, inclusiv seceta, pierderile de venit aferente culturii calamitate. O parte din costurile polițelor facultative pot fi compensate prin intermediul DR 31 din cadrul PS PAC 2023-2027. În acest fel fermierii vor fi asigurați complet împotriva unuia dintre cele mai mari riscuri manifestate în agricultura românească!

17.4 Gestionarea durabilă a apei: rezerve de apă în bazinele hidrografice pentru irigații, legislație flexibilizată și sprijin pentru sistemele private de captare și stocare a apei, schemă de ajutor de stat pentru credite cu dobândă subvenționată pentru captare, stocare și irigații, harta zonelor cu risc major de calamități naturale (seceta, inundații, grindină) cu calendar public al investițiilor și promovarea sistemelor eficiente de irigații (senzori, automatizare, pompare cu energie regenerabilă);

Impactul economic al secetei nu se limitează la agricultură, pierderile de producție agricolă se propagă în industria alimentară, comerț, exporturi și influențează prețurile alimentelor. Asigurarea apei necesare agriculturii pe întreg teritoriul țării, inclusiv în zonele deservite de râurile interioare unde, în trecut, nu au existat sisteme de irigații, este o prioritate, cu accent pe Câmpia de Vest, puternic expusă secetei.

Perioadele prelungite de secetă au alternat tot mai frecvent cu precipitații abundente și neuniform distribuite, generând deficit de apă în agricultură, chiar și atunci când volumul anual al precipitațiilor a fost apropiat de media multianuală. De aceea, surplusul de apă din perioadele cu debite ridicate trebuie captat și stocat pentru utilizare în perioadele de deficit.

În acest sens, prioritățile pentru următorii ani vor fi demararea studiilor necesare pentru ca, în perioadele de exces, apa să poată fi transferată spre poldere, bazine și canale de desecare/irigații. Totodată, va fi demarat procesul de flexibilizare a legislației și de reducere a birocrăției, care în prezent descurajează crearea sistemelor private de captare și stocare a apei, precum și un program de stimulare financiară prin credite cu dobândă subvenționată.

- 17.5** Program național pentru consumul de produse românești și sistemul de identificare „100% RO” (animale născute, crescute și procesate în România; plante cultivate, recoltate și procesate în România), promovarea produselor românești, inclusiv DOP, IGP și STG, pe piața internă și la export;

Programul național va fi elaborat prin consultarea organizațiilor reprezentative din sectorul agroalimentar, iar prevederile legislative necesare vor fi modificate pentru a susține promovarea consumului de produse românești, creșterea accesibilității acestora și o mai bună identificare de către consumatori.

Promovarea produselor locale printr-un sistem de etichetare care să individualizeze producătorul local și să contribuie la conștientizarea consumatorilor, precum și sprijinirea dezvoltării și înființării de noi puncte gastronomice locale.

Respectarea strategiei naționale de export, identificarea sectoarelor agroalimentare cu potențial ridicat de export și crearea unui plan de acțiune pentru promovarea acestora. Subvenționarea transportului pentru produsele procesate destinate exportului și/sau schimburilor intracomunitare. Creșterea numărului de produse cu Indicație Geografică Protejată (IGP) la nivel european.

- 17.6** Leasing financiar pentru fermierii activi și descurajarea achizițiilor speculative de teren agricol;

Se va crea cadrul legal pentru finanțarea pe termen lung a terenurilor agricole prin operațiuni de leasing financiar, astfel încât fermierii activi să poată obține lichiditate, să își reducă datoriile și să continue neîntrerupt exploatarea terenurilor. Măsura va corecta dezechilibrul actual în care achiziția unui activ pe termen lung este finanțată frecvent prin credite scurte și costisitoare, afectând capitalul de lucru și capacitatea fermelor de a investi. Capitalul eliberat va susține modernizarea tehnologică, creșterea productivității, adaptarea la riscurile climatice și consolidarea exploatațiilor viabile. Terenurile finanțate vor rămâne obligatoriu în circuitul agricol, iar accesul la mecanism va fi limitat la fermieri activi și finanțatori reglementați, cu reguli stricte privind transparența, răscumpărarea și transferul către terți eligibili. Programul va contribui și la descurajarea concentrării speculative a terenurilor.

- 17.7** Continuarea schemei de ajutor de stat în sectorul creșterii animalelor (ameliorare rase);

Continuarea programului de ameliorare a raselor de animale este esențială pentru creșterea competitivității economice a fermelor românești, prin facilitarea obținerii unor exemplare cu potențial genetic ridicat, capabile să asigure producții superioare de lapte și carne, precum și pentru conservarea și securizarea fondului genetic național. Totodată, va fi analizat modul actual de implementare a programului, pentru a-l face mai eficient și pentru a crește numărul participanților.

- 17.8** Modificarea Legii arende: condiții mai flexibile pentru comasarea terenurilor, contracte mai sigure și tratament egal pentru arendaș și arendator;

Adoptarea unei noi reglementări speciale privind arendarea terenurilor agricole este esențială pentru a oferi fermierilor un cadru juridic stabil și un orizont de timp multianual predictibil. Astfel, arendașii va putea să își planifice eficient campaniile pe mai multe sezoane, să mențină potențialul productiv al solului și să acceseze surse de finanțare.

Modernizare a legislației implică definirea contractului de schimb de utilizare a terenurilor între arendași și delimitarea sa de instituția subarendării. Măsura ar permite fermierilor să facă schimburi reciproce de folosință fără compensații financiare, exclusiv în scopul comasării parcelelor fragmentate și al optimizării lucrărilor agricole, fără a afecta drepturile proprietarilor inițiali.

Modificările au în vedere și transparentizarea evidențelor contractuale din agricultură prin înființarea unor registre electronice ale contractelor de arendare și schimb de utilizare la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale pentru a permite calcularea transparentă a valorilor medii ale arende pe plan local, județean și național, oferind un reper obiectiv de preț pentru întreaga piață agricolă. Totodată, inițiativa ar stabili și un model cadru unitar pentru contractele de arendare și cele de schimb de utilizare, păstrând libertatea contractuală, și permițând părților să introducă clauze suplimentare adaptate intereselor lor.

17.9 Creșterea capacității de procesare agroalimentară și sprijin pentru cooperative și organizații de producători

Creșterea capacității de procesare agroalimentară prin investiții în unități noi sau modernizate, integrarea vegetal-zootehnie, precum și dezvoltarea capacităților de depozitare, sortare și ambalare.

Sprijinirea cooperativelor și organizațiilor de producători prin negociere și comercializare în comun, achiziții comune de inputuri, contracte colective, precum și prin consiliere juridică și economică. Acorduri interprofesionale pe filierele de produs în vederea echilibrării forței de negociere între producători, procesatori și comercianți și împărțirea echitabilă a profitului pe filiera de produs

17.10 Pachet pentru tânărul fermier: primă de instalare, credite subvenționate, garanții de stat, prioritate la concesiune, mentorat;

Lansarea intervenției DR 12 din PS PAC 2023-2027 - „Investiții în consolidarea exploatațiilor tinerilor fermieri instalați și a fermierilor cu vârsta de până la 45 de ani” - și completarea formelor de sprijin prin acordarea de prime de instalare, credite subvenționate și garanții de stat.

17.11 Diversificarea economiei rurale: agroturism, meșteșuguri, muncă la distanță, stimulente pentru specialiști, LEADER;

17.12 Finalizarea reorganizării Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, a agențiilor subordonate și a instituțiilor deconcentrate, și analiză privind comasarea APIA-AFIR

Finalizarea reorganizării Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, în vederea creșterii capacității instituționale și reducerii birocrăției în procesele de avizare și autorizare, precum și pentru pregătirea noului PS PAC. Lansarea unui studiu de fezabilitate privind comasarea APIA și AFIR, în vederea simplificării procedurilor de evaluare-autorizare în cadrul MADR-APIA-AFIR.

17.13 Cercetare, consultanță și educație agricolă: consultanță de proximitate, agricultură de precizie, licee agricole;

Susținerea în continuare a proiectelor de cercetare în domeniul agroalimentar, creșterea gradului de transfer tehnologic și valorificarea rezultatelor activității de cercetare prin susținerea parteneriatelor public-private și a proiectelor de multiplicare și aplicare în practică a soluțiilor inovatoare.

17.14 Sprijin pentru anul 2026, plătit integral: acciza redusă la motorina agricolă, schemele pentru crescătorii de bovine și suine afectați de criza din Orientul Mijlociu, compensarea costurilor de prevenire a pestei porcine africane în gospodăriile populației și a furajării suplimentare a ovinelor;

Asigurarea plății integrale a ajutorului de stat aferent anului 2026 pentru motorina utilizată în agricultură. Asigurarea bugetului de 277 de milioane de lei și efectuarea plăților aferente schemei de ajutor de stat pentru susținerea activității crescătorilor din sectorul bovin, în anul 2026.

Asigurarea bugetului de 59 de milioane de lei și efectuarea plăților aferente schemei de ajutor de stat pentru susținerea activității crescătorilor din sectorul suin, în anul 2026.

Adoptarea și lansarea schemei de ajutor de minimis pentru compensarea costurilor aferente prevenirii pestei porcine africane în România, destinată crescătorilor de porcine din gospodăriile populației.

Adoptarea și lansarea schemei de ajutor de minimis pentru compensarea parțială a cheltuielilor cu furajarea suplimentară a ovinelor și caprinelor.

17.15 Reluarea exporturilor de ovine și caprine și desemnarea zonelor libere de pestă porcină africană, cu eliminarea restricțiilor la achiziția și procesarea porcinelor și a cărnii de porc din aceste zone;

Implementarea Planului de Acțiune, elaborat de Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor, care prevede vaccinare și măsuri de biosecuritate aplicabile sectorului ovin și caprin. Finalizarea și lansarea programului de sprijin de minimis pentru investițiile destinate prevenirii epizootiilor în fermele de ovine și caprine, în 2026. Continuarea demersurilor pentru adaptarea normelor europene în vederea permiterii exportului animalelor vaccinate.

17.16 Consolidarea accelerată a fermelor de familie și a asocierilor agricole, cu fondurile direcționate către fermierii activi și clarificarea condițiilor, precum și creșterea competitivității fermelor românești prin creșterea suprafeței medii exploatate;

Crearea unui sistem de stimulare a predării fermelor și a suprafețelor mici, de tip rentă viageră, în vederea consolidării fermelor, optimizării dimensiunii exploatațiilor agricole, susținerii tinerilor fermieri și creșterii suprafeței medii administrate.

Creșterea productivității în fermele de familie prin programe de susținere a achiziției de juninci și prin transferul de genetică performantă, atât în fermele zootehnice – pentru producția de lapte și carne –, cât și în fermele vegetale – prin utilizarea semințelor certificate.

Clarificarea și modificarea condițiilor actuale care trebuie îndeplinite de fermierii activi, în vederea eliminării cerințelor imposibil de realizat și, în același timp, a stabilirii unei conduite clare pentru fermierii activi care beneficiază de plăți directe.

17.17 Legiferarea sistemului de evidență crotalieră în vederea eliminării fraudei cu supraportarea efectivelor zootehnice.

Creșterea gradului de siguranță al sistemelor de identificare și al controlului privind evidența scriptică a efectivelor de ovine și bovine, precum și implementarea unui sistem de trasabilitate în timp real a transporturilor de animale vii. Asigurarea finanțării corespunzătoare a Sistemului Sanitar-Veterinar și pentru Siguranța Alimentelor.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 · PARTEA A II-A · DETALIERE PROGRAM

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor

Capitolul 21 · Mediu, ape și păduri

MMAP · CAPITOL SECTORIAL

Mediu, ape și păduri

21

- Viziunea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor

Mediul este prioritate națională de sănătate și de siguranță! Activitatea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor nu este doar despre protejarea unor comori naturale lăsate din generație în generație, deși patriotismul adevărat, care trebuie să fie prezent ca deziderat în Guvernul României, este și despre asta.

De protecția mediului înconjurător depind sănătatea noastră, siguranța familiilor noastre în fața fenomenelor extreme, accesul la resurse primare precum apa. Aerul poluat ne taie ani din viață, apa murdară ne îmbolnăvește, solul degradat ne otrăvește mâncarea. Seceta, inundațiile și alunecările de teren nu mai sunt excepții, ci realități care lovesc tot mai des comunitățile din toată țara. Întrebarea nu mai este dacă ignorarea problemelor de mediu ne afectează, ci cine plătește prețul inacțiunii.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, are, așadar, o misiune crucială pentru că pur și simplu nu ne mai permitem costul inacțiunii.

Pentru a concentra resursele disponibile pe direcția corectă, Ministerul Mediului și instituțiile subordonate trebuie să formeze o administrație suplă, coerentă și transparentă, să continue să își întărească mijloacele de control prin folosirea tehnologiei de ultimă oră și să își măsoare permanent rezultatele pentru a putea crește performanța de la an la an. Vom finaliza reorganizările pornite (MMAP, RomSilva, ANAR și ARBDD), iar asta va fi baza pentru analiza reală a indicatorilor de performanță pentru conducerile autorităților din subordinea Ministerului. Eficacitatea noilor structuri va fi testată periodic și funcționarea procedurilor de lucru va fi optimizată permanent.

Transparența, pe lângă efectul benefic evident de „aprindere a luminii”, aduce și mult mai multă responsabilitate în instituții. De aceea vom continua să facem accesibile tot mai multe date de mediu. Datele legate de apă, aer și sol, pe lângă bugete și cheltuieli, trebuie să poată fi urmărite de cetățeni. Reconectarea cu cetățenii pe care îi servim nu mai e doar un moft, la „și altele”, ci o prioritate de țară aflată sub un asediu de informații false care circulă și alterează opinia publică.

Protejarea pădurilor înseamnă combaterea tăierilor ilegale, extinderea suprafețelor împădurite și regenerarea acestora adaptată la schimbările climatice. Conservarea ariilor protejate va fi construită împreună cu comunitățile locale, cu mecanisme clare și etape asumate. În Delta Dunării, protecția patrimoniului natural trebuie să susțină prosperitatea locuitorilor. Centurile verzi, aerul mai curat și gestionarea responsabilă a faunei completează această direcție.

Vom transforma deșeurile în resurse și vom consolida siguranța infrastructurii de apă. Reutilizarea și reciclarea, extinderea garanției-returnare și combaterea importurilor ilegale de deșeuri vor reduce risipa. Modernizarea barajelor, funcționarea mecanismului economic al apelor și combaterea deșertificării vor sprijini comunitățile în fața presiunilor climatice. Fiecare măsură va avea responsabilități, etape și un indicator verificabil. Rezultatul urmărit este o țară mai sănătoasă, cu resurse naturale protejate și instituții în care oamenii pot avea încredere.

Prevenția va ghida folosirea banilor publici. Întreținerea infrastructurii, monitorizarea continuă și intervenția la timp trebuie să reducă nevoia de reparații costisitoare după producerea pagubelor. Programele de finanțare vor fi evaluate după efectele obținute pentru mediu și comunități, iar investițiile

vor fi corelate cu capacitatea instituțiilor de a le exploata și întreține. Vom urmări progresul de la aprobarea proiectului până la rezultatul verificat în teren.

În relația cu cetățenii, Ministerul trebuie să fie prezent prin informații clare, răspunsuri și acțiuni care pot fi urmărite cu ușurință. Consultarea comunităților, a cercetătorilor și a celor care aplică regulile va face parte din pregătirea deciziilor. Aceeași exigență va sta la baza colaborării cu mediul economic: obligații previzibile, controale profesionale și aplicarea consecventă a regulilor, astfel încât respectarea lor să fie susținută, iar încălcarea lor să nu aducă avantaje.

Pe această direcție, Ministerul Mediului merge de un an, însă e nevoie de continuitate și răspundere. E nevoie să fie urmărite reformele instituțiilor până la capăt, să se întărească mecanismele de protecție a patrimoniului natural și toate proiectele începute să se maturizeze și să conducă clar spre ținta finală: creșterea calității serviciilor oferite publicului și, mai presus de orice, creșterea calității vieții cetățenilor.

– Măsuri care vor fi implementate

Un minister suplu și transparent, cu structuri comasate și control întărit prin tehnologie, care protejează pădurile, apa și aerul, transformă deșeurile în resursă și dă operatorilor economici reguli unitare și predictibile în orice județ.

21.1 Eficientizarea, comasarea și reorganizarea structurilor din subordinea sau coordonarea ministerului, cu reducerea personalului conform planurilor de reorganizare stabilite pentru fiecare instituție și cu simplificarea, debirocratizarea, descentralizarea și digitalizarea activității;

Aplicare și etape Aprobarea tuturor organigramelor din planul de reorganizare, alături de ROF-urile adaptate pe noile structuri - termen scurt. Revizuirea tuturor procedurilor de lucru pentru simplificarea lor în zonele depistate ca fiind supraîncărcate și pentru asigurarea unei monitorizări mai clare a rezultatelor - termen mediu. Auditarea externă a noilor structuri pentru a testa dacă riscurile au fost remediate, dacă noi proceduri sunt funcționale și pentru alte ajustări de structură unde e cazul - termen lung. Indicator urmărit: reducerea numărului de lucrări cu termen depășit, creșterea calității documentelor emise, creșterea numărului de controale preventive și reducerea concomitentă a sesizărilor pe domeniile prioritizate, creșterea ponderii dintre bugetul de dezvoltare și cel de funcționare.

21.2 Finalizarea reorganizării Romsilva, conform Hotărârii de Guvern nr. 123/2026;

Aplicare și etape Pe termen scurt vor fi aprobate organigramele direcțiilor silvice și vor fi organizate concursurile pentru noile posturi de directori, astfel implementându-se măsura tranziției rolurilor de conducere de la contracte de muncă, pe contractele de mandat cu criterii clare de performanță. Pe termen mediu: implementarea reorganizării și la nivelul ocoalelor silvice, precum și evaluarea concretă pe noile criterii de performanță. Indicator urmărit: managementul sustenabil și eficient al fondului forestier național, precum și fundamentarea pe viitor obiectivă a măsurilor implementate la nivel de Romsilva de către conducerea instituției.

21.3 Reorganizarea Administrației Naționale „Apele Române”: consolidarea rolului inspecției naționale, relocarea resurselor umane către personalul operativ și reducerea personalului administrativ;

Aplicare și etape finalizarea consultărilor structurilor teritoriale și a sindicatelor, implementarea observațiilor și aprobarea organigramelor și ROF-ului - termen scurt. Revizuirea procedurilor de lucru și planului de management al riscului în conformitate cu diagnosticul organizațional intern efectuat - termen mediu. Auditarea funcționării pe noua structură după 6 luni de la implementarea reorganizării - termen lung. Indicator urmărit: ponderea personalului operativ în totalul personalului, raportată la situația inițială. Asigurarea acoperirii pozițiilor cheie din zona operativă cu personalul necesar, împreună cu creșterea capacității de profesionalizare prin resurse proprii, astfel asigurându-se pregătirea unor noi generații și reducerea generală a mediei de vârstă din structura ANAR.

- 21.4** Finalizarea reorganizării Administrației Rezervației Biosferei Delta Dunării, cu un rol proactiv de sprijin pentru comunitățile locale, pentru echilibrul dintre conservare și prosperitatea populației din Deltă; adoptarea Planului de Management al Rezervației;

Aplicare și etape aprobarea formei finale pe reorganizarea ARBDD și a Planului de Management al Rezervației - termen scurt. Revizuirea procedurilor de lucru și a regulamentelor interne, în principal pe zona de inspecție și avizare - termen mediu. Auditare externă la 6 luni de la finalizarea procesului de reorganizare - termen lung. Indicator urmărit: îmbunătățirea tuturor indicatorilor depistați ca vulnerabili în urma misiunii de control desfășurate la ARBDD de către Minister.

- 21.5** Redefinirea rolului, componenței, atribuțiilor și regimului juridic ale consiliilor științifice și consultative din structurile subordonate, astfel încât acestea să coordoneze cercetarea și să ofere suportul științific necesar deciziilor de management;

Aplicare și etape evaluarea consiliilor existente, clarificarea mandatelor și regulilor de selecție, apoi aprobarea regulamentelor și programelor de lucru. Indicator urmărit: ponderea consiliilor care funcționează potrivit noului cadru, precum și reluarea activității în comisii inactive de ani de zile.

- 21.6** Reducerea sporurilor și a stimulentei nejustificate și un mecanism obiectiv și transparent de premiere a performanței în activitatea de control și inspecție din structurile subordonate; indicatori clari de performanță pentru conducerile instituțiilor, cu demiterea celor care nu îi îndeplinesc;

Aplicare și etape asigurarea că toți indicatorii de performanță sunt distribuiți ierarhic de la nivel de management către structurile subordonate - termen scurt. Crearea cadrului legal necesar pentru a oferi stimulente în activitatea de control - termen mediu. Evaluarea obiectivă a tuturor angajaților și aplicarea măsurilor care se impun - termen lung. Indicator urmărit: creșterea capacității de autoevaluare a instituțiilor, creșterea capacității de control.

- 21.7** Transparență ca principiu de bază: publicarea contractelor colective de muncă, a cheltuielilor și bugetelor ministerului și ale autorităților din subordine; publicarea datelor privind calitatea apei, aerului și solului; audit al activelor ministerului și ale autorităților din subordine sau coordonare;

Aplicare și etape inventarierea informațiilor și activelor, stabilirea responsabililor și publicarea periodică în formate reutilizabile, cu respectarea protecției datelor - termen scurt; dezvoltarea de instrumente digitale care să pună la dispoziția publicului datele de mediu într-un format ușor de folosit și înțeles - termen lung. Indicator urmărit: ponderea instituțiilor cu informațiile obligatorii actualizate și auditul activelor finalizat.

- 21.8** Reconfigurarea sistemului de colectare a datelor de mediu, cu raportare la timp către Comisia Europeană și OCDE și informație de mediu accesibilă publicului;

Aplicare și etape inventarierea fluxurilor, standardizarea datelor și conectarea sistemelor existente; validare automată și calendar unic al raportărilor, cu responsabili pentru fiecare set de date. Indicator urmărit: procentul raportărilor transmise complet și în termen.

- 21.9** Colaborare întărită între structurile ministerului și celelalte instituții ale statului (IGSU, Poliția Română, Jandarmeria) și cu institutele de cercetare, universitățile, organizațiile neguvernamentale și agenții economici, pentru combaterea poluării;

Aplicare și etape protocoale cu responsabilități clare, schimb de date și proceduri de sesizare; exerciții comune, apoi intervenții coordonate în zonele cu risc, cu sprijin științific pentru diagnosticarea poluării. Indicator urmărit: timpul median de răspuns la sesizările care necesită intervenție comună.

- 21.10** Administrația Fondului pentru Mediu: analiza impactului programelor derulate până acum și prioritizarea lor pentru anii următori; alocarea fondurilor prin selecție competitivă a dosarelor așa cum s-a procedat la programele din 2026, nu după ordinea înscrierii; consolidarea capacității AFM de recuperare a creanțelor care contribuie la Fondul de Mediu

Aplicare și etape aprobarea ghidurilor rămase din alocarea pe bugetul aferent anului 2026 care să conțină mecanisme competitive de selecție - termen scurt. Evaluarea tuturor programelor anterioare și înaintarea unei propuneri multianuale cu ajustările corelate cu rezultatele analizei - termen mediu. Indicator urmărit: ponderea finanțărilor noi atribuite prin selecție competitivă.

- 21.11** Reguli unitare și predictibile pentru operatorii economici: evaluarea documentelor de mediu și a actelor de reglementare pentru eliminarea proceselor care se dublează, și un ghid unitar de emitere și conținut al actelor de reglementare, astfel încât obligațiile și condițiile să fie aceleași în orice județ;

Aplicare și etape cartografierea procedurilor și eliminarea solicitărilor redundante, apoi consultarea și adoptarea ghidului; formulare standard, instruire și verificarea practicii teritoriale, cu respectarea particularităților fiecărui amplasament. Indicator urmărit: ponderea procedurilor verificate care respectă ghidul unitar.

- 21.12** Control întărit prin tehnologie: digitalizarea sistemelor de control și folosirea imaginilor satelitare, a dronelor cu senzori, a tehnologiei lidar, a camerelor video inteligente și a radarului balastierelor;

Aplicare și etape inventarierea echipamentelor și bazelor de date, integrarea alertelor și testarea în zone cu risc; extindere, instruirea inspectorilor și verificarea în teren a alertelor relevante. Indicator urmărit: ponderea alertelor cu risc ridicat verificate în termenul procedural stabilit.

- 21.13** Păduri gestionate sustenabil și transparent: combaterea tăierilor ilegale cu tehnologiile implementate prin PNRR, completate cu capacități de survol pentru maparea fondului forestier național; creșterea suprafețelor împădurite; norme tehnice silvice adaptate schimbărilor climatice, cu formule de împădurire mai flexibile și regenerarea pădurilor cu speciile cele mai potrivite scenariilor climatice;

Aplicare și etape operaționalizarea tehnologiilor dezvoltate prin PNRR și a survolului, prioritizarea controalelor; inventarierea terenurilor, plantare și întreținere, în paralel cu revizuirea normelor pe baza scenariilor climatice; elaborarea și adoptarea actelor normative subsecvente noului Cod silvic, cu prioritizarea în funcție de impact și de termenele impuse în legislație; actualizarea Legii nr. 171/2010 privind contravențiile silvice pentru a întări activitatea de control și a reduce tăierile ilegale - termen scurt. Implementarea SUMAL 3.0; asigurarea continuității IFN (Inventarul forestier național); modificarea legislației astfel încât să fie susținută crearea perdelelor forestiere de protecție- termen mediu. Indicator urmărit: reducerea masei lemnoase ieșite din fondul forestier fără acte în regulă, înregistrată în Inventarul Forestier Național.

- 21.14** Legea ariilor naturale protejate, finalizată de minister pornind de la proiectul aflat în dezbatere publică și adoptată după consultarea societății civile și a comunităților locale, cu mecanisme concrete și un calendar de creștere graduală a nivelului de nonintervenție în parcurile naționale și naturale;

Aplicare și etape centralizarea observațiilor la proiect, consultarea comunităților și definitivarea mecanismelor de nonintervenție, precum și a mecanismelor de reimplicare prin parteneriate cu autoritățile a ONG-urilor din sfera managementului ariilor naturale protejate; promovarea legii, apoi aplicare prin planurile de management și monitorizare. Indicator urmărit: suprafața cu regim de nonintervenție instituit conform calendarului adoptat.

21.15 Adoptarea metodologiei pentru crearea centurilor verzi la nivel național;

Aplicare și etape consultarea autorităților locale și definitivarea criteriilor de delimitare și întreținere; adoptarea metodologiei, a mecanismului de compensare și a instrumentelor de sprijin tehnic pentru pregătirea proiectelor locale. Indicator: metodologia adoptată și numărul proiectelor pregătite în baza sa.

21.16 Aer mai curat: dezvoltarea și optimizarea Rețelei naționale de monitorizare a calității aerului, integrarea datelor satelitare în monitorizarea atmosferică, îmbunătățirea cadrului legislativ cu privire la administrarea spațiilor verzi, stabilirea unor standarde unitare de implementat pentru operatori și transpunerea directivelor europene, adoptarea normelor de aplicare a Legii mirosurilor și îmbunătățirea cadrului legislativ privind administrarea spațiilor verzi din intravilan;

Aplicare și etape adoptarea normelor privind legea mirosurilor, cu proceduri de verificare; finalizarea unui draft asumat de Ministerul Mediului privind legea administrării spațiilor verzi în intravilan care să cuprindă și soluții pentru inventarierea și protejarea spațiilor verzi private, încadrate în parcurile din intravilan; adoptarea legislației necesare pentru ca operatorii economici care dețin/administrează depozite de deșeuri să fie obligați să aibă instalați senzori de monitorizare a calității aerului amplasați în perimetrul lor și să ofere transparent aceste date colectate 24/24 online, transpunerea directivei privind calitatea aerului 2024/2881 - termen scurt. Evaluarea acoperirii și funcționării stațiilor, asigurarea mentenanței și integrarea datelor satelitare; Dezvoltarea unui sistem unic, interactiv, de inventariere a emisiilor de poluanți în aer, prin crearea unei baze de date- termen mediu. Indicator urmărit: ponderea stațiilor care furnizează date valide potrivit cerințelor de monitorizare, precum și ponderea valorilor depășite de poluanți surprinse prin stațiile din cadrul RMNCA.

21.17 Deșeurile devin resursă: reintroducerea deșeurilor în economia circulară, cu prioritate pentru reutilizarea resurselor deja existente în circuitele economice locale și naționale; adoptarea normelor de punere în aplicare a legii compostului adaptată prevederilor europene; adoptarea legii specifice pentru valorificarea și reciclarea deșeurilor din construcții; extinderea sistemului de garanție-returnare și publicarea cantităților reciclate pe tip de ambalaj la nivelul fiecărei localități, legislație împotriva importurilor ilegale de deșeuri mascate ca produse second-hand;

Aplicare și etape pregătirea și consultarea pachetului legislativ, stabilirea standardelor de valorificare și a controalelor pentru importuri; extinderea garanției-returnare și raportarea locală, cu trasabilitatea fluxurilor. Indicator urmărit: cantitatea de deșeuri efectiv reutilizată sau reciclată, pe fluxuri, față de nivelul inițial.

21.18 Ape și climă: continuarea reabilitării și modernizării barajelor și acumulărilor de importanță A și B, operaționalizarea Mecanismului Economic al Apelor în toate administrațiile bazinale, finalizarea și adoptarea Strategiei Naționale pentru Combaterea Deșertificării, finalizarea delimitării zonei costiere și extinderea reglementărilor privind plajele litorale și riverane;

Aplicare și etape prioritizarea lucrărilor la baraje după risc și maturitate, cu finanțare și execuție etapizate; concomitent, reșezarea listei de investiții cu finalizarea proiectelor istorice, pregătirea operaționalizării mecanismului economic pentru 2027, adoptarea strategiei de deșertificare și definitivarea delimitării și reglementărilor costiere. Indicator urmărit: pregătirea bugetului pentru 2027 al ANAR cu o pondere crescută pe secțiunea de dezvoltare.

21.19 Faună și vânătoare: consolidarea planului de acțiune pentru carnivorele mari și analiza modificărilor legislative pentru cazurile în care acestea intră în localități; revizuirea cadrului legislativ al vânătoriei, cu reguli mai clare pentru licitațiile fondurilor cinegetice, condițiile de gestionare și drepturile proprietarilor de terenuri suprapuse cu fondurile cinegetice.

Aplicare și etape finalizarea sanctuarului de urși din județul Brașov; evaluarea incidentelor și actualizarea planului pentru carnivorele mari; consultarea gestionarilor, proprietarilor și comunităților asupra intervențiilor și regulilor cinegetice, apoi promovarea modificărilor și instruirea responsabililor;

selectarea măsurilor de prevenție și finanțarea acestora prin programe AFM, așa cum a fost realizat și programul de garduri electrice implementat în anul 2025. Indicator: ponderea acțiunilor realizate din planul actualizat pentru carnivorele mari.

- 21.20** Radarul Vidanjelor și evidența sistemelor individuale: dezvoltarea unui sistem digital național care urmărește apele uzate din fose și alte sisteme individuale, de la preluare până la predarea în stații de epurare autorizate. Împreună cu autoritățile locale, se finalizează identificarea, geolocalizarea și înregistrarea acestor sisteme. Operatorii înregistrează cantitățile și transporturile, iar stațiile confirmă recepția; neconcordanțele generează alerte pentru control.

Aplicare și etape definirea arhitecturii sistemului de trasabilitate - termen scurt, dezvoltarea platformei digitale necesare pentru gestiunea procesului, stabilirea responsabilităților autorităților locale, operatorilor și stațiilor de epurare, urmată de redactarea legislației necesare - termen lung. Indicator: aprobarea arhitecturii, redactarea caietului de sarcini și lansarea procedurilor de achiziție pentru dezvoltarea platformei digitale, redactarea legislației necesare pentru implementare.

- 21.21** Vegetație ripariană pentru reducerea riscurilor de viituri și alunecări: elaborarea unei strategii de refacere a vegetației de pe maluri și din zonele riverane, pe baza analizelor hidrologice, ecologice și geotehnice. Se cartografiază sectoarele unde plantările pot reduce eroziunea și scurgerea rapidă, se prioritizează după expunerea comunităților și beneficiul estimat și se identifică proprietarii, administratorii, regimul juridic și restricțiile terenurilor. Proiectele stabilesc speciile locale, acordurile necesare, întreținerea și monitorizarea; plantările se integrează cu lucrările de siguranță, fără a substitui intervențiile geotehnice necesare.

Aplicare și etape realizarea inventarului geospațial al sectoarelor vulnerabile și ordonarea lor după riscul pentru comunități și eficiența estimată a plantărilor. Pentru terenurile prioritare se clarifică regimul juridic și acordurile necesare, apoi se pregătesc proiectele și finanțarea. Plantările-pilot folosesc specii locale adecvate; extinderea depinde de evaluarea rezultatelor, cu responsabilități explicite pentru întreținere și vor fi o componentă în finanțarea ghidului AFM pentru păduri. Indicator: lansare proiecte pilot, aprobarea planului național.

- 21.22** Prioritizarea programelor de finanțare și dezvoltare din fonduri europene: Definirea priorităților de mediu de finanțare din cadrul PPNR (2028 - 2034); coordonarea investițiilor pe zona de mediu din cadrul Fondului Social pentru Climă; Coordonarea și finalizarea proiectelor deja semnate în cadrul mecanismului SEE

Aplicare și etape Crearea la nivelul MMAP a unui mecanism de management al obligațiilor de mediu, care să coreleze procedurile de infringement, recomandările Environmental Implementation Review, raportările europene și portofoliul de investiții. Prioritatea este trecerea de la reacție punctuală la prevenirea neconformării prin responsabilități, termene și indicatori clari. Maparea priorităților de mediu din viitorul cadru de finanțare la nivel european astfel încât MMAP să aibă și resursele necesare să adreseze obiectivele de mediu transversale impuse la nivel național și european; consultarea cu ministerele transversale pentru a ne asigura că fondurile pe zona de mediu sunt folosite pentru a scădea riscurile de sancționare a României, iar nu pentru scheme facultative din fiecare domeniu în parte - termen scurt. definirea programelor care vor fi finanțate prin Fondul Social pentru Climă, precum și implementarea sistemului gestionat de minister pentru a putea fi colectate sumele din cadrul fondului; finalizarea proiectelor stabilite în acest an din cadrul mecanismului SEE - termen mediu. Indicator urmărit: procent de fonduri europene atrase și cheltuite pe proiecte finalizate.

- 21.23** OCDE – de la aderare la implementare.

Aplicare și etape Elaborarea unui Plan de Implementare OCDE – Mediu, cu responsabilități, termene, indicatori și verificare periodică; utilizarea sistematică a indicatorilor, analizelor comparative și mecanismelor de peer review pentru evaluarea politicilor și a statusului implementării.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 • PARTEA A II-A • DETALIERE PROGRAM

Ministerul Culturii

Capitolul 23 • Cultură

Patrimoniul se restaurează cu bani europeni și naționali, cultura ajunge în satele și orașele mici, nu doar în marile centre, instituțiile de cultură sunt conduse de manageri selectați pe merit și cu mandate limitate, iar oamenii de cultură primesc ce cer de ani de zile: salarii corecte, plată la timp și reguli stabile.

23.1 Investiții publice intensificate în patrimoniul mobil și imobil național, finanțate din fonduri externe nerambursabile și rambursabile și din fonduri naționale (Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei, Fondurile SEE, Fondul de coeziune);

Investițiile în patrimoniu vor fi planificate pe termen lung, pornind de la un portofoliu clar de proiecte prioritare și de la documentații pregătite înainte de deschiderea oportunităților de finanțare. Bugetul național, fondurile europene și celelalte surse externe vor fi corelate astfel încât proiectele mature să poată fi finanțate și duse la capăt.

Un model care va fi consolidat este parteneriatul Ministerului Culturii cu Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei, derulat prin Unitatea de Management a Proiectului. Acesta continuă inclusiv prin programul multianual „Temelii Culturale”, destinat investițiilor în patrimoniu și infrastructură culturală, cu o valoare totală estimată de 280 de milioane de euro și 14 obiective de investiții.

Protejarea patrimoniului nu se încheie odată cu restaurarea. Investițiile vor fi însoțite de soluții pentru administrarea, întreținerea și punerea în valoare a obiectivelor, precum și de măsuri de prevenție și intervenție pentru monumentele, colecțiile și bunurile culturale expuse riscurilor de incendiu, cutremur, furt sau altor situații de criză.

23.2 Un mediu concurențial mai bun în industria de film, pentru atragerea investitorilor străini puternici în România și crearea de oportunități pentru artiștii români;

România are nevoie de un cadru stabil, predictibil și competitiv pentru producțiile cinematografice, cu reguli clare, proceduri transparente și mecanisme de sprijin care să permită investitorilor să planifice proiecte pe termen mediu și lung.

Atragerea producțiilor internaționale trebuie să genereze efecte directe în economia locală, prin implicarea artiștilor și profesioniștilor români, utilizarea serviciilor de producție și postproducție, a infrastructurii și a locațiilor din România.

În acest fel, investițiile străine pot contribui atât la creșterea numărului de producții realizate în România, cât și la dezvoltarea competențelor, transferul de experiență și consolidarea industriei cinematografice românești.

23.3 Debirocratizarea Ministerului Culturii: depunerea documentațiilor și obținerea avizelor de la comisiile și direcțiile din subordine exclusiv online, cu termene scurte și fără deplasări; operaționalizarea sistemului de consultare publică (SeCoPu) și extinderea sistemului digital de finanțare a culturii (SDFC);

Digitalizarea va fi orientată spre simplificarea efectivă a relației dintre Minister, instituții, profesioniști și cetățeni, nu doar spre mutarea procedurilor existente în mediul online. Sunt vizate

reducerea timpilor de procesare, eliminarea solicitării repetate a acelorași documente și posibilitatea urmăririi transparente a stadiului cererilor și avizelor.

În această logică vor fi integrate și dezvoltate instrumentele digitale existente, inclusiv proiectul ePatrimoniu, care urmărește reunirea într-un sistem unitar a informațiilor privind patrimoniul cultural mobil, imobil și imaterial și digitalizarea proceselor de gestionare, avizare și informare publică.

Rezultatul urmărit este o administrație mai rapidă, mai transparentă și mai predictibilă, bazată pe date actualizate și proceduri simplificate.

23.4 Restructurarea și eficientizarea instituțiilor care administrează fondurile din contribuții obligatorii (CNC, AFCN, INP) și adoptarea noii legi a timbrului literar, cinematografic, teatral, muzical, folcloric, al artelor plastice, al arhitecturii și de divertisment, aflată în circuit parlamentar;

Restructurarea și eficientizarea instituțiilor vizate vor porni de la o analiză a mecanismelor de finanțare, a costurilor administrative și a rezultatelor obținute, cu accent pe simplificarea procedurilor, transparență și predictibilitate.

Reorganizarea nu trebuie să conducă la pierderea expertizei profesionale, ci la o utilizare mai eficientă a resurselor și la un acces mai clar și mai rapid la finanțare pentru sectorul cultural.

În paralel, noul cadru privind timbrul cultural va urmări un mecanism de colectare și distribuire mai clar, mai transparent și mai ușor de administrat, astfel încât resursele generate să poată susține în mod real domeniile culturale cărora le sunt destinate.

23.5 Program național „Educație prin cultură” pentru zonele rurale și orașele mici: cartografierea și revitalizarea căminelor culturale, muzeelor și patrimoniului abandonat; programe itinerante ale teatrelor, filarmonicilor și muzeelor și caravane de film pentru comunitățile izolate; vouchere de carte; cultura integrată în politicile de prevenire a consumului de droguri, a jocurilor de noroc, a violenței domestice și a dezinformării;

Programul va urmări reducerea diferențelor de acces la cultură dintre marile centre urbane și comunitățile rurale sau orașele mici, pornind de la o cartografiere reală a infrastructurii culturale existente și a nevoilor locale.

Bibliotecile, muzeele, căminele culturale și celelalte spații disponibile pot deveni puncte culturale active în comunitate, completate prin programe itinerante și parteneriate cu școlile și autoritățile locale.

Educația culturală va fi dezvoltată în colaborare cu Ministerul Educației, iar instrumente precum voucherele de carte și programele dedicate grupurilor vulnerabile vor urmări creșterea participării culturale și apropierea publicului tânăr de lectură, patrimoniu și creație.

23.6 Rute culturale naționale și regionale care leagă monumente, muzee, tradiții și gastronomie, promovate multilingv, pentru distribuirea fluxurilor turistice pe tot teritoriul și pe tot parcursul anului;

Rutele culturale vor fi dezvoltate ca produse coerente, capabile să conecteze patrimoniul, instituțiile culturale, tradițiile și specificul local într-o ofertă accesibilă și ușor de promovat.

Ministerul Culturii va urmări identificarea și dezvoltarea traseelor cu potențial real, în parteneriat cu autoritățile locale și structurile responsabile de turism, astfel încât acestea să fie integrate în oferta turistică națională și să genereze beneficii pentru comunitățile traversate.

Promovarea multilingvă și integrarea digitală a informațiilor privind obiectivele, programele, accesibilitatea și serviciile disponibile vor facilita utilizarea acestor trasee și vor contribui la distribuirea mai echilibrată a fluxurilor turistice pe tot parcursul anului.

23.7 România, Țară Invitată de Onoare la Târgul de Carte de la Frankfurt 2028, cu buget multianual 2026-2029, echipă dedicată de traduceri și promovare, coordonare interministerială ICR-Ministerul Culturii-MAE-turism-reprezentanțe economice și diaspora ca partener în promovarea culturii române;

Participarea României va fi construită ca un proiect cultural național multianual, nu ca o prezență limitată la perioada târgului. Pregătirea va pune accent pe traducerea și promovarea autorilor români, consolidarea relațiilor dintre editori și profesioniști și creșterea vizibilității literaturii și culturii române pe piețele internaționale.

Coordonarea dintre Ministerul Culturii, Institutul Cultural Român, Ministerul Afacerilor Externe și ceilalți parteneri implicați va fi organizată pe baza unor responsabilități, termene și resurse clar definite, astfel încât etapele de pregătire și promovare să fie urmărite unitar.

Miza este ca investiția în Frankfurt 2028 să producă efecte și după încheierea târgului: mai multe traduceri, parteneriate editoriale durabile, acces mai bun al autorilor români la piețele externe și o prezență internațională mai coerentă a culturii române.

23.8 Manageri culturali selectați pe merit, cu mandate limitate: conducere ocupate exclusiv prin concurs de proiecte, cu comisii majoritar independente; mandate de cel mult cinci ani, maximum două consecutive; evaluare anuală pe public, calitate artistică și gestiune, cu încetarea mandatului la neîndeplinire; fără interimate repetate; servicii administrative comune la nivelul autorității tutelare, ca managerul să se ocupe de actul cultural;

Selecția managerilor va pune accent pe competență, experiență și calitatea proiectului de management, prin proceduri transparente și comisii în care expertiza profesională independentă să aibă un rol determinant.

Evaluarea anuală va urmări atât gestiunea instituției, cât și rezultatele culturale: calitatea programelor, dezvoltarea publicului, administrarea patrimoniului și îndeplinirea obiectivelor asumate. Interimatul va rămâne o soluție temporară, astfel încât conducerea provizorie să nu înlocuiască procedura normală de concurs.

În paralel, organizarea unor servicii administrative comune poate reduce sarcina birocratică a instituțiilor și permite managerilor să își concentreze activitatea asupra programului cultural, dezvoltării instituției și relației cu publicul.

23.9 Răspuns la solicitările sectorului cultural: reducerea inechităților salariale dintre profesiile de patrimoniu (muzeografi, restauratori, conservatori, bibliotecari de patrimoniu) și artele spectacolului, exclusiv prin noua lege a salarizării unice;

Ministerul Culturii va continua demersurile începute împreună cu Ministerul Muncii pentru corectarea inechităților salariale. O parte dintre propuneri au fost deja preluate, inclusiv apropierea coeficienților pentru funcțiile de execuție din muzee și biblioteci de cei existenți în instituțiile de spectacole sau concerte și corectarea unor diferențe generate de tipul și subordonarea instituției.

Vor fi susținute în continuare corectarea coeficienților pentru anumite categorii profesionale și introducerea corespunzătoare a funcțiilor specifice patrimoniului, astfel încât salarizarea să reflecte calificarea, complexitatea activității și responsabilitatea.

În paralel, vor fi urmărite recrutarea, formarea și dezvoltarea profesională, precum și păstrarea specialiștilor în sistem.

23.11 Diversitate culturală: susținerea și finanțarea proiectelor culturale ale minorităților naționale și a lucrărilor de reabilitare și consolidare a clădirilor și monumentelor reprezentative pentru patrimoniul lor.

Patrimoniul cultural al minorităților naționale face parte din patrimoniul cultural al României și va fi susținut prin mecanisme de finanțare transparente și predictibile, atât pentru proiectele culturale, cât și pentru intervențiile asupra clădirilor și monumentelor reprezentative.

Lucrările de reabilitare și consolidare vor fi însoțite, acolo unde este posibil, de măsuri de punere în valoare și de integrare a acestor obiective în circuitul cultural și public.

În acest fel, protejarea patrimoniului contribuie nu doar la conservarea identității culturale, ci și la accesul publicului și la dezvoltarea comunităților.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 • PARTEA A II-A • DETALIERE PROGRAM

Secretariatul General al Guvernului

Capitolul 26 • Culte și minorități naționale

Culte și minorități naționale

26

Drepturile minorităților naționale, garantate de Constituție și de tratatele la care România este parte, se respectă și se aplică integral: identitatea, limba maternă, cultura și tradițiile fiecărei comunități se păstrează și se afirmă liber, în cadrul comun al statului și al limbii oficiale, iar patrimoniul religios al tuturor cultelor este protejat după priorități clare și în limita posibilităților bugetare.

- 26.1** Aplicarea integrală a legislației privind drepturile minorităților naționale: folosirea limbii materne în relația cu administrația locală și în justiție, în condițiile legii, cu formulare, informații publice și interpretare asigurate acolo unde pragul legal este îndeplinit, și raport anual public al Departamentului pentru Relații Interetnice privind stadiul aplicării;
- 26.2** Învățământ în limbile minorităților naționale, de la grădiniță la doctorat, cu manuale, profesori și programe proprii, și limba română învățată la același nivel de competență ca în școlile cu predare în română;
- 26.3** Cultura și patrimoniul minorităților: finanțarea proiectelor culturale ale minorităților și restaurarea monumentelor și clădirilor reprezentative pentru patrimoniul lor, ca parte a patrimoniului României, prin aceleași programe și criterii ca pentru restul patrimoniului național, în limita disponibilităților bugetare anuale;
- 26.4** Reprezentare și dialog: menținerea reprezentării parlamentare a minorităților naționale în noua configurație a Parlamentului, rezultată din reducerea numărului de parlamentari, și a Consiliului Minorităților Naționale ca partener de consultare al Guvernului, cu finanțarea organizațiilor minorităților acordată pe criterii publice și cu rezultate raportate anual;
- 26.5** Prevenirea și sancționarea drastică a discriminării, a incitării la ură și a limbajului care instigă la ură pe criterii etnice sau religioase, îndreptate împotriva oricărei comunități, inclusiv a românilor din zonele în care sunt minoritari local, cu aplicarea egală a legii;
- 26.6** Patrimoniul religios: restaurarea lăcașurilor de cult monumente istorice din fonduri europene și naționale, pe baza unei liste de priorități publice, cu întâietate pentru cele în pericol de prăbușire, și în limita disponibilităților bugetare anuale.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 · PARTEA A II-A · DETALIERE PROGRAM

Reforma și controlul democratic al serviciilor de informații

Capitolul 28 · Reforma și controlul democratic al serviciilor de informații

Reforma și controlul democratic al serviciilor de informații

28

Servicii pentru democrație, nu deasupra ei: puternice în misiunea lor, absente din presă, politică și culte, cu șefi care pleacă după opt ani, cu rezerviști care nu se transformă în influență civilă și cu un Parlament care controlează cu adevărat.

- 28.1** Interzicerea prin lege a activităților acoperite în presă, politică și culte: recrutarea de ofițeri acoperiți sau colaboratori dintre jurnaliști, membrii partidelor politice și clerici constituie infracțiune, nu abatere disciplinară;
- 28.2** Mandate limitate pentru conducerea serviciilor: directorii și adjuncții pot exercita cel mult două mandate, fără a depăși opt ani în total, pentru a preveni rețelele de fidelitate personală și feudele instituționale care supraviețuiesc oricărui guvern;
- 28.3** Restricții după încetarea activității: timp de zece ani de la ieșirea din sistem, ofițerii rezerviști nu pot ocupa funcții în presă, în justiție și în conducerea instituțiilor publice, timp de cinci ani nu pot candida și nu pot ocupa funcții politice, iar timp de zece ani depun declarații de avere anuale, publice;
- 28.4** Întărirea controlului civil: comisiile parlamentare de control primesc acces real la bugete și operațiuni, activitatea lor devine transparentă, evaluarea anuală a serviciilor se face de experți independenți, iar rapoartele anuale ale serviciilor se dezbate efectiv în Parlament.

PROGRAM DE GUVERNARE 2026-2028 · PARTEA A II-A · DETALIERE PROGRAM

Digitalizarea și inteligența artificială în stat

Capitolul 14 · Digitalizarea și inteligența artificială în stat

DIG • CAPITOL SECTORIAL

Digitalizarea și inteligența artificială în stat

14

Digitalizarea statului se face de sus în jos, dintr-un singur loc, cu standarde obligatorii și livrare rapidă: o strategie, un responsabil, o infrastructură națională bazată pe investițiile deja făcute și cele pe care le poate face mediul privat și servicii construite în jurul cetățeanului, nu al instituției.

De unde pornim

Contradicția României nu este tehnologică, ci instituțională: una dintre cele mai bune infrastructuri de comunicații și una dintre cele mai puternice industrii IT din regiune, dar ultimul loc în Uniune la servicii publice digitale. Digitalizarea s-a făcut insular – fiecare minister și fiecare primărie cu propria soluție, propriul furnizor și propria arhitectură – fără un loc în care să se decidă, să se standardizeze și să se livreze.

România este pe ultimul loc în Uniunea Europeană la servicii publice digitale și mult sub media europeană la competențe digitale, mai ales în sectorul public. Deși interacțiunea cu cetățenii are loc online, procesele de lucru din administrații nu sunt digitalizate. Investițiile au fost și continuă să fie dispersate, fără legătură între ele și fără rezultate coerente. Administrațiile au devenit mai degrabă „conectate” decât „transformate”: aplicații izolate, cu valoare adăugată redusă, în timp ce problemele grele – sistemele, procesele, restructurarea instituțională – au fost amânate.

O reformă digitală cu o structură de decizie fragmentată este un proiect eșuat de la început. Strategia și viziunea națională, o singură entitate responsabilă de transformarea digitală și standardele de bază există marginal în documente, dar lipsesc în fapt.

Ce credem

Digitalizarea se face de sus în jos, dintr-un singur loc, cu standarde obligatorii și livrare rapidă. Serviciile se construiesc în jurul cetățeanului, nu al instituției; statul nu mai cere niciodată un document pe care îl deține deja; infrastructura critică rămâne a statului; banii urmează performanța digitală, nu invers. Statul digital și economia digitală se susțin reciproc: un stat care cumpără standardizat și deschis către inovare este primul client al industriei românești de tehnologie.

Transformarea digitală nu este despre tehnologie, ci prin tehnologie: tehnologia definește cum, nu ce. Ea înseamnă schimbarea structurii de putere a guvernului, schimbarea culturii lui și rostirea adevărului în fața puterii politice; de aceea a fost amânată. Guvernele trebuie să treacă de la „a face” digital la „a fi” digital.

Livrarea este cea mai bună strategie. Nu există un mod mai bun de a răspunde criticilor și rezistenței la schimbare și de a construi încredere cu cetățenii și cu decidenții politici decât livrând, și livrând repede.

Măsurile

Un singur centru de decizie pentru transformarea digitală a statului, prin reorganizarea ADR și a altor instituții cu responsabilități tangențiale în digitalizare, cu atribuții formale și obligatorii asupra tuturor proiectelor digitale din administrația centrală și ca sursă de standarde și soluții pentru cea locală, în subordinea Prim-Ministrului; excepție doar pentru apărare și zonele sensibile din ordine publică.

Cum se pune în aplicare act normativ de organizare, cu aviz de conformitate oferit de centrul de decizie asupra oricărui proiect digital din administrația centrală, dreptul de a opri finanțarea proiectelor neconforme și preluarea etapizată a portofoliului în derulare; apărarea și zonele sensibile din ordine publică păstrează soluții dedicate, pe standarde comune.

Indicator toate proiectele digitale ale administrației centrale, indiferent de sursa de finanțare, trec prin centrul unic; portofoliu unic publicat, cu stadiul fiecărui proiect.

Primul pas este consolidarea transformării digitale, de la proiectare la implementare, într-un singur loc, cu capacitate instituțională și prerogative legale de partea unei singure entități care controlează întregul proces, în fiecare parte a guvernului. Apărarea și alte zone sensibile din Ministerul de Interne au nevoie de soluții dedicate și separate. Un document formal care acordă echipei digitale autoritatea este condiția de bază.

Un Chief Digital Government Officer național, profesionist apolitic cu experiență în industrie, cu mandat și pârghii legale de implementare; echipă cu regim de remunerare competitiv cu piața privată.

Cum se pune în aplicare selecție competitivă cu comisie mixtă (administrație, industrie, mediu academic), mandat multianual cu obiective publice, regim de remunerare distinct, prevăzut prin lege, pentru echipa tehnică a centrului.

Indicator echipă completă în funcțiune; rata de retenție a specialiștilor peste 80% pe an.

Numele funcției contează mai puțin decât existența ei și a pârghiilor de a produce schimbarea. Un profesionist apolitic și respectat din sectorul privat este cea mai bună cale de a susține caracterul apolitic al procesului. Oamenii foarte specializați au nevoie de un model de stimulente comparabil cu ofertele private; altfel va exista talent pentru primul impuls, dar nu pentru un proiect-maraton.

O singură strategie națională de transformare digitală, cu jaloane și termene, care leagă politicile deja adoptate (cloud guvernamental, interoperabilitate) și coboară cu propuneri de soluții standard (arhitectură sau schemă logică de sistem pentru diferitele nevoi: site-uri, aplicații software în administrația publică etc.) până la ultima primărie și agenție; digitalizarea declarată prioritate națională apolitică, care nu se renegociază la fiecare schimbare de guvern; centrul unic este punctul unic de raportare națională către Comisia Europeană pentru foaia de parcurs Digital Decade și consultă structurat și periodic mediul privat.

Cum se pune în aplicare strategie adoptată prin lege și asumată ca prioritate națională apolitică; consiliu consultativ cu mediul privat, cu întâlniri trimestriale și agendă publică.

Indicator strategie adoptată și raportată; jaloanele Digital Decade urmărite public, cu stadiu semestrial.

„Mintea” digitală centrală trebuie să dezvolte o strategie națională care conectează părțile orizontale și verticale ale guvernului pe norme tehnice și sisteme standard, până la cel mai de jos nivel și la cea mai îndepărtată agenție. Conducerea politică trebuie să transforme reforma digitală într-un subiect apolitic și să urmeze consecvent strategia, indiferent de schimbările politice.

Standardizare obligatorie: norme tehnice comune și module reutilizabile pentru toate componentele digitale ale statului; nicio achiziție publică de soluții digitale care nu respectă standardele naționale nu mai primește finanțare, din bugetul național sau european; standardul privește arhitectura, interoperabilitatea și datele, iar procedura devine mai flexibilă: mecanisme fast-track pentru testarea și adoptarea soluțiilor inovatoare și creșterea ponderii achizițiilor publice inovatoare de la circa 5% la media europeană de 9%.

Cum se pune în aplicare catalog public de standarde și module; conformitatea ca cerință în ghidurile de finanțare și în documentațiile de atribuire; proceduri de achiziție inovatoare și parteneriat pentru inovare, cu ghid pentru autoritățile contractante.

Indicator ponderea achizițiilor publice inovatoare crește de la circa 5% la 9%; zero proiecte finanțate în afara standardelor.

Lipsa unor prevederi tehnice de bază va adânci fragmentarea. Standardele trebuie să facă parte dintr-o politică formală, cu consecințe în procedurile de achiziție publică: este singura cale de a implementa platforme comparabile și interoperabile la toate nivelurile guvernului.

Cloud-ul guvernamental și centrele de date ca infrastructură națională deținută de stat, cu interoperabilitate reală între registrele de bază, securitate cibernetică și protecția datelor ca argument de încredere pentru cetățeni.

Cum se pune în aplicare obligația legală a ministerelor de a migra aplicațiile și bazele de date în cloud-ul guvernamental și de a le rescrie ca să respecte standardul impus pentru funcționare în cloud și interoperabilitate, cu calendar și excepții motivate; audit de securitate anual, cu rezultate publicate în sinteză.

Indicator minimum 100 de aplicații și registre centrale migrate într-un an; toate registrele de bază interconectate prin platforma națională de interoperabilitate.

România are un început foarte bun: cloud-ul guvernamental și centrele de date, vitale pentru interoperabilitate, securitate cibernetică și protecția datelor. Guvernul trebuie să ofere cetățenilor argumente convingătoare, iar a deține infrastructura este una dintre căi; cealaltă este utilizarea ei pentru a nu le mai cere acestora ceea ce statul deține deja într-un colț sau altul al bazelor de date.

Foaie de parcurs pentru digitalizarea administrației locale, care livrează 80% din serviciile publice și cele opt „evenimente de viață” după care Europa măsoară e-guvernarea: soluții standard furnizate de la centru, nu dezvoltate separat de fiecare primărie.

Cum se pune în aplicare platformă unică de tip serviciu, dezvoltată și găzduită central, furnizată gratuit unităților administrativ-teritoriale, cu asistență la implementare; foaie de parcurs pe evenimente de viață, cu termene.

Indicator 1.000 de primării integrate pe soluția standard ca etapă intermediară; cele opt evenimente de viață operaționale complet până la finalul mandatului.

Toate „evenimentele de viață” după care este măsurată e-guvernarea depind de servicii care țin, prin lege, de administrația locală – și totuși transformarea trebuie să se facă de sus în jos: standardizarea și scara dau sens investițiilor și oferă primăriilor soluții naționale.

Implementarea rapidă a proiectelor de fundament (identitatea digitală – e-ID și platforma fiscală). Introducerea prin lege a principiilor „digital by default” și „once only” (o singură dată) – statul nu mai are voie să ceară cetățeanului sau antreprenorului un document pe care o altă instituție îl deține deja.

Cum se pune în aplicare modificarea legislației pentru a interzice solicitarea documentelor deținute de stat; obligația instituțiilor de a le obține direct prin platforma de interoperabilitate.

Indicator lista documentelor pe care statul nu le mai cere, publicată și extinsă anual; e-ID și platforma fiscală în exploatare.

Prioritatea fundamentală rămâne o experiență integrată, de la un capăt la altul, construită în jurul utilizatorului, accesibilă oriunde, oricând și de pe orice dispozitiv.

Servicii construite pe experiența utilizatorului: punct unic digital de interacțiune cu statul, portofel digital, 50% din serviciile publice complet online și 5 milioane de români cu identitate digitală până în 2028.

Cum se pune în aplicare proiectare pe experiența utilizatorului, cu testare cu cetățeni înainte de lansare; integrarea serviciilor în ordinea frecvenței de utilizare.

Indicator 50% din nevoi pot fi 10% din servicii, se vor prioritiza cele care au adresabilitatea cea mai mare. Serviciile publice complet online și 5 milioane de români cu identitate digitală până în 2028.

De cele mai multe ori nimeni nu deține experiența utilizatorului de la un capăt la altul: instituții diferite dețin părți diferite ale ei. Soluția este instituționalizarea unei culturi a experienței utilizatorului.

Alfabetizare digitală pentru administrație și cetățeni: competențe digitale minime certificate pentru funcționari, cu stimulente, și programe pentru vârstnici și persoanele cu competențe reduse, în parteneriat cu bibliotecile, Poșta și ONG-urile.

Cum se pune în aplicare cursuri și certificare pentru funcționari, cu recunoaștere în carieră; rețea națională de „mentori digitali” în teritoriu, în parteneriat cu bibliotecile, Poșta și organizațiile neguvernamentale; STEM ca direcție transversală în educație.

Capacitatea instituțională este fragilă. Construirea ei privește nu doar echipa care conduce reforma, ci și capacitatea din interiorul guvernului și a cetățenilor, prin programe de alfabetizare digitală.

Inteligența artificială în stat, auxiliară și sub control uman: automatizarea proceselor interne, analiză de risc în ANAF, asistență în justiție și sănătate, cu registrul aplicațiilor publice și reguli de utilizare aliniate legislației europene; sandbox de reglementare pentru inteligența artificială, prevăzut de AI Act, operațional în parteneriat cu mediul privat.

Cum se pune în aplicare registrul public al aplicațiilor de inteligență artificială din administrație; ghid de utilizare responsabilă; sandbox operat de centrul unic împreună cu autoritatea competentă pentru AI Act și cu industria.

Indicator registrul publicat și actualizat; sandbox operațional, cu primele proiecte testate.

Uniunea Europeană a adoptat AI Act mai repede decât orice altă regiune a lumii. Securitatea cibernetică asigură că instrumentele digitale nu distorsionează lumea reală.

Scor public de digitalizare pentru fiecare instituție, raport anual independent și „bugetare pe performanță digitală”: o parte din finanțare se leagă de scorul obținut.

Cum se pune în aplicare audit anual obligatoriu, independent, după o grilă de tip DESI instituțional; publicarea rezultatelor într-un tablou de bord unic; bugetare pe performanță digitală în legea bugetului.

Indicator toate ministerele și agențiile evaluate anual; tabloul de bord public.

Rezultatele tangibile sunt combustibilul reformei: respectarea angajamentelor construiește credibilitatea, condiție pentru a cere pârghii și resurse de la nivelul politic.

Statul digital și economia digitală

Măsurile de mai sus privesc statul. Programul le leagă de angajamentele din capitolele economice, fără facilități fiscale noi și fără poveri suplimentare pentru companii: achiziții publice inovatoare, cu țintă de 9% și mecanisme fast-track; subvenția la angajare pentru absolvenții de studii tehnice încadrați ca juniori în industria IT, prin instrumentele existente, cu ținta de 5.000 de juniori pe an până în 2030; capital de risc și co-investiție prin Banca de Investiții și Dezvoltare, cu prioritate pentru tehnologie; instrumente pentru întreg ciclul de inovare și sectorul IT ca prioritate a strategiei de export; o poziție favorabilă României în viitorul Fond European pentru Competitivitate, pentru ca finanțarea digitalizării să rămână predictibilă după închiderea PNRR.

Ce nu promitem

Nu promitem o aplicație pentru fiecare instituție. Promitem un singur punct de acces și documente pe care nu le mai cereți de două ori.

Nu promitem facilități fiscale noi pentru un sector sau altul. Promitem un stat care cumpără corect, standardizat și deschis către soluțiile românești.

Nu promitem termene stabilite de fiecare minister pentru sine. Calendarul transformării digitale se stabilește și se urmărește de la centrul Guvernului.

Transformarea digitală înseamnă schimbarea structurii de putere a guvernului, schimbarea culturii guvernului și rostirea adevărului în fața puterii politice. Dacă ar fi de enumerat cele mai grele trei lucruri de făcut într-un guvern, transformarea digitală ar fi între ele. Schimbările de guverne afectează ritmul transformării digitale – nu pentru că noii lideri politici nu ar vrea servicii publice digitale, ci pentru că nu înțeleg pe deplin profunzimea procesului și, uneori, nu pot face față presiunii sau nu vor să schimbe structura de putere a guvernului. Principalele motive pentru care digitalizarea rămâne o realitate îndepărtată sunt că puțini lideri înțeleg profunzimea schimbării, că birocrăția nu acceptă ușor mutarea puterii și că digitalul poate scoate la suprafață eșecurile guvernului din ultimele decenii. Digitalizarea este descentralizare, iar aceasta se poate produce chiar și între ministere.